

Universitat de Vic
Facultat d'Educació,
Traducció i Ciències Humanes

La percepció de l'assetjament

De la comunitat educativa de
l'INS Miquel Martí i Pol

“Treball final de grau en Educació Social”

Judith Seller Guijarro

Curs: 2021-2022

Tutor: Jordi Valldeoriola Roquet

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències
Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de
Catalunya

Vic, maig del 2022

“No hi ha bons i dolents. Tant la víctima com l’agressor són persones que pateixen.”

Rita Anton, psicòloga especialista en trastorns de conducta d’infants i joves.

Resum

Com a educadores socials és probable que estiguem en contacte amb adolescents i lamentablement, l'assetjament escolar continua estant molt present avui en dia, per aquest motiu és important destacar el nostre paper.

L'objectiu d'aquest estudi és conèixer la percepció que té de l'assetjament la comunitat educativa d'un centre d'educació secundària, per tal de conèixer la realitat d'aquest fenomen en el seu entorn.

Es conclou que l'assetjament es percep com una problemàtica greu i present, que afecta a tota la comunitat educativa, destacant el fet que aquest busca passar desapercbut per les persones adultes. Tota la comunitat educativa conforma un gran factor de risc o protecció en funció de les seves pràctiques, sent un factor clau en la detecció, prevenció i actuació per anar en contra de l'assetjament, es veu necessària una formació més pràctica.

Paraules clau: assetjament escolar, comunitat educativa, formació, percepció, prevenció.

Abstract

As social educators we are likely to be in contact with teenagers and unfortunately, bullying is still present today, therefore it is important to highlight our role.

The aim of this study is to know the perception of bullying of the educational community of a secondary school, in its environment.

It is concluded that bullying is perceived as a serious and present problem, which affects the entire educational community, highlighting the fact that it seeks to go unnoticed by adults. The whole educational community is a big risk factor or protection depending on their practices, being a key factor in the detection, prevention, and action to go against harassment, more practical formation is needed.

Keywords: bullying, educational community, training, perception, prevention.

Agraïments

Dedico aquest espai a les persones que m'han acompanyat durant la realització d'aquesta investigació.

Per començar a les persones participants de la comunitat educativa i a l'institut Miquel Martí i Pol que han permès que aquesta investigació és dues a terme, per mostrar-se tan obertes i participatives, us estic molt agraïda.

En especial a en Jordi Valldeoriola, el tutor d'aquest treball, per acompanyar-me i facilitar-me el camí, fent-lo més enriquidor, aclarint els meus dubtes i pels seus *"endavant"* i *"seguim"* tan necessaris de recordar.

A la meva mare i en Jonatan per donar-me suport i animar-me en tota la realització d'aquest treball.

I a les meves amigues Eva, Jana, Mireia, Nerea, Raquel, Ruth i Sara, per haver-nos conegut durant la secundària al centre i seguir tan presents en el meu dia a dia i en la tria d'aquesta temàtica d'investigació.

Índex

1. Introducció	6
2. Justificació de la recerca i pregunta inicial.....	7
3. Objectius	9
4. Marc teòric	10
4.1. L'assetjament escolar.....	10
4.1.1. Tipologies d'assetjament.....	11
4.1.2. Característiques, factors i causes	13
4.1.3. Agents implicats i rols.....	14
4.1.4. Conseqüències	17
4.1.5. La comunitat educativa	18
4.2. L'assetjament a Catalunya	21
4.3. El centre.....	25
4.3.1. Context	25
4.3.2. Característiques del centre, entorn social econòmic i cultural.....	26
4.3.3. Missió, visió i valors.....	27
4.3.4. Plànol del centre.....	28
4.3.5. L'organització del centre	29
4.3.6. El protocol d'actuació de maltractament entre iguals del centre	30
5. Marc pràctic	33
5.1. Metodologia	33
5.2. Mètode.....	34
5.3. Mostra	35
5.4. Instruments	35
5.4.1. El qüestionari.....	36
5.4.2. L'entrevista.....	38
5.5. Ètica i rigor metodològic	40
5.6. Recollida de dades.....	41
5.7. Categorització.....	41
5.8. Anàlisi i discussió de dades	43
5.8.1. Categoria 1 – Definició i percepció.....	43
5.8.2. Categoria 2 - Característiques	47
5.8.3. Categoria 3 - La comunitat educativa.....	51
5.8.4. Categoria 4 - Formació	57

5.8.5. Categoria 5 – El centre:	58
6. Conclusions.....	62
6.1. Limitacions i perspectives de futur	64
6.2. Valoració del procés	66
7. Bibliografia	68
Annexos	0
1. Preguntes qüestionari	2
1.1. Qüestionari en format <i>Google Forms</i>	8
2. Guió entrevistes:	16
2.1. Adaptacions entrevistes:.....	17
3. Documents ètics	19
3.1. Consentiment informat centre.....	19
3.2. Consentiment informat participants.....	20
4. Transcripció entrevistes	22
4.1. Entrevista 1 – Coordinadora del programa TEI/ Cap de departament	22
4.2. Entrevista 2 – Conserge.....	32
4.3. Entrevista 3 – Presidenta de l'AMPA.....	38
4.4. Entrevista 4 – Tècnica de joventut.....	50
4.5. Entrevista 5 – Educadora social del SIEI	58
4.6. Entrevista 6 – Directora.....	67
4.7. Entrevista 7 – Tutora de grup.....	75
4.8. Entrevista 8 – Caporal de proximitat.....	81
5. Qüestionari resultats.....	96
6. Taules de categorització.....	106

1. Introducció

A continuació es presenta el projecte de recerca sobre la percepció de l'assetjament escolar a l'Institut Miquel Martí i Pol de Roda de Ter, per conèixer la seva realitat vers aquest.

S'escull aquesta temàtica per la curiositat d'investigar una problemàtica present, en un àmbit del qual jo mateixa havia format part en la meua etapa de secundària i batxillerat. Tot i no patir assetjament en la meua pell, moltes de les meues amigues van tenir aquestes vivències. Fet que en aquells moments jo no comprenia, ni els motius ni com havia d'actuar. Suposo que la meua principal influència per investigar sobre l'assetjament, és la incomprensió que ja em generava aleshores, per mi és un plaer poder conèixer més aquesta realitat des d'un centre que una vegada també va ser casa meua i on va néixer aquesta curiositat.

Com a futures educadores socials és probable que estiguem en contacte amb adolescents i lamentablement, l'assetjament continua estant molt present avui en dia, per aquest motiu és important destacar el nostre paper.

És per aquesta raó que aquest estudi pretén mostrar una realitat concreta a través de les persones que en conformen el seu dia a dia, definint i relacionant el que entenen els experts i comparant-ho amb la visió de la comunitat educativa.

Aquest treball constarà de 3 parts diferenciades, primerament una cerca teòrica per tal de contextualitzar el tema a través de diferents persones referents, d'aquesta manera obtenir eines i coneixements sobre el tema.

Seguidament, s'explicitarà com és dura a terme la recollida de dades així com els instruments utilitzats per a continuació extreure'n les dades i resultats.

Finalment, es realitzarà una comparació dels resultats amb la informació del marc teòric per tal de presentar unes conclusions finals de tot l'estudi realitzat i dels objectius plantejats.

2. Justificació de la recerca i pregunta inicial

Aquest projecte sorgeix de la necessitat d'entendre la percepció de l'assetjament des de l'enfocament de les persones més properes a ell, la comunitat educativa d'un centre escolar d'educació secundària.

A través de la pregunta inicial que em vaig realitzar:

- Quina és la percepció de l'assetjament de la comunitat educativa d'un centre concret?

Segons Heinemann (2003) aquesta pregunta ens durà a l'assoliment dels objectius i ens guiarà en el disseny de la investigació. A través d'aquesta pregunta s'entén que haurem de recollir dades sobre un fenomen concret, l'assetjament escolar i uns àmbits definits com són la comunitat educativa i la seva percepció subjectiva.

D'aquesta mateixa manera la pregunta ens dóna indicacions sobre el disseny de la investigació orientant-nos cap a l'àmbit qualitatiu, referent a les opinions i experiències pròpies de les persones. Tot i això, com s'explicarà al punt 5.1. *Metodologia*, aquesta serà mixta combinant els mètodes qualitatiu i quantitatiu.

Durant els últims anys l'assetjament escolar s'ha estudiat activament, segons Holt et al. (2017) és necessari continuar avançant en l'estudi de l'assetjament i ciberassetjament en l'educació secundària, àmbit en el qual està enfocat aquest treball, ja que la major part dels estudis se centren en l'educació primària.

L'assetjament constitueix un fet que repercuteix negativament en tots els agents implicats, agressor, víctima i observadors. L'assetjament condiona el desenvolupament personal i acadèmic, consolidant hàbits i actituds negatives afectant tant al funcionament i la convivència del centre educatiu com al futur d'aquests agents (Cerezo, 1997).

L'institut repercuteix directament en com es comporten les estudiants. Els components socials i ambientals, que s'hi produeixen, poden fomentar l'adquisició de models de comportament. Els models socials que proporcionen les escoles i adults, afecten el suport o rebuig en els grups d'iguals. De manera que convida en un ambient on es produeix assetjament pot repercutir tant en les relacions que desenvolupin aquestes adolescents com al seu desenvolupament social i afectiu (Cerezo, 1997).

D'aquesta manera les diferents funcions socials que compleix l'institut es poden veure alterades a causa de l'assetjament, segons Cerezo (1997) l'escola també compleix les funcions d'assimilar

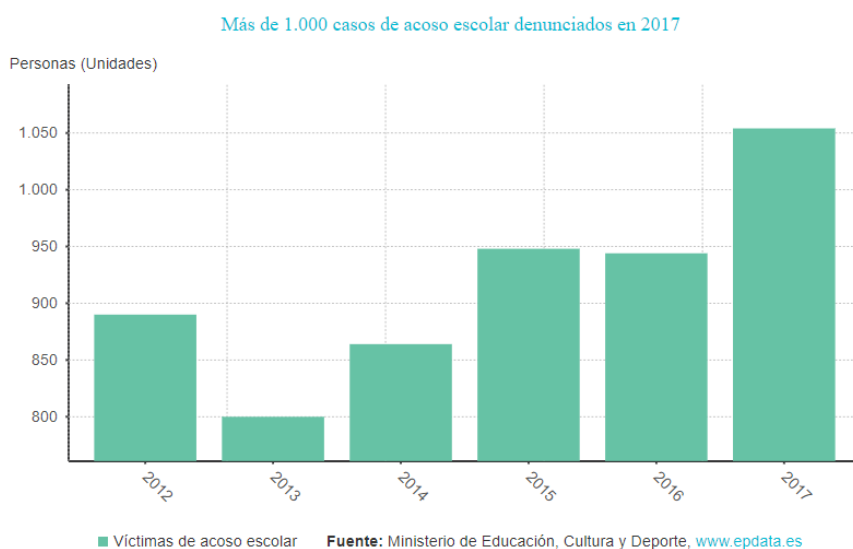

la cultura social. La classe pot ser concebuda com un sistema social, amb rols i expectatives que conformen la conducta dels qui hi participen, destaca dos principals elements, que influeixen a l'aula com a grup social, el clima i el sentit de pertinença. La interacció entre el grup d'iguals a l'escola afavoreix factors educatius com la socialització, competències i habilitats socials, el control de l'agressivitat i l'adaptació a les normes entre d'altres.

Per tant, els factors socials poden arribar a determinar l'aprenentatge. És el mateix grup qui premia o castiga les conductes de les persones membres i és cada persona que en el grup se situa a si mateixa desenvolupant un tipus de rol. És per aquests motius que l'assetjament en una etapa d'aprenentatge i socialització pot ser més nociu (Cerezo, 1997).

Si observem la prevalença de l'assetjament en els darrers anys, Gázquez et al. (2010) constaten que l'assetjament està en augment i que a Espanya un 15% de l'alumnat és assetjat almenys un cop a la seva vida.

L'assetjament escolar ha anat en augment, la següent estadística mostra aquest augment des de l'any 2012 al 2017 a Espanya a través dels casos denunciats a la policia local, al cos nacional de policia i la guarda civil, s'ha de tenir en compte que aquesta estadística no té en compte ni Catalunya ni el País Basc per falta de dades, així com que, una gran part dels casos d'assetjament no es denuncien per diversos motius. Podem veure com exceptuant l'any 2013 és una tendència que ha anat en augment (Epdata, 2021).

Font: Epdata.

3. Objectius

La pregunta inicial també ens ajuda a definir els objectius de la recerca. En aquest cas distingirem entre un gran objectiu general i els específics derivats d'aquest, a través d'aquests objectius guiaré la recerca de dades.

General

- Conèixer la percepció de l'assetjament escolar de la comunitat educativa de l'INS Miquel Martí i Pol de Roda de Ter.

Específics:

- Conèixer les estratègies de prevenció i gestió de l'assetjament que es duen a terme al centre.
- Conèixer quin és el paper de la comunitat educativa.
- Conèixer quina formació s'ha rebut sobre l'assetjament.

4. Marc teòric

En aquest apartat es presenta el marc teòric, necessari per introduir la fonamentació teòrica en referència als temes dels quals es realitza l'estudi a través de diferents autores expertes amb la finalitat de focalitzar i comprendre la situació, per posteriorment comparar la teoria amb els resultats obtinguts.

4.1. L'assetjament escolar

L'assetjament escolar més conegut internacionalment com a "bullying", està definit per diversos autors la definició en la qual ens basarem és la d'Olweus (1993) *Un estudiant és assetjat o victimitzat quan està exposat de manera repetitiva a accions negatives per part d'un o més estudiants* (p.2). Definint el comportament assetjador com: *el comportament negatiu repetitiu i intencional (desagradable o que fereix) d'una o més persones, dirigit cap a una persona que té dificultat per defensar-se* (p.2), la definició d'Olweus (1993) és una de les definicions més acceptades entre les professionals i investigadores de l'àmbit.

Així doncs, en endavant s'entendrà l'assetjament escolar com el comportament intencionat, dut a terme repetidament en una relació interpersonal entre iguals. Segons Castillo i Pacheco (2008), existeixen moltes conductes violentes mitjançant les quals es manifesta l'assetjament escolar, agressions verbals, físiques, burles, amenaces, exclusió... aquestes han evolucionat a causa de les noves tecnologies a través del ciberassetjament. Segons Del Rey et al. (2018) aquest desenvolupament tecnològic ha aportat un nou context per a la reproducció de l'assetjament amb una intensitat i efectes inclús més perjudicials per a les víctimes.

És important ressaltar pel context de l'assetjament que els conceptes d'agressió indirecta, relacional i social, és a dir, les que inclouen l'àmbit psicosocial no es van començar a contemplar fins als anys noranta, l'assetjament només contemplava la violència física i verbal (Smith, 2004). Smith (2004) també corrobora les noves formes d'assetjament lligades a les noves tecnologies; enfocades a missatges amenaçadors i l'assetjament a través de blogs o correu electrònic, actualment també podríem ressaltar les xarxes socials com a canal per aquest assetjament i publicació de comentaris amenaçadors entre altres. D'acord amb Olweus (1993) la intimidació entre escolars prové de l'antiguitat, però en la societat contemporània les situacions són més perilloses i en perfils cada cop més joves, per tant, requereix ser abordat amb urgència (Cerezo, 2009).

L'assetjament escolar i el ciberassetjament són dos dels problemes socials més preocupants per la comunitat educativa i la societat, implicant conseqüències directes tant per qui el pateix com per qui participa en ell a través de conductes diverses (Piñero et al. 2014).

4.1.1. Tipologies d'assetjament

Segons Oñate i Piñuel (2007) es pot realitzar una primera distinció bàsica entre:

- Assetjament: violència i intimidació física.
- Violència psicològica: violència verbal o física.

També es distingeixen dues tipologies de manifestació (Ortega, Del Rey i Mora-Merchán, 2001) de l'assetjament escolar, aquest pot ser:

- Directe: Quan l'agressor estableix una relació directa amb la víctima s'interactua cara a cara produint-se agressions físiques i/o verbals, com per exemple a través de crítiques, malnoms, burles, amenaces, robatoris, cops...
- Indirecte: Es du a terme indirectament, a través del cercle d'amistats o la percepció de pertinença a un grup, com per exemple, estendre rumors, excloure, influir en altres perquè insultin...

L'informe *Cisneros X* de Piñuel i Oñate (2007) marca que segons els tipus de comportaments que es donen en l'assetjament escolar es poden distingir les diferents tipologies d'aquest:

Tipus d'assetjament escolar	Característiques
Físic	Agressió física directa contra el cos de la víctima, com poden ser cops, empentes, cops amb objectes... Pot ser indirecte si s'actua sobre les seves pertinences.
Verbal	Agressió verbal directa o indirecte a través d'insults, humiliacions, malnoms, rumors falsos, missatges ofensius, trucades...
Psicològic	A través d'amenaces per a provocar por o assolit algun objectiu com un objecte, diners o per obligar la víctima a realitzar accions.

	Provocant manca d'autoestima, inseguretat i pors a la víctima.
Social	Excloure i aïllar progressivament a la víctima, a través d'impedir-li participar, ignorant-la o no comptant amb ella.
Sexual	Assetjar, abusar o fer xantatge sexualment.
Ciberassetjament	Assetjar en línia amb l'ordinador, el telèfon mòbil, les xarxes socials el que pot proporcionar anonimat a l'agressor. A través d'imatges inapropiades, humiliacions, crítiques...

Font: Elaboració pròpia basada en L'informe Cisneros X de Piñuel i Oñate (2007).

Altres autors com Del Rey i Ortega (2007) categoritzen les agressions en 4 tipus principals, els trobem més definits en la taula anterior. Tipologies:

- Físiques.
- Verbals.
- Socials.
- Psicològiques.

Cal destacar que els més habituals són el verbal i el relacional. Les conseqüències negatives més freqüents són una menor autoestima i majors sentiments depressius. L'assetjament físic tot i tenir una menor incidència sol tenir greus conseqüències en el benestar físic i psicològic de les víctimes, sovint les víctimes d'assetjament físic també ho són d'altres tipologies d'assetjament (Cañas, 2017).

Cerezo (1997), explica que les respostes a aquestes agressions amb freqüència no són contraatacs sinó expressions com llàgrimes, resistència, conductes submises així com conductes enfocades a què algú acudeixi en la seva ajuda.

4.1.2. Característiques, factors i causes

Els factors de risc de l'assetjament no es poden explicar a través d'una causalitat concreta, sinó d'un conjunt de característiques personals sumades al context escolar i familiar, en tractar-se d'un fenomen marcadament social, no és definible ni mesurable aïlladament (Cerezo, 1997).

Segons Cañas (2017) s'han de tenir en compte tots els factors personals, familiars, socials i escolars. Per tant, s'ha de tenir una visió holística de la situació. Avilés (2006) i Cañas (2017) paral·lelament assenyalen una sèrie de factors que es resumiran a continuació:

Els factors personals són els més determinants, les diferències entre les característiques de les persones víctimes i agressores, d'una banda, les investigacions assenyalen la cerca d'una actitud transgressora conjuntament amb una actitud negativa en vers l'autoritat, una baixa autoestima escolar i familiar, així com poca empatia emocional en les persones agressores, mentre que les alumnes amb poques amistats i més aïllades socialment tenen més probabilitats d'esdevenir víctimes.

Els factors familiars tenen una gran influència sobre les actituds i rols, a través dels valors familiars, les pautes de criança, la manera d'afrontar conflictes... Per tant, són potencials factors de risc i/o de protecció cap a les conductes d'intimidació i victimització entre iguals. Cerezo (1997) indica que hi ha una correlació positiva entre l'agressió en general i haver estat sotmesa a càstigs físics a casa.

Els factors grupals, les relacions que s'estableixen entre iguals tenen gran rellevància per comprendre l'assetjament, com hem comentat anteriorment també és el grup qui premia o castiga determinants comportaments. Així mateix, una falta d'acceptació dels companys afecta l'autoconfiança i la motivació. L'estudi de Cerezo (1991) citat a Cerezo (1997) indica que és el grup el qual reforça aquestes conductes agressives, ja que valora més positivament a les agressores que a les víctimes, creant un sentiment d'afiliació al grup per a les persones agressores, d'altra banda, més solitud en les víctimes. Els nivells de popularitat a l'aula també són un indicatiu important.

Els factors escolars tenen a veure amb el clima i el context del centre, un centre on no s'ensenyin les competències socials necessàries per a promoure una convivència saludable, o on no es realitzin programes i mitjans per reduir i treballar l'assetjament escolar, seria un factor de risc per l'assetjament.

Els factors socials i culturals, els prejudicis i estereotips de cada societat poden fomentar conductes discriminatòries, alhora en cada societat hi ha diferents maneres d'actuar i afrontar

l'assetjament, també s'hi inclouria la visió que es dóna des dels mitjans de comunicació, videojocs... Un entorn social violent també pot promoure l'assetjament.

Per tant, podem dir que les causes de l'assetjament són complexes i múltiples anant lligades amb un o més factors dels indicats. Segons Ortega, Del Rey i Mora Merchán (2001) la violència interpersonal és un fenomen complex, més cultural que biològic, ja que la violència s'utilitza de forma injustificada.

Castro (2011) afirma que la situació d'assetjament existeix quan es compleixen, tres dels cinc criteris que planteja:

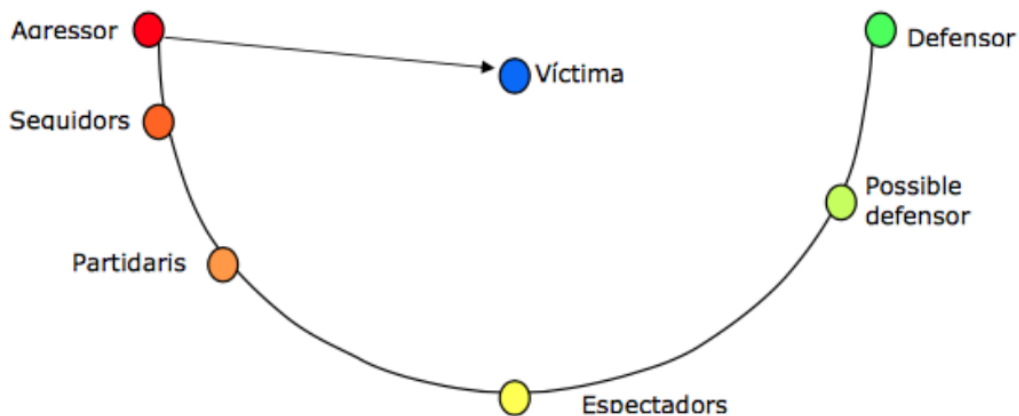
- 1- La víctima se sent intimidada.
- 2- La víctima se sent exclosa.
- 3- La víctima percep al victimari com més fort.
- 4- Les agressions es produeixen cada vegada amb més intensitat.
- 5- Les agressions solen produir-se en privat.

4.1.3. Agents implicats i rols

Anteriorment, s'ha parlat sobretot de la interacció entre agressor i víctima, de fet als inicis es pensava que aquests eren els dos únics rols presents, però també pot haver-hi una tercera figura, l'espectador.

Segons Olweus (2001) hi ha diferents tipus de rols:

- L'agressor o agressors: Són els quals inicien l'agressió i prenen part activa.
- Els seguidors: No comencen l'agressió, però prenen part activa d'aquesta.
- Els partidaris: No prenen part activa, però estan a favor de l'agressió.
- Els espectadors: No prenen posició.
- Els possibles defensors: Volen ajudar a la víctima, però no ho fan.
- Els defensors: Ajuden o intenten ajudar a la víctima.

Font: Olweus, 2001.

També destaquen dues tipologies d'agressor el predominant dominant i el dominant ansiós. El primer utilitza la violència per a assolir uns objectius, està vinculat amb l'agressivitat proactiva. El segon està vinculat amb l'agressivitat reactiva, sorgeix quan la persona experimenta un moment de molta tensió o bé una situació que supera la seva capacitat d'afrontar-la d'altra manera. També se solen subdividir segons les tipologies d'assetjament, en agressores directes o indirectes (Collel i Escudé 2004).

L'assetjadora indirecta, sol tenir unes bones habilitats socials, una autoestima alta i ser popular en el grup, fets que el poden dotar de capacitat per manipular i fer que es compleixin les seves ordres, ocultant la seva actitud intimidant (Chamorro, 2011). D'altra banda, l'assetjadora directa sol tenir una baixa autoestima i presentar un comportament antisocial, assetjant de manera directa per tal d'atreure a persones i adquirir categoria en el grup (Chamorro, 2011).

Cerezo (1997) enumera les característiques de les persones assetjadores, una aparença física forta, rendiment escolar baix, pel que fa a les característiques personals destaca uns nivells alts d'agressivitat i ansietat, alta assertivitat, sinceritat i autoestima altes i poc autocontrol, l'àmbit familiar el perceben amb certa conflictivitat. Aquesta aparença els permet tenir un punt a favor, en ser considerades les més fortes del grup, habitualment són més populars que les víctimes tenint el seu propi grup de seguidors i d'aquesta manera tenir més reconeixement social que les víctimes.

Altres estudis destaquen la impulsivitat, la baixa tolerància a la frustració, poca empatia, força agressivitat, cerca de protagonisme, poca interiorització de les normes i dèficits en les habilitats per resoldre conflictes (Plaza i González, 2019).

Pel que fa a les víctimes la complexió física sol presentar algun hàndicap, el rendiment acadèmic sol ser superior al de les persones assetjadores, però no massa, pel que fa a les característiques personals destaca poca assertivitat, tímidesa, menys sinceritat. Solen sentir que el seu ambient familiar és sobreprotector i tenir l'autoestima més baixa que les assetjadores. Generalment, estan més soles que les persones assetjadores, per la resta de companyes solen ser considerades dèbils i covardes i no solen ser escollides per a les activitats de grup (Cerezo, 1997).

Del Rey i Ortega (2007) distingeixen entre la víctima clàssica o passiva i la proactiva o activa. La primera sol mostrar-se passiva i insegura, negant la situació i culpabilitzant-se del que passa, la segona tot i també estar aïllada sol tenir conductes impulsives o agressives. Tot i això, segons Collel i Escudé (2004) a la pràctica qualsevol persona que no segueixi les normes de grup pot esdevenir una víctima.

La revisió de Plaza i González (2019) concreten a més que les "víctimes típiques", les que únicament pateixen victimització, solen presentar alts nivells d'ansietat i sensibilitat amb baixos nivells d'autoestima essent més tímides. També es destaquen les seves mancances en les habilitats socials, assertives i de resolució de conflictes. Alhora, les maneres amb les quals afronten l'assetjament amb por plors, culpa o evitació solen provocar que els assetjadors continuïn amb les seves conductes.

Un altre rol a destacar és del d'agressor/víctima, són persones que són agredides, però alhora agredeixen a companyes més dèbils, és el grup considerat de major risc. Tenen les característiques dels agressors reactius i de les víctimes proactives (Collel i Escudé 2004).

Les agressions entre iguals, són un fenomen grupal, posar massa èmfasi en els protagonistes i/o en les seves conductes, podria portar a l'error de patologitzar-los més i ignorar el context. (Collel i Escudé, 2004).

En general tant agressors com víctimes tenen problemes de gestió emocional i els hi costa reconèixer les emocions produïdes per la situació d'assetjament.

4.1.4. Conseqüències

Les conseqüències de l'assetjament són perjudicials tant per les víctimes com per les assetjadores, però aquestes conseqüències arriben a tota la comunitat educativa, desmotivant als docents i dificultant el procés d'aprenentatge, així mateix també es veuen perjudicades les relacions entre alumnes i a la vegada entre alumnes i professorat, generant un clima negatiu (Cañas, 2017). Guterman, Hahn i Cameron (2002) citats a Cañas (2017) afirmen que els efectes negatius de l'assetjament es poden mantenir fins anys després d'haver patit l'assetjament.

Loredo, Perea i López (2008) afirmen que les conseqüències perjudiquen tant a la resta d'estudiants com a l'ambient del centre, provocant un augment de l'ansietat, un major absentisme i baix rendiment acadèmic, d'aquesta manera també augmentaria la inseguretat del centre el que pot afavorir a noves situacions d'assetjament.

Segons Cerezo (1997) aquests comportaments causen danys psicològics en la persona o grup que els pateix tals com la disminució de l'autoestima, la seguretat i la iniciativa. Diversos estudis (Roland 2002; Ressel 2016 i Finkelhor, Ormrod, Turner i Hamby 2005 citats a Cañas 2017) demostren que agressors i víctimes tenen més símptomes depressius i pensaments suïcides, sent aquests més presents les víctimes.

Cañas, 2017 enumera els símptomes més freqüents i característics en les víctimes:

Rebuig i por sobtada a assistir a l'escola, queixes recurrents sobre mal d'estómac o de cap, especialment abans d'anar a l'escola, problemes d'ansietat i excessiu nerviosisme, reaccions emocionals inesperades pèrdua d'interès per a dur a terme les activitats preferides, incapacitat per a gaudir i falta d'energia, sentiments de solitud i aïllament, verbalitzacions negatives sobre un mateix, dificultats per a concentrar-se i mantenir l'atenció en les tasques acadèmiques (p.7).

Les conseqüències que poden patir les víctimes a curt termini, són símptomes depressius, ansietat, estrès, por, aïllament, solitud, més tímidesa, esgotament emocional, conductes additives, reducció del rendiment acadèmic, absentisme, menor autoestima i una autoimatge negativa, sentiments de ràbia, agressivitat, frustració i culpa i risc de suïcidi... (Oñate i Piñuel, 2006; Vanderbilt i Augustyn, 2010; Vázquez, 2015; Donoghue i Meltzer, 2018; Vergara, Gordon, Cosby i Hope, 2018; citats a Plaza i González, 2019).

En un termini més llarg l'assetjament té relació amb una pitjor salut mental augmentant el risc de patir entre altres, ansietat, estrès, depressió, un trastorn límit, d'autolesió i suïcidi, ser fumadora. (Vanderbilt i Augustyn, 2010 citats a Plaza i González, 2019).

L'informe *Cisneros X* mostra que hi ha alguns símptomes d'estrès posttraumàtic en les víctimes d'assetjament. L'estudi mostra que un 57,2% de les víctimes tenia una reducció de l'autoestima, un 54,8% depressió i un 53,7% presentava símptomes d'estrès posttraumàtic entre d'altres. (Oñate i Piñuel, 2006).

Per les persones espectadores, també es generen sentiments de culpabilitat i/o vulnerabilitat, pel fet de no haver ajudat a les víctimes o bé per témer una futura agressió cap a elles, estant d'aquesta manera involucrades i afectades per l'assetjament tot i no participar-hi de manera activa. Es pot concloure que no només les víctimes d'assetjament sinó que tota la comunitat educativa es veu implicada en l'assetjament (Cañas, 2017).

La víctima assetjadora, com comentàvem anteriorment, és un grup amb alt risc, perquè a més de patir els efectes de la victimització pateix els de l'assetjadora. Es descriuen com persones amb alts nivells d'ansietat, depressió i solitud i menor autoestima que les víctimes i assetjadores. Alhora destaquen per ser impulsius, agressius amb dificultats per l'autoregulació i mancances en les habilitats socials (Yang, 2015 citat a Plaza i González, 2019).

Pel que fa a les conseqüències de l'assetjadora, les més comunes solen ser anar lligades amb l'àmbit acadèmic, una reducció del seu rendiment i risc d'abandonament. Alhora una reducció de l'empatia i la comprensió moral, augment de la crueltat i insensibilitat i dificultat per complir les normes. A llarg termini hi hauria més risc d'interioritzar aquestes conductes per establir vincles i d'utilitzar la violència en el futur, de tenir conductes delictives i també de consum (Vázquez, 2015; Vanderbilt i Augustyn, 2010; citats a Plaza i González, 2019).

4.1.5. La comunitat educativa

Entendrem la comunitat educativa com totes aquelles persones que per un motiu o un altre es veuen involucrades en el centre i context on es realitza aquest estudi com són les persones que formen part de l'alumnat, el professorat, les famílies i membres de l'AMPA així com entre altres membres no docents del context escolar que per la feina que desenvolupen si veuen envoltats.

Com s'ha anat comentant al llarg del marc teòric tota la comunitat educativa es veu afectada en l'assetjament escolar, sigui directament o indirectament. Les característiques del centre tant materials com personals poden influir tant en l'existència com en les actuacions de l'assetjament (Martínez, Gómez, i Goig 2019).

Un aspecte que també s'ha de tenir en compte és el que esmenten Collel i Escudé (2004) i Cerezo (1997) l'assetjament cerca el secretisme en vers els adults per tal d'evitar que es pugui ajudar a

la víctima, aquesta intenció de què no ho vegin els adults fomenta alhora el ciberassetjament i l'actuació en espais on no hi hagi gaire presència de persones adultes. Per tant, les persones adultes de la comunitat educativa com poden ser les professores i familiars, sovint són les últimes en percebre aquestes situacions o bé quan les perceben és que el problema ja arribat a grans dimensions, però el seu paper és fonamental.

Cada cop hi ha més estudis que situen al professorat com a eix de millora en la prevenció i intervenció. Els departaments d'orientació dels instituts se centren a fomentar la convivència, per tant, també en l'assetjament escolar. Navarro (2011) i Benítez i Justicia (2006) citats a Pérez, Ramos i Serrano (2016) comenten que en la preparació i formació universitària, el professorat no ha rebut formació específica per a fer front a aquestes situacions. Segons el mateix estudi de Pérez, Ramos i Serrano (2016) la formació del professorat sobre l'assetjament és insuficient, però destaquen la importància d'integrar a tots els agents educatius i socials per implementar estratègies de col·laboració entre professorat, alumnat, famílies, Serveis Socials i protecció de menors.

La investigació de Martínez, Gómez, i Goig (2019) posa de manifest que és habitual que l'assetjament passi desapercbut i/o que les agressions s'interpretin com fenòmens puntuals, mostrant que el professorat de l'estudi tenia coneixements sobre que és l'assetjament i el ciberassetjament, tanmateix, no creien que estigués passant al centre. Alhora és mostra per part de l'alumnat la necessitat de què la resolució de conflictes estigui intervinguda pel professorat, ja que aquests poden actuar des del mateix entorn on s'està produint l'assetjament.

Els alumnes han indicat que, en una situació en la qual són assetjats, es recolzen, en primer lloc, en els amics, seguidament de la família. La preferència per aquests dos agents, relega als docents en una posició secundària que, paradoxalment, és la més estratègica des del punt de vista de la resolució de conflictes, en tant que atribueixen a aquest agent la capacitat per intervenir en la gestió dels problemes sorgits (Martínez, Gómez, i Goig, 2019, p.83).

Piñero et al. (2014) recalquen la necessitat de coordinar a tota la comunitat educativa perquè les intervencions promoguin el desenvolupament integral de l'alumnat, l'objectiu de prevenir l'assetjament, ha d'anar dirigit a tots els col·lectius no només als vulnerables per tal d'evitar posicionaments i generar actituds compartides.

Com s'ha comentat anteriorment les famílies són o poden ser un factor de risc o de protecció en vers l'assetjament escolar, alhora esdevenen també un element clau per la detecció intervenció i prevenció.

Segons l'estudi de Plaza i González (2019), un dels primers factors de risc o protecció, es troba en els estils educatius familiars i en les diferents tipologies de vincle familiar, essent determinats ambients familiars propicis per a víctimes i d'altres per assetjadores. També tenen un gran paper la comunicació i el suport familiar.

Plaza i González (2019), també destaquen la figura del professorat com un agent de risc o protecció en funció de les seves habilitats, del control de l'aula i de la coneixença de les dinàmiques del grup. També és un element de protecció un claustre motivat i que treballi en equip per fomentar la detecció, intervenció i prevenció de l'assetjament.

L'estudi de Cava (2011) mostra que les víctimes d'assetjament escolar que tenen millor comunicació amb els pares, mostren major autoestima i menors sentiments de soledat alhora perceben als professors com una possible ajuda i mostren major integració en el grup d'iguals. Es constata la importància del suport tant familiar com del context escolar per l'afrontament de situacions d'assetjament.

Per tant, les relacions amb els iguals i la resta de la comunitat educativa són aspectes claus per l'afrontament, la prevenció i la detecció de les situacions d'assetjament en els centres escolars. A la vegada les relacions establertes amb aquests agents poden ser un element de vulnerabilitat o de seguretat en vers l'assetjament, en funció de com siguin aquestes relacions. A més a més aquestes relacions també influeixen en l'impacte que té la situació viscuda per a la persona (Cava, 2011).

4.2. L'assetjament a Catalunya

La Generalitat de Catalunya té un seguit de competències transferides pel que fa a l'educació, es troben a *l'Estatut d'autonomia de Catalunya* aprovat el 19 de juliol 2006 a *l'article 131. Educació*. A Catalunya, l'assetjament afecta els drets fonamentals de les persones, és un dret dels alumnes aprendre de manera segura i un deure dels adults que els alumnes se sentin segurs als centres.

La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, remarca que els centres educatius han de basar les regles de convivència en els principis i normes d'aquesta llei. Article 3: *Els alumnes tenen dret a rebre una educació integral, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, amb respecte als principis democràtics de convivència i als drets i les llibertats fonamentals*.

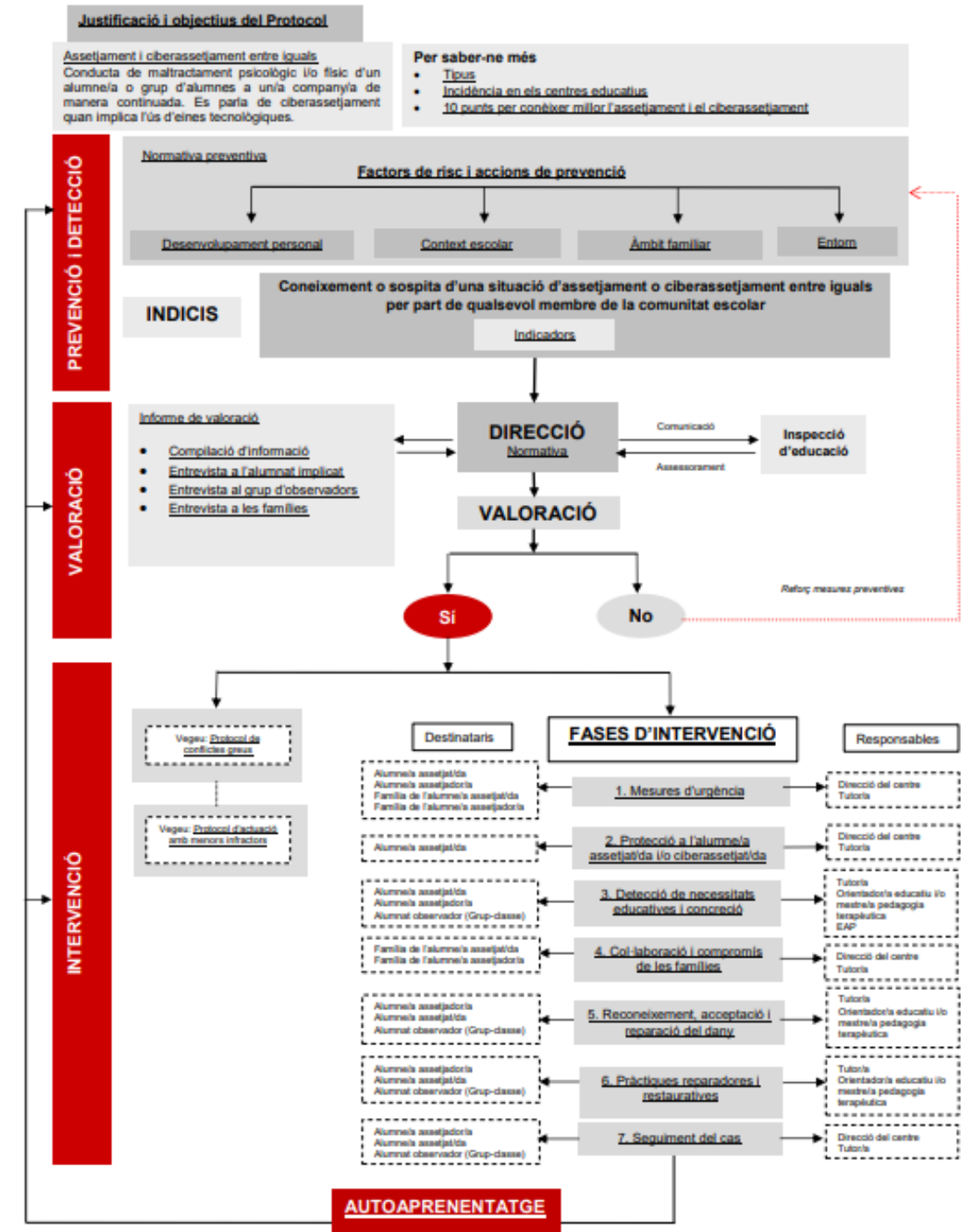
D'aquesta llei hi ha diversos articles a destacar que tenen incidència en l'assetjament, entre ells *l'article 7* sobre convivència que detalla que la bona convivència és un dret i que hi ha el deure de facilitar-la, i *l'article 30* sobre el dret i deure de convivència, explicita que la convivència és fonamental i que tota la comunitat educativa té dret a un bon ambient escolar i alhora té el deure de fonamentar-lo així com fomentar la participació de tota la comunitat educativa. El centre ha d'establir mecanismes de mediació per a la resolució pacífica dels conflictes (DOGC 5422 - 16/07/2009).

L'article 33, tracta ja directament *la protecció contra l'assetjament escolar i contra les agressions*, establint que són tant el govern com el departament d'educació qui ha d'adoptar les mesures necessàries per prevenir l'assetjament i qui ha d'assegurar l'assistència i protecció de les afectades. També ha de dotar als centres dels mitjans necessaris per atendre les situacions de risc d'assetjament escolar (DOGC 5422 - 16/07/2009).

És important fer una breu menció al *DECRET 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya*, que a l'article 25 explicita que la mediació pot usar-se com a estratègia preventiva (DOGC 4670 - 06.07.2006). També les normatives i lleis catalanes sobre protecció de dades, ús d'imatges i divulgació tenen lligam amb el ciberassetjament.

A Catalunya hi ha *protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals* el vigent és el de 2019, elaborat pel departament d'educació de la Generalitat de Catalunya.

PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT I EL CIBERASSETJAMENT ENTRE IGUALS

Font: Protocol d'assetjament i ciberassetjament-27/09/2019.

Aquest protocol pretén ser una eina efectiva pels centres i el professorat de prevenció detecció i intervenció vers l'assetjament escolar per tal d'afavorir la coordinació dels agents a través de seguir un protocol sistematitzat, però que cal contextualitzar en cada centre (Protocol d'assetjament i ciberassetjament, 2019).

La missió del protocol és evitar les conductes d'assetjament, essent l'objectiu general: *Dotar els centres educatius d'eines per prevenir, detectar i intervenir davant situacions d'assetjament i ciberassetjament entre iguals.*

Així mateix, pel que fa als objectius específics està basat en la participació de la comunitat educativa, entesa com a alumnat, professorat i famílies, establint un circuit de coordinació, per tal que aquesta se sensibilitzï sobre el tema i previngui els conflictes, instaurant mesures en els centres educatius. També pretén facilitar la detecció de situacions d'assetjament i promoure intervencions educatives (Protocol d'assetjament i ciberassetjament, 2019).

El protocol també dota d'informació per contextualitzar i saber reconèixer l'assetjament així com d'un gran llistat de recursos enllaçats al document que poden ser d'ajuda tant pel professorat, com les famílies i l'alumnat així com pel centre en general.

També podem trobar altres recursos per prevenir o fer front a l'assetjament, entre ells el telèfon bullying 116 111 per a informar, prevenir i detectar possibles casos d'assetjament, està operatiu les 24 h els 365 dies de l'any i és gratuït i anònim. I el recurs en línia *Prevenió i detecció de l'assetjament* (2016) es tracta d'una guia per a les famílies amb la finalitat de saber com detectar l'assetjament, què és i com poder-li fer front. En aquest mateix sentit a E-Joventut, espai virtual per a polítiques de joventut, hi ha un petit llistat de recursos en línia per a l'assetjament.

Segons l'informe *Yo a eso no juego* de Save the Children (2016) en la comparació de comunitats autònomes Catalunya destaca pel ciberassetjament amb més nens i nenes víctimes, estant per sobre de la mitjana espanyola també sobresurten els comportaments d'agressió tradicional. S'ha de destacar que a Catalunya i les Balears en el segon cicle d'ESO (3r i 4t) hi ha una prevalença de les víctimes per sobre de les no víctimes, fet no molt comú en les altres comunitats.

Així mateix, en analitzar les conductes, insults directes i indirectes, crear rumors, mal a la propietat o robatori, cops físics, exclusió i amenaces, a Catalunya ressalten totes. També es destaca el fet que Catalunya està entre les comunitats autònomes on més estudiants reconeixen haver assetjat a algú (*Yo a eso no juego*, 2016).

La darrera *Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya* (2017) mostra que un 10,4% dels alumnes han estat assetjats, un 47,5% no són ni persones agressores ni persones victimitzades, un 42,4% són víctimes de maltractaments per part de les seves companyes. És important destacar que la percepció de què hi ha alumnes maltractats als centres educatius va en augment en cada edició de l'enquesta.

Un 64% dels alumnes catalans diuen que han vist com maltractaven a algú del centre. D'aquests, la majoria intervenen un 54,9% o tenen la intenció d'ajudar 31,2%, però també hi ha qui diu que s'hi afegeix, un 2,3% o que sense participar-hi pensen que és merescut, 5,5% i un 6,1% que s'ho mira sense fer res.

Alhora és rellevant destacar que pel que fa als membres de la comunitat educativa el 59,7% dels alumnes a qui han molestat ho ha dit a amics o amigues. Prop del 38,7% ho ha dit al pare o a la mare i al voltant d'un 36,7% ho ha comunicat al professorat, alhora la comunicació també ha augmentat respecte edicions anteriors del qüestionari.

Pel que fa als motius dels assetjaments es destaca que tant les persones victimitzades com les agressores tenen punts de vista semblants pel que va motivar l'assetjament, principalment l'aspecte físic amb una gran diferència.

4.3. El centre

Aquest apartat se centra a contextualitzar l'institut Miquel Martí i Pol, les dades d'aquests subapartats han estat extretes majoritàriament de documents com el *PEC* (Projecte Educatiu de Centre), el *NOFC* (Normativa d'Organització i Funcionament de Centre) i el *Llibre del professorat 2021-2022*, algunes dades del poble d'*Idescat*, així com d'explicacions de la directora del centre. Actualment, el centre està treballant en un nou PEC, la major part de les dades són del PEC del 2018, aquelles que han canviat les he rectificat a través d'informació que m'ha proporcionat la directora del centre o de documentació interna del centre no publicada.

4.3.1. Context

L'institut Miquel Martí i Pol se situa a Roda de Ter, un poble del nord de la comarca d'Osona, província de Barcelona. Roda és el segon municipi més petit de la comarca i quasi completament es troba rodejat per Masies de Roda.

La població l'any 2021 era de 6.449 persones, el 12,78% de la població procedia de països estrangers. La superfície és de 2,5 km² (Idescat, 2021).

L'any 2018 l'índex d'atur se situava en el 10,13%. Segons l'Agència Tributària l'any 2019, la mitja de la renda bruta anual a Roda de Ter, era de 27.324, situant-se per sota de municipis propers com Vic amb 29.965 i l'esquirol 30.040. Roda de Ter és un poble majoritàriament de classe treballadora mitjà-baixa.

4.3.1.1. Xarxa de serveis per a joves

Es destaca la biblioteca Bac de Roda, l'Espai i les instal·lacions esportives, ja que gran part de les joves de l'institut es troben fora d'ell en aquests espais i hi fan vida.

Pel que fa a les instal·lacions esportives el poble compta amb 2 pavellons esportius on es realitzen els esports de patinatge, hoquei i bàsquet, així com els seus entrenaments i competicions respectives, alhora aquests espais sovint també s'utilitzen per a altres activitats programades. A la vegada els pavellons estan al costat i es pot accedir a través d'ells al camp de futbol, tot i que també s'hi pot accedir des del carrer. Per últim, les piscines municipals, estan al mateix barri, a prop del camp de futbol, aquest equipament només està obert als estius.

L'Espai és un equipament pels joves a partir de 13 anys, hi sol haver la tècnica de joventut i el tècnic de cultura de l'ajuntament. En aquest espai es duen a terme moltes activitats que interessen als joves, ajuda a la recerca de feina i realització del currículum i l'orientació laboral, periòdicament una sexòloga resol els dubtes que tenen les joves que hi acudeixen, entre altres. L'espai també compta amb una sala amb ordinadors on es pot anar a fer els deures o a jugar,

també hi ha una Nintendo Switch, una Play, taula de pàdel, el que fa que esdevingui un espai recreatiu. Pels joves està obert a les tardes de 15h a 19h.

La biblioteca Bac de Roda, és una biblioteca pública, l'utilitzen els joves per a anar a fer deures, agafar llibres en préstec, llegir, utilitzar els ordinadors.

4.3.2. Característiques del centre, entorn social econòmic i cultural

L'INS Miquel Martí i Pol és un Centre públic de complexitat mitjana, dependent del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Forma part del Pla d'entorn, motiu pel qual s'ofereix suport acadèmic i emocional durant les tardes a la majoria d'alumnat amb necessitats socioeconòmiques. D'altra banda, s'ofereix suport de llengua catalana a l'alumnat nouvingut.

L'institut va començar a funcionar durant el 1994, però fins al 1999 no es va traslladar a l'edifici actual, tot i això, compten la seva commemoració en l'any 1997. El centre està ubicat als afores del nucli de la població a prop de la carretera que uneix Roda de Ter i Manlleu, així com actualment, un supermercat i un barri residencial.

Els nivells educatius que s'imparteixen són l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat en les modalitats: Humanístic i Ciències Socials, Científic i Ciències de la Salut i Tecnològic. És un centre pensat per 3 línies d'ESO i 2 línies a cada curs de Batxillerat, tot i que això varia segons la demanda, també compten amb una Aula d'Acollida, una aula SIEI i una Aula Oberta. Actualment, té tres línies d'ESO exceptuant a 2n d'ESO que n'hi ha quatre, a batxillerat hi ha dues línies.

En l'actualitat hi ha unes 442 alumnes i 57 persones docents, les alumnes provenen dels municipis de Roda de Ter, Masies de Roda, L'Esquirol, Cantonigròs, Tavertet, Rupit, Pruit i esporàdicament de Tavèrnoles, Gurb i Manlleu. Un 70% de l'alumnat prové de Roda de Ter, el 30% prové d'aquestes poblacions veïnes.

Pel que fa a la població del centre la situen majoritàriament en una classe mitjana-baixa, destacant un sector corresponent a la classe mitjana-alta, provinent de pobles de l'entorn. En els darrers anys, el centre està tenint casos matrícula viva en diferents moments del curs escolar, motivats per situacions de reagrupament familiar. Actualment, la taxa d'alumnat immigrant és d'un 10,78% a l'ESO i un 7,15% a batxillerat, si comptem l'alumnat amb NIE.

Segons el document intern del centre *formació SIEI (2022)*, arriben alumnes de diferents condicions socioeconòmiques, els darrers anys s'ha produït un augment significatiu dels alumnes NEE B, aquesta qualificació correspon a alumnes amb necessitats socioeconòmiques,

no només econòmiques o socials, s'ha situat en un 16% del total d'alumnes del centre durant el curs 2021-2022.

La diversitat del centre el situa en una complexitat mitjana a causa que hi engloba tant famílies amb una manca de recursos com famílies amb més recursos econòmics, el que fa que hi hagi un cert equilibri en fer-se la mitjana econòmica de les famílies.

4.3.3. Missió, visió i valors

La missió del centre segons el *PEC INS Miquel Martí i Pol* (2018) està basada a formar, orientar i acreditar l'alumnat del centre oferint una formació de qualitat, plurilingüe i adaptada als canvis tecnològics i socials, d'acord amb les lleis educatives i amb la identitat de l'institut per tal que les alumnes es desenvolupin integralment i estiguin preparades per a continuar altres estudis i incorporar-se al món laboral.

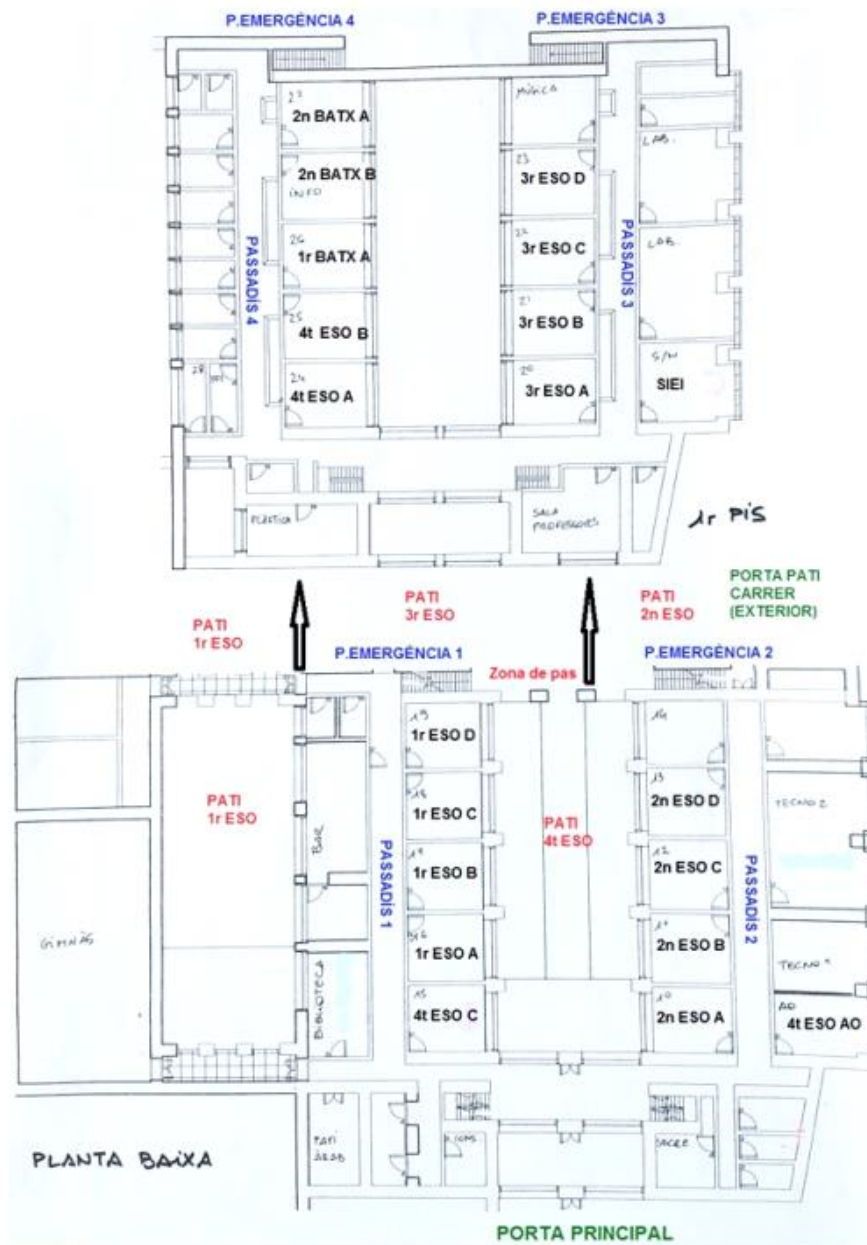
La visió està centrada en el fet que la llengua catalana sigui vehicular en l'ensenyament, però apostant per altres llengües en concret anglès, francès i alemany, a través del projecte GEP (generació plurilingüe) utilitzant l'anglès com a llengua vehicular o bé per a dur a terme alguns aspectes en algunes matèries.

Alhora volen ser un centre capaç d'acollir a tot l'alumnat de forma inclusiva, dedicant els recursos disponibles per aconseguir el seu èxit educatiu. Promouen el treball en equip amb les diferents entitats i organismes que formen part de la comunitat educativa.

Els valors que segueix són la inclusió, cohesió, aconfessionalitat, coeducació, convivència, innovació i el respecte al medi ambient.

4.3.4. Plànol del centre

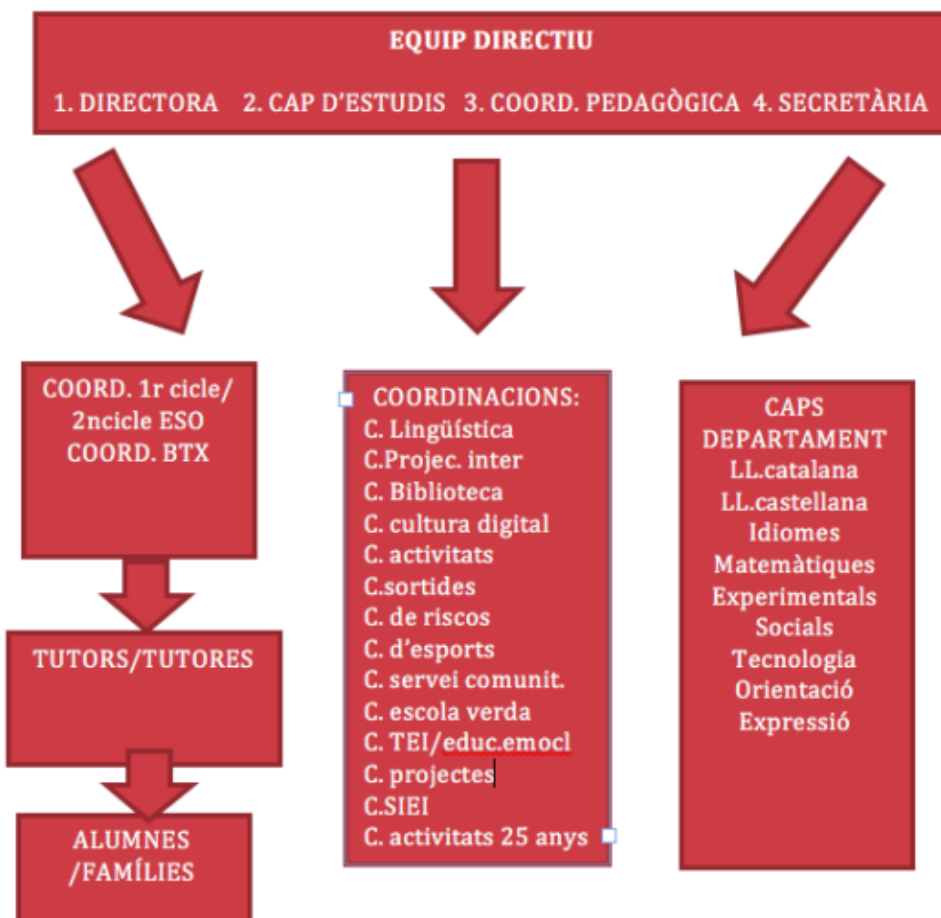
Per tal de tenir una imatge més clara de la disposició de l'institut Miquel Martí Pol així com dels espais que hi ha, aquí s'exposa una fotografia del plànol de centre. Com s'ha esmentat en diferents punts l'assetjament es dona en diferents espais del centre, aquesta imatge pot clarificar-ho.

Mapa del centre. Font: Llibre del professorat Ins MMiP 2021-2022.

4.3.5. L'organització del centre

L'organització interna del centre es pot entendre a partir d'aquest organigrama:

Font: Llibre del professorat INS MMiP 2021-2022.

En el llibre del professorat queden recollides les funcions i obligacions de cada un d'aquests càrrecs, la seva coordinació i organització es du a terme a través de reunions, amb una periodicitat ja establerta realitzades segons la necessitat d'aquestes reunions. A través de les reunions es crea un bon treball en xarxa i coordinació de la comunitat educativa.

Pel que fa a la coordinació externa amb els Serveis Socials de Roda de Ter, Càritas i la DGAIA es programen reunions en funció de les necessitats. D'altra banda, també s'estableix una coordinació a través de correu electrònic i/o WhatsApp.

L'organització de l'alumnat es du a terme a partir dels delegats de cada grup classe per a poder traspassar les seves preocupacions sobre el centre de manera més organitzada, que es tracten al consell de delegats per tal de donar suport al consell escolar. També poden parlar amb el tutor o tutora de manera individual o col·lectiva.

Pel que fa a les mares, pares i tutors/es legals participen mitjançant els representants del Consell Escolar i les seves associacions, com l'AMPA així com a través de tutories amb els professors/es del seu fill/a o comunicant-se amb l'equip directiu del centre.

4.3.6. El protocol d'actuació de maltractament entre iguals del centre

A partir del PEC INS Miquel Martí i Pol (2018).

Aquest protocol en situacions amb conductes d'assetjament poc greus o puntuals no s'inicia, el protocol pretén guiar les actuacions. S'esmenta que cal garantir la confidencialitat de les persones implicades així com la rapidesa en les actuacions. Està dividit en diferents actuacions:

1. Observació de la conducta de maltractament entre iguals

En aquest apartat és remarcada que sovint el maltractament no és evident als ulls del professor, però sí del grup classe, així com la importància de prendre atenció a aquelles alumnes que presenten canvis importants en la seva actitud.

També es ressalta el fet que alguna alumna informi d'assetjament vers ella o bé cap a una altra companya o bé ho facin els pares, mares o tutors/es o algun membre del professorat, per tal d'estar alerta en diverses situacions com: passadissos, pati, converses, fora de l'institut...

2. Quan la que informa és la família

Es passa a l'equip directiu, aquest fa una reunió amb la família per recollir la informació i marcar les actuacions, tot plegat constarà en una acta signada per la família i la direcció del centre.

3. Reunió amb els tutors/es de les alumnes implicades i l'orientadora de centre

Per tal de recollir el màxim d'informació i determinar la gravetat dels fets així com l'estratègia d'intervenció. Tot constarà en acta. S'emplenarà la següent taula:

Tipus i gravetat del maltractament:

	NO	SI	Puntual	Repetit
1. Exclusió i marginació social				
- Ignorar a algú (Passiva)				
- No deixar participar (Activa)				
- Discriminar per raó de sexe, raça, discapacitat, etc				
2. Agressió verbal				
- Insultar a algú (directe)				
- Parlar malament d 'ell /ella (indirecte)				
- Posar sobrenoms (mixta)				
3. Agressions físiques indirectes				
- Amagar coses a algú				
- Trencar-li coses				
- Robar-li coses				
4. Agressions físiques directes				
- Pegar a algú				
5. Intimidació / xantatge/ amenaces				
- Amençar a algú perquè tingui por				
- Obligar-li a fer coses				
- Amençar-lo amb armes				
6. Assetjament o abús sexual i/o sexista				
- Assetjar o intimidar sexualment				
- Abusar sexualment				
- Degradar, ofendre per l'orientació sexual				
7. Agressions LGBTifòbiques (annex 4)				
8. Ciberassetjament				
- Amenaces, insults, mofa mitjançant el mòbil, xarxes socials, e-mail...				
- Gravacions amb el mòbil en situacions vexatòries o que vulneren la intimitat per passar-ho a companys o penjar-ho a internet.				

Font: PEC INS MMiP 2018.

4. 2a Reunió

Amb els tutors, orientadora, equip directiu i comissió de convivència per pautar les intervencions.

5. Reunió individual amb les persones assetjadores

Quan es té tota la informació es du a terme aquesta reunió amb les persones assetjadores i la família de cadascuna on es transmet que aquests comportaments no es toleren al centre i la gravetat del problema, així com es demana una vigilància i control de conductes a les famílies, constaran en acta totes les informacions així com els acords.

Es recalca que s'ha de deixar clara la intencionalitat de què la situació acabi, però també que les alumnes han d'aprendre a relacionar-se de manera positiva i tolerant. Sense culpabilitzar a les famílies i deixant que puguin participar en la resolució del conflicte. Si hi ha fets delictius, s'informarà de les actuacions que pot prendre la família de l'alumne agredida.

Compten amb un protocol de seguiment per aquelles persones amb "potencial conflictiu d'assetjament", l'objectiu és que a través d'un seguiment individualitzat s'intenti canviar el comportament d'aquestes alumnes, tot el personal del centre s'hi ha d'implicar.

Està basat en el fet que un seguit de responsables: Tutor/a de l'alumne, equips docents, cap d'estudis, coordinador de cohesió social, diferent personal relacionat amb l'alumna com poden ser conserges, monitors/es de menjador... han de detectar els possibles alumnes amb aquesta problemàtica a través de detectar les tendències conflictives a l'aula o al centre. Els passos recollits *al PEC de l'INS MMiP (2018)* són:

1. Algun membre de l'Equip docent detecta els alumnes.
2. El Tutor recull aquesta informació i en parla amb cap d'estudis i amb el Coordinador de Cohesió Social. El tutor i el Coordinador de Cohesió Social analitzen la situació de l'alumne/a tenint en compte aquests aspectes:
  - Motius de les infraccions o faltes
  - Entrevistes realitzades amb l'alumne/a i la família.
  - Informació contrastada que hagin pogut proporcionar altres alumnes.
  - Observació del comportament general d'aquests alumnes dins l'INS: a la classe, als canvis d'hora, a l'esbarjo, durant les sortides acadèmiques, en els actes lúdics, al menjador...
  - Aportació d'informació sobre la seva conducta fora del centre.

Després es du a terme el pla d'actuació:

1. La psicopedagoga entrevista l'alumne/a per tal de detectar els possibles motius de la seva conducta.
2. Es crearà un programa de treball individualitzat. A partir de la reflexió, de l'establiment de pactes i d'un seguiment molt personalitzat, intentar canviar els hàbits socials de l'alumne/a.
3. Extracció de conclusions a què s'arribi. Si cal, es pot ampliar el marc d'actuació i derivar-lo cap a l'Educadora Social i/o al responsable de l'EAP. De tot aquest procés s'informarà, a la cap d'estudis i a la tutora.

5. Marc pràctic

“L’essència de la qüestió del mètode no rau en la naturalesa de les metodologies (quantitatives/ qualitatives) ni en els objectes d’estudi (naturals/socials), com s’ha dit sovint, sinó en els objectius i les finalitats de la investigació” (Rodríguez, 2018, p.22).

En aquest apartat es recull la part pràctica de la investigació que s’ha dut a terme. Primerament, emmarcant la recerca que ha determinat els passos a seguir a través de la metodologia i el mètode emprats. Es defineix la mostra de la investigació i l’accés a aquesta així com els aspectes ètics de l’estudi. Tanmateix, es descriuen les tècniques de recollida de dades utilitzades, que ens ajudaran a arribar als resultats d’aquest treball.

5.1. Metodologia

Segons Rodríguez (2018) són els objectius de la investigació els que emmarquen la metodologia. La metodologia emprada és mixta, combinant la metodologia qualitativa i la quantitativa. Obtenint informació addicional a través de la recollida de dades. La informació qualitativa serà complementada amb la quantitativa i a l’inrevés. Aquest pluralisme metodològic proporcionarà una diversitat que permetrà ampliar i optimitzar aquesta investigació.

La metodologia quantitativa o empíricoanalítica, es caracteritza per ser un procés hipotètic-deductiu, revisant les teories ja existents. Atorga una visió més objectiva i externa a l’investigador basada en la quantificació, revisió de teories existents, proposta d’hipòtesis i prova de les hipòtesis mitjançant el disseny d’investigació adequat (Rodríguez, 2018).

La metodologia qualitativa està orientada a la comprensió de situacions úniques i particulars així com la interpretació dels fenòmens humans, buscant el significat i sentit que hi confereixen els mateixos subjectes als fets. Interessant-se per la vivència concreta en el context natural, per la realitat tal com la interpreten els agents, respectant com està construïda (Rodríguez, 2018).

La complexitat de la realitat educativa fa que el pluralisme metodològic sigui l’opció més adequada pel seu estudi. Per tant, l’ús d’aquesta metodologia ens permet, d’una banda, seguir un procés hipotètic-deductiu per tal de revisar les teories existents, podent extreure dades concretes del centre i comparar-les amb el que diuen els teòrics per tal d’establir relacions, d’aquesta manera tenir una visió del fenomen més objectiva i externa. D’altra banda, aproparem a l’assetjament en funció dels significats que li atorga la mateixa comunitat educativa. D’aquesta manera podrem analitzar i correlacionar dos tipus de dades, establint relacions entre

els coneixements de l'assetjament escolar i a la vegada el nombre d'alumnat que es posiciona sobre determinats factors.

Així doncs, analitzarem aquells aspectes relacionats amb situacions, realitats i experiències sobre l'assetjament en el centre, la finalitat d'utilitzar la metodologia mixta és poder establir una relació entre les dades teòriques i la realitat que és viu al centre per tal de tenir una visió més global de la situació.

5.2. Mètode

L'elecció del mètode és amb la qual ens acostem a la realitat, aquest determinarà la conceptualització i les conclusions assolides. L'elecció del mètode, per tant, és fonamental i ha d'estar basada i al servei dels objectius del nostre estudi (Rodríguez, 2018).

El disseny de la investigació és essencial per tal de donar resposta l'objectiu plantejat, el mètode més adequat en aquesta investigació, és l'estudi de cas. Tractant-se d'una metodologia constructivista, per tant, fonamentalment qualitativa. Orientada a la comprensió de la interpretació que confereix la mateixa comunitat educativa a través de les seves pròpies vivències, experiències i punts de vista. El fet de voler comprendre una realitat concreta ha estat el que ha marcat aquesta decisió.

La investigació és descriptiva perquè pretén oferir informació a través d'analitzar la concepció que tenen tant estudiants com membres de la comunitat educativa. Es pretén estudiar la realitat existent recollint informació sobre aquesta, analitzant-la per tal de generar conclusions que ens permetin conèixer la concepció de l'assetjament escolar i donar veu al seu entorn més proper i context. Alhora és heurística, ja que interessa l'obtenció de dades de diferents agents, fonts i inductiva, perquè les evidències fonamenten elements teòrics visibles en el marc teòric d'aquest estudi.

Per tal de comprendre el fenomen de la recerca en la seva naturalitat s'estudiarà i analitzarà un centre d'educació secundària concretament l'institut Miquel Martí i Pol, per poder-lo comprendre en profunditat.

El centre ha estat escollit per diversos factors, per la facilitat en tractar-se de l'institut del meu poble i on vaig cursar la secundària el que facilita la bona relació amb el centre i les persones informants així com un coneixement previ sobre l'entorn i el context i un fàcil accés a les dades i les persones participants.

5.3. Mostra

Segons Rodríguez (2018) la mostra és una part d'un conjunt o població escollida, la mida de la mostra s'ha de poder explicar pels objectius del treball. En aquest cas la mostra ha estat seleccionada per procés no probabilístic, causal o per accessibilitat, ja que les participants s'han seleccionat d'acord amb els objectius de l'estudi.

El primer contacte amb el centre, es va realitzar 11 de maig del 2021, quan vaig trucar al centre abans de presentar la meua proposta del Treball Final de Grau per tal de saber si podia comptar amb el centre.

Un any més tard, durant la realització d'aquest treball vaig elaborar la mostra englobant professionals de la comunitat educativa que conforma el centre Miquel Martí i Pol, fent una selecció petita de les agents principals en funció dels objectius. Escollint-les per les tasques que desenvolupen en el seu dia a dia i per la seva relació o no amb l'assetjament.

La primera gran part de la mostra és l'alumnat del centre, a l'ESO del centre Miquel Martí i Pol hi ha 400 alumnes aproximadament, d'aquestes han estat enquestades 235 persones, el que suposa un 58,75% del total, per tant, una dada força representativa.

D'altra banda, s'han fet entrevistes a:

- La directora del centre
- L'educadora social del SIEI del centre
- La coordinadora del programa TEI (tutoria entre iguals) i cap de departament
- La conserge del centre
- La tutora d'un grup classe
- La presidenta de l'AMPA
- La tècnica de joventut de l'ajuntament de Roda de Ter
- La caporal de proximitat del centre

L'objectiu d'aquesta mostra és tenir una visió tant externa com interna del centre i des de la perspectiva de diferents agents de la comunitat educativa implicats en el centre amb un lligam més o menys estret amb l'assetjament del centre.

5.4. Instruments

En tractar-se d'una metodologia mixta, s'utilitzaran dos instruments de recollida de dades, pel que fa a les dades quantitatives es recolliran a través d'un qüestionari i per a les dades qualitatives s'empraran entrevistes. La intenció, era duu a terme un grup de discussió per tal de debatre els resultats obtinguts de les enquestes amb alumnat que estigués interessat, d'aquesta

manera tenir en compte la seva veu i conclusions vers els resultats obtinguts, però a causa de la vaga de 5 – 6 dies convocada pels sindicats d'educació, la recollida de dades ha patit un endarreriment, el qual m'ha fet optar per no realitzar aquesta part.

D'aquesta manera també ens acostarem al fenomen des de diferents perspectives. Els instruments alhora estan interrelacionats amb els objectius per tal d'assolir-los.

5.4.1. El qüestionari

El qüestionari es tractà d'un instrument estandarditzat que permet la recollida de dades d'un gran nombre d'informants. Meneses (2016, p. 24) defineix el qüestionari de la manera següent:

L'eina que permet als científics socials plantejar un conjunt de preguntes per a recollir informació estructurada sobre una mostra de persones emprant el tractament quantitatiu i agregat de les respostes per a descriure la població a què pertanyen o contrastar estadísticament algunes relacions entre les mesures del seu interès.

Segons Martínez (2002) un qüestionari ens ajuda a obtenir la informació necessària quan la investigació té com a objectiu conèixer la magnitud d'un fenomen social, la seva relació amb un altre fenomen o com o per què ocorre, especialment en el cas que sigui necessari conèixer l'opinió d'una gran quantitat de persones. En aquest cas s'ha vist necessària l'aplicació del qüestionari en estar dirigit als 400 alumnes de secundària del centre, per tal de poder recollir de manera sistemàtica les dades així com per les finalitats esmentades.

Les preguntes poden ser factuais o subjectives (Rodríguez, 2018). En aquest cas usarem preguntes subjectives per a obtenir l'opinió dels participants. A partir del qüestionari s'aconseguiran dades subjectives sobre la percepció de l'assetjament de l'alumnat del centre a la vegada arribant a un nombre de mostra major. S'han escollit les preguntes més adients per tal d'assolir els objectius d'aquest projecte i que ens permetin comparar els resultats amb el marc teòric.

Segons Rodríguez (2018) els avantatges d'utilitzar el qüestionari són que permet aconseguir informació d'un gran nombre de persones, què aquesta informació és ajustada i útil per a contrastar informacions i que permet un tractament fàcil de les dades, d'altra banda, també té inconvenients, és un instrument poc flexible, la informació que s'obté és breu i no es pot fer un seguiment, es pot obtenir un baix percentatge de respostes i en la distribució hi ha risc.

Cal comentar que el qüestionari no està validat, degut altre cop a l'objectiu d'alleugerar aquesta recollida de dades, enlloc de fets externs a la cerca, la intenció era realitzar una validació per experts comptant amb 3 persones docents de la Universitat de Vic, el qüestionari ha estat

elaborat a partir dels elements més destacats del marc teòric i basant-se en els objectius d'aquesta investigació, realitzant les preguntes més adients que ens permetin comparar els resultats amb el marc teòric. Trobareu el model d'enquesta amb una breu explicació a l'*annex 1*.

El qüestionari s'ha realitzat amb un llenguatge amè i senzill adequat per a les persones participants, a l'hora es tracta d'un qüestionari no massa llarg que consta de 20 preguntes breus, per tal que les participants el responguin sense que els resulti carregós.

L'enquesta s'ha dut a terme utilitzant l'aplicació *Google Forms*, per tal de facilitar la seva recepció, en un moment inicial es volia anar personalment classe per classe, el que correspon a 3 línies d'ESO, exceptuant 2n d'ESO que compta amb 4 línies, un total de 13 classes. Finalment, ha estat respost per 235 persones, es volia arribar aproximadament a 300 persones de 400 alumnes que hi ha a l'ESO del centre, però per motius externs a la investigació no ha estat possible que és passes el qüestionari a totes les classes.

En el centre no és permès l'ús de telèfons mòbils per part de l'alumnat, per tant, el recorregut de l'enllaç de l'enquesta, va ser, enviar-ho a la coordinadora pedagògica del centre, per tal que pogués enviar-ho a la tutora de cada grup i aquesta ho pogués reenviar als alumnes d'aquell grup-classe. Finalment, a causa de les problemàtiques amb l'organització del centre, per la vaga i per facilitar les coses, sem demana que siguin les persones tutores de grup les quals passin l'enquesta de manera autònoma. Trobareu l'enquesta en el format del *Google Forms* a l'*annex 1.1*.

El qüestionari està dividit en 3 parts. La primera és la identificació, té l'objectiu d'identificar l'alumnat alhora si s'han de dur a terme comparatives amb referents teòrics, o bé per a comprovar si hi ha una gran diferència entre qualsevol d'aquestes variables (gènere, edat i curs).

La segona part, definició i percepció de l'assetjament escolar té com a objectiu conèixer que s'entén i s'identifica per assetjament i, per tant, la percepció que tenen sobre aquest les persones enquestades així com la quantitat de persones que consideren els diferents valors enquestats, inclou preguntes en referència a les tipologies d'assetjament, les causes i característiques de les agressions i les conseqüències.

La tercera i última part, l'experiència pròpia i personal, es basa tant en l'assetjament al centre Miquel Martí i Pol com en els agents implicats i rols, la comunitat educativa, el lloc on es dona l'assetjament, l'afrontament i la formació.

Totes les preguntes del qüestionari, exceptuant una s'han de respondre obligatòriament. Les tipologies de resposta varien entre resposta única, multi resposta i dues respostes obertes dins de preguntes multi resposta. Aquestes variants com en què es basa cada pregunta queden detallades a l'annex 1.

5.4.2. L'entrevista

L'entrevista és la tècnica per excel·lència de les investigacions qualitatives educatives (Rodríguez, 2018). Les entrevistes són situacions interactives planificades i organitzades entre dues o més persones de les quals una és la responsable de plantejar preguntes, les altres persones tenen el paper de respondre les preguntes. El principal objectiu és generar informació sobre un determinat fenomen que no podria ser obtinguda mitjançant altres procediments.

L'entrevista serà usada per tal de recollir informació de membres de la comunitat educativa de manera més personal i concreta. Ja que per conèixer la percepció de l'assetjament és fonamental conèixer la realitat a partir dels coneixements, experiències ... De les persones que hi intervenen.

Pels objectius d'aquest treball les perspectives, experiències i les interaccions de les persones són aspectes significatius per comprendre el fenomen de l'assetjament des de la seva realitat social. Per conèixer la perspectiva del centre vers l'assetjament és necessari conèixer la manera en la qual estan construïdes les explicacions i argumentacions per la complexitat i els matisos de les dades.

Es diferencien tres tipus d'entrevistes (Rodríguez, 2018):

- L'estructurada: les preguntes estan organitzades per l'entrevistadora, aquestes són normalment tancades, basades en un guió preestablert, deixant marge per a poder sortir del guió.
- Semiestructurada: Basades en un guió que predetermina la informació necessària, la gran diferència és que les preguntes són obertes això possibilita més flexibilitat i matisos en les respostes.
- No estructurada: no hi ha un guió previ, s'utilitzen com a referència les temàtiques o àmbits d'interès. Aquesta entrevista requereix preparació per part de la persona entrevistadora a l'hora de guiar l'entrevista així com tenir coneixement respecte a la temàtica abordada.

En aquest cas s'utilitzen entrevistes semiestructurades per a obtenir respostes amb una major flexibilitat i matisos. Per tant, plantejarem una sèrie de preguntes obertes que ens serviran de

guia, d'aquesta manera la persona entrevistada es podrà expressar lliurement, alhora haurem de guiar i/o reconduir l'entrevista si és necessari per a no allunyar-nos dels nostres objectius.

Per a decidir la mostra s'ha utilitzat un criteri d'excel·lència seleccionant informants clau per aquesta investigació. S'han realitzat 8 entrevistes, una única entrevista semiestructurada a cada persona participant, l'entrevista tenia petites variacions en funció de la persona i les seves tasques, càrrec i posició vers el centre, trobareu el guió de l'entrevista a l'*annex 2* i les adaptacions als guions a l'*annex 2.1*.

Finalment, s'ha entrevistat a 8 persones: la cap de departament i responsable del projecte TEI, la conserge, l'educadora social de l'aula SIEI, la directora del centre, una tutora de grup ordinari, la caporal de proximitat del centre, la tècnica de joventut de l'ajuntament de Roda de Ter i la presidenta de l'AMPA. També es volia entrevistar l'inspector del centre i a l'educadora social dels Serveis Socials de Roda de Ter, però a causa del moment del curs en el qual ens situem no ha estat possible, i alhora pel volum de feina amb el qual comptem.

Totes les entrevistes s'han dut a terme de manera presencial, en el centre, l'Espai de Roda de Ter i en la comissaria de mossos d'esquadra de Vic, exceptuant una entrevista que s'ha realitzat en línia a través de *Zoom*. En l'hora de la concreció de l'entrevista, s'ha fet una breu presentació meua i de la temàtica de l'entrevista, alhora abans de fer les entrevistes s'ha signat el consentiment informat (annex 3.2.).

El guió de l'entrevista el podeu trobar a l'*annex 2*, s'ha de tenir en compte que l'entrevista és semiestructurada, per tant, les preguntes estan separades per àmbits d'informació, per això en una mateixa pregunta hi ha diverses tipologies de preguntes, per extreure una mateixa informació, o bé que poden servir per aprofundir més sobre aquesta mateixa informació.

Aquest guió és una simulació de les preguntes i informacions que es volen extreure és possible que no s'hagin de fer totes les preguntes perquè al llarg de la conversa, ja se'n parli. El guió de l'*annex 2* és el guió base, a l'*annex 2.1* es troben les adaptacions per a cada persona participant, si un càrrec no hi apareix, vol dir que la seva entrevista no ha estat adaptada i s'ha utilitzat el guió base (annex 2).

A través d'aquestes entrevistes obtindrem la perspectiva del centre des d'una mirada tant interna com externa.

L'entrevista ha estat dividida en quatre grans blocs, el primer és la identificació, té l'objectiu d'identificar a les participants.

La segona part, definició i percepció de l'assetjament, també inclou les característiques de l'assetjament, té com a objectiu conèixer que s'entén i s'identifica per assetjament i la percepció que es té sobre aquest, inclou preguntes en referència a les tipologies d'assetjament, els agents implicats i rols, la comunitat educativa, el lloc on es dona l'assetjament les causes i característiques de les agressions i les conseqüències.

La tercera part, l'experiència pròpia i personal, es basa tant en l'assetjament al centre Miquel Martí i Pol com en la perspectiva d'aquest incloent l'afrontament i el paper que hi té.

La quarta i última part és la formació, basada en si s'ha rebut formació específica sobre el tema i si aquesta és necessària o no.

5.5. Ètica i rigor metodològic

En dur a terme tota la investigació s'han tingut en compte els aspectes ètics, és per això que s'ha elaborat un consentiment informat, pel centre, que ha estat signat per la directora d'aquest, podeu trobar el model a *l'annex 3.1*. En aquest document es tenen en compte aspectes com: el coneixement dels objectius i la finalitat d'aquesta investigació, la protecció de dades, l'anonimat així com la voluntarietat del centre de participar en l'estudi i l'acceptació de què aparegui el nom del centre en el treball. Tanmateix, els consentiments informats signats no apareixen en cap part del treball per garantir l'anonimat.

A l'hora de realitzar la recollida de dades amb les diferents tècniques, s'ha tingut en compte l'ètica. És per això que totes les persones participants han estat informades de l'estudi i dels seus objectius.

Pel que fa a l'entrevista, les persones han signat un document de consentiment informat d'elaboració pròpia, podeu trobar el model a *l'annex 3.2*. Es tenen en compte aspectes com el coneixement dels objectius i la finalitat d'aquesta investigació, la protecció de dades, l'anonimat així com la voluntarietat de participar en l'estudi i l'acceptació a ser gravades únicament per la transcripció de les entrevistes. Alhora s'ha tingut una actitud de respecte vers les persones participants i també s'han respectat els seus temps.

Pel que fa als qüestionaris com es pot veure a *l'annex 1.1.*, en la presentació es fa una breu menció als aspectes ètics: *Aquesta enquesta és totalment voluntària i anònima. Les dades recollides s'utilitzaran únicament per a dur a terme aquest estudi.* Que dona per entès que si de manera voluntària no es vol realitzar el qüestionari, no hi ha cap obligatorietat.

5.6. Recollida de dades

Per tal de recollir les dades d'aquesta investigació s'han fet servir diferents instruments. Amb les entrevistes s'ha realitzat una transcripció literal i s'han subratllat les parts més rellevants, les podeu trobar a *l'annex 4*, coincidint amb els àmbits de la categorització que s'expliquen al següent punt. Pel que fa als qüestionaris s'ha dut a terme una descripció dels resultats obtinguts, la podeu trobar a *l'annex 5*, també s'ha seguit el mateix procés remarquant els àmbits més rellevants per la categorització.

Realitzant un procés de categorització i triangulació de les dades a taves dels àmbits: definició i percepció de l'assetjament, característiques, la comunitat educativa, formació i el centre. Un cop duta a terme la categorització de les dades s'ha dut a terme l'anàlisi d'aquestes per tal de poder-les triangular entre elles i amb el marc teòric per arribar a les conclusions.

5.7. Categorització

Després de recollir les dades, s'ha classificat la informació transcrita en diferents categories segons els temes clau de la recerca per tal de fer-ne l'anàlisi, seguint els objectius i també el marc teòric. Les categories han estat dividides en subcategories, per tal de tenir la informació més emmarcada i classificada i facilitar la seva anàlisi, trobareu les taules de categorització a *l'annex 6*.

La informació ha estat classificada seguint un sistema de codis, les entrevistes s'han classificat com a (E) i el número d'entrevista corresponent, és a dir (E1) Entrevista 1, (E2) Entrevista 2, i així successivament amb les 8 entrevistes realitzades, seguidament també s'ha codificat el número del paràgraf al qual pertany la cita textual (P1, P2, P3, etc.) i el número de la pàgina de l'annex on es troba el text citat (Pàg. 1, Pàg. 2, Pàg. 3, etc.) per tant, E6 – P16. Pàg. 67, correspon a l'entrevista 6, paràgraf 16, pàgina 67.

Pel que fa als resultats de les enquestes s'han classificat pel número de pregunta i les lletres (PQ), és a dir (PQ1, PQ2, PQ3, etc.) i la pàgina on es troben els resultats d'aquella pregunta, per tant, PQ15 – Pàg.103, correspon a la pregunta 15 del qüestionari que es troba a la pàgina 103.

Per a distingir cada categoria se li ha atribuït un color, a continuació s'expliquen les diferents categories en l'ordre que apareixen a *l'annex 6*, tots els apartats estan relacionats amb la percepció subjectiva de les persones participants:

- **Definició i percepció:** En aquest apartat es té en compte la definició i la percepció que té de l'assetjament la comunitat educativa. L'he classificat en tres categories:

- **Assetjament al centre:** Fa referència a l'assetjament que es dona concretament al centre Miquel Martí i Pol.
- **Definició i tipus d'assetjament:** Fa al·lusió a la definició de l'assetjament així com a les diferents tipologies i trets que hi veu la comunitat educativa participant.
- **Rols:** Trets i característiques principals d'aquests, que troben les persones participants en les situacions d'assetjament.
- **Característiques:** Aquesta categoria fa referència a algunes de les característiques principals de l'assetjament, classificades en els següents subapartats:
  - **Lloc:** Espais en els quals es creu que solen passar les situacions d'assetjament.
  - **Cronificació:** Motius pels quals es pensa que l'assetjament encara continua succeint, així com causes.
  - **Conseqüències:** En relació amb el fet de si la comunitat educativa pensa que l'assetjament té conseqüències en el futur de les persones, a quines persones afecta i quines poden ser aquestes conseqüències.
- **La comunitat educativa:** En relació amb el què pensa la comunitat educativa sobre el seu paper i el paper de la resta d'agents, alhora com afronten les situacions d'assetjament. L'he classificat en 4 subapartats:
  - **Afrontament:** Com afronta la comunitat educativa les situacions d'assetjament, quines estratègies utilitza o quines creu que s'haurien d'utilitzar.
  - **Paper de la família:** Quin és el paper de la família o quin hauria de ser.
  - **Paper del professorat:** Quin és el paper del professorat o quin hauria de ser.
  - **Paper de l'alumnat:** Quin és el paper de l'alumnat o quin hauria de ser.
- **Formació:** Fa al·lusió a la formació sobre l'assetjament, dividit en els dos apartats següents:
  - **Necessitat:** La necessitat o no de formació sobre l'assetjament que veu la comunitat educativa.
  - **Prèvia:** La formació que s'ha rebut.
- **El centre:**
  - **INS com a sistema:** Protocols que es duen a terme al centre, si aquests són coneguts per la comunitat educativa, el seu funcionament i aplicació.
  - **Coordinacions:** Treball en xarxa que duu el centre amb altres agents en referència a l'assetjament.
  - **Paper del centre:** El paper que la comunitat educativa creu que ha de fer el centre i com afronta el centre les situacions d'assetjament.

5.8. Anàlisi i discussió de dades

Un cop hem extret les dades i resultats, en farem una anàlisi per tal de contrastar-los entre ells i les aportacions de la teoria.

5.8.1. Categoria 1 – Definició i percepció

Com s'ha exposat en el punt anterior aquesta categoria té 3 subcategories, són les següents:

- **Assetjament al centre:**

Aquest aspecte fa referència a la comunitat educativa i la seva percepció d'assetjament dins el centre, cal destacar que la major part de les persones participants consideren que hi ha assetjament en el centre Miquel Martí i Pol, alhora un 41,3% dels alumnes tenen constància o han presenciat una situació d'assetjament, xifra menor que en l'*Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya (2017)* on un 64% dels alumnes catalans afirmen haver vist com maltractaven a algú del centre.

Un 25,5%, 60 persones s'han sentit assetjades al centre, aquesta informació pren força en ser la més repetida per la comunitat educativa. "*De fet, cada any activem el protocol d'assetjament i l'activem varies vegades*" (annex 4.6., pàg. 68). En canvi, aquest cop en l'*Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya (2017)* es mostra que un 10,4% dels alumnes han estat assetjats, el que en comparació amb la percepció dels alumnes del centre és més baix, probablement per la diferència entre les enquestes i la subjectivitat de la paraula "sentir-se" de l'enquesta realitzada en aquesta investigació, tanmateix, aquestes diferències poden estar justificades per la quantitat de la mostra.

Seguidament, també destaca una part més petita de la comunitat educativa, que creu que hi ha assetjament, però no ho han vist personalment, alhora un 56,2% de l'alumnat creu que hi ha assetjament al centre. També és important anomenar que un 6% de l'alumnat considera que no hi ha assetjament, però cap altra membre de la comunitat educativa ha considerat que no n'hi hagués.

La comunitat educativa distingeix haver tingut contacte amb diferents tipologies d'assetjament dins del centre, se'n destaquen el ciberassetjament, les amenaces, l'aïllament, les agressions verbals i insults.

També algunes participants destaquen que el centre en comparació amb altres centres és força tranquil i no hi passen coses greus. Per tant, a grans trets es podria dir que la comunitat educativa del centre considera que aquest és tranquil, però que s'hi ha viscut casos d'assetjament de diferents tipologies.

- **Definició i tipus d'assetjament:**

Aquesta subcategoria fa referència a la definició de l'assetjament que té la comunitat educativa i als tipus d'assetjament que coneix. Es destaquen el ciberassetjament i el fet que l'assetjament és reiterat.

Des de la perspectiva de la comunitat educativa, un fet clau que es remarca en l'assetjament és que aquest és un fet continuat en el temps, no una conducta puntual. *"Són aquelles conductes que són repetitives i continuades amb el temps, o sigui un fet puntual d'una discussió al pati, perquè ens barallem pel futbol i hi ha un vol d'osties, per dir-ho d'alguna manera, això no és un assetjament, això és un conflicte que s'ha resolt malament, amb violència"* (annex 4.8., pàg. 82). Així doncs, la comunitat educativa del centre és mostra d'acord amb Olweus (1993): *Un estudiant és assetjat o victimitzat quan està exposat de manera repetitiva a accions negatives per part d'un o més estudiants* (p.2).

Tanmateix, diferents persones de la comunitat educativa, pensen que l'assetjament és intencionat, seguint la definició de l'assetjament que feia Olweus (1993) *el comportament negatiu repetitiu i intencional (desagradable o que fereix) d'una o més persones, dirigit cap a una persona que té dificultat per defensar-se* (p.2). A la vegada, part de la comunitat educativa manifesta que les persones que realitzen aquest assetjament no en són conscients.

Es considera que l'assetjament no està lligat a una tipologia de conducta violenta concreta, s'esmenten la física, verbal, psicològica, social. D'altra banda, també amenaces, insults l'aïllament, agressions físiques, la violència física indirecta. Castillo i Pacheco (2008), existeixen moltes conductes violentes mitjançant les quals es manifesta l'assetjament escolar. Alhora si tenim en compte la classificació que fan Ortega i Del Rey (2007) podem veure que es reconeixen totes les tipologies.

La major part de l'alumnat un 83%, 195 persones consideren que saben que és l'assetjament, d'altra banda, un 12,8%, 30 persones no saben si ho tenen clar i un 4,3%, 10 persones creuen que no ho tenen clar.

Per la comunitat educativa pren gran importància el ciberassetjament, essent la manera més estesa d'assetjament actual, segons les persones participants, a la vegada el 92,2%, 217 persones de l'alumnat enquestat, han escollit enviar missatges amenaçadors per les xarxes conjuntament amb les amenaces, amb el mateix percentatge, com les tipologies d'assetjament més clares. Ratificant a Castillo i Pacheco (2008), que especificaven que les conductes violentes han evolucionat a causa de les noves tecnologies a través del ciberassetjament.

Es destaca el factor de protecció que atorga a les persones que realitzen un assetjament, el no fer-ho cara a cara. Altres aspectes destacats per la comunitat, però en menor mesura són la temporalitat, *“abans es parava quan s’acabava l’horari escolar, víctima i agressor marxaven cap a casa, i l’assetjament se salva, ara l’assetjament ens continua i és molt més punyent perquè són les 3 de la matinada i t’estan trucant”* (annex 4.8., pàg. 91).

Com a problemàtiques greus d’aquesta tipologia d’assetjament, destaquen els factors del xantatge, les amenaces i el fet de fer mems per fer burles a través de les xarxes, confirmant i ampliant a Smith (2004) les noves formes d’assetjament lligades a les noves tecnologies; enfocades a missatges amenaçadors i l’assetjament a través de blogs o correu electrònic.

Les tipologies menys reconegudes com a assetjament són: començar un rumor 70,6%, les empentes 71,7%, i posar un nom ridícul a algú 71,8%. Alhora aquest fet és remarcable i s’amplia amb la selecció de quines no es consideren assetjament, en aquest cas predominen posar un nom ridícul a algú 37,2%, les empentes 36,5%, començar un rumor 33,1% i xutar la motxilla d’una companya volent 29,7%. És probable que amb les empentes hi hagi hagut una confusió degut a la voluntarietat.

Per tant, si ho emmarquem en les categories d’assetjament les més clares per part de l’alumnat del centre, tal com estan especificades al qüestionari de *l’annex 1*, són en aquest ordre, la violència psicològica directa, el ciberassetjament, la violència social indirecta i la violència física directa, denotant la importància que el ciberassetjament ha anat prenent en comparar-ho amb estudis menys recents, diferenciant-se de l’estudi de Cañas (2017), que mostrava que els més habituals eren el verbal i el relacional. Alhora aquestes dades ens poden donar una pista de quins tipus d’assetjament són els més habituals, en aquest context.

- **Rols:**

Aquesta subcategoria fa referència als trets i característiques principals que troben les persones participants en les situacions d’assetjament. Es destaca el paper de les persones que esdevenen víctimes com persones més dèbils amb una mancança d’habilitats socials i comunicatives vers les persones que assetgen com populars i líders, amb més habilitats. Alhora prenen rellevància el perfil de les observadores i el de les agressores/víctimes.

Recordem que els autors fan diverses classificacions dels rols en funció la seva intervenció o no i les accions que duen a terme en l’assetjament, en aquest estudi s’identifiquen la víctima típica o clàssica, l’agressora indirecta o directa, la víctima/assetjadora, les seguidores, defensores, possibles defensores, espectadores i seguidores.

La víctima és majoritàriament descrita com una persona dèbil, tímida i introvertida amb gustos i aficions poc comunes. Tanmateix, és descrita com insegura, destaquen els problemes per relacionar-se lligats amb la manca de límits i habilitats socials i alhora amb poques capacitats d'afrontament, el que provoca que tingui poques amistats i sigui poc popular. Encaixant perfectament amb la descripció de Cerezo (1997) que destaca la poca assertivitat, la timidesa i una baixa autoestima, també la connotació que per la resta de companyes solen ser considerades dèbils i covardes i no solen ser escollides per a les activitats de grup. *“Són persones que són dèbils i no són capaç d'enfrontar-se”* (annex 4.2., pàg. 33). Sent descrites amb el perfil de víctima clàssica de Del Rey i Ortega (2007). Cal destacar que un 87,2% de l'alumnat enquestat pensa que les persones que reben l'assetjament no en tenen la culpa, sent un percentatge força positiu.

Dins la comunitat educativa participant hi ha una connotació de què l'assetjadora escull la seva víctima perquè la veu i considera més dèbil, tanmateix, es veu una necessitat de protecció en les víctimes i en les assetjadores de saber controlar-se. L'assetjadora és percebuda com una persona popular mentre que la víctima no, considerant que les assetjades són alumnes vulnerables víctimes d'alumnes líders. Cerezo (1997) destaca les característiques personals de les assetjadores: nivells alts d'assertivitat, sinceritat i autoestima altres i poc autocontrol, alhora habitualment són més populars que les víctimes tenint el seu propi grup de seguidores, per tant, hi ha una clara relació amb el que pensa la comunitat.

Es considera que l'assetjadora té bones qualificacions i la necessitat de cridar l'atenció de la resta del grup, contrariant a Cerezo (1997) que explicitava que les víctimes tenen un millor rendiment acadèmic que les assetjadores. Però en línia amb la descripció de l'assetjadora indirecta de Chamorro (2011).

Una part de la comunitat educativa considera que les persones que realitzen l'assetjament, ho fan com a estratègia per semblar més fortes a causa de tenir baixa autoestima i inseguretats, necessitant reafirmar-se, aquesta percepció de la comunitat educativa participant també contrària a Cerezo (1997) que descriu les assetjadores amb una autoestima alta. Alhora també es pensa que és probable que les persones que duen a terme l'assetjament tinguin una problemàtica on també són víctimes, sigui familiar o ... i el fet d'assetjar fa que se sentin poderoses en aquest àmbit. *“Per tal d'amagar aquestes coses intenta reflectar un... un posat”* (annex 4.7., pàg. 76), Cerezo (1997) indica que hi ha una correlació positiva entre l'agressió en general i haver estat sotmesa a càstigs físics a casa.

La comunitat educativa d'estaca el doble rol d'agressor/víctima, sent aquelles persones que menys saben relacionar-se, *"el perfil víctima botxí, que és aquell que no se sap relacionar i com que no se sap relacionar molesta, però llavors, clar el rebutgen"* (annex 4.1., pàg. 27). Segons Collel i Escudé 2004, són persones que són agredides, però alhora agredeixen a companyes més dèbils, és el grup considerat de major risc, tenint les característiques dels agressors reactius i de les víctimes proactives.

Es destaquen les observadores per la seva importància, referent a què la seva tolerància i suport és el que permet l'assetjament, *"necessita com el suport de... d'altres companys"* (annex 4.5., pàg.63). D'acord amb Cerezo (1997) que indica el grup és el qual reforça aquestes conductes agressives, valorant més positivament a les agressores que a les víctimes i creant un sentiment d'afiliació al grup per a les persones agressores i més solitud en les víctimes.

Respecte al qüestionari respost per part de l'alumnat podem veure que, segons els rols d'Olweus (2001) dins del centre es manifesten en la següent mesura el 40,9%, 96 persones si assetja'n una persona, avisen algú perquè ho pari i la següent resposta més escollida és intentar parar la situació personalment amb un 26,4%, aquestes dues opcions es poden traduir en els defensors, aquell que intenta parar l'acció el que faria un 67,3% defensors, van precedits del 23% que s'ho miren sense fer res, però pensen que haurien de fer alguna cosa sent els possibles defensors, després hi hauria un 6,4% espectadors i per últim 3,4% es trobarien en el rol de seguidors, que s'hi unirien. Aquestes xifres són esperançadores, però cal treballar-les.

Tanmateix, també hi ha una part de la comunitat que creu que qualsevol persona pot ser víctima i que normalment no hi ha un motiu concret, que fonamenti aquestes agressions. Collel i Escudé (2004) a la pràctica qualsevol persona que no segueixi les normes de grup pot esdevenir una víctima.

5.8.2. Categoria 2 - Característiques

En referència a algunes de les característiques principals de l'assetjament, classificades en els següents subapartats:

- Lloc:

Es tracta dels espais en els quals es creu que solen passar les situacions d'assetjament. Es destaquen els espais com el pati, on no hi ha presència d'adults, el ciberassetjament i els espais com un element de detecció de l'assetjament.

Collel i Escudé (2004) i Cerezo (1997) l'assetjament cerca el secretisme en vers els adults per tal d'evitar que es pugui ajudar a la víctima, aquesta intenció de què no ho vegin els adults fomenta

ahora el ciberassetjament i l'actuació en espais on no hi hagi gaire presència de persones adultes, aquesta teoria està molt compartida per part de la comunitat educativa sent el principal factor que es ressalta vers els llocs on es dona l'assetjament. *“Es dona més per telèfon mòbil(...)Més que no pas en un espai físic i clar evidentment els llocs que són controlats o on hi ha un professor, no passa res, a dins de l'aula, a dins de l'aula poques vegades, perquè clar si el professor ho veu, ja actua”* (annex 4.8., pàg. 91-92).

Tanmateix, les alumnes del centre enquestades confirmen aquesta opinió sent el pati el lloc més escollit per 155 persones, un 66%, espai que també remarca la resta de la comunitat educativa. Les xarxes socials i on no els veuen les professores ambdues escollides 152 persones, un 64,7% cada opció. D'altra banda, un 61,7%, 145 persones consideren que les agressions passen fora del centre, espai no molt contemplat per la resta de la comunitat. Ja amb més diferència, es remarquen els passadissos amb un 47,2%, 111 persones, espai que també menciona la comunitat educativa i dins la classe és escollit per un 36,2%, 85 persones, lloc que és esmentat molt breument per la comunitat educativa.

Ahora un altre factor clau és la facilitat de detecció que hi ha en els espais del centre, així com que aquests mateixos espais a través de l'observació poden ser una eina de detecció. *“Als passadissos encara més, i en el pati encara més, veus moltes coses, és a dir, veus a un alumne que està aïllat o veus un alumne que a classe està intentant ficar-se en un grup o un altre”* (annex 4.7., pàg. 78).

- **Cronificació:**

Aquest subapartat fa referència als motius pels quals es pensa que l'assetjament encara continua succeint, així com causes. Es destaquen els factors personals i els innats, els familiars i els grupals, donant a entendre que no hi ha un únic factor determinant per l'assetjament i la seva prevalença.

Diverses persones de la comunitat educativa creuen que és innat a l'ésser humà, com també ajudar, *“crec que és una cosa intrínseca a les persones, surt, surt com quan veus dos germans que es barallen i es fan la punyeta”* (annex 4.8., pàg. 85), en canvi, Ortega, Del Rey i Mora Merchán (2001) expliciten que la violència interpersonal és un fenomen complex, més cultural que biològic, ja que la violència s'utilitza de forma injustificada.

El següent fet més destacat és que la convivència suposa un repte i a les aules hi ha molta diversitat *“quan coneixes la realitat dels grups hi ha gent molt diversa amb entitats molt diverses, amb gustos molt diversos i amb inquietuds molt diverses, per tant, aquí la convivència és un*

repte, per tant, el conflicte sorgirà” (annex 4.1., pàg. 26) anant en sintonia amb Avilés (2006) i Cañas (2017), que apuntaven que els factors personals són els més determinants, les diferències entre les característiques de les víctimes i les agressores.

Els factors familiars segons Avilés (2006) i Cañas (2017), tenen una gran influència sobre les actituds i rols a través dels valors familiars, les pautes de criança, alhora també són un factor primordial per la comunitat educativa sobretot pel que fa a l’educació rebuda i els valors familiars.

Es destaca en menor mesura la importància del grup, per ser l’agent que tolera o normalitza les conductes assetjadores, tanmateix, Avilés (2006) i Cañas (2017), consideren que els factors grupals, entre iguals tenen gran rellevància per comprendre l’assetjament. *“Està com normalitzades algunes conductes(...)Si ells no ho toleressin l’assetjament, s’acabaria”* (annex 4.1., pàg. 28-29).

Segons les participants enquestades, els principals motius pels quals s’assetja són les diferències escollides pel 75,3%, el físic per un 67,2%, essent factors personals i anant d’acord amb Avilés (2006) i Cañas (2017), que els consideren els més determinants, la popularitat amb un 58,3% la penúltima opció és la cultura per un 52,2% i l’última la personalitat amb un 46%. Podem veure que tots els factors s’han anat escollint en major o menor mesura, Avilés (2006) i Cañas (2017), els factors socials i culturals, els prejudicis i estereotips de cada societat poden fomentar conductes discriminatòries.

En relació amb això un 67,2%, 158 persones de l’alumnat enquestat, pensa que les persones que assetja’n no ho haurien de fet. La següent opció més valorada, però amb diferència, és que ho fan per algun motiu amb un 27,2%, el que suposa 64 persones i amb molta menor mesura 7 persones, un 3% no en pensen res i 6 persones, un 2,6% pensen que és normal que passi als instituts. Observant aquests resultats podem veure que tot i que la concepció predominant és que no està ben fet, la resta de percentatges també són rellevants, ja que mostren que hi ha una concepció de què l’assetjament està justificat o no volen opinar del tema o creuen que és normal.

- **Conseqüències:**

En relació amb les conseqüències que pot tenir en el futur de les persones l’assetjament. El sentiment que l’assetjament abasta tota la comunitat educativa, és esmentat però no massa estès. Es veu clar que els més repercutits són la víctima i assetjadora, posant les majors conseqüències psicològiques i en el futur en la primera, i esmentant les legals en la segona.

Les conseqüències, segons la comunitat educativa participant van clarament vers la víctima, entre les esmentades es troben conseqüències psicològiques, emocionals, de salut i salut mental, així com el suïcidi. Cañas (2017), demostra que les que víctimes tenen més símptomes depressius i pensaments suïcides, així mateix l'assetjament té relació amb una pitjor salut mental augmentant el risc de patir ansietat, estrès, depressió, un trastorn límit, autolesió i suïcidi, entre d'altres (Vanderbilt i Augustyn, 2010 citats a Plaza i González, 2019).

Ahora una part de la comunitat, esmenta l'aprenentatge que pot realitzar la víctima a través de l'assetjament per esdevenir resilient. *“És un aprenentatge que els enforteix, que no vol dir que se'n surtin vull dir que n'aprenen jo crec que si, però pateixen”* (annex 4.6., pàg. 73), *“L'assetjament és una part de l'aprenentatge de la vida”* (annex 4.8., pàg. 85).

Un aspecte que destaquen és la importància de treballar l'autoestima, tant amb la víctima com l'assetjadora, per la víctima la disminució de l'autoestima és una conseqüència (Oñate i Piñuel, 2006; Vanderbilt i Augustyn, 2010; Vázquez, 2015; Donoghue i Meltzer, 2018; Vergara, Gordon, Cosby i Hope, 2018; citats a Plaza i González, 2019), en canvi, per la persona assetjadora, l'alta o baixa autoestima no és una conseqüència de l'assetjament sinó un factor previ (Chamorro, 2011). Tot i això, sovint és una mancança dels dos perfils.

Un altre aspecte, rellevant a destacar per la seva repetició és l'etapa en la qual passa l'assetjament, assenyalant la joventut, així com que es necessita un temps i procés de dol per la superació d'aquest. *“Quan ets jove t'afecta tot molt”* (annex 4.3., pàg. 43). Segons Plaza i González (2019) en un termini més llarg l'assetjament té relació amb una pitjor salut mental.

D'altra banda, després de la consideració que l'assetjament afecta la víctima del segon agent que es parla més és de les assetjadores. En aquest cas es destaquen les conseqüències legals que pot tenir aquest assetjament, *“tenir denúncies ja amb aquestes edats, doncs no sé, ja això marca”* (annex 4.8., pàg. 94), així com la possibilitat que la persona assetjadora en el futur repeteixi les mateixes conductes anant amb línia amb el que destaquen els estudis analitzats per, Plaza i González (2019), que consideren que hi ha un risc d'interioritzar aquestes conductes i d'utilitzar la violència en el futur, en diferents àmbits com la parella, el laboral... *“Quan ja arribin a ser grans i adults seran maltractadors”* (annex 4.2., pàg. 33).

L'últim agent del qual es fa una breu menció és el grup classe, considerant que l'assetjament afecta la globalitat de la classe, segons Cañas (2017) es pot concloure que no només les víctimes d'assetjament sinó que tota la comunitat educativa es veu implicada en l'assetjament.

Tot això queda molt lligat amb el que es veu reflectit als resultats de les enquestes on un 47,2% 111 persones pensen que l'assetjament té conseqüències per la víctima, 103 un 43,8% pensen que afecta les persones assetjadores i a víctimes, només un 6,4% 15 persones pensen que afecta tot el centre, un 2,6% 6 persones, pensa que no té conseqüències. Loredo, Perea i López (2008) afirmen que les conseqüències perjudiquen tant a la resta d'estudiants com a l'ambient del centre.

Per tant, es pot resumir que la comunitat educativa participant percep unes grans conseqüències per la víctima, seguida per l'assetjador i amb molta menor mesura pel grup classe i el centre.

5.8.3. Categoria 3 - La comunitat educativa

En relació amb el què pensa la comunitat educativa sobre el seu paper i el paper de la resta d'agents, alhora com afronten les situacions d'assetjament. Classificada en els 4 subapartats següents:

- **Afrontament:**

En referència en com afronta la comunitat educativa les situacions d'assetjament, quines estratègies utilitza o quines creu que s'haurien d'utilitzar. Es destaca el fet d'encoratjar a les víctimes per comunicar-ho, així com de què la comunitat educativa estigui atenta per poder detectar situacions d'assetjament.

La major part de la comunitat educativa participant remarca el fet que les víctimes comuniquin l'assetjament com una manera de buscar suport, sigui professional o pel fet de poder trobar un suport en la persona a la qual es comunica, sigui una professora, amiga, familiar... *"La cultura del silenci que la trenquem, que si tu veus algú, que si tu veus que algú que pateix, que busquis la manera d'arribar i de fer-ho arribar"* (annex 4.1., pàg. 29).

El següent aspecte que més es ressalta és la detecció per part de la comunitat educativa, d'estar atentes per poder-ho detectar, alhora com a recurs per si la víctima no té ningú a qui poder-ho comentar, *"t'expliquen coses que pots detectar d'una alta manera, vas escoltant coses i a vegades és com salten les alarmes"* (annex 4.4., pàg. 55). També com a comunitat educativa es recalca vigilar a les assetjadores i si es veuen mals comportaments o comportaments sancionar-les *"a vegades els he tret de la classe"* (annex 4.5., pàg. 61). Fet que es pot pal·liar amb el protocol de seguiment per aquelles persones amb "potencial conflictiu d'assetjament" amb el qual compta el centre, l'objectiu és que a través d'un seguiment individualitzat s'intenti canviar el comportament d'aquestes alumnes (PEC INS Miquel Martí i Pol, 2018).

Un altre aspecte força destacat és el fet de buscar ajuda en altres professionals, *“llavors el fet d’anar amb un professional i parlar-ne”* (annex 4.3., pàg. 45). També s’enllaça amb un altre aspecte d’afrontament per part de la comunitat educativa, comptar amb altres professionals per a tenir un suport i actuar en xarxa, de manera coordinada. Ramos i Serrano (2016) la formació del professorat sobre l’assetjament és insuficient, però destaquen la importància d’integrar a tots els agents educatius i socials *“ho heu de fer els educadors socials, també no? Que també sou part de l’engranatge”* (annex 4.8., pàg. 94).

Alhora es veu la necessitat de recomanar a la víctima que no es quedi callada que faci front l’assetjament *“plantar cara a la persona que li està fent això”* (annex 4.2., pàg. 36) i pel que fa a les assetjadores l’estratègia que més s’ha esmentat és parlar amb elles per cercar la seva empatia *“fer-lo reflexionar una mica, de posar-lo en la situació de la víctima”* (annex 4.8., pàg. 93). Així com sororitat, en els casos de divulgació d’imatges íntimes.

Un fet que també es veu important és la formació sobre l’assetjament, tant per dotar d’eines a les famílies com l’alumnat.

Com afrontament també es té en compte l’assessorament legal i les mesures legals. *“Vaig anar als mossos i vaig denunciar, però clar, no vaig denunciar a tothom, vaig denunciar al culpable”* (annex 4.3., pàg. 41).

En l’*Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya* (2017) el 59,7% dels alumnes a qui han molestat ho ha dit a amics o amigues, prop del 38,7% ho ha dit al pare o a la mare i al voltant d’un 36,7% ho ha comunicat al professorat, en canvi, per part de l’alumnat enquestat participant, primer s’avisaria la professora, seguidament a la tutora, després els pares, seguit d’alguna companya de confiança i per últim algun altre familiar de confiança, anant en la línia de Martínez, Gómez, i Goig (2019) que mostren que per part de l’alumnat, hi ha la necessitat de què la resolució de conflictes estigui intervinguda pel professorat, ja que aquests poden actuar des del mateix entorn on s’està produint l’assetjament.

- **Paper de la família:**

Aquest subapartat es basa en paper de la família o quin hauria de ser segons la percepció de la comunitat educativa, es destaca com un element de suport que doti d’eines a l’alumnat així com un factor de detecció.

La comunitat educativa participant, com esmentàvem, destaca la família com a element de suport, com Canva (2011), constata la importància del suport tant familiar com del context escolar per l’afrontament de situacions estressants. És dona molta importància a la comunicació

dels fills/es amb la seva família, segons Plaza i González (2019), la comunicació i el recolzament familiar tenen un gran paper, també es posa de manifest la necessitat de detecció per part de les famílies alhora comptant amb la cooperació de tota la comunitat educativa per facilitar-la.

Per aquesta detecció es considera que les famílies han d'estar atentes a tots els senyals, les persones adultes de la comunitat educativa, sovint són les últimes en percebre situacions, Collel i Escudé (2004) i Cerezo (1997). Una detecció que ha de ser duta a terme a través de la confiança amb els fills/es l'atenció i la revisió. Es considera que les famílies, s'han de renovar, sobretot en l'àmbit de les TIC i les xarxes, per actualitzar-se en aquest sentit i poder fer front al ciberassetjament de manera activa *"Clar és que les famílies moltes vegades se'n donen conta tard i jo sempre ho dic que és molt important el tema de la comunicació amb el teu fill de parlar"* (annex 4.8., pàg. 86).

També es veu a la família com un element dissuasiu de conductes a través de càstigs, d'altra banda, Plaza i González (2019) consideren que determinats estils educatius i ambients familiars, són propicis per a víctimes i altres per assetjadores, tanmateix, l'estil democràtic esdevé un factor de protecció. Una altra tasca que la comunitat educativa considera necessària són els límits, aquests han de partir d'una bona comunicació.

En menor mesura s'ha esmentat les famílies com a recolzament d'altres *"veus que no ets l'única família no? Que ha patit un cas d'aquest tipus"* (annex 4.3., pàg. 40), i el centre com a suport necessari, sent necessària una cooperació i un treball en equip, Ramos i Serrano (2016) destaquen la importància d'integrar a tots els agents educatius i socials *"jo crec que sí, s'han pogut anar solucionant tots els que ens han arribat, vol dir que hi ha un treball en equip de tots plegats, perquè sinó això no, no, no s'hagués solucionat"* (annex 4.6., pàg. 70).

Dins d'això, s'apel·la a l'empatització de les famílies, per ajudar a aturar i actuar en contra de l'assetjament, com a la necessitat que la família no només escolti la versió dels seus fills/es *"que si es podien haver ficat a la meua pell, entenc que van fer el possible per treure-ho"* (annex 4.3., pàg. 41).

Martínez, Gómez, i Goig (2019), *en una situació en la qual són assetjats, es recolzen, en primer lloc, en els amics, seguidament de la família*. La comunitat educativa també considera que les famílies han de donar suport i eines a les alumnes, en aquest sentit veuen una necessitat formativa per tal de poder treballar amb els fills/es *"clar amb xarxes tenim molts problemes i clar a les famílies que es fiquin les piles"* (annex 4.8., pàg. 87).

En aquest sentit, la comunitat educativa participant no comparteix la idea de Martínez, Gómez, i Goig (2019), basada en el fet que es recolzen, en primer lloc, en els amics i en segon en la família, sinó que un 55,7% avisarien a alguna professora de confiança i un 55,3% a la tutora de grup, essent la tercera resposta els pares amb un 46,8%, un 38,3% en companyes de confiança de l'institut i un 17% en alguna altra familiar de confiança, mostrant que en aquest cas, el professorat quedà en primera posició anant més amb la idea del mateix estudi que explicita que l'alumnat mostra necessitat de què la resolució de conflictes estigui intervinguda pel professorat, ja que aquests poden actuar des del mateix entorn on s'està produint l'assetjament. Pel que fa a les amistats és probable que no s'hagi identificat amistats amb companyes de confiança de l'institut o bé que no hi hagi massa confiança entre companyes i les amistats siguin de fora del centre.

Ahora en les alumnes enquestades, el percentatge més alt, un 40%, 94 persones, no saben si les famílies actuen adequadament, però un 31,1% 73 persones creuen que sí. Sent una xifra força elevada, un 26,4%, 60 persones consideren que les famílies no saben que hi ha assetjament anant lligat amb el secretisme vers els adults del qual ens parlaven Collel i Escudé (2004) i Cerezo (1997) i únicament un 2,6%, 6 persones creuen que passen del tema.

- **Paper del professorat:**

Aquesta subcategoria fa referència a quin és el paper del professorat o quin hauria de ser, el que espera la comunitat educativa participant d'aquesta figura és que detecti l'assetjament de manera àgil així com què sancioni les conductes.

El professorat està saturat i aquest fet afecta el seguiment i la detecció durant la rutina, però el protocol ajuda.

La comunitat educativa participant destaca que el professorat s'ha d'implicar i realitzar un seguiment del grup, per veure el seu avanç, les dinàmiques que s'hi donen i tenir-hi més coneixença, fets que els facilitarien la detecció de l'assetjament, també és remarca la necessitat de disposar de temps per a poder fer-ho i d'estar motivats, anant molt en la línia de Plaza i González (2019), que destaquen la figura del professorat com un agent de risc o protecció en funció de les seves habilitats, del control de l'aula i de la coneixença de les dinàmiques del grup, *"no saps fins a quin punt l'altra persona està patint, no està patint, si és dintre del joc, no és dintre del joc clar jo per això intentes conèixer molt l'alumne, intentes interactuar saber com va en tot o com estan en aquell moment"* (annex 4.7., pàg. 77).

Es dóna força importància del treball en equip del claustre per fomentar la detecció, intervenció i prevenció de l'assetjament, anant aquest en una direcció, el treball en xarxa és un aspecte important com assenyalen Pérez, Ramos i Serrano (2016) integrar a tots els agents educatius i socials per implementar estratègies de col·laboració.

Un dels aspectes detallats és la dificultat que té de detecció el professorat, perquè quan s'adona de l'assetjament aquest ja està avançat, fet que va d'acord amb Collel i Escudé (2004) i Cerezo (1997) les professores sovint són les últimes en percebre aquestes situacions. Un altre aspecte que s'esmenta vers la poca detecció és la necessitat de formació pel professorat perquè aquest tingui eines, tanmateix, Navarro (2011) i Benítez i Justicia (2006) manifestaven que el professorat no ha rebut formació específica sobre l'assetjament, *"com a professor te'n dons compte, però no saps com actuar"* (annex 4.7., pàg. 76).

Un dels aspectes més remarcats és que el professorat ha de gestionar l'aula amb límits, fent-se respectar i promovent un clima adequat, però també prenent mesures i sancionant els mals comportaments així com actuant amb celeritat *"marcar uns límits sans, és a dir, fent-te respectar, com a profe e, ja et dic, fent-te respectar i permetent que allà hi hagi un clima adequat, això ja és un art"* (annex 4.1., pàg. 30). És senyala que ha d'acompanyar tant l'assetjador com a la víctima, altre cop anant en la línia de Martínez, Gómez, i Goig (2019) mostrant que l'alumnat, necessita de què la resolució de conflictes estigui intervinguda pel professorat, però ampliant aquest fet i mostrant que també és una demanda de la comunitat educativa en aquest cas, *"jo crec que hauria de ser immediat a la que passa algo doncs o pares la classe o li dius a aquella persona que prou"* (annex 4.5., pàg. 63).

Per la comunitat educativa el professorat ha de ser empàtic i conseqüent i no culpabilitzar a la víctima. Martínez, Gómez, i Goig (2019), mostraven en la seva investigació que és probable que l'assetjament passi desapercbut i/o que les agressions s'interpretin com fenòmens puntuals per part del professorat, *"un cop que té algun... ha dit alguna cosa que dic, home, això has dit, dir-ho d'aquesta manera perquè... com si hagués set l'alumna qui s'ho hagués buscat"* (annex 4.3., pàg. 41).

Altres aspectes que s'esmenten són informar a l'alumnat de la postura del centre vers l'assetjament i implicar-se més en coneixements transversals i no tan curriculars.

En primer lloc, un 31,91% de l'alumnat participant no coneix si les professores actuen de manera adequada, un 30,2% pensen que el professorat no sap que hi ha assetjament, anant en la línia de Collel i Escudé (2004) i Cerezo (1997), un 24,3% pensa que les professores no actuen adequadament, en últim lloc, un 13,6%, pensa que actuen adequadament, podem veure que en

comparació amb les famílies, on un 31,1% considerava que actuaven adequadament, el professorat queda pitjor parat, fet que potser denota que la confiança vers el professorat del centre no és la millor.

- **Paper de l'alumnat:**

Quin és el paper de l'alumnat o quin hauria de ser. Es destaca que hi ha d'haver implicació per part de l'alumnat així com es dóna importància a la posició que prengui el grup davant dels assetjaments.

Queda evidenciada una necessitat d'implicació de l'alumnat, la comunitat educativa participant, apel·la a l'empatia, amb la intenció que es compregui que tothom pot ser assetjat, en línia amb la descripció de Plaza i González (2019), les assetjadores tenen poca empatia. En aquest sentit, es veu important que l'alumnat treballi entre si per solucionar les situacions, fet que a passat amb el programa TEI *"haurien de començar a ser més comprensibles perquè evidentment la societat és el que hi ha, vull dir, avui et toca a tu, però demà li toca a un altre"* (annex 4.3., pàg. 42).

Es veu que hi ha un seguidisme i una por a actuar per les represàlies futures que això pugui tenir, Cañas (2017) explica que les seguidores se senten culpables o vulnerables, per no haver ajudat a les víctimes i per témer una futura agressió cap a elles *"Avui mateix parlava amb una alumna que em diu: Jo ja veig que això que li fan a aquest noi no està bé, però a mi em fa por que si jo dic algo, a mi em deixin de banda"* (annex 4.1., pàg. 26).

Es veu una gran importància en el grup i en el seu posicionament vers l'assetjament, Collel i Escudé (2004), veien que les agressions entre iguals, són un fenomen grupal així mateix, Cerezo (1997) indica que és el grup el qual reforça aquestes conductes agressives, ja que valora més positivament a les agressores que a les víctimes *"hi va haver una reacció molt maca en aquest cas concret, de què els que miren es van posicionar.(...) A favor de la víctima, llavors, en un moment que una li va dir no sé què, la resta van sortir tots i es van posar darrere de l'altre li van dir que li estàs dient? I les altres van girar cua i van marxar.(...) I "tup", s'ha acabat l'assetjament, no hi han vist aquí d'osties, si tinc aquí 15 persones que m'estan dient que estàs fent? No n'has tingut prou no?"* (annex 4.8., pàg. 92).

Es considera altre cop, la importància d'explicar l'assetjament a adults, manifestar els sentiments i mal estar, per tal que aquests puguin ajudar i prendre-hi part *"me'n vaig assabentar perquè van vindre, el meu fill que tenia una amiga que anava a la seva classe, precisament el*

germà d'aquesta seva amiga, va ser el que va iniciar-ho tot, i quan jo me'n vaig enterar, m'ho va explicar" (annex 4.3., pàg. 46).

El més comú per part de l'alumnat participant, és avisar algú perquè pari la situació d'assetjament, 40,9%, seguit de parar-ho personalment, 26,4%, aquests dos ítems, essent els dos més escollits, evidenciarien als defensors segons la categorització d'Olweus (2001), sent en total un 67,3%, després estarien les persones que s'ho miren sense fer res, però creuen que haurien de fer alguna cosa un 23% serien les possibles defensores, seguides de les quals s'ho miren, les espectadores 6,4%, en últim lloc, les que s'hi uneixen, les seguidores un 3,4%.

5.8.4. Categoria 4 - Formació

Fa al·lusió a la formació sobre l'assetjament de la comunitat educativa, està dividida en els dos subapartats següents:

- **Necessitat:**

La necessitat o no de formació sobre l'assetjament que veu la comunitat educativa. Es destaca la poca formació que ha rebut el professorat i la necessitat d'aquesta, així com de continuar formant a l'alumnat.

Part de la comunitat educativa participant, comenten que no es fa una formació específica i que fa falta, l'aprenentatge que han tingut ha estat autodidàctic i autogestionat, *"Ho aprens d'una forma autodidàctica perquè veus que ho necessites saps? Però no ens ensenyen com mediar conflictes si tu no fas un curs de mediació, saps?"* (annex 4.1., pàg. 26), Pérez, Ramos i Serrano (2016) comenten que en la preparació i formació universitària, el professorat no ha rebut formació específica per a fer front a aquestes situacions.

La formació del professorat sobre l'assetjament és insuficient, però destaquen la importància d'integrar a tots els agents educatius i socials, *"Jo crec que com a professors ens haurien d'ensenyar més ens haurien d'educar més en el tema del bullying i com... com aturar-lo o com..."* (annex 4.7., pàg. 77).

També es detecta una necessitat de formació per a l'alumnat, perquè l'assetjament quedi més clar i emmarcat, basada en l'empatia, a través d'agents externs o bé dels mateixos tutors de grup, alhora també es comenta que pot ser a través de xerrades, però una altra part de la comunitat demana que aquesta formació sigui més activa, a través de dinàmiques i jocs de rol *"més que et vingui algú i et digui això és el bullying i et posi la típica definició del bullying és... o que això s'ha de fer bueno, les paraules al final és molt, molt, se les endú el vent i clar tu necessites accions"* (annex 4.7., pàg. 77).

La major part de l'alumnat participant, un 66,4% considera que s'ha de treballar més l'assetjament, seguit de les persones que no ho tenen clar un 21,3% i per últim les persones que no ho veuen necessari un 12,3%, aquests resultats, encara que el percentatge més alt consideri que s'ha de treballar més, pot ser, treballar-ho des d'una perspectiva més activa faria disminuir els altres percentatges, ja que pel que ha comentat la comunitat educativa, se sol treballar a partir de xerrades i teoria.

La formació que demana la comunitat educativa participant, incloent-hi professores, està encarada a dotar d'eines al professorat, per tal de saber detectar l'assetjament i fer-li front, *"el professorat també necessita molta formació en tots aquests temes per poder-los abordar i per poder-los detectar i estar al cas"* (annex 4.4., pàg. 55), d'altra banda, part de la comunitat considera que caldria una formació per sensibilitzar a tot el professorat sobre aquest tema, *"a vegades no ets conscient no? De fins a quin punt l'alumne això, pot estar passant malament, jo crec que s'hauria de fer (...) al claustre crec que hauria d'estar tothom del claustre"* (annex 4.5., pàg. 65).

- **Prèvia:**

La formació que ja s'ha dut a terme, bàsicament es basa en xerrades gestionades per l'AMPA, el programa TEI i els mossos d'esquadra.

A través del programa TEI, s'han realitzat xerrades per la formació i la prevenció, dotant d'eines i material al professorat, la sensació és que a la pràctica no funciona tan bé, per la saturació, des d'aquest mateix programa es realitza formació a l'alumnat de 1r i 3r, els implicats en el projecte *"la formació del programa TEI ja era això, com podem fer prevenció, com podem ajudar al professorat, com l'hem de treballar, vull dir que més o menys ens van donar eines i molt material, però com tot estem a tants projectes que costa atrapar-ho tot"* (annex 4.6., pàg. 73).

La formació a l'alumnat es du a terme a través de xerrades, per tal de conscienciar i prevenir, tanmateix, es duen a terme xerrades de temes concrets com per exemple, les xarxes i el seu perill *"xerrades que són específiques d'assetjament a les quals es poden treballar a l'aula i es treballen tot el conjunt dels alumnes no només amb la víctima, i l'agressor, sinó que es treballa en tot el grup que mira que són molt importants"* (annex 4.8., pàg. 81).

5.8.5. Categoria 5 – El centre:

Aquesta categoria fa referència al centre INS Miquel Martí i Pol. Està subdividida en les 3 categories següents:

- **INS com a sistema:**

En referència als protocols que es duen a terme al centre, si aquests són coneguts per la comunitat educativa i el seu funcionament i aplicació.

És important destacar que part de la comunitat educativa participant no coneix el protocol, d'altra banda, és més conegut el programa TEI, que actualment s'està relançant a causa que ha estat pausat per la covid, es considera que aquest programa és un inici per la prevenció. La part que més coneix el protocol són aquelles figures que més relació hi tenen com direcció i orientació *"El desconec força perquè la veritat com que no m'hi havia trobat mai"* (annex 4.3., pàg. 41).

El protocol funciona molt bé té eines per prevenir, detectar i intervenir i també s'utilitza per repassar les bases quan és convenient *"a nivell de departament hi ha un protocol que és una passada, un protocol de prevenció, detecció, intervenció d'assetjament que és molt potent i que té moltes eines"* (annex 4.1., pàg. 24). Dins del centre a vegades també es duen a terme cercles restauratius, són una eina útil, el *DECRET 279/2006, de 4 de juliol*, l'article 25 explicita que la mediació pot usar-se com a estratègia preventiva *"al seu institut fan les mediacions, que aquí els hi diuen cercles restauratius"* (annex 4.5., pàg. 59).

El primer pas previ al protocol, al centre, és investigar a través de l'observació sobretot del professorat per saber si hi ha assetjament, seguidament es fa una posada en comú amb la reunió d'atenció a la diversitat, després ja es decideix si s'activa el protocol o no, per tant, se segueixen les indicacions del PEC de l'INS MMiP (2018) sobre l'observació del comportament general d'aquests alumnes dins l'INS: a la classe, als canvis d'hora, a l'esbarjo, durant les sortides acadèmiques, en els actes lúdics, al menjador... *"activar-lo primer vol dir fer un sondeig, fer observació i, per tant, l'equip d'orientació, com de tutors, com de direcció quan l'activem el que fem és observació de companys, observació de tota la situació i aleshores posem en comú"* (annex 4.6., pàg. 68).

Es comenta que tot i que el protocol funciona eficaçment seguir totes les indicacions és una tasca que requereix molt temps, per tant, *el protocol d'assetjament i ciberassetjament (2019)* compleix les tasques que pretén, ser una eina pels centres i el professorat de prevenció detecció i intervenció vers l'assetjament escolar, però potser no es compten amb els recursos humans necessaris per poder-lo desenvolupar amb tota la seva complexitat.

Pel que fa a l'alumnat participant, la dinàmica s'aproxima a la de la resta de la comunitat educativa participant, majoritàriament l'alumnat no sap si hi ha cap programa al centre un 47,2%, seguit de les persones que pensen que sí que n'hi ha 22,1% i les que els hi agradaria que

hi hagués un 22,1%, en penúltim lloc, es pensa que no hi ha cap programa 6,8% i en últim que no és necessari 4,3%, veiem que aquests dos últims percentatges són força baixos.

- **Coordinacions:**

Treball en xarxa que duu el centre amb altres agents en referència a l'assetjament. Es destaquen Serveis Socials (SS), mossos d'esquadra, l'AMPA i les famílies, l'Espai i la coordinació interna del centre.

És important la coordinació amb les famílies i l'AMPA, destacant aquest espai com l'espai de comunicació per les famílies, a través de reunions, passa una mica el mateix amb l'Espai, *"és el vincle diguéssim de comunicació, és el mitjà de comunicació entre les famílies i la direcció de l'escola"* (annex 4.3., pàg. 38).

La comunitat educativa participant veu tant la coordinació com una eina útil per la detecció de tota la comunitat educativa, com la importància del treball en equip, no actuar soles i anar en la mateixa direcció. Es destaca la importància de la figura dels Serveis Socials, Martínez, Gómez, i Goig (2019) recalquen la necessitat de coordinar a tota la comunitat educativa perquè les intervencions promoguin el desenvolupament integral de l'alumnat, *"però mai és una intervenció tu sol, sempre és molt coordinat amb tothom no?"* (annex 4.4., pàg. 55).

També es destaca involucrar-se, per tal de tenir una visió més global, i la comunicació i coordinació dins del centre, per poder actuar amb celeritat *"l'assetjament és un treball de tota la comunitat educativa i de tots els agents de l'entorn"* (annex 4.6., pàg. 74).

Un altre agent important són els mossos amb els quals s'actua de manera coordinada i també es duen a terme formacions per l'alumnat, segons les seves necessitats. Tots els agents han de treballar, conjuntament, Pérez, Ramos i Serrano (2016) destaquen la importància d'integrar a tots els agents educatius i socials per implementar estratègies de col·laboració entre professorat, alumnat, famílies, Serveis Socials i protecció de menors.

Ahora també hi ha una coordinació per les mediacions en funció de si l'assetjament s'ha dut a terme al centre o no, es pot dur a terme la mediació al centre o la comissaria, seguint el *DECRET 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya*, a l'article 25 explicita que la mediació pot usar-se com a estratègia preventiva.

Una altra coordinació que es destaca és la dels mossos i la policia local, per tal que les persones assetjadores siguin conscients que són vigilades, *"jo sanciono pel que passa aquí a dins, però*

l'agressió que ha passat a fora no la puc sancionar perquè no entra les meves competències, ens hem de coordinar, hi ha vegades que hem fet mediacions aquí a la comissaria" (annex 4.8., pàg. 89).

- **Paper del centre:**

El paper que la comunitat educativa creu que ha de fer el centre i l'afrontament d'aquest vers l'assetjament. Es destaquen quatre línies les intervencions i actuacions, la prevenció, la formació i el treball en xarxa.

Les intervencions concretes, sobre assetjadora i grup, es recalca la prioritització de l'assetjament al centre, no deixar-ho passar així com l'activació del protocol quan és necessari.

La formació a través d'explicar la teoria i fer pedagogia. Lligat també a treballar per prevenir l'assetjament, dotant d'eines a l'alumnat, es destaquen el projecte TEI, la mediació i els cercles restauratius.

"El projecte TEI, que és tutoria entre iguals, és un projecte que aquest centre, és un projecte que va idear Andrés Bellido, que és un psicòleg i orientador expert iii... el que pretén és amm... millorar la convivència als centres val? Com ho fa? A partir de l'estratègia d'apadrinament no? Els alumnes de tercer tenen un tutor, que tutoritza un alumne de primer, fan com parelles, són parelles i llavors això el que fa és que, representa està pensat perquè els nanos se sentin més acompanyats tinguin referents iguals, una mica més grans, que, quan dic igual, vull dir un company eh.

Una mica més gran que ells, que pues, que aquí poden anar trobant si necessiten res i espais de trobada i llavors hi han activitats més estructurades i projectes a nivell de centre. En què el paper de les parelles doncs són protagonistes, llavors si tu millores la convivència d'alguna manera, també estàs prevenint situacions d'assetjament" (annex 4.1., pàg. 22).

El treball en xarxa i la cooperació són molt importants, es destaquen el treball en xarxa amb tots els agents de la comunitat educativa i l'entorn alhora la coordinació interna de l'equip del centre, Martínez, Gómez, i Goig (2019) recalquen la necessitat de coordinar a tota la comunitat educativa.

6. Conclusions

En aquest punt, una vegada ja desenvolupat l'anàlisi i triangulació de les dades amb la teoria del marc teòric, desenvoluparé les conclusions a les quals he arribat després d'haver estudiat la comunitat educativa de l'institut Miquel Martí i Pol, d'acord amb la pregunta de recerca i els objectius. Cal esmentar que aquest estudi no és generalitzable a totes les comunitats educatives, ja que la percepció és un fenomen molt personal, però ens pot donar un punt de vista sobre una realitat concreta.

La pregunta de recerca era: *Quina és la percepció de l'assetjament de la comunitat educativa d'un centre concret?* Pregunta que es va traduir en l'objectiu general d'aquesta investigació, conèixer la percepció de l'assetjament escolar en l'INS Miquel Martí i Pol de Roda de Ter, per part de la comunitat educativa.

La percepció sobre l'assetjament escolar és àmplia i complexa, l'assetjament per la comunitat educativa, participant, es tracta d'un comportament negatiu repetit en el temps, de diferents tipologies de conductes violentes físiques, verbals, psicològiques i/o socials. Les persones que esdevenen víctimes d'assetjament són vistes com a persones dèbils amb una mancança d'habilitats socials i comunicatives vers les persones que assetgen que són descrites com les assetjadores directes o indirectes. Alhora prenen rellevància el perfil de les observadores donant importància a què la seva tolerància o suport permeten l'assetjament i el de les agressores/víctimes com les persones que menys saben relacionar-se.

Destacant el ciberassetjament i el factor de protecció que comporta a les agressores en ser en línia i l'extensió que pren aquest a causa de poder-se dur a terme des de qualsevol espai i temps. L'assetjament psicològic directe, el social indirecte i el físic directe són les tipologies més reconegudes. A més gran part de la comunitat educativa participant considera que hi ha assetjament a l'institut Miquel Martí i Pol.

L'assetjament es duu a terme en espais com el pati, on no hi ha presència d'adults, tanmateix, els espais poden ser un element de detecció de l'assetjament. Es percep que l'assetjament és causat pels factors personals, els innats, els familiars i els grupals, donant a entendre que no hi ha un únic factor determinant per l'assetjament i la seva prevalença, es perceben unes grans conseqüències per les persones que reben l'assetjament, seguides de les assetjadores i amb molta menor mesura pel grup classe i el centre.

A continuació és dona resposta als objectius específics assolits:

El primer fa referència al paper de la comunitat educativa vers l'assetjament, es destaca el fet d'encoratjar a les víctimes per comunicar els casos d'assetjament, així com de què la comunitat educativa estigui atenta per poder detectar situacions d'assetjament. Es remarca el paper de la família com un element de suport que doti d'eines a l'alumnat i com un factor de detecció, d'altra banda, del professorat s'emmarca com una figura també essencial per la detecció de l'assetjament de manera àgil així com un agent què ha de sancionar les conductes violentes, també emergeix com el primer agent al qual s'avisava de les conductes d'assetjament. Per últim, l'alumnat ha d'estar implicat i es veu com un factor determinant la posició que pren aquest i el grup davant dels assetjaments.

El segon fa referència al paper i les estratègies de prevenció i gestió del centre, es destaquen quatre línies les intervencions i actuacions, la prevenció, la formació i el treball en xarxa. Part de la comunitat educativa participant no coneix el protocol, d'altra banda, és més conegut el programa TEI (Tutoria Entre Iguals). La part de la comunitat que més coneix el protocol són aquelles figures que més relació hi tenen com direcció i orientació, els protocols del departament i del centre funcionen eficaçment dotant d'eines per prevenir, detectar i intervenir, però no es disposa de temps per a poder desenvolupar-lo al complet. El treball en xarxa pren rellevància com a eina de detecció i celeritat en el procés d'actuació en contra de l'assetjament escolar.

El tercer té relació amb la formació específica sobre assetjament escolar que ha rebut la comunitat educativa es destaca la poca formació que ha rebut el professorat i la necessitat d'aquesta, així com de continuar formant a l'alumnat, la formació que ja s'ha dut a terme, bàsicament es basa en xerrades gestionades per l'AMPA, el programa TEI i els mossos d'esquadra.

Amb l'assoliment de tots els objectius es pot dir que l'assetjament es percep com una problemàtica greu i present, que afecta a tota la comunitat educativa, destacant el fet que busca passar desapercebut per les persones adultes i que alhora tota la comunitat educativa conforma un gran factor de risc o protecció en funció de les seves pràctiques, sent un factor clau en la detecció, prevenció i actuació per anar en contra de l'assetjament fet que requereix més formació per poder dur a terme unes actuacions positives.

6.1. Limitacions i perspectives de futur

Tot i que l'estudi, s'ha dut a terme, hi ha hagut algunes limitacions que han comportat canvis en aquest.

La primera limitació ha estat la recollida de dades, la vaga de professorat ha afectat el temps disponible de les participants provocant un endarreriment que s'ha resolt a través de què les tutores de grup passessin el qüestionari elles mateixes a les alumnes, sense que jo pogués matisar les preguntes, alhora s'ha eliminat completament el grup de discussió de la investigació fet que era rellevant per escoltar la veu i opinió de l'alumnat personalment.

La segona limitació és que no s'ha pogut entrevistar a l'educadora de Serveis Socials ni a la inspectora del centre, fet que ha provocat que tot i que sí que s'han entrevistat persones externes al centre de la comunitat educativa majoritàriament la visió és interna.

És important comentar que tot i que part de les fonts són actuals, n'hi ha d'altres menys actualitzades, però són teories acceptades actualment i que parteixen d'autores clàssiques i reconegudes en l'àmbit de l'assetjament.

Cal esmentar que la investigació no és extensible a altres contextos, a causa que és un estudi d'una realitat concreta i les percepcions de les persones que la conformen, fet que li atorga un caràcter únic.

No obstant crec que he focalitzat la investigació adequadament i complert els objectius que em plantejava.

Seria interessant comparar la percepció de l'assetjament, en funció de característiques determinades de la comunitat educativa com podrien ser gènere, grups d'edat o nivell socioeconòmic. Tanmateix, un altre aspecte interessant seria comparar les estratègies d'afrontament que tenen diferents centres respecte a l'assetjament, per fer-nos una idea més general.

Destaco el fet que tot i que la formació és vista per l'alumnat com un fet important, s'ha de donar també importància a les persones que no la veuen necessària o no tenen clar si és necessària, a través d'aquest treball he pogut detectar que probablement hi ha la necessitat de què la formació no sigui tan teòrica i es basi en la interacció i la practica a través pot ser de jocs de rol, l'estudi de casos, en definitiva en altres metodologies, per tal de continuar mantenint l'interès de l'alumnat en aquestes formacions i d'aquesta manera la seva motivació per formar-

se i intervenir de manera adequada en els casos d'assetjament, per tant, actuacions en aquest sentit poden ser un aspecte a tenir en compte.

Alhora s'ha pogut veure que mentre que per part de l'alumnat participant la figura del professorat és cabdal, però en general es percep que aquest no actua de manera adequada, seria interessant realitzar algun programa on professorat i alumnat treballin i es formin de manera conjunta sobre l'assetjament per alhora generar vincles positius entre aquests dos agents.

6.2. Valoració del procés

M'agradaria destacar alguns fets que s'han observat en aquest treball, primerament la gran prevalença de sentir-se assetjada en relació amb el nombre d'agents defensors detectats en la comunitat educativa, fets que enllaçats al ciberassetjament poden donar-nos la idea que aquest comença a ser un fenomen de caràcter més individual que grupal.

En aquest cas, el primer agent al qual s'explicarien les situacions d'assetjament és al professorat, però les dades ens mostren que es percep que aquest en casos d'assetjament no actua de manera adequada, probablement aquest fet ens mostra una necessitat de formació i atenció sobre l'assetjament per part del professorat, o bé una desconfiança vers les actuacions d'aquest agent per part de l'alumnat.

Un altre aspecte a tenir en compte, és la saturació i poca disposició de temps per part del professorat fet s'enllaça amb l'anterior i que destaca la importància de dotar de més recursos temporals o personals o bé diversificar les tipologies professionals dels centres de secundària per a poder fer efectiu el protocol. Alhora crec que seria rellevant que totes les persones de la comunitat educativa coneguessin el protocol d'assetjament.

El fet que es reconegui de manera oberta i general que hi ha assetjament al centre podria ser el primer pas per combatre'l, però aquesta acceptació té impactes diferents en la comunitat educativa es creu, d'una banda que algunes figures de la comunitat educativa naturalitzen i normalitzen aquest factor, pensant que es tracta d'un centre tranquil o que l'assetjament és un fet natural, restant-li importància, d'altra banda, altres agents es formen i intenten actuar i prevenir l'assetjament. No es té clar quins són els factors que propicien aquesta disparitat, probablement els personals, seria interessant una unificació de criteris.

A la vegada, com s'ha esmentat, al centre es destaquen quatre línies les intervencions i actuacions, la prevenció, la formació i el treball en xarxa, es creu que es prioritzen més o menys totes, però que aquesta disparitat de criteris i enfocaments entre professionals, podria causar que mentre que algunes professionals estan atentes a aquests àmbits altres no tant, deixant, pot ser, espais per l'assetjament.

Com hem esmentat l'assetjament, en aquest cas, es percep com una problemàtica greu que afecta diferents agents de la comunitat educativa i en aquest cas el centre quan hi ha un assetjament fora d'aquest hi intervé, alhora, hi ha un protocol que no permet l'ús de telèfons mòbils el que pot ser una bona mesura pel ciberassetjament a dins del centre, si ho sumem al fet d'actuar quan es donen casos fora d'aquest podrien semblar factors protectors de l'INS

Miquel Martí i Pol concretament. Seria interessant, doncs, que l'actuació en contra de l'assetjament prengués una dimensió comunitària, per tal de fer-li front fora de l'horari escolar.

7. Bibliografia

- Agencia Tributaria. (2019). *Posicionamiento de los municipios mayores de 1.000 habitantes por Renta bruta media*. Recuperat de: https://sede.agenciatributaria.gob.es/AEAT/Contenidos_Comunes/La_Agencia_Tributaria/Estadisticas/Publicaciones/sites/irpfmunicipios/2019/jrubikf74b3dca9af01b51cabd6d5603e0e16dae1a97c.html
- Ajuntament de Roda de Ter. (2022). *Roda de Ter*. Recuperat 27 de març 2022, de <https://www.rodadeter.cat/>
- Avilés, J. M. (2006). *Bullying: el maltrato entre iguales. Agresores, víctimas y testigos en la escuela*. Salamanca, España: Amarú.
- Cañas, E. (2017). Acoso escolar: características, factores de riesgo y consecuencias. *Revista Doctorado UMH*. 3(1), p7.
- Castillo, C., i Pacheco, M. (2008). Perfil del maltrato (bullying) entre estudiantes de secundaria en la ciudad de Mérida, Yucatán. *Revista mexicana de investigación educativa*, 13(38), 825-842.
- Castro, J. (2011). Acoso escolar. *Revista de Neuro-Psiquiatría*, 2(74), 242-249.
- Cava, M. J. (2011). Familia, profesorado e iguales: claves para el apoyo a las víctimas de acoso escolar. *Psychosocial Intervention*, 20(2), 183-192.
- Cerezo, F. (1997). *Conductas agresivas en la edad escolar: Aproximación teórica y metodológica. Propuestas de intervención*. (7ª ed). Pirámide.
- Cerezo, F. (2001). *La Violencia en las aulas: Análisis y propuestas de intervención*. (4ª ed). Pirámide.
- Cerezo, F. (2009). Bullying: análisis de la situación en las aulas españolas. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 9(3), 367-378.
- Chamorro, M. (2011). Bullying o acoso escolar. *Pedagogía Magna*, (9), 20-26. Dialnet. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3628188>
- Collell, J., i Escudé, C. (2004), Rol de les emocions en els processos de maltractament entre alumnes. *Àmbits de Psicopedagogia*, 12, 21-26. Recuperat de: <http://www.xtec.cat/~jcollell/ZAP%2012.pdf>

- Del Rey, R., Mora, J., Casas, J., i Ortega, R. (2018). 'Asegúrate' Program: Effects on cyber-aggression and its risk factors. *Comunicar*, 26(56), 39-48.
- Del Rey, R., i Ortega, R. (2007). Violencia escolar: claves para comprenderla y afrontarla. *Escuela Abierta*, 10, 77-89.
- Epdata. (2021). *Acoso escolar, datos, cifras y estadísticas*. Recuperat 20 de gener del 2022, de <https://www.epdata.es/datos/acoso-escolar-datos-cifras-estadisticas/257/espana/106>
- Gázquez, J., Pérez-Fuentes, M., Carrión, J., i Santiuste, V. (2010). Estudio y análisis de conductas violentas en Educación Secundaria en España. *Universitas Psychologica*, 9(2), 371-380.
- Generalitat de Catalunya. (2006). *DECRET 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya*. Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=403808>
- Generalitat de Catalunya. (2009). *LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació*. Recuperat de: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=480169>
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació. (2016, maig 05). *Prevenió i detecció de l'assetjament*. Recuperat de: <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/ajudem-fills/assetjament/>
- Generalitat de Catalunya. (2018, juny 15). *Recursos per a la prevenció i detecció davant l'assetjament escolar (bullying)*. Recuperat de: <http://ejoventut.gencat.cat/ca/detalls/Article/8c01069d-7097-11e8-877b-005056924a59>
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació. (2019). *Protocol assetjament i ciberassetjament*. Recuperat de http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/documents/protocol_assetjament-ciberassetjament-entre-iguals.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2021, juny 17). *Violència entre els més joves*. Recuperat de: [https://jovecat.gencat.cat/ca/temes/conviure-inclusio social/plantar cara a la violencia/violencia entre els mes joves/](https://jovecat.gencat.cat/ca/temes/conviure-inclusio-social/plantar cara a la violencia/violencia entre els mes joves/)

- Heinemann, K. (2003). *Introducción a la metodología de la investigación empírica en las ciencias del deporte*. (1a ed.). Paidotribo.
- Holt, M.K., Green, J.G., Tsay-Vogel, M., Davidson, J. i Brown, C. (2017). Aproximaciones multidisciplinares a la investigación sobre el acoso escolar en la adolescencia. *Revista de investigación sobre adolescentes*, 2 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1007/s40894-016-0041-0>
- Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT. *Roda de Ter*. Recuperat de: <http://www.idescat.net>
- INS Miquel Martí i Pol. (2018). *NORMATIVA D'ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DE CENTRE (NOFC) INS MIQUEL MARTÍ I POL*
- INS Miquel Martí i Pol. (2018). *PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE INS MIQUEL MARTÍ I POL*.
- INS Miquel Martí i Pol. (2021). *Llibre del professorat 2021-2022*.
- Institut Miquel Martí i Pol. (2022). *Formació SIEI*. Manuscrit no publicat.
- Krueger, R. A. (1991). *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid, Pirámide.
- Loredo-Abdalá, A., Perea-Martínez, A., i López-Navarrete, G. E. (2008). "Bullying": acoso escolar. La violencia entre iguales. Problemática real en adolescentes. *Acta pediátrica de México*, 4(29), 210-214.
- Martínez, I., Gómez, E. i Goig, R. (2019). El acoso escolar en educación secundaria: prevalencia y abordaje a través de un estudio de caso. *Comunitania: Revista internacional de trabajo social y ciencias sociales*, (17), 71-91.
- Martínez, F. (2002). *El cuestionario. Un instrumento para la investigación en las ciencias sociales*. Barcelona: Laertes Psicopedagogía.
- Meneses, J. (2016). El cuestionario. Dins S. Fàbregues, J. Meneses, D. Rodríguez-Gómez, i M. H. Paré, *Técnicas de investigación social y educativa*, 17-94. Barcelona: Editorial UOC.
- Olweus, D. (1993). Acoso escolar, "bullying", en las escuelas: hechos e intervenciones. *Centro de investigación para la Promoción de la Salud, Universidad de Bergen, Noruega*, 2, 1-23.

- Olweus, D. (2001). Peer harassment: A critical analysis and some important issues. Dins: Juvonen, J.; Graham, S. (coord). *Peer harassment in school: The plight of the vulnerable and victimized* (p.3- 20). Londres: The Guilford Press.
- Oñate, A., i Piñuel, I. (2006). *Estudio Cisneros X "violencia y acoso escolar en España"*. España: Instituto Iñaki Piñuel. https://convivencia.files.wordpress.com/2012/05/cisneros-xviolencia_acoso-2006120p.pdf
- Oñate, A., i Piñuel, I. (2007). *Acoso y violencia escolar en España: Informe CISNEROS X*. Recuperat de [acoso-escolar_cisneros.pdf \(bienestaryproteccioninfantil.es\)](http://bienestaryproteccioninfantil.es)
- Ortega, R., Del Rey, R., i Mora-Merchán, J. (2001) Violencia entre escolares. Conceptos y etiquetas verbales que definen el fenómeno del maltrato entre iguales. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 41, 95-113.
- Pérez, A., Ramos, G., i Serrano, M. (2016). Formación del profesorado de educación secundaria obligatoria para la prevención e intervención en acoso escolar. Algunos indicadores. *EDUCAR*, 52 (1),51-70.
- Plaza, M., i González, H. (2019). El acoso escolar: factores de riesgo, protección y consecuencias en víctimas y acosadores. *Revista de Victimología/Journal of Victimology*, (9), 99-131. Huygens. <http://www.huygens.es/journals/index.php/revista-de-victimologia/article/view/147>
- Piñero, E., Areñe, J., López, J., i Torres, A. (2014). Incidencia de la violencia y victimización escolar en estudiantes de Educación Secundaria Obligatoria en la región de Murcia. *Revista de Investigación Educativa*, 32(1), 223-241.
- Rodríguez, D. (2018). El projecte d'investigació. *Apunts del Màster de Millora dels ensenyaments d'Educació Infantil i Primària*. UOC.
- VVAA (2017). *Informe del Departament d'Ensenyament sobre l'Enquesta de convivència escolar i seguretat de Catalunya 2016-2017*. Generalitat de Catalunya.
- Save the Children (Ed.). (2016). *Yo a eso no juego*. Recuperat de <https://www.savetheChildren.es/publicaciones/yo-eso-no-juego-bullying-y-ciberbullying-en-lainfancia>

Smith, P. K. (2004). Bullying: recent developments. *Child and Adolescent Mental Health*, 3(9), 98-103.

La percepció de l'assetjament

De la comunitat educativa de
l'INS Miquel Martí i Pol

“ANNEXOS”

Judith Seller Guijarro

Curs: 2021-2022

Tutor: Jordi Valldeoriola Roquet

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències
Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de
Catalunya

Vic, maig del 2022

Índex

1. Preguntes qüestionari	2
1.1. Qüestionari en format <i>Google Forms</i>	8
2. Guió entrevistes:	16
2.1. Adaptacions entrevistes:.....	17
3. Documents ètics.....	19
3.1. Consentiment informat centre.....	19
3.2. Consentiment informat participants.....	20
4. Transcripció entrevistes	22
4.1. Entrevista 1 – Coordinadora del programa TEI/ Cap de departament	22
4.2. Entrevista 2 – Conserge.....	32
4.3. Entrevista 3 – Presidenta de l'AMPA.....	38
4.4. Entrevista 4 – Tècnica de joventut.....	50
4.5. Entrevista 5 – Educadora social del SIEI.....	58
4.6. Entrevista 6 – Directora.....	67
4.7. Entrevista 7 – Tutora de grup.....	75
4.8. Entrevista 8 – Caporal de proximitat.....	81
5. Qüestionari resultats.....	96
6. Taules de categorització.....	106

1. Preguntes qüestionari

Aquí hi trobareu les preguntes del qüestionari amb una breu descripció sobre les tipologies de preguntes, així com en quins ítems s'ha focalitzat el qüestionari.

Introducció:

Hola! Sóc la Judith una alumna de 4t d'Educació Social de la Universitat de Vic. Estic fent el TFG sobre la percepció que té la comunitat educativa sobre l'assetjament escolar, també conegut com a bullying. Penso que és molt rellevant conèixer que en pensa al respecte l'alumnat, per això en aquesta enquesta trobareu un seguit de preguntes sobre l'assetjament escolar i el que en penseu i opineu vosaltres.

Aquesta enquesta és totalment voluntària i anònima. Les dades recollides s'utilitzaran únicament per dur a terme aquest estudi.

PART 1. Identificació

Aquesta part serveix per a la identificació de l'alumnat alhora per si s'han de dur a terme comparatives amb referents teòrics, o bé per a comprovar si hi ha una gran diferència entre qualsevol d'aquestes variables.

1. Gènere (tipologia de resposta: diverses opcions amb una única resposta)

- Home
- Dona
- No-binari

2. Edat (tipologia de resposta: diverses opcions amb una única resposta)

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- +16

3. Curs (tipologia de resposta: diverses opcions amb una única resposta)

- 1r d'ESO
- 2n d'ESO
- 3r d'ESO
- 4t d'ESO

PART 2. Definició i percepció de l'assetjament escolar

Aquesta part servirà per conèixer que s'entén i s'identifica per assetjament, per tant, la percepció que tenen sobre aquest les persones enquestades.

4. Quines d'aquestes accions consideres que són assetjament escolar? (tipologia de resposta: multi resposta)

A través de les respostes d'aquesta pregunta es vol contemplar que es considera assetjament escolar introduint diferents ítems de les diferents tipologies d'assetjament, per comprovar si totes són contemplades i en quina mesura.

- Demanar a altres persones que ignorin a algú (violència social indirecta)
- Trencar el llibre de text d'algú altre volent (violència física indirecta)
- Empentes (violència física directa)
- Enviar imatges inapropiades (ciberassetjament)
- Obligar (violència psicològica directa)
- Insults (violència verbal directa)
- Cops de puny (violència física directa)
- Posar un nom ridícul a algú (violència verbal directa)
- Començar un rumor (violència verbal indirecta)
- Amenaçar (violència psicològica directa)
- Fer el buit, aïllar (violència social indirecta)
- Enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials (ciberassetjament)
- Xutar la motxilla d'un/a company/a volent (violència física indirecta)
- Altres(resposta oberta)

5. Quines d'aquestes accions NO consideres són assetjament escolar? (tipologia de resposta: multi resposta, pregunta en la qual no és obligatòria la resposta).

A través de les respostes d'aquesta pregunta es vol filar més prim per si hi ha alguna categoria que explícitament no es contemplada com assetjament i en quina mesura.

- Demanar a altres persones que ignorin a algú (violència social indirecta)
- Trencar el llibre de text d'algú altre volent (violència física indirecta)

- Empentes (violència física directa)
- Enviar imatges inapropiades (ciberassetjament)
- Obligar (violència psicològica directa)
- Insults (violència verbal directa)
- Cops de puny (violència física directa)
- Posar un nom ridícul a algú (violència verbal directa)
- Començar un rumor (violència verbal indirecta)
- Amenaçar (violència psicològica directa)
- Fer el buit, aïllar (violència social indirecta)
- Enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials (ciberassetjament)
- Xutar la motxilla d'un/a company/a volent (violència física indirecta)

6. Per quin motiu creus que s'assetja a les persones? (multi resposta)

Pregunta en referència a les causes i característiques de les agressions.

- Per la popularitat
- Per la personalitat
- Per les diferències
- Pel físic
- Per la cultura

7. Creus que l'assetjament té conseqüències en el **futur** de les persones? (resposta única)

Pregunta en referència a les conseqüències.

- Sí, afecta les víctimes
- No
- Sí, afecta les persones assetjadores i a les víctimes
- Sí, afecta a tot el centre

8. Que en penses de les persones que assetja'n? (resposta única)

- Ho fan per algun motiu
- Res
- És normal que passi als instituts
- No ho haurien de fer

9. Que en penses de les persones que reben l'assetjament? (resposta única)

- Han fet alguna cosa malament
- Res
- És normal que els hi passi als instituts
- No en tenen la culpa

PART 3. Experiència pròpia i creences personals

10. Creus que a l'institut hi ha assetjament? (resposta única)

- Sí
- No
- No ho sé

11. Has presenciat mai o tens constància d'alguna una situació d'assetjament escolar al centre? (resposta única)

- Sí
- No
- No ho sé

12. T'has sentit mai assetjat/ada? (resposta única)

- Sí
- No
- No ho sé

13. Com actues si assetja'n a un company/a? (resposta única)

En relació amb els agents implicats i rols.

- M'ho miro sense fer res, no va amb mi el tema.
- Intento parar la situació personalment.
- M'ho miro sense fer res, però penso que hauria de fer alguna cosa.
- No participo, però crec que s'ho mereixen, alguna cosa hauran fet.
- M'hi uneixo.
- Aviso algú perquè ho pari.

14. A qui avisaries en cas d'assetjament? (multi resposta)

Pregunta en referència a la comunitat educativa

- Als meus pares
- A alguna altra familiar de confiança
- A el/la tutor/a
- A algun/a professor/a de confiança
- A altres companys/es de confiança de l'institut
- Altres(resposta oberta)

15. A on passen les agressions? (multi resposta)

- A dins la classe
- Als passadissos
- Al patí
- Fora del centre
- A les xarxes socials
- Altres llocs on no els veuen els i les professors/es
- No ho sé

16. Creus que els i les professores actuen adequadament quan hi ha assetjament? (resposta única)

- Sí
- No, passen del tema
- No saben que n'hi ha
- No ho sé

17. Creus que les famílies actuen adequadament quan hi ha assetjament? (resposta única)

- Sí
- No, passen del tema
- No saben que n'hi ha
- No ho sé

18. Hi ha algun programa per actuar o prevenir l'assetjament al centre? (resposta única)

- Sí
- No
- No ho sé
- M'agradaria que n'hi hagués un
- No és necessari

19. Creus que tens clar que és l'assetjament escolar? (resposta única)

- Sí
- No
- No ho sé

20. Creus que és necessari treballar més el tema als instituts? (resposta única)

- Sí
- No
- No ho sé

Gràcies!

Moltes gràcies per col·laborar, la vostra participació és molt important!

1.1. Qüestionari en format *Google Forms*

A través d'imatges d'elaboració pròpia de la plataforma de Google, es pot observar el qüestionari tal com va ser rebut per les persones participants.

La percepció de l'assetjament a l'INS

Miquel Martí i Pol

Hola! Sóc la Judith una alumna de 4t d'Educació Social de la Universitat de Vic. Estic fent el TFG sobre la percepció que té la comunitat educativa sobre l'assetjament escolar, també conegut com a bullying. Penso que és molt rellevant conèixer que en pensa al respecte l'alumnat, per això en aquesta enquesta trobareu un seguit de preguntes sobre l'assetjament escolar i el que en penseu i opineu vosaltres.

Aquesta enquesta és totalment voluntària i anònima. Les dades recollides s'utilitzaran únicament per a dur a terme aquest estudi.

Gènere *

- Home
- Dona
- No-binari

Edat *

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- +16

Curs *

- 1r ESO
- 2n ESO
- 3r ESO
- 4t ESO

[Sigüiente](#)

[Borrar formulario](#)

Definició i percepció de l'assetjament escolar

Quines d'aquestes accions consideres que són assetjament escolar? *

- Demanar a altres persones que ignorin a algú
- Trencar el llibre de text d'algú altre volent
- Empentes
- Enviar imatges inapropiades
- Obligar
- Insults
- Cops de puny
- Posar un nom ridícul a algú
- Començar un rumor
- Amençar
- Fer el buit, aïllar
- Enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials
- Xutar la motxilla d'un/a company/a volent
- Otro: _____

Quines d'aquestes accions NO consideres que són assetjament escolar?

- Demanar a altres persones que ignorin a algú
- Trencar el llibre de text d'algú altre volent
- Empentes
- Enviar imatges inapropiades
- Obligar
- Insults

- Cops de puny
- Posar un nom ridícul a algú
- Començar un rumor
- Amenaçar
- Fer el buit, aïllar
- Enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials
- Xutar la motxilla d'un/a company/a volent

Per quin motiu creus que s'assetja a les persones? *

- Per la popularitat
- Per la personalitat
- Per les diferències
- Pel físic
- Per la cultura

Creus que l'assetjament té conseqüències en el futur de les persones? *

- Sí, afecta les víctimes
- No
- Sí, afecta les persones assetjadores i a les víctimes
- Sí, afecta a tot el centre

Que en penses de les persones que assetja'n? *

- Ho fan per algun motiu
- Res
- És normal que passi als instituts
- No ho haurien de fer

Que en penses de les persones que reben l'assetjament? *

- Han fet alguna cosa malament
- Res
- És normal que els hi passi als instituts
- No en tenen la culpa

[Atrás](#)

[Siguiente](#)

[Borrar formulario](#)

Experiència pròpia i creences personals

Creus que a l'institut hi ha assetjament? *

- Sí
- No
- No ho sé

Has presenciat mai o tens constància d'alguna una situació d'assetjament escolar? *

- Sí
- No
- No ho sé

T'has sentit mai assetjat/ada? *

- Sí
- No
- No ho sé

Com actues si assetja'n a un company/a? *

- M'ho miro sense fer res, no va amb mi el tema
- Intento parar la situació personalment
- M'ho miro sense fer res, però penso que hauria de fer alguna cosa
- No participo, però crec que s'ho mereixen, alguna cosa hauran fet
- M'hi uneixo
- Aviso algú perquè ho pari

A qui avisaries en cas d'assetjament? *

- Als meus pares
- A alguna altra familiar de confiança
- A el/la tutor/a
- A algun/a professor/a de confiança
- A altres companys/es de confiança de l'institut
- Otro: _____

A on passen les agressions? *

- A dins la classe
- Als passadissos
- Al pati
- Fora del centre
- A les xarxes socials
- Altres llocs on no els veuen els i les professors/es
- No ho sé

Creus que els i les professores actuen adequadament quan hi ha assetjament? *

- Sí
- No, passen del tema
- No saben que n'hi ha
- No ho sé

Creus que les famílies actuen adequadament quan hi ha assetjament? *

- Sí
- No, passen del tema
- No saben que n'hi ha
- No ho sé

Hi ha algun programa per actuar o prevenir l'assetjament al centre? *

- Sí
- No
- No ho sé
- M'agradaria que n'hi hagués un
- No és necessari

Creus que tens clar que és l'assetjament escolar? *

- Sí
- No
- No ho sé

Creus que és necessari treballar més el tema als instituts? *

- Sí
- No
- No ho sé

[Atrás](#)

[Siguiete](#)

[Borrar formulario](#)

Gràcies!

Moltes gràcies col·laborar, la vostra participació és molt important!

[Atrás](#)

[Enviar](#)

[Borrar formulario](#)

2. Guió entrevistes:

Guió base:

PART 1: Identificació:

1. Càrrec i una mica les seves funcions en el dia a dia per sobre

Edat i/o anys treballant en el centre.

Formació.

PART 2: Definició i percepció de l'assetjament escolar:

2. Dia a dia del centre/ ambient/ Hi ha hagut algun cas d'assetjament al centre/ Perspectiva personal: Alguna persona pròxima a tu ha viscut situacions d'assetjament, com ho heu abordat i/o treballat? / Creus que això et pot donar més perspectiva sobre la situació?

3. Què és per a tu l'assetjament escolar? Com el definiries?/Què consideres assetjament, quins tipus creus que hi ha?

4. Quins trets característics creus que defineixen a la víctima? I a l'assetjadora?/-Per quins motius creus que hi ha persones que assetjant i altres que esdevenen víctimes?/ -Per quin motiu creus que s'assetja a les persones?

PART 2.2. Característiques de l'assetjament

5. A quins llocs creus que es dona aquest assetjament?

6. Per què creus que l'assetjament es continua donant als centres? Que fa que es cronifiqui?

7. Com creus que es manegen en general els comportaments violents a les aules?

8. Penses que l'assetjament té conseqüències en el futur de les persones? Quines creus que poden ser? A qui penses que afecten?/ Quin impacte creus que causa l'assetjament en la vida de les persones? Tant les que ho pateixen com les que no? I al llarg de la seva vida?

9. Quin creus que és el paper dels diferents agents implicats?(família, professorat, alumnes)

PART 3. Experiència i creences pròpies

10. Si es donen o donessin situacions d'assetjament com actaries, hi intervindries, de quina manera? Et sents capaç d'intervenir-hi de manera adequada? (autopercepció per abordar l'assetjament)/Quines estratègies recomanaries a la víctima? I a l'agressor? I als espectadors o seguidors?

Part 3.3 Estratègies d'afrontament:

11. Quin creus que és el paper del centre en aquestes ocasions? Quin creus que hauria de ser?

12. Creus que el pla d'actuació del centre d'assetjament és adequat? Perquè si o perquè no?

Part 4. Formació

13. Has rebut formació sobre l'assetjament? Quan on?/Veus necessària una formació més específica pel professorat en aquest camp o bé una figura al centre encarregada? /Sobre quines competències demanaries formació?

2.1. Adaptacions entrevistes:

En algunes de les entrevistes, s'utilitza l'entrevista base, però a més també es realitzen algunes preguntes extra adaptades a les funcions o càrrec de la persona entrevistada. Altres preguntes del guió base s'han dut a terme però de manera adaptada.

Cap de departament - coordinadora del projecte TEI:

- Què és el projecte TEI?
- Hi ha hagut implicació en el projecte? Com ha estat la seva rebuda?
- Com està funcionant?

Presidenta AMPA:

- Anys a l'AMPA
- Com és el dia a dia de l'AMPA?
- L'assetjament preocupa a l'AMPA? Com hi interveiu o actueu?
- Quines són les funcions i intervencions de l'AMPA? I en l'àmbit de l'assetjament?

Tècnica de joventut:

- Què és l'Espai?
- Com s'intervé com a tècnica de joventut? I des de l'Espai?
- Des de l'ajuntament hi ha cap pla d'actuació? Heu fet alguna actuació respecte a l'assetjament?

Educadora social del SIEI:

- Com educadora social, creus que tens un paper o que podries desenvolupar-lo, per prevenir o fer front a l'assetjament? Quina intervenció faries? Quines has fet?

Caporal de proximitat:

- Quines tasques desenvolupa una caporal de proximitat?
- Comparació de l'INS Miquel Martí i Pol amb la resta d'Osona.

3. Documents ètics

3.1. Consentiment informat centre

CONSENTIMENT INFORMAT

Dades de l'estudi:

La percepció de l'assetjament per part de la comunitat educativa (títol subjecte a canvis) és el treball final de grau dut a terme per Judith Seller Guijarro estudiant de 4t d'Educació Social a la Universitat de Vic dut a terme sobre l'INS Miquel Martí i Pol.

La persona que proporciona el consentiment informat amb la conformitat de què el centre INS MMiP participi és la directora del centre:

Nom i cognoms: .....

DNI: .....

- Accepto que aparegui el nom del centre en la investigació.

Declaració:

1. Declaro que he llegit el "consentiment informat persones participants" i alhora se m'ha lliurat una còpia tant del "consentiment informat persones participants" com d'aquest consentiment informat. Se m'han explicat les característiques i l'objectiu d'aquest estudi, així com els possibles beneficis i riscos.

2. He tingut el temps i l'oportunitat de realitzar preguntes i aclarir dubtes. Totes les preguntes han estat respostes satisfactòriament.

3. Se m'ha assegurat que es mantindrà la confidencialitat de les meves dades personals, d'acord amb la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i el Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD).

4. El consentiment l'atorgo de manera voluntària i sé que em puc retirar en qualsevol moment d'una part o de la totalitat de l'estudi, sense expressió de causa o motiu, i sense que això comporti cap conseqüència.

Signatura estudiant (investigadora)

Signatura participant

3.2. Consentiment informat participants

CONSENTIMENT INFORMAT PERSONES PARTICIPANTS

Dades de l'estudi:

La percepció de l'assetjament per part de la comunitat educativa (títol subjecte a canvis) és el treball final de grau dut a terme per Judith Seller Guijarro estudiant de 4t d'Educació Social a la Universitat de Vic dut a terme sobre l'INS Miquel Martí i Pol.

Descripció:

Els objectius d'aquest estudi són els següents:

General: Conèixer la percepció de l'assetjament escolar de la comunitat educativa de l'INS Miquel Martí i Pol de Roda de Ter.

Específics:

- Conèixer les estratègies de prevenció i gestió de l'assetjament que es duen a terme al centre.
- Conèixer quin és el paper de la comunitat educativa.
- Conèixer quina formació s'ha rebut sobre l'assetjament.

La participació consisteix en una única entrevista semiestructurada basada en la percepció de la persona en concret. Primerament, es partirà d'una petita presentació de la persona, alhora les temàtiques sobre les quals es parlarà són: la pròpia percepció i definició de l'assetjament, les característiques que veu en aquest, la seva percepció sobre l'afrontament de l'assetjament.

La participació és totalment voluntària i la persona participant té dret a retirar-se en qualsevol moment d'una part o de la totalitat de l'estudi, sense expressió de causa o motiu i sense conseqüències; la possibilitat de clarificar dubtes abans d'acceptar participar-hi i el dret a conèixer els resultats.

Garantia de protecció de dades

S'assegura la confidencialitat de la informació en el desenvolupament del projecte, d'acord amb el Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD) i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i al Reglament general (UE).

Les dades recollides s'utilitzaran únicament per a dur a terme aquest estudi. Les entrevistes, si s'accepta, se'n gravarà el so únicament pel seu traspàs i després la gravació serà eliminada. El nom de les persones participants serà anònim usant per defecte el nom del càrrec professional que ocupen. Si en les gravacions apareix cap nom, aquest també es canviarà.

Per a retirar-se de l'estudi poden enviar un correu, especificant-ho a judith.seller@uvic.cat

Em comprometo a enviar una còpia de l'estudi un cop finalitzat, si ho desitgen, anotin el correu on ho volen rebre a continuació:

.....

Signatura entrevistadora

Signatura participant

4. Transcripció entrevistes

Les transcripcions d'aquestes entrevistes, s'han realitzat emprant les paraules i expressions usades per les persones participants, moltes d'elles no són pròpies del català escrit.

4.1. Entrevista 1 – Coordinadora del programa TEI/ Cap de departament

Lloc: INS MMiP, departament de psicopedagogia.

Data: 10/03/2022.

P1 J: Per començar m'agradaria saber una mica quin és el teu càrrec aquí...

C: Vale.

J: ... Les feines que fas una mica que m'expliquis el teu dia a dia...

C: D'acord, a veure aquest any tenim la N de baixa que era la cap de departament perquè a set mare de nou, llavors jo aquest any sóc orientadora referent de... de primer i segon d'ESO, sóc la professora d'educació emocional a primer d'ESO, sóc la coordinadora de primer cicle de primer i segon d'ESO, cordino el projecte TEI tutoria entre iguals i faig de substituta de la cap de departament.

J: Molt bé.

C: Seria això.

P2 J: I en aquest centre quant fa que hi ets?

C: Aquest és el tercer curs.

J: Molt bé, la teva edat?

C: 37 anys.

P3 J: També del programa TEI si em pots explicar ja com esmentaves de què es tracta

C: Vale, el projecte TEI, que és tutoria entre iguals, és un projecte que aquest centre, ja fa anys que du a terme i que va iniciar l'A que era una mestra, és una mestra de filosofia que es va jubilar l'any passat, llavors ammm és un projecte que va idear Andrés Bellido, que és un psicòleg i orientador expert iiii... el que pretén és ammm... millorar la...

(vale és que poder no se sentirà)

millorar la convivència als centres val? Com ho fa? A partir de l'estratègia d'apadrinament no? Els alumnes de tercer tenen un tutor, que tutoritza un alumne de primer, fan com parelles, són parelles i llavors això el que fa és que representa està pensat perquè els nanos se sentin més acompanyats tinguin referents iguals, una mica més grans, que, quan dic igual, vull dir un company eh.

J: Sí sí.

C: Una mica més gran que ells, que pues, que aquí poden anar trobant si necessiten res i espais de trobada i llavors hi han activitats més estructurades i projectes a nivell de centre. En què el paper de les parelles doncs són protagonistes, llavors si tu millores la convivència d'alguna manera, també estàs prevenint situacions d'assetjament.

P4 J: I l'acollida d'aquest programa per part de l'alumnat ha anat bé?

C: Bueno aquest programa clar, amb el confinament va acabar de morir, amm... que ens ha passat també? Ja portava o sigui, es va iniciar, una formació inicial molt potent que tothom va sortir com molt convençut, però això feia com, no sé, 8 o 10 anys hi havia hagut molt canvi de professorat representa el que jo coordino, jo no hi era, en aquella època, vale?

J: Sí.

C: Llavors el que vàrem fer al setembre va ser tornar a convidar a l'Andrés Bellido, que ens va fer una sessió que era de 2 hores.

J: Aquí a l'institut?

C: Si, va venir al setembre, amb tot el claustre perquè hi havia com molt canvi de professorat, l'any passat també vam estar fent una mica de feina de reflexió amb ell, i a través de la comissió d'educació emocional, i la intenció era com fer-lo rejuvenir, a tornar-lo a engegar, la covid no ens ha ajudat gaire perquè hi ha hagut aquesta parada peels bols de Nadal en què hi havia molts casos, llavors hi ha moltes coses que funcionen i d'altres que s'han de millorar...

J: Molt bé.

C: Una d'elles per exemple és la implicació dels alumnes de tercer que per a mi és clau perquè clar, els de primer tenen moltes ganes, i els de tercer els hi fa una mica de mandra, però aquí el motor el tenen els de tercer que són els grans, llavors bueno, en això estem.

J: Ha d'anar en les dos direccions.

C: Sí, i el tema professorat en aquest tipus de programa o els motiva o són més reticents... Clar, la sensació és que el professorat té una càrrega de treball molt gran, vale?, i que fan com moltes coses i hi ha molts projectes llavors la sensació és que arribem justos a tot no?

J: Sí.

C: Però d'entrada, jo crec que després de refrescar la formació tothom ho veu molt clar i ho veu molt necessari, potser el que costa més és traduir-ho en el dia a dia no? Hem trobat com que ja estem carregats de moltes activitats de les tutories, trobar l'espai per fer-ho, la dedicació per fer-ho estan en el camí, per fer-ho...

P5 J: Molt bé, i aquí en el centre teniu cap altre programa pel tema de l'assetjament...?

C: Clar.

J: ...O prevenció.

C: A nivell de... bueno programa TEI, també té una part de formació i prevenció inicial, al principi de curs jo vaig passar per tots els primers i tots els tercers, els tercers fan com una sessió d'actualització i formació, i els primers es fa com una sessió de divulgació de l'assetjament, de bueno, de posar en comú alguns dels aspectes importants, llavors, demanaves, torna-m'ho a dir, si hi ha altres coses...

J: Sí, si hi ha algun pla d'actuació...

C: Clar, a nivell de departament hi ha un protocol que és una passada, un protocol de prevenció, detecció, intervenció d'assetjament que és molt potent i que té moltes eines, en aquest mateix programa es parla de les pràctiques restauratives per exemple, que són els cercles restauratius, les reunions restauratives, és una eina que de vegades utilitzem, que vam començar a utilitzar l'any passat amb la N, de posar-ne alguna en pràctica, i aquest any ja diria que n'he fet un parell o tres, sí que sí, hi ha eines que sí, llavors per exemple en el cas l'any passat vam tenir una alumna que ens va demanar ajuda per acompanyar-lo anar a fer el canvi de gènere, i també vas a buscar les bases del protocol aquest...

J: Molt bé...

C: Per com preventivament.

P6 J: Perfecte, i us heu trobat amb cap situació d'assetjament en el centre?

C: Sí, és a dir, situacions d'assetjament, el que diuen els estudis, és que n'hi ha vale? El sovint, el problema és que costa molt que el docent en sigui conscient perquè passa sobretot a patis, mmm quan no hi ha el professor, saps?

J: Sí sí.

C: Llavors, mmm tots sabem que n'hi ha, de vegades algú ens fa arribar alguna sospita, alguna queixa i llavors tu engegues el protocol vale? O sigui quan hi ha una sospita d'assetjament tu el que fas és iniciar una investigació, i en aquesta investigació a nivell de centre quan tens tota la

informació, de les diferents parts recollides acabes decidint si creus que n'hi ha o no n'hi ha, vale? Llavors el protocol mateix ja t'explica els passos a fer.

J: Per la valoració?

C: Sí, llavors, que sol passar? Hi ha alguns casos en què sí, hi ha situació d'assetjament, llavors fem per exemple, l'any passat vam idear algunes mesures protectores per un nano que s'estaven donant cosetes, i hi ha molts casos que no, és a dir, que de vegades també és una qüestió de convivència, d'habilitats socials, de malentesos, s'ha de mirar cas a cas.

P7 J: Com a professional et sents preparada per treballar amb aquests protocols?

C: Com a professional sento que tenim moltes funcions, moltes, i que costa arribar a tot, però que al principi potser no, però que el protocol déu-n'hi-do lo ven especificat que està, el que passa, que per dur-lo a terme, tal com diu, hauries de deixar de treballar i dedicar-te només al protocol.

J: Sí sí.

C: Llavors bueno, s'ha de trobar una mica l'encaix entre la teoria i la realitat, però si, quan, quan hi ha un cas que hi ha sospites i es corrobora l'assetjament, es para bastant tot i ens centrem bastant prioritzem bastant la situació.

P8 J: I si haguessis de donar un consell, tu com a persona, ja sigui per la víctima o per l'agressor o pels seguidors mat...

C: Jo per mi penso, que qui està bé amb ell mateix, no té cap necessitat d'assetjar i se sap defensar davant dels assetjadors, llavors per mi penso, queee és important el tema, jo penso que el treball ve molt de casa no? De si has tingut l'oportunitat que t'acompanyin a aprendre a relacionar-te no? I que t'ensenyin com posar límits, que és un gran tema, com posar límits, com fer-te respectar, respectar-te tu mateix i com... si no et sents bé, no pagar-ho amb algú altre, saps que vull dir?

J: Sí.

C: Penso que els fonaments més importants vénen de casa i de, de la salut que té aquell nano a nivell de, del benestar emocional, llavors aquí, quan això es dóna, que detectem assetjadors, en tenim d'identificats eh, vull dir de vegades, no hi ha un assetjament en alguna persona concreta sinó que tenim un macroassetjador, llavors això és complex, llavors nosaltres ja fem intervencions concretes amb aquest nano, ja l'acompanyem i tal, però és veure com trobes l'encaix entre el què necessita aquella persona i el que necessita el grup també.

P9 J: I veien tot això, tu creus que hi ha com... com unes persones que ja tenen un perfil de víctima o d'assetjador com emmarcat?

C: Sí és clar, la forma de relacionar-se clar, depèn de les habilitats socials, depèn de la confiança, l'autoestima, depèn del rol que agafin dins del grup, sí, si i les dinàmiques de grup són... Són un gran que també per què a vegades en un grup passen unes coses, si és veritat que pot haver-hi una persona potser més insegura no? I que li costa marcar els límits amb algú l'altre que això s'ha de treballar, no tant com a víctima sinó com a persona per anar-se empoderant i en aquest grup, mmm entra molt en el paper de víctima i en algun altre potser no...

J: Sí sí.

C: Depèn de les dinàmiques que genera, però si clar, jo vaig escriure un conte, bueno, vaig escriure varis àlbums il·lustrats, que parlen de temes emocionals, i un d'ells és el de la petxina i la medusa que no pot controlar el seu verí i fereix, i una petxina que no se sap protegir, però sovint agafo aquesta eina, allà amb els nanos i ells són conscients que alguns els i costa saber-se protegir i a altres els hi costa controlar-se, o alguns les dues coses no?

Avui mateix parlava amb una alumna que em diu: *Jo ja veig que això que li fan a aquest noi no està bé, però a mi em fa por que si jo dic algo, a mi em deixin de banda.*

J: Sí.

C: Vull dir que hi ha molta feina a fer.

P10 J: I també, creus que va per aquest camí el tema de què després de tants anys, tants programes... Segueixi cronificant-se l'assetjament a les escoles?

C: És que el repte de convivència a les escoles és gran eh perquè clar, imaginat, jo quan entro a classe, jo entro una hora en aquell grup, però aquell grup està 6 hores junts, sense haver escollit amb qui estan, de forma obligada, i contínuament, en un espai petit, saps? Llavors clar, tu quan coneixes la realitat dels grups hi ha gent molt diversa amb entitats molt diverses, amb gustos molt diversos i amb inquietuds molt diverses, per tant, aquí la convivència és un repte, per tant, el conflicte sorgirà, forma part de la convivència, es tracta de dotar d'eines per gestionar aquest conflicte, i això és el que sovint, no hi ha massa espais per fer-ho, perquè sovint, nosaltres com a professionals o molt del professorat està poc format en qüestió de conflictes. Ho aprens d'una forma autodidàctica perquè veus que ho necessites saps? Però no ens ensenyen com mediar conflictes si tu no fas un curs de mediació, saps? O si tu no t'empapes d'aquest protocol i veus les pràctiques restauratives poden ser una eina.

J: No es fa cap tipus de formació específica...

C: No.

J: ... Si no la busques tu?

C: Bueno jo almenys des de, jo porto 16 anys que estic al departament i jo m'ho he buscat jo.

P11 J: Si i que vas estudiar?

C: Jo vaig estudiar educació infantil, vaig estar 10 anys en les aules d'infantil i primària, i fa 6 cursos que estic a secundària, també psicopedagogia, per tant mestre d'educació infantil i psicopedagogia.

J: Molt bé, i amb la teva formació creus potser hauria faltat algun altre aspecte més referent com la realitat que llavors et pots trobar...

C: Claar.

J: I que ja t'hi formin?

C: És a dir la teoria, està molt bé, però és quan connectes amb la pràctica que veus les necessitats que hi ha i això n'hi ha moltes, jo penso que, per a l'element a la pràctica ens haurien d'anar reciclant formant i tal, i tot això t'ho sols pagar de la butxaca, sí, hi ha algun curs subvencionat online i tal, però jo he fet dos màsters que mels he pagat de la butxaca, i tots els cursos majoritàriament, te subvenciones tu...

J: Sí [somriem].

C: Per tant, tenim feina.

P12 J: Tant parlar de l'assetjament... si tu haguessis de definir o dir que creus que és l'assetjament?

C: És a dir, que passa? Ara el que sol passar és que s'ha popularitzat molt el concepte d'assetjament, bullying, i un dia un nen s'enfada amb un altre i és que l'estan assetjant, això, no és assetjament, assetjament és un maltractament, pot ser en tots els nivells eh, físic, psicològic, social, continuat, reiterat d'una persona o d'un grup de persones cap a una altra persona, sense que aquest que està en el lloc de víctima hagi fet res per generar-ho, sí? Perquè sovint també hi ha un perfil d'alumnat el perfil víctima botxí, que és aquell que no se sap relacionar i com que no se sap relacionar molesta, però llavors, clar el rebutgen, llavors també és víctima botxí d'aquells que han... llavors aquí hi ha com un gran que...

J: Sí si com víctima agressora.

C: Un assetjament és això, algo continuat, reiterat d'algú que es posa com per sobre i intenta trepitjar a l'altre, però no d'un dia o d'una setmana, és algo continuat.

P13 J: I penses que aquest assetjament continuat genera unes conseqüències pel futur de les persones que ho viuen?

C: Clar que sí, molt mira, nosaltres, jo sóc l'encarregada fins a data d'avui, d'anar a fer els traspassos i recollir la informació de 6è i... Hi ha algun cas no, que hi ha hagut problemes de convivència que t'els diuen... Poquets, però tu quan parles amb l'alumnat de primària, molts ells han viscut, l'experiència de passar-ho malament i que algú els ha fet patir o això... Llavors, jo no sé si aquests casos els passessis dins dels protocols, serien perfil de, de, que sí que hi ha un assetjament, però el nano ho ha viscut malament. Llavors hi ha moltes conseqüències, i jo que faig la formació, doncs la formació TEI e, amb els nanos?

J: Sí, sí.

C: Hi ha algun vídeo d'alumnes que han estat assetjats molt potent ee, i bueno i casos en què les coses no acaben tant bé, també, vull dir que algú s'acaba suïcidant o que està com molt ofuscat.

J: Sí, sí.

C: I això clar deixa una petjada, no vol dir que aquella persona hagi de ser infeliç, però aquella persona ha de fer feina per convertir-se en algú resilient que aprèn de l'experiència. Sí, no és gratuït.

P14 J: I aquestes conseqüències penses que només van cap a la víctima o si pot implicar més gent, o sigui que la situació d'assetjament escolar...

C: Home, jo crec que les conseqüències principals les viu la víctima i l'assetjador perquè necessita assetjar, que l'assetjador també pot ser un assetjat a casa o el que sigui, o perquè no té més eines alhora de relacionar-se... Clar jo crec que una part important, quan tu els hi vas a fer la teoria tots ho veuen molt clar i quan tu tens un cas, que a mi per exemple, haig d'agafar a nanos i dir... Sap que estàs assetjant perquè mira això, això, i això, no se n'adonen, està com normalitzades algunes conductes a l'hora de jugar molestant, saps?

J: Sí.

C: Llavors la teoria, jo crec que ja anem fent pedagogia, i cada cop està com més estesa, però a la pràctica ens posem conductes assetjadores sense adonar-nos-en i tolerem conductes

assetjadores, perquè clar en el cercle de la víctima i l'assetjador hi ha aquell triangle dels que són els observadors i ho toleren.

J: Sí.

C: Si ells no ho toleressin l'assetjament, s'acabaria, llavors, sí, tenim feineta aquí.

P15 J: També m'agradaria saber la teva opinió del paper dels familiars, víctima i agressor, com del mateix professorat...

C: El professorat quan li demanem col·laboració en casos d'aquests normalment tothom està molt disponible, vull dir que jo què sé, jo recordo un cas l'any passat en què demanàvem al professorat que no marxés fins que arribés el següent profe durant unes setmanes i la gent, jo crec que ho compleix molt, vull dir que un cop ho detectes, el problema de l'assetjament, quan ens arriba a nosaltres de vegades és molt tard, i aquell alumne fa molt temps que ho aguanta i ho calla, saps? Jo per això també penso que és molt important aquestes sessions de divulgació perquè, jo per exemple ja començo amb els de primer d'ent: *Eei! Ja esteu avisats ara, la informació ja la teniu, avui és un dia important i a partir d'avui ja sabeu el que sí i el que no i el que us pot passar a partir d'avui i el que us pot passar que no i sobretot, sobretot, això no?* La cultura del silenci que la trenquem, que si tu veus algú, que si tu veus que algú que pateix, que busquis la manera d'arribar i de fer-ho arribar, a través dels pares d'un correu del què sigui...

J: Hm

C: Però que no ens ho callem. Llavors de les famílies, jo crec que és clau, perquè, tant víctima com assetjador necessiten ajuda, això sempre, els casos que els assetjadors s'ha d'analitzar una mica més, igual que la víctima, si és algú que té inseguretat, si és algú que està passant per un mal moment... Vull dir que no hi ha dues situacions iguals.

J: Sí.

C: Per exemple el cas de l'any passat va ser una situació que vam acompanyar durant un temps i va millorar, en altres casos pues no és tan senzill.

P16 J: Bueno i ja per últim, si en el teu entorn més proper has conegut algun cas d'assetjament i com l'heu tractat...

C: Et seré molt franca, jo explicant als nans que és assetjament i que no, jo vaig recordar experiències com a nena molt petita amb què vam assetjar, en què no érem conscients i assetjàvem i molestàvem i dèiem no aquella nena que l'insultàvem, que li fèiem les bromes de mal gust, ho passava malament i nosaltres no n'érem conscients, també és veritat que nosaltres

érem molt petites. Vull dir que jo primer hi va haver un exercici de consciència de, jo també ho he fet malament. Sí, persones del meu entorn que hagin estat assetjades així a l'escola, no, jo no en tinc.

J: Sí.

C: Però a la meua classe de nena molt petita, de primària, de petita sí que havia viscut situacions, en què facilitàvem situacions d'assetjament i no me'n sento orgullosa. Però no te n'adones, ningú et frena, si et frenen no n'acabes de ser conscient. I no, experiències pròximes, més enllà d'alumnes que veus que pateixen i de vegades, no els assetgen, però ells ho viuen com molt malament no?

J: També és la percepció pròpia de la persona, del que està passant.

C: Ara! Sí, sí n'hi ha molts que els hi costa relacionar-se, vull dir que no és senzill el tema de, de les relacions a secundària, no sé si t'he respost a tot... Si veus que em deixo algú...

P17 J: No, diria que no, bueno, com és la convivència del centre en el seu dia a dia...

C: Doncs la convivència en el centre depèn de cada persona i cada grup, i cada dinàmica i cada profe ee, també la gestió de l'aula és superimportant, jo crec que és un art saber trobar l'equilibri entre marcar límits però fer-ho sense, recórrer a l'amenaça no? I marcar uns límits sans, és a dir, fent-te respectar, com a profe e, ja et dic, fent-te respectar i permetent que allà hi hagi un clima adequat, això ja és un art. Llavors depèn molt, ja bueno, en un institut, viu hi han conflictes i situacions de convivència complicades hi ha coses que van molt bé i que no ho saps perquè ja funcionen... Pretendre que en un institut no passin coses, l'has de tenir buit.

J: Sí [riem].

C: M'entens, sense, sí... Bueno i n'hi ha de més fàcils i de més difícils, les xarxes socials no ajuden, els mòbils no ajuden, perquè aquí representa que oficialment no hi són. Els porten, però els veus poc, vull dir, si els veus els requisos.

J: Sí.

C: Però la influència que tenen indirecte perquè les coses que afecten fora acaben afectant aquí i ens fan la vida una mica més difícil, perquè són nanos que són immadurs, sobretot els de 1r i 2n per saber gestionar una eina com és una xarxa social i l'impacte que té el que tu comparteixis i diguis.

J: Totalment.

C: Ens ho corroboren cada dia.

P18 J: I ja, com que sabies que et venia a fer l'entrevista, si tenies alguna expectativa o alguna altra cosa que vulguis comentar o que hagi reflexionat?

C: No, jo crec que és important, que les pràctiques són molt importants quan estàs estudiant que és quan contactes amb el medi no? Que vas veient més coses i que pots posar en practica algunes de les coses que tens i que bé que és un món fascinant i amb molts de reptes, a veure com t'hi vas situant també, el teu àmbit és molt ampli, no s'acaba aquí, benvinguda al món real, almenys a una part.

J: Ostones, doncs moltes gràcies per tot, un plaer.

C: A tu, bueno ens anem veient per aquí.

4.2. Entrevista 2 – Conserge

Lloc: INS MMiP, consergeria del centre.

Data: 14/03/2022.

P1 J: Bueno lo primer, perquè quedi constància, quin és el teu càrrec i les funcions que fas aquí al centre?

C: Jo sóc subaltern és conserge, i bueno lo que jo faig és obrir el centre tancarel, estar a la guait de què estiguin les classes bé, que no s'espalli el mobiliari...

P2 J: Molt bé, i quants anys fa que estàs aquí al centre?

C: Aquí faraaa puees...12 anys, 12 anys fa.

P3 J: La teva edat?

C: 56.

P4 J: Molt bé, i per ser personal subalterna has fet cap classe de formació o havies fet una formació encara que no tingués res a veure...

C: No lo què passa, és que jo per exemple estava treballant a la P i portava 15 anys i bueno aaa, com que van fer reducció de plantilla doncs les més joves vam anar a fora...

J: Sí.

C: I bueno, vaig començar a buscar feina quan em vaig apuntar a l'ATUR vaig dir que volia estudiar per subaltern, que m'interessaria alguna cosa d'aquestes iii bueno anava treballant amb feines que em sortien i tot un plegat, tot un plegat, doncs em van avisar, van trucar de Manresa, bueno no llavors era de Barcelona, encara no estaven a Manresa i em van dir aviam si m'interessaria treballar per la Generalitat i vaig dir que sí.

J: Molt bé.

C: I vaig entrar.

J: Molt bé.

C: M'he presentat dos cops a les oposicions, però m'han tumbao, pro bueno, ho vaig intentant.

J: Sí...

C: I això.

P5 J: Vale, i doncs, també demanar-te si has vist mai que aquí en el centre que hi hagués algun cas d'assetjament escolar o creus que n'hi ha...

C: Bueno he sentit que algun cop que sí que n'hi han hagut de bullyings... jo presenciar-ho no ho he presenciat, jo he sentit perquè m'ho han explicat i tal però... jo veure-ho, no.

Per dir-te sí, sí jo he vist que aquesta nena amb aquella no, o el nen aquell no, jo no ho he vist, ho he sentit.

P6 J: I en el teu àmbit més personal alguna persona propera a tu ha patit assetjament escolar?

C: Jo havia patit assetjament però escolar no, jo a la feina.

J: Sí, sí.

C: A la feina havia patit bullying, però bueno, fins que em vaig afartar i vaig anar a la direcció i ho vaig dir.

P7 J: Sí, i doncs amb això que m'explicaves, per exemple amb la gent que pateix bullying, tant les persones que són assetjadores com les víctimes creus que pot tenir conseqüències pel seu futur, quines poden ser...

C: Si, una persona que pateix bullying, mmm depèn de com pot estar sempre diguéssim amb aquella cosa ficada al cap, hasta poden tenir, arribar crec jo eeh, poden arribar a tenir hasta potser depressions i coses d'aquestes cròniques, perquè són persones que són dèbils i no són capaç d'enfrontar-se a les coses aquestes, de dir bueno, ja n'hi ha prou, hi ha gent que sí, però hi ha gent que no, i els assetjadors, jo per mi quan ja arribin a ser grans i adults seran maltractadors perquè una persona que fa això ja... per mi penso que quan siguin grans van per aquest camí.

P8 J: Estan com determinades? I doncs així el que em deies, com veus uns més dèbils, diries que són persones que...

C: Sí.

J: Segui que això ja...

C: Normalment, la persona que fa això, que fa bullying a un altre, jo crec que ja sap a qui ho ha de fer, depèn del comportament que té aquesta persona, si la veus una persona que no és capaç d'enfrontar-se o de dir o... ja mana per ella vull dir que... m és fàcil de, de poder fer-li això.

P9 J: I ara que anem parlant d'assetjament escolar, com definiries l'assetjament o el bullying?

C: Com ho definiria?

J: Sí, o sigui tu quina consciència entens en el sentit de: *ah vale jo per mi crec... que això és assetjament.*

C: Bueno, jo penso que la persona que sempre està a sobre d'altres coses i treient els defectes i totes aquestes històries i d'altres ells, ells aquests, que es fica amb el teu físic i això, jo per mi això, ja és assetjament, una persona que està sempre així o amb un altre cas depèn d'on sigui, no fa falta que es fiqui amb el teu físic, una persona que estigui tot el dia a sobre d'altres: *això no sé què, això ho fas malament, això m'ho tindries que haver fet d'una altra manera.* Que estigui tot el...

J: Sí.

C: També per mi és assetjament.

P10 J: O sigui, per tant, creus que hi ha diferents tipus d'assetjament?

C: Bueno per exemple amb el... bueno perquè aquí estem parlant d'un institut, però tu a la feina per exemple també t'hi pots trobar com en el cas meu.

J: Sí.

C: Per exemple l'encarregat, era una encarregada en el meu cas i estava tota l'estona: *que si no sé què*, i ara en lloc de deixar-te en la teva secció de feina et feia anar a un altre lloc perquè li interessava o bueno, perquè et volia cardar.

J: Ostres...

C: I ara t'envàs a un altre lloc ara, no sé què, tot el dia, bom bom bom bom, i això afecta perquè en el meu cas jo a vegades arribava a casa meu, era jove, i a vegades em posava a plorar de ràbia d'impotència perquè clar en ser l'encarregada, doncs diguéssim, no t'atreves a... perquè clar també podien dir al, i en aquells moments jo estava de contracte m'entens, vull dir *que jo crec que hi ha diferents maneres de ... D'assetjament.*

P11 J: I no em sabries dir manera concreta o...

D: No sé ara que dir-te.

J: Tranquil·la, no passa res. [somriem]

P12 J: També et voldria demanar, tu perquè o sigui el bullying, l'assetjament als centres, fa molts anys que es dona, segons la teva opinió perquè creus que segueix donant que no s'ha erradicat?

C: Jo també crec que es depèn de, de també dels nens de com els eduquin a casa seu i depèn de, de, de, del tipus de família hi ha persones que vull dir no estan a sobre dels seus fills, bueno no estan per la labor de mirar aviam com marxa i de lo que fa i lo que no deixa de fer i n'hi ha que sí que estan a sobre vull dir clar, la persona que no vigila aviam que fa el seu fill i com actua i lo que fa aquesta criatura si vol ser assetjadora i agosarat, vull dir que jo crec que també això depèn de l'educació de casa.

P13 J: Doncs ara que em parlaves del paper que hauria de fer la família també m'interessaria saber, quin creus que hauria de ser en aquests casos el paper d'altres implicats com el professorat o els altres alumnes?

D: El dels pares? El paper dels pares o ...

J: Bueno, el paper o sigui tant dels pares, com el professorat i els alumnes com creus que haurien d'actuar?

D: Home jo crec que hauria d'haver més mà dura nooo vull dir... ja tenen mà dura i per exemple aquí mateix a la directora, per exemple, no és per dir-ho, però és una directora que quan se'n entera va de seguida a tallar, que està molt per això eh... però vull dir en general jo crec, que per exemple el professorat, també tindria que fotre canya, jo que sé si veuen o jo que sé castigada o jo que sé fer-li fer coses, perquè ells se'n donguin conte de què lo què estan fent està malament.

J: Molt bé.

D: Jo penso això, i pels pares, per la part dels pares lo mateix, treure-li lo que més li agrada fotre-li canya, d'alguna manera.

P14 J: I mmm això, ara m'estaves parlant del paper que fa la directora, quan hi ha algun cas, saps si aquí, al centre hi ha algun pla d'actuació de prevenció enfocat a l'assetjament?

D: Bueno, aquí no sé, ara mateix no sabria dir-ho perquè això tampoc m'ho expliquen elles, a mi, però jo pel que veig és que quan saben que hi ha alguna cosa, que s'ha donat aixís de, de bullying i això, ella de seguida va aviam per erradicar-ho d'alguna manera per on pot actuar...

J: Sí.

D: Buscar a gent que li pugui dir com a passat això, ja de seguida va a tallar-ho.

J: Molt bé, molt bé.

D: Vull dir en aquest aspecte jo... un 10 eeh! A la directora la veritat.

P15 J: Sí [Somriem]. Si haguessis de recomanar estratègies, o bueno, poder parlar tant amb l'agressor com amb la víctima que t'agradaria poder dir-los?

D: Però poder-li dir en quin sentit?

J: Si per exemple, algun consell?

D: Jo li diria que lo que té de fer és tenir... **afrontar les coses i tenir més... més caràcter i plantar cara a la persona que li està fent això, no deixar-se bueno, m'està dient això i no li dic res i em quedo allà, com em vaig fent petita, petita, no, no.** Plantar-li cara i dir-li, **però bueno tu que t'has cregut?** Perquè a vegades a aquestes persones, els hi has de plantar cara perquè vegin, que perquè si no, encara més, més i més. Jo li diria això, que fes plantar cara i de tenir més... més coratge de, de, de dir bueno, ja n'hi ha prou.

P16 J: Mmm, i si el consell fos per a la persona agressora?

D: Li diria que... que això no ho ha de fer, perquè ha de pensar que si li agradaria amb ell que en ell li fessin això, aviam si li agradaria i si ho pensa diria que no.

J: O sigui amb empatia?

D: Sí...

P17 J: També m'agradaria demanar-te això que em deies, que has sentit que hi ha hagut assetjament, tot i que no ho hagis vist, però t'imagines en quin lloc es pot donar del centre?

D: **Normalment a les classes.**

J: A dins?

D: Sí, sí, sí, sí.

P18 J: I com creus que les professores porten això?

D: Home ho deuen saber segurament perquè al final perquè potser **la persona que pateix això ho deu dir, ho deu dir al professor,** però bé és que quan passen aquestes coses, ja saben quan ho han de fer, **vull dir el moment que estan sols poden atacar, no ho faran davant d'un professor.**

J: hmm

D: Però els professors, **ja si se n'enteren és perquè hi ha aquesta persona o una altra a lo millor, l'amiga d'aquesta persona diu mira li han fet això, li han fet allò, o això està així o això està aixas,**

perquè a vegades per, per saber-ho, també se'n deuen donar conte els professors de què aquesta nena actua duna altra manera diferent a lo que sempre a set.

P19 J: Sí, i ja l'última pregunta és respecte a la formació, si creus que en els centres s'hauria de fer formació per preparar tant el professorat com els...

D: Bueno aquí, aquí fan, fan últimament, fan xerrades de bullying i de coses d'aquestes de violència de tot això perquè la canalla, també se'n donin conte i vegin... jo crec que això està bé, però a part d'això potser a lo millor, valdria més també fer coses perquè tinguin empatia els uns amb els altres i se'n donin conte de què, lo què fan està malament, penso jo.

P20 J: I també penses que podria ser positiu alguna formació per l'àmbit tant de les professores com de vosaltres els equipaments...

D: Bueno, si no estaria malament per sapiguer, home, jo penso que sí, perquè a vegades es pot sapiguer com actuar, però a vegades també t'aniria bé sapiguer, que et donessin un al·licient de dir pues mira, en un cas aixís lo millor seria fer allò, fer això... que també t'ajudaria en cas que t'hi trobessis, penso que també aniria bé.

P21 J: Sí, sí, moltes gràcies per tot i bueno, ja per últim per acabar és deixar-te un espai obert, per si t'havies fet alguna idea d'aquesta entrevista o hi havia algun tema sobre l'assetjament que vulguis dir o ens hàgem deixat...

D: No, no, el què m'has anat preguntant és més o menys lo que sí.

J: Perfecte! Doncs moltes gràcies per tot.

D: De res maca.

4.3. Entrevista 3 – Presidenta de l'AMPA

Lloc: En línia, a través de Zoom.

Data: 15/03/2022.

P1 J: Bé per començar si em pots explicar una mica el dia a dia del que es fa a l'AMPA...

P: Vale jo, jo sóc presidenta de l'AMPA.

J: Sí.

P: Val? Llavors tasques, tasques és habitualment, el més important, estar agafat de la mà que dic jo, amb la direcció de l'escola perquè és el vincle diguéssim de comunicació, és el mitjà de comunicació entre les famílies i la direcció de l'escola. Llavors a part d'això el que sí que solem fer és una reunió al mes, cada mes ens reunim tots a l'AMPA perquè els estatuts ho marquen, ens hauríem de reunir un cop al mes i n'em tractant temes no? Diguéssim dels temes que sobresurten d'allò d'urgència o per exemple les que hi ha diferents comissions dins l'AMPA que una s'encarrega dels festes, l'altra s'encarrega del consell escolar una altra del consell municipal escolar no? I cadascú, doncs allà explica doncs a les reunions que ha assistit cadascun, diguéssim i allà i és tot, des del punt de vista per exemple l'any passat es van trobar que l'administrativa de tota la vida ens plegava i havíem de fer una borsa de treball i fer entrevistes amb gent perquè clar, això va ser al juny, plegava i nosaltres fem reciclatge de llibres a l'institut...

J: Sí.

P: Per tant, és una època de l'any que tenim més feina, és el que ha de sortir perquè llavors de cara al setembre tots els nens tinguin el seu, els seus blocs de llibres per començar el curs que ve diguéssim. Llavors que més podem fer clar, clar, per exemple en època de pandèmia, no vam poder fer molta cosa per, per les restriccions que hi havia, però sí que els hi vaig dir que ens havíem de modernitzar o sigui, havíem passat l'any anterior perquè quan ets de l'AMPA només ets 2 anys...

J: Ah vale.

P: I llavors ja desapareixes, diguéssim a no ser que tornis a sortir votada, però en principi són 2 anys i fora.

J: I aquest que serà? Ja el teu segon?

P: Aquest és el meu segon any jo, jo és la segona vegada que repeteixo com a presidenta de l'AMPA perquè vaig, vaig entrar a primer d'ESO, va ser primer d'ESO o a segon? No recordo bé, si, em sembla que vaig entrar a primer d'ESO i vaig fer el primer i segon d'ESO del meu fill, i ara

estic fent primer i segon de batxillerat de la meua filla, per tant, als dos llocs he fet de presidenta mira, es veu que m'agrada. [riem]

J: Ja està bé!

P: i... i el que sí que venien donant, que ningú va fer absolutament res perquè amb la pandèmia tot, va quedar tot aturat, i a l'entrar, jo l'any passat vaig dir, home ara ja poc o molt la gent, torna a estar habituada al tema de *zooms*, *teams*...

J: Sí, sí.

P2 P: I coses d'aquestes dic, doncs fem una cosa, busquem una xerrada que els pares els podia agrada debatre i ens connectem a veure què surt i la veritat és que vam tenir força èxit mmm, és una xerrada que ve un noi que es diu, bueno què és, el recupera persona és un noi doncs que a la seva època no sé si tu com a exalumne l'has vist mai, ell era alcohòlic i drogoaddicte.

J: Ah si em sona que... sí.

P: Experiències diguéssim tan bèsties i clar i explica una mica les seves vivències no? I com que té un llenguatge més proper al jovent com que els nanos queden tots flipant.

J: Si i al ser vivencial també.

P: Exacte i vaig dir, home, dic, ja està bé que l'AMPA pagui aquestes formacions pels nens, però per què no els pares des de la mà dels pares quan et trobes un fill en aquesta situació, com has d'actuar? Que, que pots fer? Com el pots ajudar.

J: Sí.

P: I vam fer aquesta, aquesta xerrada, va ser l'única cosa que vam fer el curs passat, però la veritat és que va tenir molt èxit i fins i tot la vam gravar perquè emm, programar-ho per plantar-ho després a xarxes socials, és que a més a més molts pares es van posar en contacte amb mi, de què no havíem pogut assistir i que si hi havia manera de fer-ho...

J: Clar.

P: A través de la direcció de l'escola vam enviar l'enllaç del vídeo gravat per si algú des de casa seva volia, s'ho volia mirar, bueno.

J: Molt bé, molt interessant.

P: Sí, sí, la veritat és que sí.

P3 J: També demanar-te la teua edat i formació?

P: Jo tinc 47 anys i vaig fer els... en aquella època són 5 anys d'administratiu, vaig començar una carrera universitària, però... vaig fer només 2 anys, ai 1 any, vaig fer només un semestre perquè

com que tenia els nens petits, vaig dir, no era compatible i vaig abandonar la carrera universitària i vaig quedar just amb el nivell d'FP i les 3 assignatures que vaig fer d'ADE.

P4 J: Perfecte, també volia demanar-te si l'assetjament és un tema que es parli a l'AMPA, que preocupi...

P: Busquem, normalment solem buscar passat d'informació a gent que ens pugui fer una xerrada ja no només pels alumnes llavors als diferents de la direcció de l'escola de dir *guaita* ens han fet arribar a través de FAPAES, FAPAES és una... una administració que ens dóna suport a les AMPA'S de tots els instituts...

J: Molt bé.

P: Llavors ells ens fan arribar certa informació que reté informació, de diferents cursos que es poden organitzar pagats, gratuïts, o el que siguin. Si veiem alguna cosa que és important o rebotem a la, a la direcció per si ells ho volen contactar pels nens o si creuen que els hem de pagar nosaltres o ho troben interessant, i, per altra banda, ho fem pels pares perquè clar tu ets mare i veus que el teu fill està patint assetjament, també et sents impotent llavors aquestes eines, ens ajuden no? De dir...

J: Sí.

P: Sí més no, no sé si ajuden o no ajuden, però si mes no, et sents abusat perquè veus que no ets l'única família no? Que ha patit un cas d'aquest tipus i... jo personalment per exemple vaig patir una situació així amb el meu fill, tant amb el meu fill com a la meva filla i... sí que va ser una temporada dolenta, allò que dius ostres... Clar, primer que no m'ho explicaven, me'n vaig assabentar.

J: Sí.

P: Per part d'amics seus, i quan ho vaig sapiguer, jo vaig anar a parlar amb els pares de les famílies i vaig anar a parlar amb la direcció de l'escola i a veure com ho podíem... i no, no la direcció de l'escola un 10 perquè van aturar-ho fantàsticament bé i els pares també, bueno, sempre trobes algun pare que no hi està d'acord, però la majoria em van respondre força bé i vam fer que els nanos vinguessin a demanar perdo vull dir que bueno... penso que és important, és important, és un tema que, que si surt algun tema, surt, i mirem de buscar eines per donar recolzament per donar en els alumnes, com als pares perquè clar, com nosaltres som la part dels pares, els representants dels pares doncs com a mínim donar eines perquè si es troben en una situació similar doncs que puguin fer, o dir, o no sé, com a mínim sentir-se recolzats d'una manera o altra.

P5 J: Mol bé, o sigui com em deies, l'actuació del centre va ser ràpida i més que res demanar-te si coneixes el pla del d'actuació del centre que tenen i la teva perspectiva sobre aquest?

P: El desconec força perquè la veritat com que no m'hi havia trobat mai, però sé que quan m'hi vaig trobar jo em vaig presentar l'endemà al dematí a les 8 del matí allà, la directora em va obrir les portes de seguida i em va fer entrar al seu despatx, li vaig explicar la problemàtica i ella és que ràpidament, jo vaig marxar cap a casa, i ella va agafar nen per nen dels que es ficaven amb la meva filla i els va anant... bueno no és amenaçar, no, sinó és a dir, si teniu, van ser temes de xarxes socials, per tant, *si disposeu d'aquest doneu-me el mòbil perquè, sinó, llavors parlarem amb els vostres pares i això s'ha d'esborrar, ja no pot córrer per xarxes socials, val?* Llavors bueno, jo crec que, jo vaig ser molt ràpida perquè quan me'n vaig assabentar del problema em vaig passar tota la tarda passant família, per família se sabia que anaven corrent i dient si us plau, pareu perquè sinó aniré als mossos bueno, de fet vaig anar als mossos i vaig denunciar, però clar, no vaig denunciar a tothom, vaig denunciar al culpable, al que va iniciar-ho mmm... i les famílies jo vull creure, que si es podien haver ficat a la meva pell, entenc que van fer el possible per treure-ho, no tothom respon igual, per tant, jo entenc que algú o altre no va respondre igual, però bueno, jo vull creure que la majoria sí, i la direcció l'endemà mateix va cridar un per un a aquests nens i els hi va fer borrar davant d'ella el vídeo que hi havia.

P6 J: Ara m'has nat comentant una mica quin és el paper que creus que haurien de tenir les famílies vers l'assetjament, també si em pots comentar que com penses que han d'actuar els professor...

P: Home jo penso que... [silenci] per exemple, dos anys més tard, sí que va aparèixer un altre cas, perquè malauradament aquests casos surten no? Els assetjaments malauradament si és sempre a la meva època, potser eren, no eren tan heavy o jo creia que no eren tan heavy perquè com que jo per exemple jo a la meva època era la més baixeta de la classe i a mi m'havien dit de tot no? I tu fan que aleshores et dolia, però no era, crec que no era tan greu com els assetjaments que s'arriben a viure ara, que les xarxes socials estan fent un mal increïble i que com ho atures això, jo penso que els professors també haurien de ficar-se una mica en la pell i intentar ajudar, també t'haig de dir eh que... sí que algun professor un cop que té algun... ha dit alguna cosa que dic, home, això has dit, dir-ho d'aquesta manera perquè... com si hagués set l'alumna qui s'ho

hagués buscat, ningú s'ho busca una cosa així, vull dir d'ara tu ets lliure de fer el que vulguis amb tu mateixa, però a veure una cosa és això i una altra cosa és que s'esbombi així...

J: Sí.

P: Per tant jo crec que també no només els pares i els nens que, que crec que en comptes de ser tan dolents haurien de començar a ser més comprensibles perquè evidentment la societat és el que hi ha, vull dir, avui et toca a tu, però demà li toca a un altre i demà pots ser tu, per tant...

J: Sí

P: Doncs jo crec que sí, que els professors també s'haurien d'involucrar una miqueta, ja n'hi ha que sí que ho fan eh, jo crec que n'hi ha alguns que sí, i d'altres que diuen això no va amb mi que s'espavilin, vull dir, suposo que hi ha una mica de tot.

P7 J: També m'has parlat una mica del ciberassetjament, coneixes algun altre tipus o quins tipus creus que hi ha d'assetjament?

P: Bueno jo, jo pel que he anat veient o sigui el, el, el, el, el WhatsApp, el Hangouts i tot això fa molt de mal perquè tothom s'atreveix a dir-te qualsevol cosa a la cara i sense perdre la llengua, que potser si ho fessin cara a cara, per la meua època que no existien mòbils, clar, o t'ho feies amb una nota per paper o li deies a la cara perquè és que no hi havia cap més manera.

J: Totalment.

P: Amm... hi ha una altra cosa que jo penso que és molt heavy que, que vaig trobar molt fort és a dir, es barallen dos en una classe i et venen els cosins d'un, allò a la sortida de l'institut a buscar brega i recordo un dia d'anar a buscar a la meua filla que, que, que policia vaig pensar que coll està passant aquí a Roda no? I... i clar vaig, vaig sortir del cotxe i vaig pensar què està passant.

J: Sí, sí.

P: Perquè era com un enfrontament de, de, de, d'osti, com grups.

J: Sí.

P: Jo no ho havia vist mai, potser a l'època de me mare era normal no? Que hi havia grups no? I que es fotien entre ells, però això no ho havia vist mai a la meua època i... i sí, sí i que venien a buscar brega que dius et, et, vindre a pegar-se i dius, però, és estem sonats o, o com ens estem tornant? Però malauradament o que... bueno jo crec que el... les xarxes socials és el que fa més mal perquè és el que dic, tothom s'atreveix a dir-te qualsevol cosa, sense pensar que pot realment fer mal a una persona i crec que és la pitjor part, crec.

P8 J: I ara que m'has parlat una mica d'assetjaments, si tu l'haguessis de definir amb les teves paraules que marcaries com assetjament?

P: [silenci] Per exemple, clar és que poden ser coses des de molt fàcils a per exemple una persona que estigui més aviat grassoneta, pel simple fet d'estar grassoneta ja és assetjada, si tu amb el teu sexe no hi estàs d'acord i vols canviar o perquè sigui doncs vas néixer dona i ara et sents un home també estàs assetjat, perquè no està ben vist o... o per exemple les coses més greus que penso això no? Amenaces a través de les xarxes socials que és, o m'ensenyés això? Hem passes una foto d'això o perquè sinó ho faré públic o coses d'aquestes, jo crec que això és pitjor encara això... Bueno, mira lo de la grassoneta o guapa o lletja i coses d'aquestes és fotut perquè psicològicament en una persona li pot afectar d'una manera o d'un altre, i malauradament quan ets jove t'afecta tot molt i quan ets gran dius mare meva si hagués set ara, quatre coses i hagués dit i fora m'entens? Però quan ets jove això no ho veus, però potser és més el... l'amenaça per a xarxes socials, jo crec que aquesta és la pitjor perquè clar llavors t'obliguen a fer coses per por, a què faci'n això...

J: Hmhm.

P: ...I ho escampo, i crec que és la pitjor.

P9 J: I ara que m'anaves parlant de què potser et poden assetjar pel teu aspecte físic, o per aquests motius, creus que les víctimes i també les persones que fan assetjament tenen alguns trets característics?

P: [silenci] No, no, no perquè et pots trobar de tot, jo crec que ser presidenta de l'AMPA i en reunions, en sentit a la direcció de l'escola, no surten noms, però sí que surten més o menys les característiques de les famílies que han patit o han estat a patir i tant pot ser que pateixi una persona d'una família normal i corrent, com d'una persona que estigui molt bé econòmicament, com d'una persona que bueno, és de serveis socials perquè, no, no, d'això, crec que no, no, jo diria que no sé, perquè et toca i et toca i hi ha un grup de persones que van a per tu i és indiferentment de si ets més guapa o més lletja no sé què, clar, tens més números si tens problemes i ets família de serveis socials crec jo, però no, no, jo diria que no perquè sé d'algun cas de què la família està molt ben situada molt posicionada i estan tenint problemes molt greus, amb la seva filla de bueno de psicologia perquè si o si i tot hi ha anat el metge, vull dir, per tant jo crec que no.

P10 J: Sí, i també bueno, més tu que ho has viscut amb els teus propis fills, penses que l'assetjament pot portar conseqüències pel futur de la persona, però tant per qui ho viu com la persona fa aquest assetjament?

P: Jo crec que sí, més el que la rep que a la que la fa, perquè la que fa ho està fent i a no ser que tinguis uns pares que diguin, *però que estàs fotent, veuràs tu que és això* i tindràs un castic de canvi perquè això no funciona així, és més per la persona que rep, que jo crec que necessita el seu temps, no sé si dir de dol per superar-ho i, i, quan ets gran ja vas veient les coses d'una altra manera, però jo crec que sí que qui pateix més és la persona que pateix, llavors aquesta persona pot ser més forta o menys, i si ets més forta doncs ho ... superes abans, i si ets més dèbil doncs potser, bueno, jo, jo sé de nanos que han hagut de canviar de centre perquè han set incapaços i, per tant, la millor manera a set començar de zero en un altre centre educatiu.

P11 J: Bueno, l'assetjament es dóna des de fa molts anys i era per demanar-te si tu tenies alguna idea de quin pot ser aquest factor que fa que l'assetjament, tot i conèixer-ho tantes persones i saber que és un problema com és que segueix donant i cronificant?

P: Perquè és poder, és poder, o sigui la gent que fa aquest tipus d'assetjament ell se sent poderós, és el guai de la classe, és el xulo de la classe, és el mmm, mentre jo sigui aquí tu no, si jo sóc el que faig aquestes coses ningú m'ho farà a mi perquè sóc jo el qui ho faig, crec que és poder, és allò de dir... si jo vaig més així si, és a dir sóc, sóc el guai, es pensen que són els guais, els enrotllats els, els xulos no sé, i penso que s'equivoquen això amb l'edat ho veuran, però és això, és poder.

P12 J: I també per anar acabant, creus que l'assetjament es dóna més en uns llocs o altres o passa en qualsevol espai...

P: Passa a qualsevol espai, jo crec que si mmm... podria posar la mà al foc, que no crec que a cap curs, cap curs, no hi hagi hagut algun assetjament o altre, ja et dic des del punt de vista si estàs més grassonet, si ets petit, si ets alt si... el que sigui mmm jo crec que no hi ha cap curs que no hi hagi cap nen que diguis, aquí en aquest curs ningú no ha patit assetjament, és fotut perquè com que l'assetjament ja et dic pot ser això, coses més petites que no són tan importants com coses de dir, ostres hi ha hagut amenaces hi han hagut coses més greus no? Però jo crec que no, no sé què s'hauria de fer, la veritat és que no sé que s'hauria de fer per canviar-ho, perquè a més a més... això s'explica en els nanos es fa formació, venen psicòlegs i parlen amb ells i coses d'aquestes, però no sé, l'ésser humà és així d'estrany o no sé... que ens agrada fer-nos mal entre

nosaltres perquè un altra cosa no l'entendria... això és tu mateix que per exemple quan aquesta gent que... que fan maltractament a les dones no? No ho saps que estàs maltractant a la teva dona, no? Perquè continues fent aquestes coses perquè bueno, l'ésser humà és així, i per tant jo crec que té aquesta necessitat de dur, de fer dolor de, de, de fer mal a algú, i per això per més formació ja està bé eh que anem insistint perquè l'humà també aprèn a mesura de repetir, repetir i repetir, per tant, jo entenc que no hem de frenar-nos, el contrari, com més formació fem i més diguem això no és correcte, això no serveix, això és... però... jo crec que encara queda molt camí per fer, molt, perquè si a la meva època ja hi havia assetjament ara, és més, jo crec que ara és més heavy que abans, ja et dic jo a la meva classe lo típic no? El gordu, el flaco, el petit el no sé què, el barrufet, però clar com que no teníem telèfon no hi havia això, de les xarxes socials, amb lo de les xarxes socials dius... uff és molt més fàcil.

J: És com s'ha anat engrandint en comtes...

P: Jo crec que si perquè la gent bé... no té por, per tant, llavors, per tant, sí, sí clar, t'ho dic, i com no t'ho haig de dir a la cara jo t'ho dic des de casa, estàs a casa teva i jo et dic el que penso de tu i fora, i es fan mal entre ells, molt mal entre ells sí.

P13 J: I si haguessis de donar consell a una víctima d'assetjament què li diries?

P: Consell a una víctima? Ho ha d'explicar que està patint o sigui, el que fa la majoria, que s'ho calla i ho pateix ell sol o ella sola jo crec que és dolent, perquè a vegades és el que t'he dit abans, a vegades no hi ha solució, però a vegades et diuen mira aquella també i va passar com a tu, aquella també i és allò de dir bueno, no estic sola en el món o sigui hi ha més d'una persona que ha patit d'una manera o d'un altre i, i, lo principal és que comuniqui, si no es vol dir als pares perquè jo per exemple en el meu cas, no va ser el cas, pro algun amic o alguna amiga que et pugui recolzar en la direcció de l'escola a la teva tutora de classe que per això es fan tutories no? No cal que ho diguis públicament a davant de tothom no, però si agafar a part i dir m'estic trobant en aquesta situació, jo crec que lo que s'ha de dir és, dir-ho i llavors, evidentment doncs ja... Bueno hi ha professionals com psicòlegs que et poden donar suport i dir-te no sé, jo recordo quan jo era petita per exemple no, més aviat més joveneta que començava a treballar i, i que... però fins i tot el meu metge no? Vaig arribar en una situació al meu lloc de treball que, que em feien com bullying també al lloc de treball i dius... ostres i clar llavors la meva doctora em deia, però és que tu has passat una vida pitjor dic sí, jo he passat una vida pitjor, però en aquest moment estic passant això que dius com en surto, i no sé com sortir-ne no? Llavors el fet d'anar amb un professional i parlar-ne, aquesta persona ja s'encarrega de dir, tu serveixes, hi ha

un anunci, no sé si l'has vist per TV3, crec que és per TV3, que surten uns pares amb diferents nens.

J: Ai no l'he vist pas.

P: I li diuen, ostrens, doncs aviam si el pots veure perquè no fa pas tant.

J: Si ja me'l miraré.

P: Que et diuen no sé, jo què sé, li posen una jaqueta al nen petit i li diu: *tu vals molt* no? Tu ets bo amb tot això, potser no seràs amb això, però tu ets bo amb lo altre i van repetint aquest tipus de missatge, que el que vas dient és.

J: Positiu, sí.

P: Tu sí que serveixes no? Vull dir, tu potser no serviràs jo què sé, jo ara dic, doncs no? Jo no sóc una experta amb Excel, però, però, però sóc bona amb una altra història no doncs? Jo què sé, en organitzar festes per exemple.

J: Sí. [riem]

P: Doncs tu, vull dir tothom, té una seva part bona, i és bo en una cosa o en un altre, i no per això ets més dolent que un altre no, no, tothom té la seva part, per tant, aquest anunci em va agradar em va captar l'atenció perquè dic ostres, és bo el missatge o sigui els pares abans de que els seus fills els portin a l'escola ja els hi donen aquell missatge, de dir, tu ets bo, no et deixis trepitjar.

J: Sí, sí.

P: eh? Tu ets bo, tu serveixes, per tant, bueno, si, jo penso que... és un bon missatge que donen els mitjans de comunicació.

P14 J: I també que m'has explicat aquesta situació que vau viure més personal, em pots explicar una mica com... com va funcionar des del centre us va trucar i vau anar a parlar...

P: No, no, vaig ser jo, vaig ser jo, la que, o sigui, no me'n vaig assabentar perquè van vindre, el meu fill que tenia una amiga que anava a la seva classe, precisament el germà d'aquesta seva amiga, va ser el que va iniciar-ho tot, i quan jo me'n vaig enterar, m'ho va explicar i jo el que vaig fer és primer anar casa per casa a dir *escoltem, la teva filla ha fet això a la meva filla pam, pam, pam, pam, pam, pam* i després l'endemà a les 8 del dematí, sí que vaig anar a la direcció a dilsi, *escolta, a passat això, jo he fet això, i jo denunciaré aquest nen per fer això*, que no va servir de res, perquè nens de 13 anys, no els hi passa res.

J: Sí.

P: Però bueno com a mínim durant uns dies va tenir mal al cos de dir ostres, **aviam que pot passar, i jo penso que aquestes coses s'han de denunciar, no els hi passa res, ja ho sé, però com a mínim durant uns 15 dies tenen cagarrines, i això és important que les tinguin.**

J: Bueno, que en siguin conscients.

P: Exacte.

J: Que en siguin conscients què han fet alguna cosa.

P: Correcte, que és delictes, és que és un delictes fer això.

J: Sí.

P: Has d'assumir les conseqüències, no pots ser tu més llest que ningú.

P15 J: I no es va fer cap tipus de mediació des del centre o...

P: El problema és que un d'aquests nens el que va encetar-ho tot no era de Roda, era de Manlleu.

J: Vale.

P: Per tant, ja no vaig poder anar més enllà.

J: Clar.

P: Clar, per tema de privacitat de dades i coses d'aquestes els instituts no t'ho deien no? Però... bueno els que eren del mateix institut sí que se'ls va agafar un per un i se'ls va dir *això no es tolera en aquest institut* i, per altra banda, bueno els pares de l'altre i vaig anar jo en persona a dir-los *he denunciat al vostre fill per això, això i això altre*, es van enfadar molt amb mi, pensava que, que em pegarien, però bueno al final no. D'això i que això el que hauria d'haver fet és dir-los primer i no anar als mossos i vaig dir el problema és meu, *és la meva filla la que corre per les xarxes, no és el teu fill, per tant jo denuncio, i en tot cas vosaltres teniu la feina d'ensenyar al vostre fill que es permet i que no es permet* i aquí vaig tancar-ho tot i van agafar i quan anem a judici, ja en parlarem, dic, no anirem a judici, els hi vaig dir així de clar, no anirem a judici, no patiu per això, però dic, jo crec que el vostre fill ara ha d'agafar una mica de cagarrines, perquè el que ha fet no està bé i ja està, aquí es va quedar tot.

P16 J: I llavors ja aquest assetjament va parar...

P: Sí, clar, sí, va parar en sec eh! Vull dir crec que la meva reacció va ser tan ràpida que crec que **vaig aturar-ho força** el que passa que bueno tu ja ho saps, **un poble com Roda és petit, i entenc que els primers dies no devien ser fàcils per la meva filla, anava a l'institut i tothom se la devia mirar... va tenir sort de les seves amigues, que si algú es ficava amb ella... ells, elles saltaven**

contra ell i... per sort o per desgràcia que passa? Que sempre hi ha un segon que cau i llavors, per tant, ja et deixen, en a tu i van a per l'altre i això a set, és com una roda no?

J: Sí, sí.

P: No pares o sigui ara hi ha el cas mmm durant un mes, mes i mig, 2 mesos com a molt parlen molt d'aquell tema, surt un altre cas, es parla d'aquell tema, i se n'oblida de l'altre i fins que en surt un altre, fins que en surt un altre i és sempre...

J: És una roda sí, sí.

P: Exacte, en comptes de recolzar-nos que jo crec que moltes dones haurien d'agafar i dir doncs no senyor, per això no em passis, no sé, jo penjo un vídeo que mel passen i penso no em passis això, perquè no n'has de fotre res i fes el favor de parar-ho tu, perquè si no et denunciaré, això no ho fem, i això s'hauria de fer.

J: Sí, sí.

P: Això s'hauria de fer.

P17 J: I bueno, ja per últim si t'havies fet alguna perspectiva de l'entrevista o d'algun tema que t'hagi sorgit mentre anàvem parlant i diguis, mira això no ho hem tractat i crec que és interessant...

P: No perquè la veritat, no s'havia de què anava l'entrevista, el que sabia és que m'havies d'entrevistar perquè sóc la presidenta de l'AMPA, però desconeixia quin era el tema, potser m'ho havies dit en algun correu...

J: Sí, pel correu, però cap problema [riu]

P: [riu] No, no, no, simplement dir-te això, que ara l'AMPA aquest curs ens hem tornat a posar les piles, o sigui hem fet reunió fa un mes i sí que vaig dir, nois ara sí que ens hem de ficar les piles perquè no sabem si es tornarà a aturar, no crec que s'aturi eh, però per si de cas, ens hem tornat a posar les piles doncs va recuperar aquelles coses que feia l'AMPA abans de la pandèmia i organitzarem per exemple una... Una caminada, que és la caminada que feia quan feia el 4t d'ESO per aconseguir diners, organitzarem un "scape room" doncs bueno, per fer festa no? Perquè hem estat 2 anys de pandèmia i crec que torna a tocar una mica socialitzar-nos.

J: Si, ja convé, jo ara estic fent pràctiques a l'institut i quan sortim a fora, els veus somriure.

P: Clar, és que ha set molt heavy.

J: Els hi cal.

P: I res, tornarem a posar-ne, a ficar formació que em sembla que era una cosa com educar als nostres fills a l'adolescència, també la farem ara a l'abril, i la farem també presencial.

J: Molt bé.

P: Dubtàvem de si una cosa o un altre, però he dit escolta comencem, intentem començar ja a la normalitat i com més possibilitat millor, és més pràctic eh, però jo crec que... una conferència de cara a cara no és lo mateix que... que ferla així en línia perquè desconnectes, o vols parlar i som 3 o 4 que parlem alhora.

J: Sí.

P: No se sent bé, en canvi, si ets allà en persona doncs simplement doncs aixecant la mà o el que sigui és molt més fàcil de seguir una formació, una conversa o el que sigui vull dir que bueno, estem en aquest punt ara pel que és l'AMPA en aquest moment.

J: Bueno, tornar-ho a engegar tot [riu].

P: Exacte, exacte, però bueno bé, bé.

P18 J: També et volia demanar, ja com ets membre de l'AMPA i... i mare d'alumnes del centre si coneixies o tens present a algú que l'interessés parlar d'aquest tema que tu sàpigues que... Si no cap problema, més que res si et ve algú al cap o que li agrades parlar d'aquest tema ja pel que sigui, o això si vols posar-lo amb contacte amb mi.

P: Vale, puc mirar de posar amb algú membre extensiu de l'AMPA que som unes 16 persones que també hi ha algú o altre que també hagi patit alguna situació i jo la desconec.

J: Sí.

P: Perquè clar no estàs explicant tot el dia el que et passa i... i els hi comentaré i els hi passaré el teu correu electrònic per si tu...

J: Perfecte.

P: I ja els hi diré, tu contacteu amb aquesta noia que està fent el TFG sobre aquest tema i estaria bé, doncs donar-li suport i ja els hi diré que jo he respost i si algú o altre que també es pugui contactar amb tu doncs cap problema.

J: Sí, gràcies.

P: No pateixis, algú o altre et trucarà, vull dir, són bastant participatius, ja veuràs.

J: Esperem [riem]. Doncs moltes gràcies.

P: En a tu, que vagi molt bé.

J: Que acabis de passar una bona tarda, vagi molt bé.

P: Igualment merci, adéu, adéu.

4.4. Entrevista 4 – Tècnica de joventut

Lloc: L'Espai, Roda de Ter.

Data: 16/03/2022.

P1 J: Primerament, si em pots explicar una mica quin és el teu càrrec, les funcions que fas aquí a l'ajuntament?

T: Mira el meu càrrec és el de tècnica de joventut, és bastant compartit amb en J. L'únic que ell cada vegada porta més coses de cultura i jo cada vegada més, és només joventut, passa que bueno, són coses que van molt paral·lelament, des de joventut que s'intenta, doncs, gestionar tot el tema d'oci amb comissió jove, també estem molt lligats amb l'institut ens coordinem molt amb la directora, fem moltes reunions i arrel de la pandèmia, bueno els joves, també s'han hagut de motivar, de treballar altres aspectes que bueno ens han anat molt bé estar coordinats. A més des de fa un temps aquí a l'Espai jove tenim una sexòloga que ens ve un cop al mes aaah... Un noi del consell comarcal que porta més els temes de formació juvenil i orientació acadèmica.

J: hmm.

T: Ara mateix és una mica el que estem fent aquí.

P2 J: Em pots explicar una mica també que és l'Espai?

T: Això és un espai jove, com saps hi ha una sala d'ordinadors que els joves poden venir a la tarda i poden fer el que vulguin, llavors hi ha la sala gran que tant poden jugar al futbolí com a..... No em surt ara... ping-pong, la Play, la Swich, estem impulsant una mica tema jocs de taula perquè sembla que es torna ... ..

J: A portar.

T: Sí, venen alguns joves i sembla que està funcionant molt bé, i també tenim el racó de lectura, alguns dels llibres són recomanats pels mateixos joves i altres com veus doncs són de temes, com de sexualitat... Bàsicament, és el que hi ha més.

P3 J: En general diries que hi ha força participació juvenil?

T: Ah... sí, a veure també va molt lligada a edats ara mateix, perquè clar que ha passat amb la pandèmia amb els més petits, com que no hem pogut entrar a l'institut potser no ens coneixen tant.

J: Sí.

T: El que passa és que estem intentant un altre cop tornar a entrar a l'institut i que ens coneguin una mica més i vinguin aquí. Arrel de que hem anat darrerament a l'institut sí que algun jove més petit ha vingut, que potser, no ho tenia tan ubicat, alguna tarda s'han acostat a veure què hi podien fer... Mica en mica anem recuperant això que amb aquests dos anys la pandèmia realment ens ha fet perdre, vull dir, o sigui, és que al final hem perdut, anant un cop a la setmana a l'institut ens feia tenir aquest contacte directe, que és el que val.

J: Així us coneixien, sí, sí ...

T: Clar i ara estem com intentant tornar a recuperar tot aquest aspecte, per això també ens va molt bé aquesta coordinació amb l'institut, també si hi ha joves que han detectat alguna cosa que ens ho diguin de seguida i poder treballar coses des d'aquí, nosaltres el que fem sobretot és amb 3r i 4t els dilluns i el dimarts ... La tarda està com més reservada per ells, però aviam que si ve algú altre pot, pro, des de l'institut ens hem coordinat i hem fet uns grups, que a veure, amb l'excusa que és una aula d'estudi i poden venir a fer deures, treballem, la majoria de dies parlem més de situacions, fem més treball d'aquest de benestar emocional que deures.

Sembla que entra algú a l'espai però no respon. [Riem]

P4 J: La teva formació prèvia?

T: Jo primer vaig fer el grau superior d'integració social, després vaig passar a la universitat a fer educació social i ara...

J: Ah com jo!

T: Un màster de psicopedagogia i vaig fent.

P5 J: Ah molt bé! I quants anys fa que estàs fent de tècnica de joventut aquí a Roda?

T: P - p - p. Doncs mira, crec que vaig començar el gener just abans la pandèmia o sigui el 2020, per tant, ara farà...

J: 2 anys.

T: Sí, sí 2 anys, és el que porto.

P6 J: I la teva edat?

T: Jo tinc vint-i-...ai no, no! 30, aquest any en farà 31. [Riem].

P7 J: També demanar-te, encara que s'hagi perdut una mica el contacte amb l'institut, tu com creus que és el dia a dia del centre?

T: No crec que sigui un dels instituts amb més incidències, no sé, jo crec que no, el que passa és que sí, jo crec que la pandèmia ens ha portat situacions que abans no hi eren i que s'han de treballar, els joves també han hagut de ser molt temps a casa, en una època en què on el que vols és relacionar-te amb els teus iguals i això ha portat altres temes que potser no s'havien hagut de tractar, no crec que sigui un institut amb màxima incidència, de bueno de... ..

J: En general?

T: Si en general de qualsevol cosa, vaia, no sé tu, si ja hi has anat.

J: Sí, faig pràctiques allà.

T: Ah sí, molt bé! Doncs vale, clar, jo no crec que sigui ara mateix un dels instituts de... però si per ser Roda de Ter hi ha incidències amb coses, no ens enganyarem, tot i que pot ser més temes d'educació emocional, no? Que més no sé... Tu pot ser o veus més ara.

P8 J: Bueno, tranquil·la, això és més sobre la teva perspectiva i com veus tu el tema. També demanar-te, tant com a tècnica de joventut com d'aquí a l'espai, si hi ha algun cas d'assetjament, en sou conscients, us arriba...?

T: A veure ells segueixen el protocol que han de seguir com a centre... Que això ben bé... No tinc clar el protocol que han de seguir, nosaltres sí que, anem fent reunions periòdiques amb direcció, sí que hi ha casos que pot ser alguna cosa... de bullying [alça la veu] sí que té de dir, que amb aquests dos anys, no ens n'hem trobat cap, ni m'han dit mai que aquesta persona, sí que hi han hagut coses mes de tipus de trastorns alimentaris o de tipus de relació amb altres, això sí que ens ho intenten fer saber...

J: hm hm.

T: ... Més que res perquè si són joves que hem tingut aquí o tenim aquí les tardes, així tenim controlats diferents aspectes, però jo ara un cas així de bullying, jo no... Bueno vull dir també t'he de dir això, jo vaig entrar i al cap de 3 mesos hi havia pandèmia, però un cas així molt concret, doncs, no. Passa que si clar, quan venen joves aquí vas estant al cas, no?

J: Sí.

T: A veure una mica que s'expliquen, a vegades se'ns han explicat coses des d'aquí que sí que hem hagut de dir: *esteu al cas que passa això?* I llavors sí que ens coordinem, vull dir tant, per una banda, com per l'altre.

J: Ostres, i en el teu entorn o bé algun cas que coneguis d'assetjament... Més que res per saber la teva perspectiva no el cas en si...

T: mmmm... [es queda pensativa uns instants, en silenci] Ara mateix no, no em ve res al cap...

P9 J: No, no ... Cap problema. Si haguessis de definir l'assetjament amb les teves paraules, que diries què és, com l'emmarcaries...?

T: Com l'emmarcaria? Mm [riu], Aah a veure, jo l'assetjament escolar entenc que al final és com, ah... Que et deixen de banda per qualsevol raó, no, que hagin vist el grup d'assetjadors o la persona assetjadora, poden ser raons vàries i no, no? De gènere, d'aspecte físic?

J: Sí, sí...

T: O el que sigui.

P10 J: Doncs així, distingiries entre diferents tipus d'assetjament?

T: Vols dir com en graus?

J: No tipologies, [riem], no o sigui per exemple, crec que hi ha diferents tipus d'assetjament com un podria ser el físic o el de gènere com deies, un altre...

T: Sí, sí, sí, entenc que hi ha com diferents tipus d'assetjament tant pugui ser físic com psicològic, segur que hi han com mil variants que no tenim dominades, suposo que tu ja hi aniràs entrant.

J: Bueno, amb l'entrevista és el que et dic, l'objectiu és conèixer el teu punt de vista i perspectiva... del què en penses tu...

T: Ara per exemple una de les coses que vam fer al final d'any amb el "Rodisfemista" aquest any és parlar del tema, parlar de la pressió estètica, el que vam fer és parlat d'això que tenim aquí el llibre i això ens arriba a tot i també és una pressió per trastorns alimentaris i etcètera, per tant, també és un tipus de bullying, que ara, cada cop més a les xarxes socials, corre pels instituts.

P11 J: I des d'aquí l'ajuntament, bueno l'espai, com treballeu molts temes, saps si s'ha treballat alguna cosa per prevenir l'assetjament o...?

T: Sí bueno jo crec que hi va haver una època en què es va fer com... Això t'ho hauria de buscar, si vols t'ho puc buscar?

J: Sí.

T: Ja t'ho miraré, jo crec que hi va haver una època que es va fer tema de, potser no sé si era, quan anaves tu a l'institut, més d'informació tipus "flyers" i coses així, i...

J: No me'n recordo.

T: [Riu] Bueno, el que passa és això, que ara és això, aquest nivell més de detecció directa de, amb els joves que nosaltres tenim que ens arriben coses, que l'institut ens traspassa, aquí, però

sí, sí, que s'han treballat des de joventut trets del bullying... Ara ens han fet arribar tot això des d'educació, és que ho tinc allà penjat, no sé com es diu, que hi ha una aplicació que pots avisar des d'educació i generalitat, eh dic?

J: Sí.

T: És una aplicació que tu poses allà el deixo i ja és súper re! Per si al moment et passa alguna cosa, tu pots avisar allà, sí, està allà penjat a fora.

J: Ah jo sabia que estaven fent alguna cosa nova, però no sabia que ja havia sortit!

T: Sí, allà a fora, penjat.

J: Doncs, ja li faré una foto.

T: Sí, sí vols, i tot això és lo què ens van fent arribar també.

P12 J: També et volia demanar si creus que les persones a les quals s'assetja o les que assetgen tenen un perfil concret?

T: Sembla que si moltes vegades, quan no és així, tothom té aquest perfil concret, jo entenc que si no? Que l'assetjador potser és la persona més popular, no, és el que normalment hem vist, no? En molts casos. L'assetjat, no sé si ho dic bé?

J: Sí.

T: Bueno, potser és la persona que no té tants amics, que no té tantes habilitats per comunicar o per socialitzar i l'assetjador potser és el que en té més.

P13 J: Creus que aquest assetjament té conseqüències en el futur de les persones, que el fan viuen, o veuen?

T: Sí, sí, hem vist casos al llarg dels temps, que no vol dir que sempre se'n en surtin malament, perquè hi ha molta gent al final no?

J: hm hm.

T: Però sí, sí, clar, que té conseqüències en les persones, sobretot en aquest curt termini d'anar-te desenvolupant tu com a adolescent com a persona i com a jove, tens una altra perspectiva, però si té conseqüències tant, per una banda, com per l'altre.

P14 J: També t'anava a demanar, si des de l'ajuntament es fes algun programa per prevenir l'assetjament o així, series tu l'encarregada?

T: Ostres no sé què dir-te, com que intervindrien diferents, emmm... agents de l'ajuntament tan de joventut, serveis socials també hi tindria molt a dir, educació, perquè al final és un tema que,

no sé, des d'on es portaria centralment, però estariem tots coordinats en aquest aspecte, però no sé, hi intervindrien moltes àrees.

J: Aquest pla que em deies que recordaves... Recordes si s'ha fet cap programa més o si venia d'aquí de l'espai o de tot l'ajuntament?

T: No en tinc ni idea, [riu] com que no treballava aquí...

J: Cap problema.

T: Però aviam sempre, hi ha com unes campanyes generals des de la diputació que et van fent arribar, per exemple nosaltres ara hem de fer el nou pla local de joventut, que s'ha de redactar, llavors l'any passat amb el què vam treballar molt nosaltres és amb un pla de drogues i nosaltres anem com desenvolupant tot això, segurament, aquest és un altre quan s'acabi un potser es podria iniciar un altre tema.

P15 J: De quina manera creus que els diferents agents que intervenen, com poden ser la família, el professorat, com creus que s'han d'implicar...

T: Jo és que crec que cal molta formació amb això tant per professors com per famílies, perquè a vegades hi ha una línia molt fina entre que se'n va tot a la merda, com per ser el moment de treballar tant amb una banda com l'altra, jo crec que caldria molta més formació també per part de professorat per treballar tot això, que no sigui lo típic de, feu-vos una abraçada i ja està.

J: Que no sigui un pedaç.

T: Jo crec que el professorat també necessita molta formació en tots aquests temes per poder-los abordar i per poder-los detectar i estar al cas i que al final tu aquí, també és un altre ambient que no és el d'institut, i també t'expliquen coses que pots detectar d'una alta manera, vas escoltant coses i a vegades és com salten les alarmes.

P16 J: M'has comentat que sí que heu intervingut en alguns aspectes, tot i que no ha sigut directament amb l'assetjament, però us sentiríeu també capacitats per intervenir?

T: Sí i tant, la meva formació com la d'en J la dels dos al final, és el món de l'educació social i ens hem anat formant amb totes aquestes, al llarg del temps, si podríem intervenir, però mai és una intervenció tu sol, sempre és molt coordinat amb tothom no? Sobretot amb l'institut a sacó, depèn d'on formes part aquesta persona potser, també hi podria intervenir serveis socials, la intervenció la majoria de vegades perquè funcioni l'has de fer amb tots els agents implicats i tots en la mateixa direcció, si ho fas sol segur que hi ha alguna cosa que et deixes, que no estàs al cas, no? Crec que seria el millor.

P17 J: Això que em comentaves, tot i no conèixer massa el pla d'actuació del centre...

T: Jo és que, no sé com ho han de fer, que han de fer.

J: Bueno, és diferent, hi ha el del departament que el tenen tots els centres, però a part pots tenir els teus mecanismes, plans... Propis detallats al PEC, per dir-ho així.

T: Ah bueno, sí, és veritat, sé que fan tot aquest tema no? Que suposo que també encarat per això? No d'això dels tutors? No sé com es deia...

J: Sí el programa TEI.

T: Vale, clar, imagino que tots aquests programes que es van fent van molt encarats a detectar o prevenir, no sé si tenen cap més programa, ni conec quin protocol segueixen. El que passa que sí, sí... sí que t'informen moltíssim o si el cas és de serveis socials també de seguida t'informa. Coordinats hi anem molt amb l'institut, ja et dic i arrel de la pandèmia inclús més perquè s'han anat detectant coses que trontollaven que entre tots al final les hem pogut treballar i això a set molt guai la veritat... sí, sí.

P18 J: Ja com a últim, perquè em sembla que hem anat parlant de tots els temes, demanar-te si creus que hi ha llocs o espais del centre on es pugui donar més aquest assetjament?

T: Jo pot ser, els racons aquells, que queden més, rollo, els lavabos aquells del final que queden més sols i apartats, però tampoc és un centre que estigui com molt mal distribuït no? Al final no? Els passadissos són fàcils...

J: Sí de detectar.

T: De detectar que passa, però si pot ser aquests racons del final dels passadissos dels lavabos, que queda més com allà sol, jo què sé, no? I ara no sé, jo crec que et diria aquí no? Llavors la biblioteca està tancada si ningú la fa servir?

J: Sí.

T: I al pati ja hi deu haver el professorat, a més és un pati molt fàcil, no queden racons en aquest pati, jo et diria aquí potser.

P19 J: Tu també ets exalumna del centre, també demanar-te com exalumna del centre quina és la teva opinió del centre, basada en aquests aspectes?

T: [Riu], sí, però és que fa molts anys eh.

J: O quin record en tens?

T: Si jo no en tinc mal record de l'època de l'institut, no, i personalment no tinc cap experiència, si jo ara mateix no recordo a ningú del meu voltant d'anar a l'institut, que tinguéssim cap problema així greu... Però, si clar que s'han de treballar coses, sobretot fets no molt conscients no, la gent que potser ho veu i... no sap com actuar, aquesta gent també és molt important perquè al final no? Si el que ho fa no sé què, i el que ho pateix no és capaç de dir-ho, aquesta formació, bueno no sé si és formació als companys?

J: Bueno prevenció o conscienciació...

T: Als companys seria molt important, perquè a vegades hòstia, un fa el clic i et serveix, també crec que... no sé si tothom, però els joves amb els que tenim contacte des d'aquí estan conscienciats, perquè expliquen coses, es queixen de coses, manifesten coses que jo a la meua època no feia, aquest nivell cada vegada hi és més.

J: Si jo això també ho veig, que et comenten les coses, que tu abans no les comentaves a ningú.

T: Sí, sí això també és guai.

J: Ho visibilitza.

T: Això és important, però clar s'ha de seguir fent.

P20 J: Per què creus que hi ha aquesta cronificació, l'assetjament existeix des de fa molts anys i no s'ha pogut aturar?

T: Bueno, perquè segurament, les persones, que l'exerceixen, ostres, familiarment, potser tampoc els han acompanyat a què això sigui diferent o els han ensenyat una manera de fer i actuar que no... ajuda a que això es vagi acabant, o el que dèiem que aquest voltant estigui més conscienciat també et fa adonar tu que estàs fent? Li estàs fent això amb aquest? I tu dir si, potser m'estic passant.

J: Sí, els ajuda a reflexionar...

T: Potser a primària no... però o si bueno no se sap mai... La conscienciació és molt important i que cada vegada la gent jove ho estigui més doncs mola.

P21 J: Sí, sí, bueno doncs ja estem, moltes gràcies.

T: Gràcies, no sé si té ajudat.

J: Sí molt, moltes gràcies, és com et deia el meu treball és sobre la perspectiva així que tot el que penses del tema m'anirà molt bé.

4.5. Entrevista 5 – Educadora social del SIEI

Lloc: INS MMiP, aula SIEI.

Data: 17/03/2022.

P1 J: Doncs primer demanar-te quin és el teu càrrec aquí?

E: Jo estic al SIEI i faig d'educadora d'educació especial.

P2 J: Molt bé, i també una mica el teu dia a dia, les teves funcions...

E: En principi jo estic amb els alumnes que a vegades s'està fent més inclusió a les aules i acompanyo als alumnes del SIEI, si fan català doncs entro jo, si fan castellà...

J: Amb la coeducació?

E: No, no seria el mateix.

J: No?

E: No, nosaltres fem suport a l'aula, una cosa és codocència i nosaltres fem suport a l'aula dels alumnes SIEI, la codocència la farien tots els alumnes de l'aula.

J: Sí.

E: Nosaltres en principi entrem pels alumnes del SIEI, per això, només entro a les aules dels alumnes del SIEI.

J: Molt bé.

E: I preparo tot el material que en principi... ..

J: Ho adaptes?

E: Ho ha d'adaptar cada professor de la matèria, però nosaltres com aaa, els alumnes a vegades venen aquí al SIEI.

J: Sí.

E: A vegades no, cada vegada és més inclusió, però veiem que aquí dintre l'aula funcionen més bé i d'algunes assignatures surten de l'aula i podem fer mates o català o castellà aquí a l'aula.

J: Molt bé.

E: I adaptem una miqueta el material, però en principi el professor de l'especialitat ha de fer l'adaptació.

P3 J: Molt bé, també la teva edat i els anys que portes aquí al centre?

E: 50, i és el primer any que estic aquí al centre.

J: Ah vale [riu].

E: Sí, sí [riu].

P4 J: I la formació prèvia, que vas estudiar abans?

E: Jo vaig fer pedagogia i estava treballant a la Fageda.

J: Ah molt bé.

E: I me van habilitar, si tu estàs en un... si portaves més de 8 anys, me van habilitar com educadora, però has de tenir una carrera, una llicenciatura.

J: Molt bé, sí, sí, és veritat.

E: I mira vaig aprofitar-ho.

P5 J: També doncs centrant-ho, en el tema de l'assetjament si tu coneixes si aquí n'hi ha hagut, ho has vist o has sentit...

E: Clar és que el límit entre assetjament i molestar a vegades és molt finet no? Perquè es veu a l'aula que hi han alumnes que sempre que la majoria van contra aquest alumne és com... mmm esperat com ho diria, s'han agafat com un alumne que seria per anar sempre i si, és un tema que a vegades hem d'anar, bueno que estem ja es nota de seguida no? Perquè sempre és el mateix alumne, bueno jo ho he vist en... al primer A i al primer B alumnes que sempre reben de, dels seus companys, en el sentit que dius algo i *ai que no ho saps tu això?* I ho veus que sempre és el mateix alumne i clar el límit aquest entre el bullying o molestar no sé on està.

J: Sí.

E: Jo sé perquè la meva filla, al seu institut fan les mediacions, que aquí els hi diuen cercles restauratius.

J: Sí.

E: La meva filla al seu centre sí que a una companya de la classe li van fer una mediació, i els hi van anar molt i molt bé eh, aquí amb l'educació emocional és lo que estan treballant de vegades que fan el cercle aquell restauratiu i en principi ho vaig demanar-ho i ve una persona externa a fer-ho.

P6 J: Molt bé, i també doncs una mica si... a tu mateixa a la teva vida has conegut algú que hagi patit assetjament o...

E: Sí.

J: O algú proper...

E: Clar jo, al tenir 50 anys abans el bullying no existia, però ara amb els anys vaig veient que companys teus es passaven amb ells i es podia considerar bullying, però clar parlo de fa 30 anys o 35 que no... no existia això.

J: Sí, bueno no estava contemplat.

E: I... per què clar, tu com li dius? Bullying o assetjament?

J: Assetjament, bullying és la paraula anglesa, però és la més entesa.

E: Vale, vale.

J: Perquè és la correcta en català, però per exemple en els qüestionaris que passaré per tota l'ESO he ficat assetjament més entès també com a bullying.

E: Si vale, perquè ho relacionin més directament.

J: Exacte, perquè a vegades està com més generalitzat per tothom bullying.

E: Sí, i bueno en el cas d'aquests, els alumnes SIEI, clar els altres alumnes els veuen diferent i clar ens comenten a vegades que els hi duen coses, tipo home que li va, la paraula subnormal va sortir un dia que clar els alumnes els veuen diferents i a vegades sí que hem de frenar o no frenar, explicalsi que són alumnes que necessiten ajuda i *que necessiten que vosaltres com a companys els ajudeu.*

J: No el contrari.

E: Saps? És que són diferents, tots som diferents vull dir, tu ets diferent, l'altre és diferent i ja està bé i ja està bé, i amb els alumnes SIEI sí que clar a l'entrar vosaltres, és això no? Dius perquè entreu per ells? Bueno pues perquè necessiten ajuda.

J: Queda més remarcada aquesta diferència.

E: Sí, però bueno jo vaig per tota la classe eh, tampoc és, vull dir per ells i en general perquè si t'hi quedes sempre al costat dels alumnes, també és com una miqueta...

J: Si és poder... per la seva socialització, o sigui si tens la mestra allà...

E: Si per això, jo me vaig movent per tota la classe, però bueno ho veus al pati alumnes que estan sols, a la classe també al moment de fer grups sempre queda algú que sempre és el mateix que queda...

P7 J: I amb això que em comentes de què sempre és la mateixa persona pel que veus, tu creus que hi ha com un perfil concret de persones...?

E: Si, normalment són alumnes que es consideren bons, bones persones perquè els que jo he vist tots són... si et poden ajudar t'ajuden, si tu els hi dius algo, mai et contesten, i jo crec que

van creixent no? Els altres alumnes quan li diuen algo a un i veuen que no contesta es van creixent, des del setembre a ara he anat veient com a canviant la dinàmica de... de la classe.

J: Cap a millor o?

E: No cap a...

J: El contrari.

E: Sí, és que sembla com que ha d'haver-hi líders però d'aquests negatius no? D'en riures del company.

P8 J: També t'anava a demanar les persones que assetgen tu també consideres que tenen un tipo de perfil o...

E: Sí, sí, sí, sí, són les típiques alumnes que bueno, normalment, les que jo estic veient treuen molt són les que treuen més bones notes, que fan bé la feina, però no sé, necessiten com... com es diu?...mmm fer-se notar a la classe d'aquesta manera no? Com rient-se d'un company.

J: O sigui el motiu, és aquest, fer-se veure.

E: Si, però ho fan en veu alta eh, i dic ostra i després els hi dius, però no li diguis bueno a vegades els he tret de la classe.

J: Sí.

E: *Dic te'n dons conta de què potser l'altra persona se sent incomoda quan fas aquest comentari? Diu no perquè jo veig que riu, per què passa això saps? I a mi, em passava amb d'aquí el SIEI que li feien les bromes i li deien que et molesta que te digui això? No, no, clar, davant d'ells diuen no, no, no, però després aquí al SIEI m'ho deia sí, sí.*

P9 J: I amb això com que em dius que deies a l'altra persona i parlaves, bueno, una intervenció, et veus capacitada com a educadora per fer aquest tipus de feina creus que...

E: Sí, bueno a mi a més una feina que m'agrada de... resoldre conflictes.

J: Sí.

E: Que no és fàcil vull dir, depèn del grau eh la cosa, bueno jo no m'he trobat mai alumnes que han pogut agredir o de fer-li... bueno això també és un altre tema, que passa la colleja a un company i dius, però que fas no? Vull dir, jo trobo que és una agressió no?

P10 J: Sí, sí, i... doncs això també que em deies que potser és verbal o físic, si en distingiries algun altre tipus, d'assetjament?

E: Sí, bueno de com van vestides, això sí, perquè un dia me van fer com les, les tribus com dèiem abans, hi ha el pijo.

J: Vale.

E: I me van fer com un mira aquest és cayetano, aquest és Aldi, perquè compra la roba a l'Aldi no? Hi vaig dir ostres com es donen conte en com...

J: Sí, sí, pel simple fet de quina roba, portes.

E: Sí, sí, i jo ho veig no sé, bueno a la meva època hi havien molts estils a dintre d'una aula i jo penso que ara tots van igual perquè és molt difícil ser diferent, però si tu estàs a dintre del ramat o el grupet, formes part d'aquest grup, però el fet d'anar diferent ja distancia amb el grup.

P11 J: Sí, sí, bueno i ara que hem anat parlant una mica més de l'assetjament si tu haguessis de definir que és per a tu l'assetjament o sigui, que consideres assetjament?

E: A vera, com ho diria, pot ser des d'utilitzar paraules o bueno és que hasta amb una mirada no? De voler incomodar a l'altra persona, però ho fas com conscient, realment disfrutes veient que l'altra persona ho està passant malament, i jo sempre ho dic, des de paraules, una mirada, un gest que a vegades no és fer com físicament.

J: Sí.

E: Només o això, un gest, una mirada, fer que l'altra persona se senti incòmode, que se senti com petita, com jo sóc aquí qui mano i que l'altra persona sigui.

J: Diferència de poder.

E: Sí, sí, bueno, jo ho veig no que creixen.

P12 J: I també com m'has dit que tu estàs dins l'aula i això i que a vegades treies a persones, com veus que hi ha aquests comportaments violents que es porten a les aules?

E: Que vols dir?

J: O sigui, tu que ho has vist...

E: Sí.

J: Com veus que ho gestiones, tant tu com el professorat en general?

E: Bueno aquí de seguida s'actua eh, perquè en el moment que li dius al tutor o al professor, de seguida ja o es parla amb l'alumne o es parla amb la família directament.

J: Sí.

E: Vull dir jo aquí, veig que s'actua ràpid.

P13 J: Ara que em parlaves també de la família quin creus que ha de ser el paper de la família?

E: Bueno, jo veig que la família es queda molt amb el missatge dels seus fills i ja venen no escolten l'altra versió bueno, l'altra part no? Venen ja defensant els seus fills a, a muerte sense escoltar, a veure lo que dirà el tutor o lo que dirà el professor i això clar també crea que els alumnes se senten recolzats per la família i aquest jo trobo que és un greu problema.

P14 J: I també una mica el paper del professorat en aquestes situacions, com el veus o com creus que hauria de ser...

E: Bueno, jo crec que hauria de ser immediat a la que passa algo doncs o pares la classe o li dius a aquella persona que prou, crec que ha de ser immediat, i després quan acaba la, la classe parlar amb aquest alumne que no deixar-ho passar com si fos, bueno és una tonteria d'un moment no, tallar-ho ja des de l'inici.

P15 J: I des del teu punt de vista, l'assetjament penses que pot tenir conseqüències pel futur tant qui el fan tant com viuen...

E: Sí, clar, però jo lo que veig és que a vegades que has fet com un seguiment clar el grup que està la persona que és superimportant no? Perquè aquella persona si està en un grup que l'acompanya, que el reforça i després aquesta persona que no està acompanyada per aquest grup no és igual, que necessita com el suport de... d'altres companys.

J: Sí.

E: I l'altre bueno, el que bueno, el que se sent assetjat jo crec que alguns s'ho creuen no? Que realment són els culpables que això passi, clar, te sents com culpable, a set culpa meva, és un treball d'autoestima no? De creure que tu no tens res a veure vull dir que és més de l'altra persona jo penso que el treball s'ha de fer més amb els dos, el que assetja i el que... tots dos.

J: Sí, sí.

E: Dius aquesta persona que pugui fer això amb un company que li està passant.

P16 J: I també o sigui l'assetjament, és dona des del llarg de mo...

E: Sí.

J: ... No estava potser contemplat, no tenia un nom i coses que passaven...

E: Sí.

J: Per quin fet penses que ara que sí que tothom n'és conscient es treballa, se segueix donant?

E: Bueno, jo crec que cada vegada que en surten més notícies, bueno jo ho he vist com ara el més informació està com més ho han fet més conscient no? Això.

J: Sí.

E: I realment dius ostres, això està passant algo, jo diria més això no? Que ens arriben més notícies més... més bèsties no? O dels suïcidis que han hagut a... d'adolescents que s'han i això t'ha dit ostres aquí està passant algo, jo crec que ha sigut més aixís, perquè a la meva època era... l'alumne que era més aixís pobre, però bueno és que era un perfil força... i els professors també ho donaven com algo normal i ara crec que el perfil ha canviat, pot ser qualsevol de nosaltres.

J: I tot i aquests canvis i això perquè penses que continua havent-hi?

E: Bueno jo penso que... personalment, que costa no, si un mateix encara que facis cursos vull dir t'ha de sortir de dintre no? I veure que si aquella persona està patint, dons s'ha de fer alguna cosa, és una cosa molt personal de cadascú.

P17 J: També mmm bueno tu que treballes aquí i veus una mica el paper del centre que es fa en aquestes situacions?

E: Bueno, aquí són molt radicals eh, vull dir, bueno aquí s'ha fet més, mmm jo crec, que més de parlar-ho el tutor amb l'alumne dic que jo no he vist, perquè penso que no passen coses greus, vull dir hi han centres que bueno, en el cas aquest de la meva filla se'ls i va fer un toque i se'ls i va dir que a la pròxima expulsió i sinó se'ls hi obria un expedient, però aquí suposo que aquí a l'institut no ha passat gaire res greu i es fa més així entre professors, entre tutors...

P18 J: I saps si hi ha algun pla d'actuació concret o algun programa...

E: Aquí hi ha si aquí hi ha... com ha dit la M aquí hi ha el com es diu, el... que s'activa el... el bullying el... ai com es diu ara no sé la paraula.

J: Quin? El TEI?

E: No, no m'enrecordo com es diu s'activa el... ai ara no em sé la paraula, bueno lo del bullying, el cas de què passes algo és que ara no em sé la paraula.

J: El protocol.

E: El protocol si [riu] bueno, amb el TEI també s'està treballant això no? Perquè un alumne de primer se senti com... acompanyat per un de tercer que està molt bé també el TEI.

J: O sigui que l'actuació que veus tu aquí al centre la consideres adequades a les necessitats que hi han?

E: Si això, sí, sí.

P19 J: I també abans m'has parlat de formació, creus que és necessària una formació en aquest àmbit en concret?

E: Sí, sí, sí, perquè a vegades no ets conscient no? De fins a quin punt l'alumne això, pot estar passant malament, jo crec que s'hauria de fer.

J: I si fossis tu la que poguessis destinar aquesta formació a qui li... a qui la destinaries?

E: D'aquí al centre?

J: Sí.

E: Bueno clar, al claustre crec que hauria d'estar tothom del claustre.

P20 J: Molt bé, i bueno doncs ara ja has respost tot així que si tenies alguna idea o alguna cosa que t'hagi vingut i pensis ostres això és interessant i no ho hem parlat...

E: Bueno jo crec que hasta... sempre és formació externa, crec que hasta el professorat hauria de fer-ho més com a tutor, fer un treball, no sé si ho fan aquí de... d'aquest tema amb els seus alumnes quan tenen tutoria.

J: Jo crec que depèn del professor.

E: Sí, però estaria bé també.

J: Sí.

E: Que vingués una persona externa sinó també tu com a tutor de fer amb els teus alumnes

J: Exacte, treballar-ho ja per voluntat.

E: Sí, des de l'assetjament com altres temes, ètica es treballa eh també he vist que passant documentals, pel·lícules...

J: Sí.

E: A partir d'aquí es treballen aquests temes.

P21 J: Ah si, també, demanar-te si li poguessis donar un consell a una víctima d'assetjament que li diries?

E: Bueno, jo primer que ho parles, tant amb la família amb algun amic que, que et puguis expressar que no t'ho quedis a dintre, que busques ajuda d'aquest tipus a algun amic o... amb

els pares o germans que busques ajuda aixís, d'algú proper i clar hi han casos que aquests alumnes estan sols i per això estem nosaltres com a adults per observar que està passant.

P22 J: Amb això que em dius, tu creus que com a professors, adults ho detectem a la primera o això passa a llocs que no...

E: Bueno, jo t'explico, en el cas de la meua filla era tot mol... Quan no hi havien adults a davant.

J: Sí, sí.

E: T'ho dic aquí com ho fan aixís en veu alta clar, ho detectes superràpid, però la majoria ho fan.

P23 J: Parlant d'això ara que em deies de, de l'espai físic del centre creus que hi han llocs on es doni més que en altres? Llocs físics vull dir.

E: Clar, el pati, però jo crec que aquí al pati pots veure bé eh no hi han aquells racons que puguin amagar jo diria que aquí no, no.

J: Doncs ara si gràcies [riu].

E: De res [riu] bueno a vera... és que és un gran tema aquest.

4.6. Entrevista 6 – Directora

Lloc: INS MMiP, direcció.

Data: 17/03/2022.

P1 J: Doncs primerament demanar-te una mica quin és el teu càrrec al centre, quines funcions fas en el teu dia a dia?

D: El meu càrrec és la direcció del centre, a la direcció fa uns 9 anys que hi sóc, ara ja, o uns 8, 8-9, i la tasca com a directora son vàries, lideratge pedagògic dins el centre, però la veritat és que hi ha moltes altres tasques que et prenen moltes hores, moltes vegades apagues focs, i més els últims dos anys, que vens apagar foc, més que a fer lideratge pedagògic, que ho intentes fer, però això només ho pots fer en poques que no tens alumnes i que el centre està tranquil.

J: Sí.

D: Això costa, i més els últims temps, jo crec que en els últims temps la funció dels directors ha estat porta el timó de l'institut, perquè amb tot el context i tot el que està passant...

P2 J: La teva edat?

D: 52 anys.

P3 J: m'has comentat que portaves 9 anys a la direcció, però i al centre?

D: All centre uns 15 i a l'ensenyament 30.

P4 J: Ostres! I quina formació havies fet abans?

D: Jo havia fet empresarials, llavors vaig fer ADE i llavors he anat fent molts cursos, de, de, lideratge o formació directiva, bàsicament.

J: Molt bé.

D: A part de tots els cursos que tenen a veure amb atenció a la diversitat amb tot el que és complementari al càrrec de direcció que qualsevol professor, si no el fas, tampoc no acabes de posar-t'hi massa.

P5 J: Des del teu punt de vista el dia a dia a l'institut com és?

D: A veure quan arribes a l'institut, la veritat és que, és això, és, és, gestió tot el dia, evidentment tinc classes, tinc 11 hores de classe, i la resta són tot hores o de reunions o d'atendre a professorat i atendre alumnat o atendre famílies, llavors, amm, sí que intento implicar-me en tots els grups impulsors que hi ha o amb les coordinacions i tutories, bàsicament perquè clar, des del despatx moltes coses no te n'enteres, el que va bé és si fem reunions de tutors de cada nivell, ser-hi perquè veus quines són les preocupacions dels tutors, què està passant en aquell nivell. Si fem un grup impulsor doncs de transformació educativa ser-hi doncs perquè, realment la direcció és qui lidera això, i llavors ho proposem a claustre, si estem a l'equip impulsor doncs de promocionar el plurilingüisme al centre també hi som perquè a partir d'aquí també veus a on podem arribar, la direcció una mica no t'hi involucres a fons, fons, formes part de tot per tenir aquesta visió global de centre.

P6 J: Molt bé, doncs, com ja t'havia comentat el meu TFG tracta sobre l'assetjament... Demanar si heu viscut cap cas o tens constància de...

D: Sí. De fet, cada any activem el protocol d'assetjament i l'activem varies vegades, el que moltes vegades, activar-lo primer vol dir fer un sondeig, fer observació i, per tant, l'equip d'orientació, com de tutors, com de direcció quan l'activem el que fem és observació de companys, observació de tota la situació i aleshores posem en comú a la reunió d'atenció a la diversitat, la informació que tenim, moltes vegades aquest assetjament no acaba sent assetjament, sinó conflictes entre adolescents i algun cop si i aleshores hem activat el protocol. És a dir, primer hi ha un pas previ, abans d'activar el protocol que és detectar si hi ha assetjament, si veiem que realment hi és o pensem que hi pot ser, activem el protocol.

P7 J: Aquest protocol en què es basa, ús funciona bé?

D: Sí, la veritat és que sí, jo crec, que en tots els casos que l'hem activat aaa s'ha aturat la situació, primer de tot és aquesta observació, llavors, sí que el tutor parla amb l'alumna assetjada o... perquè de vegades la informació de l'alumne assetjat te la dona el mateix alumne o la família o l'equip de tutors o ... equip docent, llavors depèn de qui la vist, el tutor i orientadora de centre parlen amb l'alumna afectada, parlen també amb l'assetjador i es comunica a les famílies, i a partir d'aquí es fa mediació i a vegades s'han hagut de fer cercles restauratius dins de les aules i això ha funcionat força bé.

P8 J: I aquests cercles restauratius a qui van destinats?

D: De vegades, depèn, o sigui, moltes vegades l'assetjador és el líder del grup i, per tant, implica més alumnes, llavors el cercle restauratiu va adreçat moltes vegades a tot el grup, perquè sempre quan vas estirant fils van sortint moltes més coses, de vegades, de vegades no, se centra amb 3 nens o amb 4 i de vegades, és just amb una alumna que es fa una mediació, però s'ha acabat solucionant en tots els casos.

P9 J: Teniu cap més programa o ... Per fer prevenció...

D: Si de fet abans d'arribar a l'assetjament el que haurem de treballar és la prevenció, llavors estem en el programa de tutoria entre iguals, que el professorat ha fet formació i, per tant, el que intentem és quan una alumna, ja entra aquí a l'institut emm, nosaltres com equip directiu, quan fem la benvinguda, ja els hi expliquem, que tot el tema de l'assetjament, sigui via xarxes, sigui presencial, la tolerància és 0 i per tant, les conseqüències són greus i ho comencem a treballar a partir del TEI, de la tutoria entre iguals, els alumnes de 1r tenen un tutor de 3r, que amb tot lo del covid, tot això s'ha aturat una mica perquè no podíem barrejar grups estables i això ens ho ha dificultat, però sí que hi ha hagut no per dit molts, però que s'han treballat entre alumnes de la tutoria.

J: Molt bé.

D: I, per tant, ja no hem hagut d'activar el protocol i n'hi ha hagut que sí que l'hem hagut d'activar. A part d'això jo crec que és un control constant, un acompanyament més que control per part d'orientadora, tutora i direcció de l'alumne assetjat, la veritat és que hi ha força comunicació amb direcció i tutors i quan hi ha un cas d'assetjament de seguida ens arriba, de seguida, i el mateix dia, evidentment activem el protocol i el primer que fem és parlar amb famílies també.

P10 J: Ara que em parlaves també de professorat i les famílies, quin creus que hauria de ser el paper del professorat i el de la família en aquests casos.

D: A veure el professorat en definitiva tots són una mica tutors de tots els alumnes que tenim, per tant, el paper del professorat és, en el moment que es detecta, que hi ha una senyal, doncs actuar, comunicar-ho en el tutor i això automàticament es porta a la comissió d'atenció a la diversitat, es passa també a l'equip de direcció i ho comencem a treballar, per tant, la funció de

tot el professorat, que és la que està fent és acompanyar i quan veiem que hi ha situacions d'assetjament emm... evidentment acompanyem a l'assetjat i també a l'assetjador perquè per algun motiu ho fa hem de mirar com solucionem això i entrar una mica més a fons, sobre per quins motius ho acaba fent, no es tracta només de fer un càstig simplement, perquè aquí no solucionarem res, sinó indagar, l'assetjador quin és el seu passat, que ha passat perquè estigui portant a terme aquest assetjament, a vegades fins i tot demanem recolzament a fora i sí que treballem amb psicopedagogs i logopedes de fora per anar treballant tot aquest tema.

P11 J: I per part de les famílies quina postura seria l'ideal?

D: Clar, jo penso que és indispensable treballar junts, amb les famílies, hi han les famílies més vulnerables de totes que normalment els hi falten eines i temps per atendre tot això, hi ha famílies molt disposades, i hi ha famílies que no ho admeten, és a dir que el seu fill o filla sigui assetjador, doncs, no ho admeten, però són mínimes eh, la veritat és que es treballa força bé amb les famílies, tots els casos d'assetjament, jo crec que sí, s'han pogut anar solucionant tots els que ens han arribat, vol dir que hi ha un treball en equip de tots plegats, perquè sinó això no, no, no s'hagués solucionat.

P12 J: També abans em comentaves que era important treballar amb la víctima i també amb l'assetjador, des del teu punt de vista hi ha un perfil de víctima i un d'assetjador?

D: A veure els darrers casos que tenim d'assetjament han estat a les xarxes, i per exemple el perfil que veig són persones, alumnes molt vulnerables, molt febles i que per tant són víctimes d'alumnes que són més líders a l'aula, i aquest sol ser el perfil.

P13 J: I ara que ja hem anat parlant de l'assetjament, des del teu punt de vista, que definiries per assetjament? Com ho emmarcaries?

D: Jo sempre els hi dic als alumnes a veure, perquè ells, jo crec que el que els hi costa, a l'assetjador és ser conscient de que està assetjant, tot ho troben normal, si jo constantment amb un alumne al pati li estiro els cabells o li dono una empenta és una broma i ells han d'entendre, jo els hi dic sempre, si em fan algo que em molesta, deixa de ser una broma, i quan això és constant, per mi m'esteu assetjant i els hi poso aquest exemple, llavors a vegades això es confon, més que res l'assetjador, que sempre: *és un joc del pati, som amics, ho fem entre companys...* Però la víctima no ho viu bé, en el moment que a la persona li estan dient o li estan fent qualsevol

cosa que la molesta, per mi això es pot convertir en un assetjament si això es produeix en freqüència.

P14 J: Dins d'aquest assetjament i distingiries diferents tipus com per exemple m'has dit el del ciberassetjament?

D: Sí a veure, sempre hi pot haver alguna alumna que és més vulnerable a l'aula i que hi pot haver un líder negatiu, que sí que ens hem trobat que assetja algun alumne, són casos mínims, jo amb els anys que porto a direcció casos com aquests n'hem tingut, però pocs, bàsicament l'assetjament es porta a terme a través de les xarxes i el mòbil. Tots els casos que tenim darrerament, els últims anys.

P15 J: També m'havies comentat, l'exemple de pati estirant-li els cabells, tu consideres que hi han llocs, és a dir, espais físics del centre on es doni més l'assetjament que en altres?

D: Quan nosaltres demanem als alumnes, és a dir, quan un alumne et ve i et diu, està passant això al pati i demanes això passa cada dia, *no bueno passa entre els canvis de classe*, quan el professor marxa i esperen que arribi el següent, passa quan surten al pati, no doncs, pot ser un alumne que anava més sol que està més vulnerable i deixa anar algun comentari, però no és un assetjament constant, és un comentari un dia d'un company un altre dia d'un altre, però aquesta persona no ho viu bé, per tant, aquí evidentment activem protocol i mirem que passa, jo diria quan més passa, evidentment, és als patis i canvis de classe, però a on hem tingut els problemes més greus, més greus, és a les xarxes.

P16 J: Vale, i si es donen aquests comportaments més violents a les aules, com s'actua? O com creus que s'hauria d'actuar?

D: Sempre que hi ha hagut una actuació violenta, violenta vol dir una agressió verbal, normalment és verbal, física molt poques vegades, en casos excepcionals, evidentment, els alumnes, doncs es fa un treball tant d'orientació com des de direcció i es comunica a la família.

P17 J: Mol bé i l'assetjament es dona des de fa molts anys i se segueix donant... [riem i parem uns segons perquè sona el timbre]... perquè se segueix cronificant, tot i que ara mateix ja en som més conscients, però aquesta problemàtica no ha parat...

D: Jo crec que a les xarxes, és a dir, els mòbils han fet molt mal, les pantalles en aquest sentit, perquè l'assetjament ha existit tota la vida, però eren casos puntuals, amm, i ara a través de les xarxes, dels ordinadors i dels mòbils, sobretot els mòbils això s'ha fet intensiu, vull dir hi ha molts més casos i per molt que fem prevenció, no acabem d'arribar perquè els casos que tenim que es repeteixen cada any són amb els alumnes de primer i segon d'ESO, amb noies que penja'n fotos a les xarxes perquè algun company els hi ha demanat i elles les pengen i quan aquest company l'ha obtinguda, n'han fet difusió. D'això n'hem fet treball tant per les noies com pels nois, les conseqüències, que no ho han de fer, hem treballat l'autoestima, més que res treballar l'autoestima, i es continua fent, ens costa, ens costa arribar-hi i llavors pateixen molt, llavors hi ha famílies que et reaccionen molt bé i de seguida, doncs, no sé, algun cas d'algun assetjador, doncs, la mare et diu *no m'esperava això, però sí que podia passar perquè té una dependència amb el mòbil que no la podem controlar*, hi ha famílies que et demanen ajuda, per a on poden anar perquè els ajudin amb l'addicció a les pantalles, d'altres que et diuen bueno, la primera sensació de la família és enfadar-se amb la filla quan ha passat això, però després ens reunim i pensem i donem tot el suport possible, intentant conscienciar perquè és això, jo crec que ens falta molt treball d'autoestima, perquè sinó no penjarien aquestes fotos ni passaria això, també hi ha els casos d'alumnes que tenen grups de WhatsApp de l'aula i comencen, pues a insultar a un determinat company, en el moment que en tenim constància intervenim, però clar això no sempre t'arriba. Vull dir que jo et diria que s'ha complicat, assetjament a l'aula n'hi ha poc però a les xarxes molt.

P18 J: També comentar-te com això que em deies no? De les noies que els ha passat això i veus com pateixen, tu creus que això té conseqüències per les persones tant que reben l'assetjament com que el fan o el veuen...

D: Jo penso que el que intentem fer amb les noies que ha passat això és dóna'ls-hi eines, i eines vol dir treballar l'autoestima per enfortir-se, perquè siguin fortes i quan tinguin un altre cop, una petició d'una foto tinguin arguments per dir no l'envio, no? Però és treballar molt aquesta autoestima, jo crec que la clau està amb la prevenció.

[Entra una altra professora al despatx a fer una consulta, després continuem gravant.]

J: Això amb les conseqüències, que ara no sabia...

D: Espera conseqüències de?

J: De si, tu pensaves que la gent tant que havia patit com rebut assetjament si això tenia unes conseqüències?

D: Jo el que penso és que és un aprenentatge que els enforteix, que no vol dir que se'n surtin vull dir que n'aprenen jo crec que sí, però pateixen eh... Per aprendre això, pateixen molt.

J: Sí.

D: Però, bueno esperem que els enforteixi bàsicament.

P19 J: també m'havies comentat no que amb el programa TEI s'havia fet una formació tot el claustre?

D: Sí.

J: A què anava encarada aquesta formació?

D: Aquesta formació és el fundador del programa TEI, el que ha explicat, és en d'altres centres com l'aplica i a posat exemples pràctics del funcionament, el crec la veritat, però quan t'ho expliquen és molt llaminer, i la realitat acaba sent una altra, és a dir, que els alumnes de 3r vulguin tenir aquest diàleg i aquest companyerisme pels de primer cada vegada costa més, els de primer en tenen ganes, però als de 3r els hi fa mandra, i el covid no ho ha facilitat, és a dir, ho vam tornar a iniciar aquest curs.

P20 J: Aquest programa quant fa que l'heu iniciat?

D: Fa anys, el que el vam activar potser fa 6 o 7 anys, va anar bé, però llavors la coordinadora que ho portava, bueno no ho podia portar a terme, per tant, hi ha hagut canvis al claustre, vam dir, tornem a començar de nou, tornem-ho a relançar després de la pandèmia, perquè va quedar totalment aturat, quan anàvem a relançar i teníem activitats programades ha tornat a venir aquesta onada, i això ens ho ha aturat tot i ara és tornar a començar, que es tornin a veure, no ens ho ha posat fàcil, perquè això, l'èxit és que hi hagi una continuïtat i que ells es vegin i es trobin als esbarjos.

J: I motivació...

D: Ara als esbarjos no es podien barrejar els grups i tot això s'ha complicat.

P21 J: Veuries necessària una formació general?

D: D'assetjament, jo crec que la formació del programa TEI ja era això, com podem fer prevenció, com podem ajudar al professorat, com l'hem de treballar, vull dir que més o menys ens van donar eines i molt material, però com tot estem a tants projectes que costa atrapar-ho tot, jo crec que el professorat té formació per acompanyar els alumnes amb l'assetjament.

P22 J: Bueno ara ja més o menys hem anat tractant tots els temes i per últim deixar-te un espai per si hi ha alguna cosa que no t'hagi demanat i tu pensis, osti això és interessant o alguna expectativa?

D: Jo crec que el treball del bullying i l'assetjament és un treball de tota la comunitat educativa i de tots els agents de l'entorn, jo penso que treballar un cas d'assetjament, doncs per exemple al centre estan augmentant molt les famílies més vulnerables, segurament serà un treball que hauríem de fer conjuntament la família el centre i serveis socials, per exemple estem en el pla d'entorn un alumne nouvingut, que ens incrementen, que el pla d'entorn els hi pot fer classes de català i reforç, que l'alumne tingui, la seva pròpia, la llengua catalana per poder-se comunicar, això també li facilitarà. Jo penso que és la suma de moltes coses el que ens pot fer preveure i treballar la situació no un programa concret que no ens farà mai miracles.

J: Perfecte, moltes gràcies per tot.

D: A tu.

4.7. Entrevista 7 – Tutora de grup

Lloc: INS MMiP, sala de reunions.

Data: 28/03/2022.

P1 J: Doncs el primer una mica que... quines són les teves tasques al centre com va el teu dia a dia...

T: Vale, jo sóc professor i el tutor d'un grup i és el meu primer any com a interí llavors una miqueta adaptant-nos al centre.

P2 J: La teva edat?

T: 26.

P3 J: I en aquest any al centre, com has vist aquest centre?

T: Comparat amb altres centres mig, bueno jo visc a Badalona, llavors, jo vaig estar l'any passat a Montmeló aquest centre, és... la calma total, no es pot comparar ni a on vaig estudiar jo, ni on vaig estar fent les pràctiques, ni a on vaig estar l'any passat fent 6 mesos de... de substitució.

P4 J: I tu personalment si haguessis de definir l'assetjament com l'emmarcaries que diries mira jo crec que això és assetjament escolar?

T: Doncs... és que unes paraules per definir el bullying és bastant difícil seria més o menys ee.. inten... fer que altres alumnes no se sentin bé amb ells mateixos ni dintre el centre o totes aquestes accions que marquen des de riures d'ells des de pegar jo crec que estan marcats a dintre del bullying.

P5 J: I penses que l'assetjament escolar té conseqüències pel futur de les persones que... tant que el fan com que el viuen?

T: Sí, sí, sí, és a dir les persones que el viuen, viuen amargades per la resta de les seves vides, i tant corre en aquesta etapa tant com en una etapa que volen oblidar, fins i tot ee tenen ràbia, tenen ràbia de sentir-se així, i els que ho fan... doncs al final són depèn com gent o que se sent

superior als altres i al final s'ho, s'ho troben al final quan tenen 25, 26 anys es donen compte de les accions que han pres o van fer no són les adequades i molts així no canvien e, continuen rient dels altres però bueno cadascú...

P6 J: Si, una mica això que hem de dir, que poder la persona que el fa sentir amb més poder, tu creus que hi ha com un perfil tant d'assetjador com de víctima? Vull dir una figura clara d'una persona que pot ser un assetjador o la víctima?

T: Des del meu punt de vista eh.

J: Sí, sí, clar.

T: Jo... jo crec que, sí, jo crec que sí, normalment les persones que ho pateixen són persones molt tímides, molt introvertides i que bueno, que tenen gustos, hàbits que no són de la... bueno, que no estan ben vistos pels altres, t'anava a dir ara mateix una persona que diu que veu anime, a una persona que potser pot sentir-se amb els altres, que es poden ficar més, una persona no sé, que li agradi la música clàssica o qualsevol altra cosa, pos bueno, no són coses que ara mateix a tothom li agradin o que estigui acceptat per tothom i això pot patir doncs que bueno, a lo millor es riguin d'ells.

J: Sí per les diferències.

T: Sí, les diferències, i després mmm la gent que ho fa, jo crec que si és gent que se sent... a lo millor no sé sent superior, però fins i tot depèn com vol amagar coses, és a dir per tal d'amagar aquestes coses intenta reflectar un... un posat seu que dius, però bueno és molt a lo supervivència i aquí a lo millor una miqueta diferent del centre on jo estava, bueno al centre on jo estava al final era supervivència o també com a més a quina zona t'envas o cap a llocs més conflictius, vas és supervivència chungu.

J: Sí, sí.

T: És a dir... i gent que a lo millor no seria així o es coneix de l'escola al centre i és completament diferent dins d'un centre, doncs al final has de crear un personatge i... bueno i propi d'aquest personatge t'adaptes.

P7 J: I com has comentat, que has estat en diversos centres no sé si has viscut personalment cap assetjament o situació d'assetjament en el centre o que coneguis en pla un amic d'un amic.

T: Mmm és que clar que s'hagi denunciat no, que s'hagin rigut de gent si, vull dir... i bueno al final és això és... com a professor te'n doncs compte, però no saps com actuar, com a alumne? Si alces la veu, és com et defineixen aquí ets com un "sapo", i llavors t'ajuntes, també t'acabes

rient o t'acabes rient de les bromes que fan les altres persones o fins i tot les acabes fent tu, llavors t'acabes unint per no ser diferent o perquè no vols que comencin amb tu llavors és lo que dèiem abans, t'adaptes.

P8 J: I personalment, m'has dit que a vegades, com a professor no saps com actuar, però no sé si t'haurà passat, però a dins de l'aula, si es dona el cas que el tipus de comportaments d'aquests violents, ja no et dic pegar físicament...

T: Però si a lo millor, lo del tema de, de riure o plan no saps fins a quin punt l'altra persona està patint, no està patint, si és dintre del joc, no és dintre del joc clar jo per això intentes conèixer molt l'alumne, intentes interactuar saber com va en tot o com estan en aquell moment i amb qui es porta millor o amb qui es porta pitjor i això es veu mol al pati, al pati o entre classe i classe es veu molt, però si no ho coneixes clar, veus, veus una cosa que a lo millor pot ser aïllada, o no, llavors és molt important el tema dels tutors i tu mateix saber també com, com va tot perquè depèn com som 27 persones a classe on al tutor se li poden passar cosetes per això, és important doncs, bueno veure coses sobretot en el pati que és on es veu molt.

P9 J: Sí, i tu et sents capacitat no? Per fer aquestes actuacions o creus que potser i hi hauria alguna altra figura que se'n pogués encarregar?

T: Jo crec que com a professors ens haurien d'ensenyar més ens haurien d'educar més en el tema del bullying i com... com aturar-lo o com... perquè al final xerrades.

J: És un pedaç.

T: Sí, ara moltes xerrades, molt bé, però si no ho experimentes, jo ho sento molt, és com aquell projecte que et comentava els hi posaven als alumnes ulleres 3D perquè tothom experimentes que era el bullying o com es donava bueno pues, quan ho experimentes encara que sigui amb ulleres 3D pos bueno, més que et vingui algú i et digui això és el bullying i et posi la típica definició del bullying és... o que això s'ha de fer bueno, les paraules al final és molt, molt, se les endú el vent i clar tu necessites accions, jo crec que hauria d'haver-hi algú o des del tutor juntament amb el grup de psicopedagogia mmm poder-ho portar, el tema i ajudar aquelles persones que es puguin trobar en aquestes situacions.

P10 J: M'has parlat una mica també de les situacions dels professors de les aules, però també segons tu, quin paper faria la família, o hauria de fer?

T: Clar, el problema està que si no veiem, les persones que ho pateixen, no els hi diuen a la família des del meu punt de vista, sí que diuen si el teu fill està més calladet, si el teu fill mira cap a baix si el seu fill està més rabiós... això no signi... és a dir, significa que està patint bullying, ara mateix un nen arriba a casa seva i l'últim que fa és parlar amb els pares, estan a les habitacions i tot el rato amb les màquines i ja està, la comunicació amb les famílies entre pares i fills que són més o menys joves mmm veiem que no és tan fluida com sembla llavors, bueno intentar millorar aquests canals, però com ho fas? És el problema, a dir... i si estàs molt a sobre el fill *ostia papa que eres un pesao, mama sois muy pesaos, com et va l'institut? Bé o avui heu tingut examen? Sí*, i no et diuen res més, aquest és el problema, aquesta comunicació ha de ser molt fluida i sí que a lo millor pots percebre petites coses però clar...

J: Sí.

T: Per exemple la persona que ho pateix, com ho saps tu si és el teu fill el que ho fa?

J: Sí, sí.

T: Com ho detectes? Eee són coses que dius bueno, i tampoc portaràs al teu fill a l'institut és a dir, aquí tothom o quasi tots venen sols.

J: Sí, sí.

T: Alguns venen amb els pares, les persones que venien amb els pares eren persones que se'n reien d'ells "niños de papa".

J: Sí, era estrany.

T: És estrany, vull dir que et portin els pares amb 15 anys 16 poder és estrany a no ser que visquis lluny.

J: Totalment.

T: Però sinó has de venir amb els teus amics o els teus companys i ja està.

P11 J: També m'has parlat abans d'això una mica de com es comporten als passadissos, del pati no? Com per entendre com funciona la persona en altres àmbits, també des del teu punt de vista creus que si hi ha assetjament o si n'hi hagués, es donaria més en un espai que en un altre del centre, en plan espai físic?

T: Si anava a dir... a classe, sentats no es veuen moltes coses, és a dir, tu no veus amb qui es relacionen, tu no veus moltes d'aquestes accions, a les classes d'educació física comences adonar-te de més coses als passadissos encara més, i en el pati encara més, veus moltes coses,

és a dir, veus a un alumne que està aïllat o veus un alumne que a classe està intentant ficar-se en un grup o un altre, però està en "tierra de nadie" llavors això no ho veus a classe tu estàs sentat, segons el tutor, on el posis i ja està, l'únic dia que ho pots veure és el primer dia de classe, on es posa cadascú.

J: Ah sí.

T: I a veure més o menys quines aclaracions hi ha, qui es porta bé amb qui, qui no es porta bé amb qui i tot això ho acabes veient, jo crec que a passadissos també ho veus és a dir a l'alumne que li passa, li poden donar un cop o que intenta parlar amb algú i li giren la cara i se'n va o que hi ha l'alumne que s'està intentant integrar amb un grup i va a parlar amb un o amb l'altre i va fent brometes a classe, però que dius no, no... no entra saps? O que no el veus que sigui el típic... vol fer algo per acabar-se d'integrar al grup.

P12 J: També coneixes sí aquí, al centre hi ha cap pla d'actuació en referència a l'assetjament o...

T: Jo... no ho sé, no conec a cap, sé que està el projecte TEI que és el projecte que van iniciar pel tema del bullying o per a intentar que tinguessin un referent més gran que els hi pogués explicar el tema, perquè, com li estava passant, per tal de no anar directament als professors que sempre costa més, però jo... no sé quin pla d'actuació hi ha.

P13 J: I en referència a aquest tema, creus que es necessitaria una formació més específica per tot el professorat o...

T: Sí, jo crec que sí pues una xerrada del bullying com no ho sé situacions... no ho se és a dir, com detectar-ho, això sí que estaria bastant bé, però lo que, dic jo mmm s'ha de tenir ganes.

J: Sí, sí.

T: S'ha de tenir les ganes de fer-ho i com a professor, no fer com si no veiessis res, que està molt bé, vinc aquí, ara faig les meves classes, vaig a la sala de professors, xerro allà i moltes vegades és lo que he dit jo, com a professor no és les classes que fas sinó les intencions que et fan més, tu com a professor, jo no recordo qui em va fer les millors mates, o qui em va fer les millors tecnologies.

J: Sí, totalment.

T: Jo recordo els professors que em van marcar, i per acabar marcant a un alumne, pos bueno, has de saber com està, has de saber que li passa mmm no ho sé, veure jo que sé si juga a futbol,

o si juga a bàsquet, com li va anar aquella setmana, o aquell partit, cosetes que diguis ostres pues mira, s'interessa per mi i si s'interessa per tu, pues sabrà, tindrà més possibilitats que si li passa algo, t'ho expliqui, o que tu et donis conte de què en aquell moment no està bé i tu li puguis preguntar que passa, jo per exemple un alumne de 4t se li veia amb unes ojeras impressionants i li anava preguntant que passa, que passa i diu, *em passa algo, però no t'ho vull explicar, vale pues, no passa res.*

J: Sí no ser intrusiu.

T: Que sàpigues que al final estem aquí per ajudar-te i al cap de 2 mesos em va dir pues mira, la meva mare està malalta, jo sóc l'única persona que la pot cuidar i el meu pare passa d'ella, pues, perfecte si no has pogut o no t'ha donat temps de fer els treballs, pues mira, no passa res i ja faràs altres i ja està, pues, almenys si tu t'apropes a ells que tinguin l'oportunitat que tinguin aquesta capacitat de sentir-se còmodes per poder-t'ho explicar o de tu donarte conte de què passa algo.

P14 J: Doncs diria que ja està, faig un repàs [riu] bueno, més que res, si hi ha alguna cosa que se t'hagi acudit mentre et feia l'entrevista o et sembli interessant...

T: Mmm no, és a dir, a mi el que m'ha agradat, és aquest projecte, crec que es podria aplicar en altres centres per veure quines, quina influencia i fa o com ho veuen els alumnes o com ho perceben i al final, és això que ho vegin en la seva pell, tant sent el qui ho fa com el qui ho rep perquè al final, fins que no ho reps, a lo millor, la persona que ho fa pensa que és un joc.

J: Sí o a vegades no en són conscient.

T: O no són ni conscients llavors pos bueno... accions d'enriureten d'un altre no, no està bé i que es donin conte d'això, que si riuen d'ell, pos bueno, ells poden reaccionar d'una forma apagant, pues l'altra persona es troba com si mateix i llavors sentir-se malament amb si mateix i llavors tenim els problemes que tenim de, que s'autolesionen o que quan exploten...[murmura]

J: Bueno, moltes gràcies per tot.

T: De res.

J: Que vagi bé el dia.

T: Gràcies.

4.8. Entrevista 8 – Caporal de proximitat

Lloc: Vic, comissaria de mossos d'esquadra.

Data: 30/03/2022.

P1 J: Vale, doncs com et vaig comentar, lo primer és sobre la teva percepció de l'assetjament, com ets la caporal de proximitat i jo faig aquest treball sobre l'institut Miquel Martí i Pol, doncs demanar-te en referència a això com és el teu dia a dia, que fas respecte a l'assetjament?

C: Val nosaltres, és que clar com a policies hi han diferents línies d'acció hi ha la que directament, ja diguéssim que hi ha una agressió física o unes amenaces o un assetjament que és continuat, la qual cosa s'ha de denunciar si o si, i assessorem a les famílies de quins són els passos a seguir legalment de la denúncia i que comporta aquesta denúncia també que a vegades tampoc no saben ben bé quin recorregut té legal, nosaltres els assessorem, però sí que hi han molts casos que a vegades és un inici, no ha arribat l'agressió física.

J: Sí.

C: Si no que potser són més comportaments que tenen altres alumnes i que tampoc ho perceben com un assetjament ni les víctimes ni els qui ho fan, et diuen, no és que és una broma, no una broma, deixa de ser broma quan una de les dues parts està en desacord amb allò que passa o tothom senriu d'ell, llavors ja no és una broma, nosaltres el que fem és una mica de pedagogia, juntament amb el centre hi ha unes xerrades que són específiques d'assetjament a les quals es poden treballar a l'aula i es treballen tot el conjunt dels alumnes no només amb la víctima, i l'agressor, sinó que es treballa en tot el grup que mira que són molt importants, de fet sempre fem molt incís a les persones que miren perquè són els que tenen el poder de poder canviar coses de si es fiquen en el costat de l'assetjador, l'assetjament és més greu, si es fiquen en el costat de la víctima, l'assetjador deixa d'assetjar perquè no té el recolzament del grup, no és el mateix que aquest missatge te'l faci un tècnic un professor, o una persona aliena del centre o un psicopedagog, a què tel faci un policia uniformat, llavors ells veuen que el concepte d'allò va en serio i tu els expliques les conseqüències legals dels seus actes i canvien radicalment, moltes vegades no acaben amb denúncia perquè es resol satisfactòriament, perquè els nans veuen que allò que estan fent quines conseqüències tenen, no a vegades fins i tot de salut ansietats, depressions, trastorns el que sigui, de la mateixa persona que li provoca aquell assetjament, es fa aquesta intervenció i es pot fer intervenció amb les famílies perquè a vegades les famílies dels assetjadors també desconeixen el comportament dels seus fills.

J: Sí.

C: I també demanem, que és que la pota de la família és totalment imprescindible en l'educació dels nens i llavors, necessitem aquesta ajuda perquè anem tots a la una, per tant, serien aquestes dos línies la legal i la de la intervenció, una mira més social, no que no deixen de ser policia comunitària.

P2 J: O sigui que treballem tant amb el centre com amb les famílies?

C: Exacte, però treballem amb xarxa.

J: Sí.

C: No, i, i moltes vegades en aquesta taula també hi entra serveis socials, treballem de manera molt estreta perquè ens ajuden, perquè de vegades hi ha famílies que també són usuaris de serveis socials o són famílies que pel motiu que sigui doncs tenen unes mancances, o són desestructurades, o hi han uns previs de violència de gènere, o ... se'ns afegeixen de vegades altres problemes que no només... Allò és la punta aquell assetjament, o aquell nen demanant ajuda, però és que té un panorama o porta una motxilla molt carregada i llavors no deixen de ser víctimes també, en aquell moment assetjadors.

J: Hmm.

C: Però és que estan fent un toc d'atenció per algun motiu.

P3 J: O sigui, tu consideraries que hi ha com un perfil tant de víctimes com d'assetjadores?

C: Sí, hi ha, hi han, no hi ha un perfil definit, eh, perquè a vegades dius, quin és el motiu pel qual et fan assetjament o busques el motiu i no n'hi han moltes vegades del motiu pel qual fan assetjament no hi ha un dia un inici, *no és que jo un dia em vaig xivar...* i que a vegades passa, eh, que aquell li fotia el mòbil a l'altre, que aquell per dir, ets un xivato, comença un assetjament, pot ser, però en molts casos no hi és aquest inici, no se sap, et diuen, *no ja fa 2 anys, ja fa 3 no sé quan va començar, però un dia em van fer una broma, un dia em van fer no sé què*, i et van repetint conductes i no saps per què a aquella persona l'han escollit com a blanc no, per dir-ho d'alguna manera.

P4 J: I ara que ja m'has anat parlant de l'assetjament, si tu haguessis de definir que és per tu l'assetjament com diries...

C: Jo l'assetjament són aquelles conductes que són repetitives i continuades amb el temps, o sigui un fet puntual d'una discussió al pati, perquè ens barallem pel futbol i hi ha un vol d'osties,

per dir-ho d'alguna manera, això no és un assetjament, això és un conflicte que s'ha resolt malament, amb violència, però que es pot parlar o es pot tractar o pot tractar el centre i aquells dos nanos poden continuar sent amics amb les seves diferències o no discrepàncies, que al final dius, no podem portar-nos bé amb tothom i sempre tens afinitats més amb uns que amb uns altres, però s'ha de conviure a l'aula, això no és un assetjament, perquè a vegades també venen famílies *al meu fill l'hi ha passat...* Però això és un fet puntual? O és una cosa repetitiva? O sigui, és molt important, perquè el que fa mal és que sigui repetitiu en el temps i llavors hi ha moltes coses, des d'insults, des d'amenaques, des de per xarxes, no que et fan una broma o t'agafen una foto i et fan un meme i són petites coses de ridiculitzant-te davant del grup no? I deixar-te n'evidència i que pot acabar amb alguna agressió física o amb alguna cosa, o trencar-te la motxilla, o trencar-te la bici, o robar-te el patinet... Bueno va escalant, venir a casa no? Esperar-te a la porta.

J: Hmm.

C: Al parc de davant no? I llavors és clar, la víctima quan veu allà els assetjadors, té pànic, no li han fet res, només se l'han mirat, però això és un assetjament, perquè és repetitiu i continuat, no? És una mica el que fem la diferenciació entre una cosa i l'altra, una baralla al pati un dia concret per un no sé què això no és un assetjament.

P5 J: Ui hem entrat molt en matèria i no t'he demanat amb aquest càrrec tu quants anys hi portes?

C: Mira, jo específicament portant així el grup de proximitat que són 10 persones, i el grup d'oficina relacional o comunitat que són 3.

J: Hmm.

C: I a banda hi han els companys de masos o sigui en total som 16, o sigui jo porto a 16 persones, específicament que els porto així directes fa 3 anys abans de pandèmia com aquell qui diu i a URC, diguéssim treballant amb els centres ara fa 4, 2017, ara fa 5 anys.

P6: I amb quants centres arribeu a treballar?

C: Amb tota la comarca d'Osona.

J: Jo com que em centro en Roda, si m'haguéssis de dir en quina línia, es troba l'institut de Roda en comparació amb la comarca?

C: Diria que està a la mitjana, com a centre gran de secundària, és un institut que és potent perquè té moltes línies, i que té uns nanos, de la població d'entre Roda i Esquirol, absorbeixen

una mica, del Cabrerès, no té una especial dificultat, tenen coses, si, hi han hagut cosetes, però sobretot moltes coses de xarxes, de compartició d'imatges, de què jo et faig xantatge no? Una mica emocional i, o tenim una relació o vull tenir una relació amb tu, o ets una noia que m'agrada i et demano una foto, i aquesta foto que és íntima la passo la resta, és més aviat el tipus d'assetjament que ens hem trobat. Que nosaltres tenim una xerrada concreta d'internet en la qual, l'hem fet a tots els instituts de secundària, parlem molt dels perills de la xarxa de la intimitat i de les coses que són teves i que has de tenir molt clar amb qui comparteixes perquè un cop has compartit aquella imatge tu la perds, i llavors has de ser conscient de que amb aquella imatge si es publica que passa, tant te fa? Perquè clar, si t'ha de repercutir a tu emocionalment amb trastorns, ansietat, has d'explicar a casa, a casa tens un rebombori, tot plegat causa un dalt a baix amb joves que estan sent preadolescents, adolescents i que és un moment de la vida com molt, com molt no?

J: Sí.

C: Com molt crucial perquè et passi una cosa d'aquestes, llavors, s'intenta fer la prevenció, però tot i fer la prevenció ens passen coses i ens acaben arribant cosetes, que algunes coses, els mateixos centres si ho enganxen en un moment inicial, ja s'ho autogestionen i ja tenen recursos per fer-ho. I de fet l'institut de Roda funciona molt bé, en aquest sentit, quan ens demanen ajuda és perquè ja, la cosa ja ha traspasat una línia que creuen que necessita la nostra intervenció, però bueno la veritat és que la coordinació és molt bona.

P7 J: Per tant, tu consideres que el pla del centre és adequat?

C: Sí, sí i tant activen quan han d'activar els recursos necessaris.

P8 J: També m'has comentat una mica les conseqüències de la víctima així com ansietat, creus que les persones que fan aquest assetjament els hi provoca conseqüències amb el seu futur?

C: Potser, així a nivell emocional, jo, jo no sóc psicòloga eh, llavors tampoc no, no, et ser dir el què, jo el què he anat observant és que moltes vegades els assetjadors tenen baixa autoestima i que necessiten a vegades reafirmar-se a ells mateixos, fent allò davant del grup hi han inseguretats i altres cosetes, però no crec que això derivi a un trastorn, si et deriva en un trastorn és perquè aquella persona ja té altres coses, sí que a vegades assetgen persones de tot tipus de classe social, de diferents ambients, no té res a veure ètnies, races, religions, o sigui no. L'assetjament podríem dir que és universal, ho fa tothom.

P9 J: I ara això també que em dius, l'assetjament fa molts anys que es dona i se segueix donant tu perquè creus... quin és el factor que fa que aquest assetjament es cronifiqui i no s'aturi?

C: Doncs, no ho sé, la veritat, si jo em poso a pensar en coses que a mi em passaven a l'escola, no?

J: Sí...

C: O que visualitzava, en aquell moment no ho veiem com un assetjament no? I ara doncs penso ostres aquell nen o aquella nena estava patint i tu continues fent la teva com que no va amb tu no? I és un, és l'altre... eehh tampoc et fan cap tipus de formació ni de xerrada, i ningú t'explica res, és com la vida, t'han pres l'entrepà no? Doncs és el que hi ha és la llei, no? És com la jungla, és la llei del més fort?

J: Hmm.

C: No? Una miqueta tot i no deixa de ser un aprenentatge, l'assetjament és una part de l'aprenentatge de la vida, però hem d'evitar, és que hi hagin persones que tinguin aquest sofriment excessiu i que quan demanin ajuda, ja sigui massa tard.

J: Sí.

C: Però assetjament, jo crec que no el podem erradicar, crec que és una cosa intrínseca a les persones, surt, surt com quan veus dos germans que es barallen i es fan la punyeta, bueno per avorriment per xinxar l'altre, però travesses línies no?

J: Sí.

C: Jo xinxó, però ja no és divertit perquè l'altre no s'ho passa bé, no? Jo crec que va tot una mica lligat i això ho veus amb etapes molt primerenques, o sigui amb edats de 6-7 anys, que ja tenen aquesta, d'això de a veure com puc fer la punyeta, a l'altre, això amb els anys no? Si aquests grups es van aguantant i mantenint al llarg dels anys, a vegades va bé fer una porta d'aire amb algú nou, no? Fer canvis de grups, línies... Perquè pot ser que set cronifiquin coses i ningú ho detecta.

P10 J: Des del teu punt de vista com a persona que no està en un centre, com creus que el professorat hauria de... tractar aquestes situacions dins l'aula?

C: Jo vull pensar, no ho sé, jo he anat a vegades a aules i només amb una hora m'han explicat coses els alumnes increïbles i només he estat una hora amb ells, i no em tenen confiança llavors, penso ostres, perquè no ho han explicat això al professor o professora, de vegades costa, o potser jo he dit aquell comentari o he exemplificat aquella cosa no? I aquella persona ha dit ostre a mi això, em passa o m'ha passat, potser l'he fet reflexionar, els professors pobres tenen un currículum que han de complir amb unes competències, quedà allà, si es descuiden no fan ni el

temari que toca, llavors, potser hi han coses que són molt importants que no se'ls pot dedicar temps i no es culpa del professor, sinó del sistema que estem estructurats d'aquesta manera i jo sempre ho he dit hi ha coses que són supercabdals d'explicar als petits, moltes de valors, d'autosuficiència bàsica, com primers auxilis, que és que les persones no saben fer una RCP i això ho hauríem de saber fer tots... I com aquesta...

J: Bueno i depèn de quina carrera facis, tampoc.

C: Sí, ha de ser molt específic d'aquella branca i ja representa que tot això, ja és experiència de vida que representa que tu ja has d'haver adquirit, però clar si a casa no t'ho han explicat perquè si els teus pares pobres han fet el que han pogut, al final ens falten parcel·les que són molt importants per la vida, i que no les cobreix ningú, i a l'escola li demanem que cobreixi moltes parcel·les, clar el professor, home, seria perfecte, jo ara amb l'experiència que jo tinc ara com a mosso, osti pot ser estaria més per això que per les competències, ja aprendrà els coneixements, s'acaben aprenent igualment o al final, s'obliden, hi ha moltes cosetes que són molt més importants [riem] que són maneres de gestionar el grup, de relacions personals, d'habilitats socials, que després et serveixen per a tot i jo crec que és molt més important, això que no, que se sàpiga no sé, les comunitats autònomes, no sé, o algo de geografia, que potser no et fan falta, en canvi...

J: Sí és el que tu deies, altres coses com les habilitats socials et faran falta en el teu dia a dia ...

C: Amb tot en les teves relacions personals, en la feina i això tampoc s'ensenya.

J: Sí representa que s'ensenya com...

C: Sí de manera transversal, com aquell dia que et diuen has de fer una exposició oral.

J: O amb la relació amb les companyes

C: Sí com ja ho faràs no? Però també s'han de treballar aquestes relacions.

J: Sí.

C: No? Sí hi ha persones que tenen més dificultat, s'ha d'asseure en cercle, s'ha de fer un treball, la figura del tutor, ha de tenir hores per poder treballar amb el grup i veure les dificultats d'un i d'altre i entre tots arribar a punts comuns, és que és molt complicat, tenen una feinada els instituts que jo a vegades els veig i fem teràpia [riem].

P11 J: I ara que parlàvem... des del teu punt de vista, que amb les famílies hi tens més tracte, que haurien de fer les famílies amb casos d'assetjament?

C: Clar és que les famílies moltes vegades se'n donen conta tard i jo sempre ho dic que és molt important el tema de la comunicació amb el teu fill de parlar, perquè el dia a dia fa que vagis tan atabalat, d'escoles, extraescolars, banyeres, no? Que al final al teu fill no li has ni demanat o li

dius *que tal el dia?* I el nen diu *bé*, i ja està i tot va bé i veus que aquell nen deixa de menjar, no té interès per anar a futbol, cada dia està més trist que passa? O sigui, són signes d'alarma que t'han de fer reaccionar, de què li passa al meu nen que abans era d'una manera i ara és d'una altra, que dius és l'adolescència, que sí, que també, però que jo aquesta comunicació fluida l'haig de tenir fluida, ja des de que té 7 anys no? Del dia dia, vull saber que li passa, que m'expliqui, que em digui, jo a vegades, a mi em costa, no? Perquè en ser policia interrogo [riem] i has de buscar estratègies, jo tinc un fill dels 3 que tinc que és molt hermètic i haig d'intentar doncs anar-li traient cosetes, que m'explica tot lo maco però a vegades...

J: Sí això també passa.

C: Sí, això passa que dius als papes no els vull preocupar, però que han de tenir aquesta confiança i quan comencen a tenir mòbil, s'ha de revisar, però no de manera inquisidora, sinó, ostres que has fet avui, amb qui has parlat, que t'ho ensenyi ell, que evidentment tot es pot borrar, però si jo observo converses del grup de classe i veig contingut no adequat o veig una peli porno, això si no ho reviso, si ho revisoestic amb les orelles més dretes veient tots els problemes que hi han segurament jo podré detectar i acompanyar-lo amb allò que li passi, d'una manera més eficient. Clar les famílies, és complicat perquè estem amb una generació, que els pares a la seva adolescència han estat sense mòbil totalment i em diuen *jo és que això del TikTok no sé què és i dic bueno doncs t'hi has de posar, has d'obrir el TikTok has de mirar que, has de seguir el teu fill i supervisar la merda que hi penja, perquè penjarà moltes cançons, però penjarà altres coses que pot ser està amb calcetes*. No? I no pot penjar això i li hauràs d'explicar que no pot penjar això encara que pot ser ell o ella ho veu inofensiu, però potser hi ha persones a l'altra banda que s'ho miren amb altres ulls.

J: Sí, sí.

C: No? Els teus fills estan en perill amb això i tu has d'estar per ells, els has de protegir, a la vida real, però també a la vida, clar amb xarxes tenim molts problemes i clar a les famílies que es fiquin les piles, que es fiquin les piles amb les xarxes, bàsicament i que si hi ha alguna cosa que no l'entenen de l'Instagram o de no sé què, és igual, si hi han tutorials de tot avui en dia al Google. És només tenir interès, llavors les famílies et diuen *si això ho hagués sapigut abans*, no? No estariem en aquest punt de què ara l'hem de portar al psicòleg, ara té un trastorn de conducta, ha deixat de menjar, no? I tens altres problemes de salut derivats de l'assetjament.

P12 J: També demanar-te, el paper del centre en general amb tota la globalitat que inclou el centre, com s'hauria de treballar s'hauria de fer alguna cosa?

C: Els centres, ja sí que és cert que va molt en funció de la persona que hi hagi davant del centre, l'equip directiu és molt important i evidentment hi han centres que ho gestionen de manera molt ràpida i d'altres que quan se n'han donat compte a l'hora de gestionar o de ... han passat unes setmanes i han dilatat en el temps... i dius no això, ja damunt de la taula ho hem de començar a treballar, perquè nosaltres ens hem assabentat d'això. Evidentment, quan entrem mossos tot s'accelera molt més, evidentment no agrada que et vingui algú de fora i et digui...

J: Que ha passat tal cosa i tu no la saps...

C: Exacte, que t'expliquin una cosa que tu hauries de controlar, que tu hauries de tenir la informació, que la majoria de centres quan tu i vas et diuen ja sé que ha passat tal... però tu els hi demanes i que heu fet? Quina acció tal... *Doncs hem parlat amb les famílies o hem activat al psicopedagog vale, el següent pas quin? No? Necessiteu ajuda nostra si no? Que fem?*

P13 J: O sigui primer el que arribeu i feu és una orientació cap al centre?

C: Exacte exacte, ens coordinem no? De què és el que s'ha fet fins ara i aquest cas que és el que podríem fer o el mes necessari en funció una mica de la gravetat dels fets, si hem decidit posar denuncia o no perquè això ja, hi ha un assetjament amb agressions repetides, ara n'hem tingut un no fa gaire a la família se la va assessorar de no, no, poseu denúncia, o sigui, aquí no hi ha mediació possible.

J: Hmm.

C: Perquè el centre ja ha parlat amb les famílies, llavors ja ho saben que els seus fills són assetjadors, i l'assetjament ha continuat o s'ha agreujat, llavors, malament, ha d'entrar aquí l'aparell judicial.

J: Sí.

C: I aquests nens han d'anar a declarar a fiscalia i han de fer tot el recorregut, i la família, ja que no ha set cuidadora o protectora d'aquest assetjador en aquest moment, o potser no ha sapigut posar els límits eh, també pot passar, o els ha posat i el nen ha fet el que li ha donat la gana, això també passa.

J: Hmm.

C: Però ha d'entrar un altre organisme a mirar a veure què passa, l'hem de condemnar, l'hem de posar una pena, una llibertat vigilada, i llavors aquí entren altres professionals a vigilar aquesta persona de quina evolució té, que no ens continuï fent assetjaments.

P14 J: I normalment això que m'has dit ... les conseqüències, que és, el que sol funcionar més?

C: Depèn del cas jo m'he trobat molt amb famílies que l'ha resposta ha set molt contundent, de fins i tot començar a cridar al seu fill, i tu els has de calmar, escolta un moment que se'm esta a punt de produir una agressió, aquí davant meu i tu ho has de tallar i calmar, però veus això i dius, val hi ha una reacció, pot ser en aquell moment molt contundent o autoritària, però que és necessària, perquè si la família et reacciona *ya bueno si, pero yo que hago?* No que un dia ho vaig dir eh ja, però és el teu fill eh *jo que hago?* Pues que no tingui mòbil, pues que no tingui paga, pues que no pugui sortir, no sé, que jo hagi d'explicar els càstigs se'm fa com estrany no? L'educació va de part teva.

J: Sí.

C: Va una mica en funció, de moltes vegades establim una o una altra conseqüència, en funció de la reacció que tenim d'aquesta entrevista, perquè si veiem que la família ostres, estarà darrere d'aquest problema i pot ser que se solucioni, pues ens esperem amb la denúncia, al final el que volem és que l'assetjament pari.

J: Sí, sí.

C: La nostra finalitat no és posar denúncies, jo al final el que jo penso és en l'empatia de la víctima que m'agradaria pel meu fill, és que allò cessi, perquè si encetem la via judicial, potser allò cessa, però jo ho hauré d'anar explicant, jo aquella carpeta no la puc tancar fins d'aquí a no sé quan i hauré d'anar a no sé on i un dia em citaran i tindré un judici i l'hauré de tornar a veure, i això sem dilata en el temps, i això fa que les víctimes la recuperació sigui més lenta i és així i esta demostrat científicament que això passa amb qualsevol tipus de víctimes. Clar lo ideal evidentment és no haver d'arribar a la denúncia, però a vegades no hi ha més remei, perquè si ja ho has posat tot damunt la taula i no t'ha servit no? Haurà de ser la mes punitiva, que al final la llei per això, la tenim per utilitzar-la en aquells casos mes greus, ara per mi, els casos més satisfactoris són aquells que fas una mediació i soluciones el problema sense denúncia.

P15 J: I a la mediació qui hi acudeix?

C: Mira això ens coordinem molt amb el centre i valorem de si hem anat, en funció, depèn de com perquè hi ha vegades que els fets passen dins el centre i altres que passen fora, i això també, clar el centre diu, jo sanciono pel que passa aquí a dins, però l'agressió que ha passat a fora no la puc sancionar perquè no entra les meves competències, ens hem de coordinar, hi ha vegades que hem fet mediacions aquí a la comissaria, i no al centre perquè els fets han passat fora, els fets que hagin passat a dins fem la mediació al centre i llavors hi ha equip directiu, el tutor, el psicopedagog, en alguns casos fins i tot ha vingut serveis socials perquè resulta que tenim aquell

rànquing d'altres coses familiars, ens ve la família, l'agressor i mossos i fins i tot a vegades policia local perquè resulta que en aquell municipi també hi ha policia local i resulta que ells també han fet alguna intervenció.

J: I agressor i víctima se sol fer?

C: No els assentem a la mateixa taula, no. Primer parlem amb la víctima i després fem la intervenció amb l'agressor, clar, són menors i a vegades això no seria el més beneficiós que s'encaressin a la taula amb les famílies m-m-[riu] per separat que ho controles tot més bé i a vegades pot sortir pot ser una mica improvisat i, jo la improvisació no m'agrada en aquest sentit perquè intentem apagar focs no crear-ne de nous.

P16 J: Penses que els casos d'assetjament afecten la globalitat del centre?

C: Sí a la globalitat de la classe segur, i després en instituts que són molt grans pot ser que hi hagi un assetjament amb un altre grup ni se n'assabentin fins que no ens veuen a nosaltres i demanen, i llavors *ah sí?* A vegades no traspassa ni parets, queda com ... Ara una escola petiteta que només hi ha una línia pot ser que tot el centre ho conegui, perquè a més aquell és el peça que ha assetjat a un a l'altre, li fa la punyeta a no sé qui, pot ser.

P17 J: I ja per anar acabant creus que caldria una formació...

C: A nivell de profes? De mossos?

J: [Riu] A tots els nivells, amb qui ho veuries més necessari?

C: Jo crec que la formació, mm sempre és benvinguda i jo crec que en tots els nivells que si tu coneixes una cosa de primera mà la propera vegada que te la trobis, la reacció serà més positiva, nosaltres som un grup tancat com aquell qui diu i jo intento que ara que han vingut companys de practiques, fer alguna patrulla mixta i que també vegin que és el que treballem nosaltres i que també et diuen *ah sí? No sabia que mossos també fèiem això*, que potser ja porten temps treballant, però que tampoc saben com treballem determinats grups, el nostre és un grup molt específic que fem unes coses molt concretes, fem coses de qualitat, el grup és proximitat i oficina de relacions amb la comunitat. Proximitat són els que estan més el carrer, més fora del centre donant la seguretat a fora i l'oficina de relacions són els que entren a dins i el que fan les xerrades de prevenció o tracten els temes ja concrets de l'assetjament, i el tracten ja directament amb el centre, això no ho faria proximitat això ho faria URC, és una mica la diferenciació però treballen conjuntament.

J: Amb xarxa.

C: Sí, entre nosaltres compartim l'espai i també les reunions de coordinació es fan aquí en el mateix espai, llavors diuen, *ostres sabem que en aquest centre hem anat a fer aquesta xerrada i ens han dit que a les hores del pati, hi ha un cotxe que para aquí i que segurament hi ha algun pase*, això qui ho ha de vetllar és la patrulla que esta a fora.

J: Sí, sí.

C: El que està a dins no pot vetllar el traficant de fora, no? És una mica, però sí que ens traspassen informació que ens hem d'anar traspasant entre nosaltres, igual que l'assetjament, osti hi ha un alumne que fa un assetjament i resulta que cada dia es posa en aquest banc davant de la casa de la víctima, pues la patrulla de proximitat pot fer una volta per allà, els identifiqui, parli amb ells, *que feu aquí? No és que vinc tal, he quedat, tal... Doncs ens han dit que no us ve de pas això, ja podeu anar passant cap a casa no?* Ostres saben de què no?

J: Sí.

C: Ostres com del nostre tema el saben, això fa mal també no que vegin que estem coordinats entre nosaltres.

J: És una manera també a la vegada, de persuadir.

C: Exacte, i això ens va molt bé també amb la policia local que moltes vegades en els pobles que són més grans, que ells doncs treballen les coses que són així més concretes, doncs fer aquestes mediacions a vegades amb ells, no? Que coneixen ben bé els nanos, els coneixen pel nom, que nosaltres, clar tota la comarca, a vegades ens costa...

J: Comprensible.

C: Coneixem el centre el director, el tutor directament i després coneixes el nano en concret que has tractat , però tota la resta és inviàble, perquè no estàs allà, en canvi, ells estan allà cada dia, llavors, o són del mateix poble, llavors coneixen com més íntimament a tots els alumnes, va molt bé que ens coordinem amb ells per això.

P18 J: Dins del centre creus que hi ha llocs on es dona més l'assetjament que d'altres, dic llocs en el sentit d'espai físic?

C: No, jo diria que es dona més per telèfon mòbil, ara mateix, l'assetjament que tenim, abans es parava quan s'acabava l'horari escolar, víctima i agressor marxaven cap a casa, i l'assetjament se salva, ara l'assetjament ens continua i és molt més punyent perquè són les 3 de la matinada i t'estan trucant, t'estan enviant un vídeo o no sé què i jo crec que l'assetjador que fa més mal ara és per xarxes, i es dona més axis, estan a la mateixa aula i s'estan dient coses al mòbil.

J: Bueno això últim, en el cas de Roda no sol passar.

C: No.

J: Els telèfons estan prohibits, dins del centre.

C: És perfecte, però no és una cosa generalitzada, hi ha molts centres que deixen tenir mòbil el que passa que diuen *No el deixeu a la taquilla i aneu els canvis de classe* però els canvis de classe estic enviant *no sé que ets un capullo, no sé què no sé quantos, pum, i ja té vist que avui anaves vestit així i quan surtis et rebentaré la cara*, osti no tenen el mòbil a l'aula, però amb un descans ja li ha fotut l'amenaça i l'altre ja surt al pati acollonit, perquè ja ha vist l'amenaça, no pot ser, no pot ser, i no l'ha tocat i potser no el tocarà mai eh? Però això enfondeix una por en la víctima que, que és real i ho fan passar molt malament.

J: Bueno i és com mes fàcil que dir les coses a la cara.

C: Clar, és de covards, jo a la cara no m'atreveixo, però per darrera...

J: Sí.

C: Faig no sé què o et faig una foto i el faig un meme i la penjo o no, i que la vegi tot l'institut, això també, l'assetjament ara s'està fent així.

J: Sí.

C: Més que no pas en un espai físic i clar evidentment els llocs que són controlats o on hi ha un professor, no passa res, a dins de l'aula, a dins de l'aula poques vegades, perquè clar si el professor ho veu, ja actua, és als descansos, és al pati amb aquells traspassos, no?

J: Sí.

C: Jo recordo un cas, d'unes noies, que havíem de, de, que el centre va, va separar-les fins i tot amb horaris, una sortia per una porta, l'altre sortia per l'altre.

J: Ostres.

C: I pensa que les assetjadores esperaven la més mínima ee i si la podien enganxar pels cabells, l'enganxaven.

J: Déu n'hi do.

C: I no, no el centre ho va vetllar molt i expulsions i sancions, i la família, i denúncies i va haver-hi una mica tot i bueno [abaixa la veu] aquest any està calmat, comparteixen centre, però bueno també s'han fet més grans i hi va haver una reacció molt maca en aquest cas concret, de què els que miren es van posicionar.

J: Sí.

C: A favor de la víctima, llavors, en un moment que una li va dir no sé què, la resta van sortir tots i es van posar darrere de l'altre li van dir *que li estàs dient? I les altres van girar cua i van marxar.*

J: Sí, sí.

C: I "tup", s'ha acabat l'assetjament, no hi han vist aquí d'osties, si tinc aquí 15 persones que m'estan dient *que estàs fent? No n'has tingut prou no? Doncs això encara passa, sí, sí, però no hi ha un lloc concret que diguis és que és el lavabo no, no, és molts llocs.*

P19 J: Sí li poguessis donar un consell a una víctima, consell personal, vull dir?

C: eemm si s'està trobant, clar, depèn molt de l'edat també que clar jo els assetjaments que tracto són molt amplis i ara estic tractant una noia que és una mica més gran, clar si són petits que demanin ajuda no? Que allò que li passi, que al referent, als pares, amb aquella persona que tinc confiança, l'amiga, a la profe, o, o amb algun adult, que ho expliquin que no s'ho callin no? Perquè, tot allò que van sentint ee que a vegades es van sentint pitjor i a vegades potser serà una cosa molt petiteta , però que es fa una muntanya molt grossa quan ja portes una motxilla molt carregada, llavors, que demanin ajuda, que no esperin a què exploti tot i aquell dia tingui una crisi d'ansietat, o sigui la crisi d'ansietat a l'aula, ja és un signe d'alarma molt gran, i aquella persona ja ha tingut un patiment previ molt intens, i algú se n'hauria d'haver donat compte, de què aquesta persona tenia aquest patiment, per tant, que demanin ajuda, ostres que professionals n'hi han, hi ha molta gent que ens donaran un cop de mà, però que clar si no es detecta malament.

P20 J: Hm i quin consell li donaries a la persona que fa aquest assetjament?

C: No ho sé jo faria una reflexió personal de, de, *tu que vols a la vida*, no una mica de no sé és que al final si tu tractes així a les persones, això és el que set retornarà, o sigui jo sempre he pensat que tot allò que fas set retorna, set retorna per bé o per malament, per tant, si tu vas putejant a tothom que creus que aconseguiràs? Aniràs putejant a la feina, aniràs putejant als teus amics, aniràs putejant a tothom, vols ser aquesta classe de persona que la resta se n'aparten, que no confien, perquè clar ara ho fas potser per cridar l'atenció , però pot ser aquests amics demà no els tens no? I potser estan per interès d'alguna cosa, tracta'ls com t'agradaria que et tractessin a tu, imaginat que et ve algú més gran i t'està fent això, no?

J: Sí, sí.

C: No fer-lo reflexionar una mica, de posar-lo en la situació de la víctima, en definitiva en aquestes taules una mica és el que fem, intentem que vegin aquella conducta no i molts quan veuen el patiment i els expliquem *ho saps que aquesta persona esta en tractament?* No, no ho sabia.

J: No s'havien parat a reflexionar.

C: No i els hi cau com una aixeta, *d'ah*, però *per mi eren bromes*, pues no és una broma, no és una broma, *bueno és que tenim mala relació*, ah però bueno teniu mala relació, pues te n'apartes, ell fa la seva vida, tu fes la teva, i ja esta, tot és mes senzill, però ens compliquem la

vida, aquesta és la meva reflexió i si li serveix bé i sinó ell mateix o ella mateixa, ja s'ho trobaran al final, perquè clar si han de tenir denúncies ja amb aquestes edats, doncs no sé, ja això marca, és una bona etiqueta.

J: Sí, sí, consta.

C: Tot plegat no? És una etiqueta que arrossegues, que després potser et voldràs presentar a alguna cosa, un funcionariat públic o voldràs ser no sé què i allò ho tens allà, potser et diràs *tu vas fer no sé que? Nooo, jo no que va, surt al registre no?* Aah bueno, fer-li veure una mica que això, allò que dèiem de les competències i els valors és que és això.

J: Sí, sí.

C: Però no fet per la policia sinó que ho han de fer altres, ho heu de fer els educadors socials [riu] també no? Que també sou part de l'engranatge.

J: Sí.

C: No? Jo crec que el primer que ens falla actualment és la família, la família ens trontolla.

J: Hm.

C: Llavors, moltes famílies que podrien estar molt bé, però el dia a dia fa que tots dos treballin, moltes hores, no estan a casa, moltes preocupacions de molts tipus.

J: Hm.

C: I descuides parcel·les que són importants no?

J: Sí i el fill o filla se sent desatesa.

C: Hm, bueno ells van fent no?

J: o potser no s'hi sent, però és allò que vas desenvolupar...

C: No tenen límits, tampoc expliquen res, els pares tampoc detecten, bueno és tot com un peix que és mossega la cua i fa que els problemes es vagin engrandint i no? I quan els detectes és perquè ja t'exploten a la cara, que dius hòstia, jo no ho sabia això no me n'havia donat compte, ostres, si bueno, són aquelles coses que jo crec que la principal és la família.

J: Sí.

C: I jo si pogués canviar coses, canviaria moltes del sistema, però [riem] al final dius, jo dintre de la meva parcel·la, no? Que puc fer, per també millorar coses i amb això estem, o sigui que intentem que dintre de quins serveis podem donar nosaltres com a mossos, intentem que sí que donem aquest tracte de qualitat cap a les persones.

P21 J: I això, ho tries tu personalment en plan, vull ocupar...

C: Sí, no tothom, bueno és com tot, jo no serviria per estar amb una línia d'ordre públic, no serviria [riu] o sigui cada un té les capacitats que té, però a mi em diuen que haig d'aguantar allà 6 hores que m'estan tirant pintura i coses i no i no aguantaria.

J: Sí, sí.

C: O sigui cadascú té el caràcter que té, segurament el company que esta allà a la línia em diu osti jo això que tu fas, ufffff i aguantar això i anar a parlar aquí i anar a parlar allà, jo això no, prefereixo aguantar la pintura, cada un té les capacitats que té i llavors el cos de mossos té una amplitud de feines molt, molt gran llavors té cabuda per diferents perfils i que tots són necessaris, no tots podem fer el mateix i no tots servim per tot , per tant, cada un s'acaba col·locant amb el que se li dona millor i se sent mes realitzat.

J: Sí, sí aquí també es torna a aplicar això que parlàvem de les competències.

C: Sí que dius a mi això m'agrada i a més quan veus una resolució bona o veus que no sé què, o una família set abraça doncs bueno això és la recompensa.

J: Que t'omple.

C: Si exacte, la feina, que això no va amb el sou sinó que va amb altres coses de dir, bueno avui ha passat això.

J: És mes vocacional.

C: Totalment, és totalment vocacional, perquè dius mm sí, he ajudat amb aquesta persona ah, ah fer-li obrir mires i no sé què i l'he ofert solucions, si després vol seguir aquest camí o no doncs, si mes no jo ho he intentat, llavors també es fa el seguiment.

P22 J: Què sol durar el seguiment?

C: ostres, nosaltres, els que són d'assetjament ho donem tancat quan tanca l'any, no diguéssim el curs escolar, no? Sí que hi ha alguns casos que han estat més punyents que l'any següent hi ha hagut algun canvi de centre o de classe sí que truquem a la família o al centre i demanem com esta tot, però si tot ha anat bé no ha passat res i això ja fa 4 mesos ho donem per tancat si la família tampoc ens diu res mes, altres assetjaments, denunciats amb agressions greus i altres coses... hi ha el grup d'atenció a la víctima que sí que ells porten un seguiment periòdic de les víctimes i ho tenen tot pautat, que, quan com i on s'han de fer les trucades hi han les companyes que estan tot el dia trucant víctimes al telèfon, perquè en tenim moltíssimes.

J: Doncs molt bé, moltes gràcies.

C: Tinc molt rotllo, eh?

J: No genial, genial, moltes gràcies.

C: [riem] moltes gràcies a tu també.

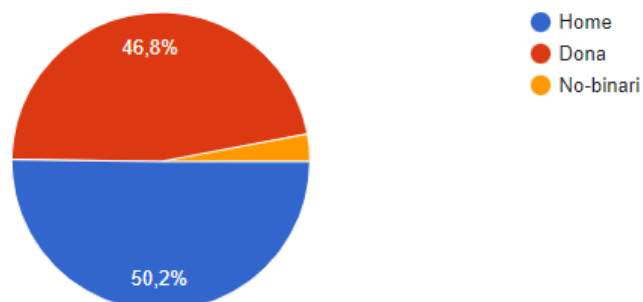
5. Qüestionari resultats

Total de persones enquestades: 235. Font: Elaboració pròpia.

PART 1. Identificació

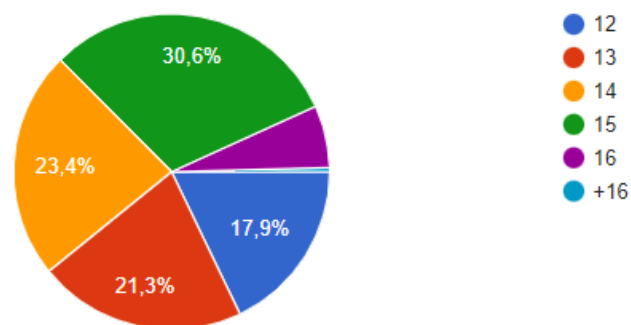
1. Gènere

De les persones a les quals s'ha realitzat l'enquesta un 47,8%, 110 són dones, un 50,2%, 118 són homes i un 3%, el que suposa un total de 7 persones no binàries.

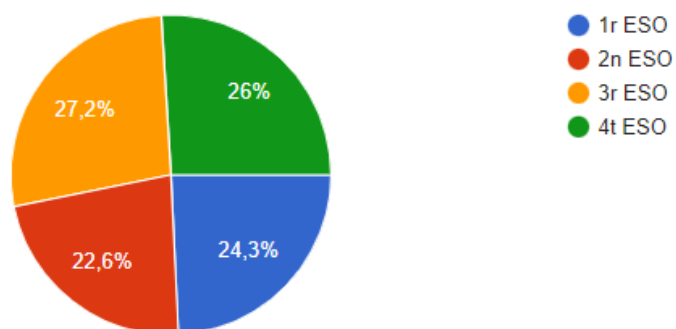
2. Edat

La major part de les persones enquestades 30,6% té 15 anys, precedides de les persones de 14 anys amb un 23,4%, 13 anys amb un 21,3% de 12 anys 17,9%, de 16 anys trobem un 6,4% i per últim amb més de 16 anys un 0,4% el que representa 1 persona.

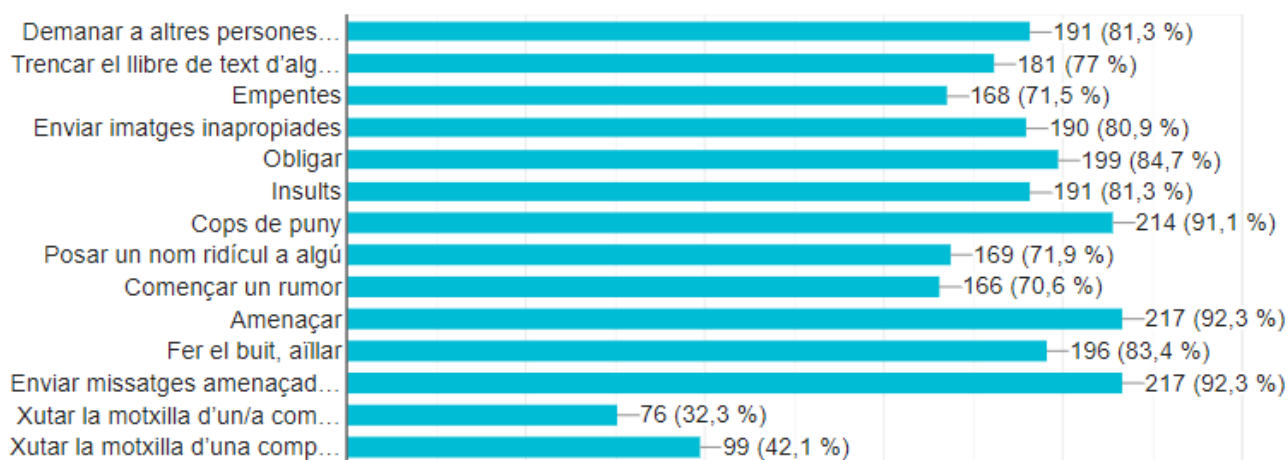
3. Curs

Com es pot veure la divisió es força equitativa, trobem un 27,2% de persones cursant actualment 3r d'ESO, seguides per un 26% realitzant 4t d'ESO, un 24,3% a 1r d'ESO i per últim un 22,6% a 2n d'ESO.

PART 2. Definició i percepció de l'assetjament escolar

4. Quines d'aquestes accions consideres que són assetjament escolar?

En tractar-se d'una pregunta multi resposta el 100% de respostes (235 persones) suposa un 250%. A causa d'un error propi, les dues últimes categories *xutar la motxilla d'un/a company/a* i *xutar la motxilla d'una companya* són el mateix el que suposa un total de 175 respostes un 74,4%.

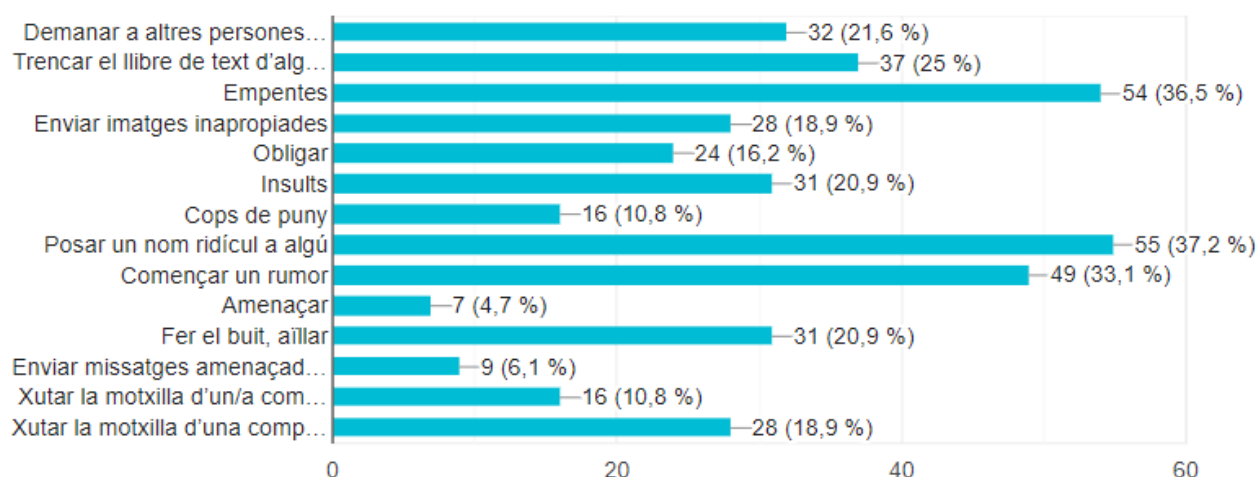
Com es pot veure els més escollits són amenaçar i enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials per 217 persones, un 92,3% seguits de cops de puny per 214 persones, un 91,1%. El quart més seleccionat és obligar, per 199 persones un 84,7% i en cinquè fer el buit, aïllar triat per 196 persones, un 83,4%.

Els menys escollits són començar un rumor escollit per 166 persones un 70,6%, seguit d'empentes triat per 168 un 71,7% i posar un nom ridícul a algú amb 169 un 71,8%.

En tractar-se d'una pregunta amb resposta oberta, aquestes han estat les respostes (es transcriu tal com ha estat escrit als qüestionaris):

- Tots capa una persona
- Pegar, acorralar
- Dir-li que sense ell/a estan millors
- Fer cyber bulling
- Maltractar-lo
- Qualsevol falta de respecte a algú.
- Tirar l'aigua al cap
- Burlar-se d'un alumne

5. Quines d'aquestes accions NO consideres són assetjament escolar?

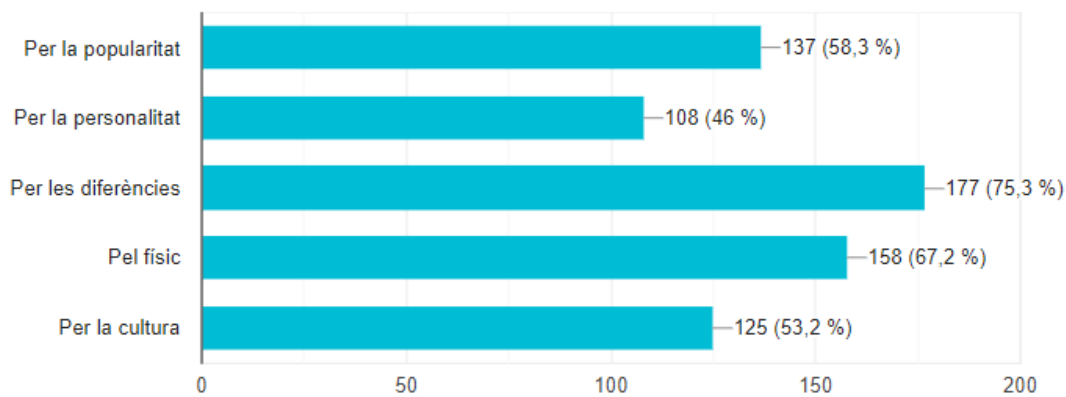
En tractar-se d'una pregunta no obligatòria ha estat resposta per 148 persones. A causa d'un error propi, les dues últimes categories *xutar la motxilla d'un/a company/a* i *xutar la motxilla d'una companya* són el mateix el que suposa un total de 44 respostes un 29,7%. Podem veure que no se supera el 50%.

Podem veure que les categories més seleccionades, per tant, les menys enteses com a assetjament són posar un nom ridícul a algú escollit per 55 persones un 37,2%. Les empentes escollides per una persona menys 36,5%. Un 33,1%, 49 persones començar un rumor i xutar la motxilla d'una companya volent amb 44 respostes un 29,7%.

Els següents amb gairebé 10 persones de diferència són trencar el llibre de text d'algú altre volent, l'han escollit 37 persones, el que suposa un 25%, demanar a altres persones que ignorin a algú per 32 persones, un 21,6% i fer el buit, aïllar amb 31 un 20,9% i insults amb els mateixos paràmetres, seguit d'enviar imatges inapropiades amb 28 persones un 19,9% i obligar amb 24 un 16,2%.

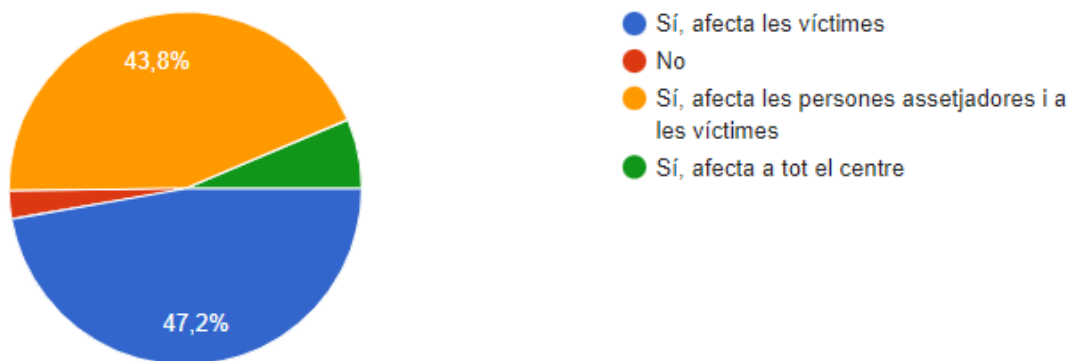
Per últim, trobem un 10,8% el que suposa un total de 16 persones que han votat cops de puny, seguit de 9 persones un 6,1% que trien enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials i un 4,7% un total de 7 persones que escullen amenaçar.

6. Per quin motiu creus que s'assetja a les persones?

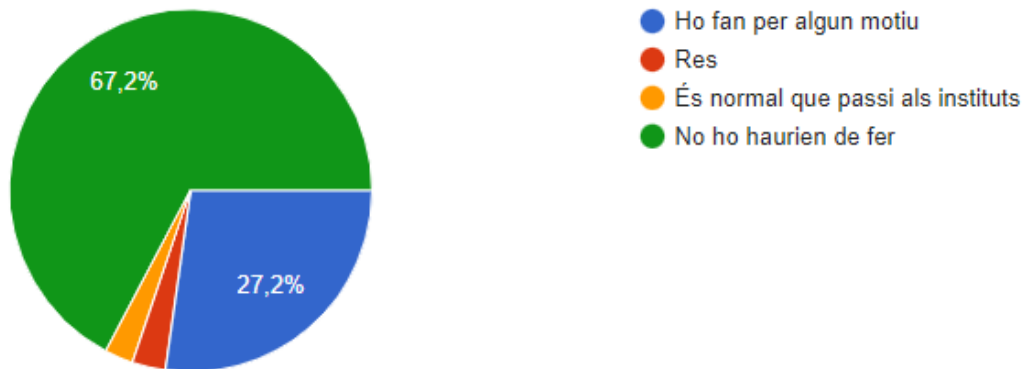
Es tracta d'una pregunta de resposta múltiple, podem veure que les alumnes enquestades de l'INS Miquel Martí i Pol, un 75,3%, el que es correspon amb 177 persones pensen que el principal motiu pel qual s'assetja a les persones és per les diferències, seguit de pel físic amb un 67,2%. La tercera opció més escollida és per la popularitat amb un 58,3%, 137 persones. La penúltima opció és la cultura escollida per 125 persones un 52,2% i l'última opció ha estat per la personalitat amb un 46% escollida per 108 persones.

7. Creus que l'assetjament té conseqüències en el futur de les persones?

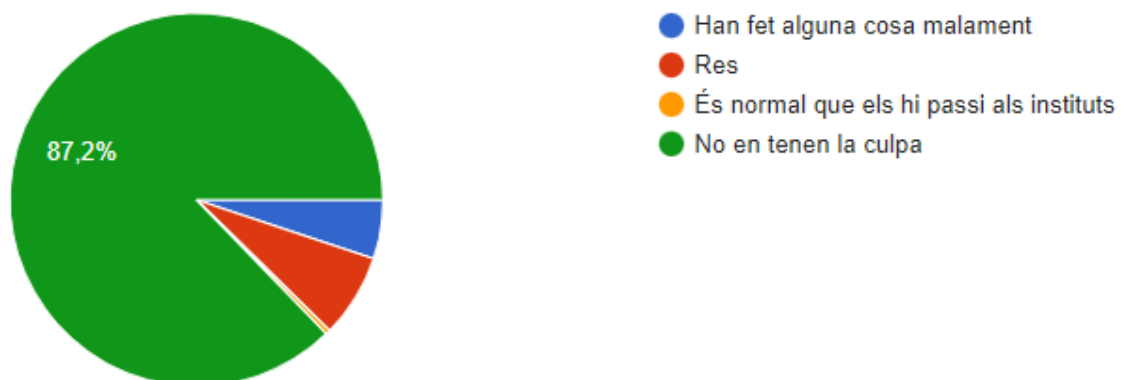
Pregunta de resposta única, 111 persones, el 47,2% de persones enquestades pensa que l'assetjament té conseqüències en el futur de les persones que en són víctimes, seguit de 103 persones, un 43,8% que pensen que afecta tant a les persones assetjadores com a les víctimes. D'altra banda, amb una ja notòria diferència el 6,4%, 15 persones, opinen que afecta tot el centre i un 2,6%, 6 persones, que aquest no té conseqüències en el futur.

8. Que en penses de les persones que assetja'n?

Desmarcant-se de les altres respostes un 67,2%, 158 persones de l'alumnat enquestat, pensa que les persones que assetja'n no ho haurien de fet. La següent opció més valorada, però amb diferència, és que ho fan per algun motiu amb un 27,2%, el que suposa 64 persones i amb molta menor mesura 7 persones, un 3% no en pensen res i 6 persones, un 2,6% pensen que és normal que passi als instituts.

9. Que en penses de les persones que reben l'assetjament?

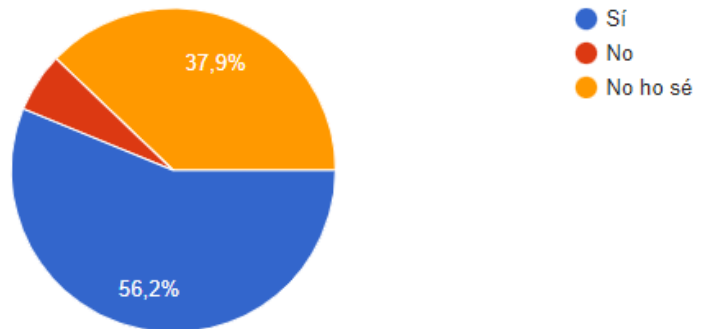

Desmarcant-se de les altres respostes un 87,2%, 205 persones de l'alumnat enquestat, pensa que les persones que reben l'assetjament no en tenen la culpa. La següent opció més valorada, però amb molta diferència, és res amb un 7,2%, el que suposa 17 persones amb menor mesura un 5,1%, 12 persones pensen que és perquè les persones que reben l'assetjament han fet alguna cosa malament, i únicament un 0,4%, una persona pensa que és normal que passi als instituts.

PART 3. Experiència pròpia i creences personals

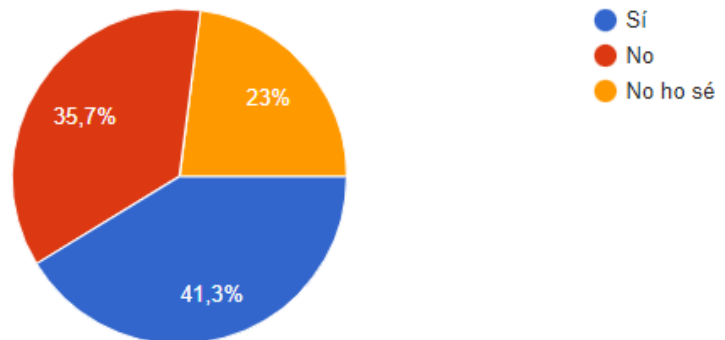
10. Creus que a l'institut hi ha assetjament?

Més de la meitat de les persones enquestades 132, un 56,2% creuen que hi ha assetjament al centre, seguit d'un 37,9%, 89 persones, que no ho saben i per últim 6%, 14 persones que afirmen que no.

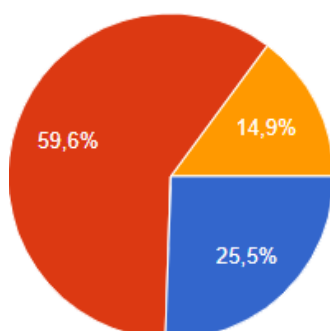

11. Has presenciat mai o tens constància d'alguna una situació d'assetjament escolar al centre?

Un 41,3%, 97 persones del centre afirmen tenir constància o haver presenciat una situació d'assetjament al centre, per contraposició un 35,7%, 84 persones, no ha presenciat ni té constància de cap situació d'assetjament, per últim un 23%, 54 persones no ho saben.

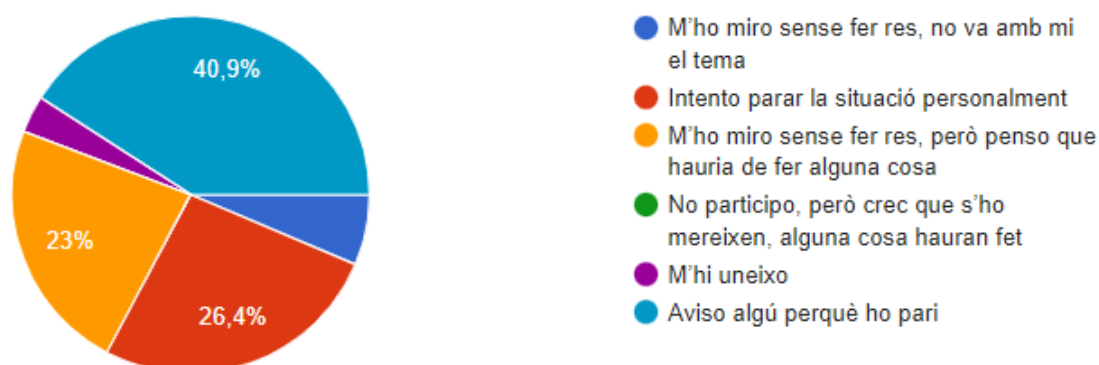
12. T'has sentit mai assetjat/ada?

● Sí
● No
● No ho sé

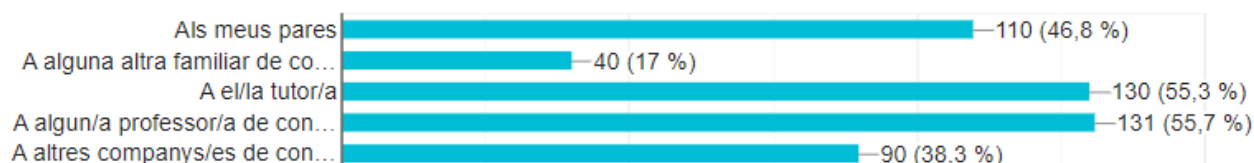
Un 59,6%, 149 persones no s'han sentit assetjades, mentre que un 25,5%, 60 persones sí. D'altra banda, un 14,9%, 35 persones, no saben si s'han sentit assetjades.

13. Com actues si assetja'n a un company/a?

El 40,9%, 96 persones si assetja'n una persona, avisen algú perquè ho pari, la següent resposta més escollida és intentar parar la situació personalment amb un 26,4% el que suposa 62 persones. 54 persones un 23% s'ho miren sense fer res, però pensen que haurien de fer alguna cosa. En menor mesura 15 persones, un 6,4% s'ho miren sense fer res, no va elles el tema i per últim 8 persones un 3,4% han escollit m'hi uneixo.

14. A qui avisaries en cas d'assetjament?

Pregunta de resposta múltiple, la resposta més escollida, per 131 persones un 55,7% avisarien a alguna professora de confiança, només amb una persona de diferència un 55,3% avisarien a la tutora. La tercera resposta més triada per 110 persones un 46,8%, és avisar als pares, en penúltim lloc, 90 persones un 38,3% han seleccionat a altres companyes de confiança de l'institut i per últim a alguna altra familiar de confiança ha estat escollit per 40 persones, un 17%.

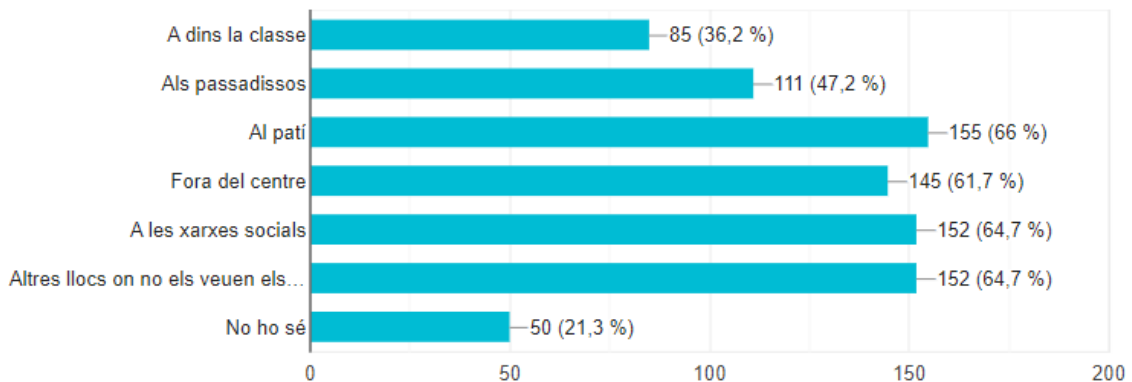
En tractar-se d'una pregunta amb resposta oberta, aquestes han estat les respostes (es transcriu tal com ha estat escrit als qüestionaris):

- Amics (3 persones)
- A les persones que i tinc mes confiança
- Qualsevol adult que hi hagi al voltant
- Al tutor TEI
- A la direcció del centre (2 persones)
- Als amics de la persona que assetgen o els seus familiars (2 persones)

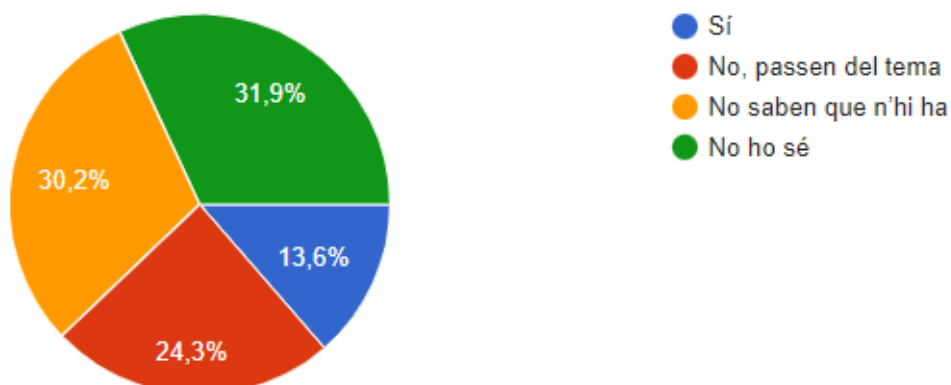
- Als meus pares, companys de confiança, professors de confiança, família de confiança
- NINGÚ
- A l'hospital perquè de la pallissa que li cardo, no s'aixeca
- Depen de la situació

15. A on passen les agressions?

Pregunta de resposta múltiple, el lloc on segons l'alumnat passen més les agressions és al pati escollit per 155 persones, un 66%. Seguit de les xarxes socials i altres llocs on no els veuen els i les professors/es escollit per 152 persones essent un 64,7% cada opció. Un 61,7%, 145 persones consideren que les agressions passen fora del centre, seguidament, ja amb més diferència un 47,2%, 111 persones han seleccionat que passa als passadissos, l'últim espai seleccionat per 85 persones un 36,2% és a dins la classe i finalment un 21,3%, 50 persones no saben on passen les agressions.

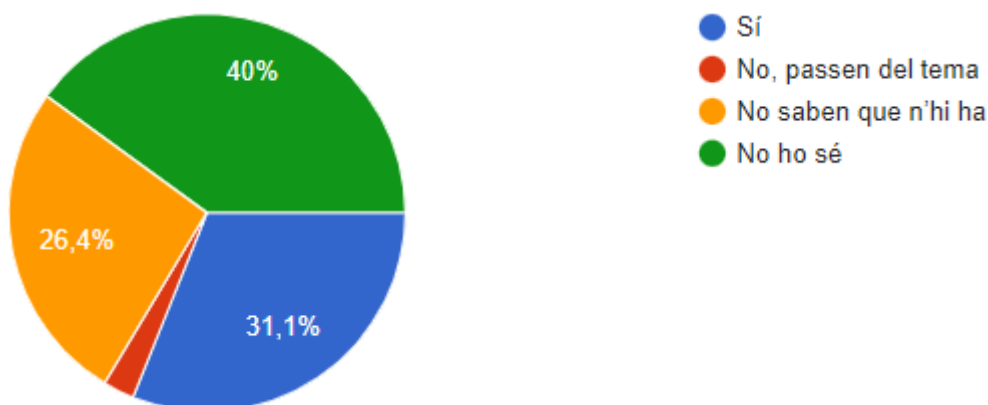
16. Creus que els i les professores actuen adequadament quan hi ha assetjament?

Un 31,91%, 75 persones de l'alumnat enquestat no saben si les professores actuen adequadament quan hi ha assetjament, seguidament el 30,2%, 71 persones creuen que les professores no saben que hi ha assetjament. En tercer lloc, un 24,3%, 57 persones consideren

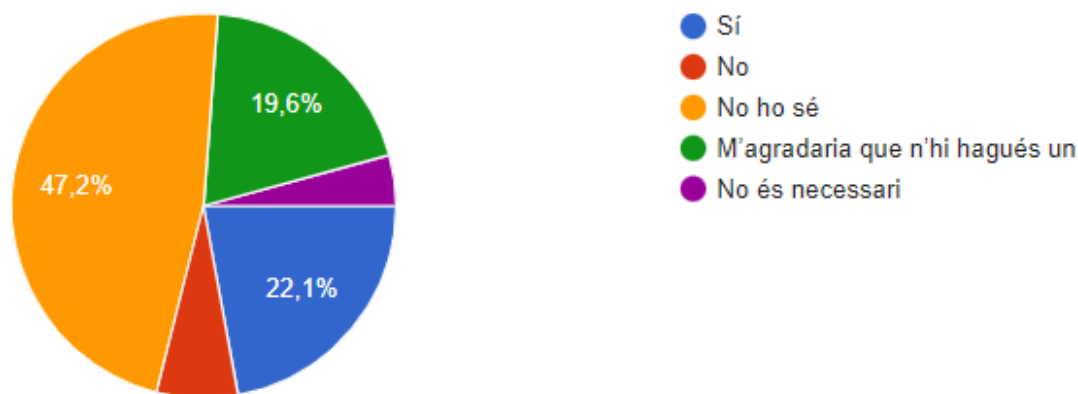
que les professores no actuen adequadament, passen del tema i per últim un 13,6%, 32 persones pensen que sí que actuen adequadament.

17. Creus que les famílies actuen adequadament quan hi ha assetjament?

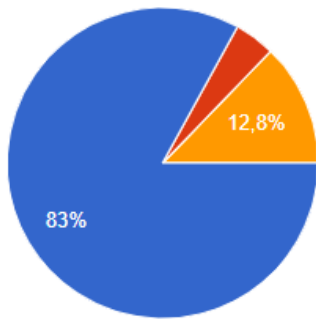
Un 40%, 94 persones de l'alumnat enquestat no saben si les famílies actuen adequadament quan hi ha assetjament, seguidament el 31,1%, 73 persones creuen que les famílies sí que actuen adequadament. En tercer lloc, un 26,4%, 60 persones consideren que les famílies no saben que hi ha assetjament i per últim un 2,6%, 6 persones pensen que no, que passen del tema.

18. Hi ha algun programa per actuar o prevenir l'assetjament al centre?

Un 47,2%, 111 persones enquestades no saben si hi ha algun programa al centre, precedit de un 22,1%, 52 persones que pensen que sí que n'hi ha, la tercera opció més triada amb un 19,6%, 46 persones, és, m'agradaria que n'hi hagués un. Un 6,8%, 16 persones pensen que no hi ha cap programa i un 4,3%, 10 persones pensen que no és necessari.

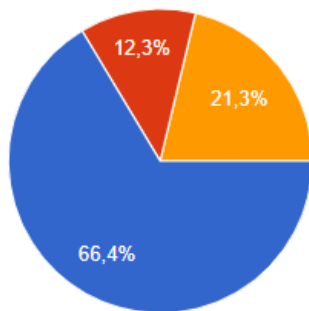
19. Creus que tens clar que és l'assetjament escolar?

● Sí
● No
● No ho sé

Un 83%, 195 persones enquestades creuen que sí que tenen clar que és l'assetjament escolar, d'altra banda, un 12,8%, 30 persones no saben si ho tenen clar i un 4,3%, 10 persones creuen que no ho tenen clar.

20. Creus que és necessari treballar més el tema als instituts?

● Sí
● No
● No ho sé

Un 66,4%, 156 persones enquestades creuen que és necessari treballar més l'assetjament als instituts, precedit d'un 21,3%, 50 persones que no ho tenen clar, per últim un 12,3%, 29 persones creuen que no és necessari.

6. Taules de categorització

Llegenda:

- P1, P2, P3, etc.: Paràgraf 1, Paràgraf 2, Paràgraf 3, etc.

- Pàg. 1. Pàg. 2, Pàg. 3, etc.: Pàgina 1, Pàgina 2, Pàgina 3, etc.

- PQ 1, PQ2, PQ3, etc.: Pregunta qüestionari 1, Pregunta Qüestionari 2, Pregunta Qüestionari 3, etc.

- E1, E2, E3, etc.: Entrevista 1, Entrevista 2, Entrevista 3, etc.

Definició i percepció				
Subcategoria	Codi	Transcripció	Referents teòrics	Anàlisi
Assetjament al centre	E1 – P6. Pàg. 24	Si, és a dir, situacions d'assetjament, el que diuen els estudis, és que n'hi ha vale? Tots sabem que n'hi ha, de vegades algú ens fa arribar alguna sospita, alguna queixa.		Hi ha assetjament al centre, confirmat per la comunitat educativa. Es veu reflectit en altres transcripcions d'aquesta subcategoria de la taula.
	E6 – P6. Pàg. 68	Sí. De fet, cada any activem el protocol d'assetjament i l'activem varies vegades,		
	PQ11 – Pàg. 101	Un 41,3%, 97 persones del centre afirmen tenir constància o haver presenciat una situació d'assetjament al centre, per contraposició un 35,7%, 84 persones, no ha presenciat ni té constància de cap situació d'assetjament, per últim un 23%, 54 persones no ho saben	<i>Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya (2017)</i> Un 64% dels alumnes catalans diuen que han vist com maltractaven a algú del centre.	El 41,3% dels alumnes tenen constància o han presenciat una situació d'assetjament, així mateix un 25,5%, 60 persones s'han sentit assetjades al centre.
	E5 – P6. Pàg. 60	els alumnes SIEI, clar els altres alumnes els veuen diferent i clar ens comenten a vegades que els hi duen coses, tipo home que li va, la paraula subnormal va sortir un dia que clar els alumnes els veuen diferents i a vegades sí que hem de frenar o no frenar, explicalsi que són alumnes que necessiten ajuda		Al centre hi ha persones assetjadores identificades.
	E6– P14. Pàg. 71	sempre hi pot haver alguna alumna que és més vulnerable a l'aula i que hi pot haver un líder negatiu, que sí que ens hem trobat que assetja algun alumne		

E3 – P4. Pàg. 40	jo personalment per exemple vaig patir una situació així amb el meu fill, tant amb el meu fill com a la meva filla i... sí que va ser una temporada dolenta, allò que dius ostres.		
PQ12 – Pàg. 101	Un 59,6%, 149 persones no s'han sentit assetjades, mentre que un 25,5%, 60 persones sí. D'altra banda, un 14,9%, 35 persones, no saben si s'han sentit assetjades.	Enquesta de Convivència Escolar i Seguretat a Catalunya (2017) mostra un 10,4% dels alumnes han estat assetjats.	
E1 – P8. Pàg. 25	quan això es dona, que detectem assetjadors, en tenim d'identificats eh, vull dir de vegades, no hi ha un assetjament en alguna persona concreta sinó que tenim un macroassetjador,		
E5 – P5. Pàg. 59	bueno jo ho he vist en... al primer A i al primer B alumnes que sempre reben de, dels seus companys, en el sentit que dius algo i <i>ai que no ho saps tu això?</i>		
E2 – P5. Pàg. 33	he sentit que algun cop que sí que n'hi han hagut de bullings... jo presenciar-ho no ho he presenciat, jo he sentit perquè m'ho han explicat i tal però... jo veure-ho, no.		Una part més petita de la comunitat educativa participant creu que hi ha assetjament, però, no ho han vist personalment.
PQ10 – Pàg. 101	Més de la meitat de les persones enquestades 132, un 56,2% creuen que hi ha assetjament al centre.		

E4 – P8. Pàg. 52	anem fent reunions periòdiques amb direcció, sí que hi ha casos que pot ser alguna cosa... de bullying [alça la veu] sí que té de dir, que amb aquests dos anys, no ens n'hem trobat cap.		Un 56,2% de l'alumnat creu que hi ha assetjament al centre. Alhora un 37,9% de l'alumnat no sap si hi ha assetjament.
PQ10 – Pàg. 101	Un 37,9%, 89 persones, que no ho saben		
PQ10 – Pàg. 101	6%, 14 persones que afirmen que no		
E3 – P12. Pàg. 44	podria posar la mà al foc, que no crec que a cap curs, cap curs, no hi hagi hagut algun assetjament o altre, ja et dic des del punt de vista si estàs més grassonet, si ets petit, si ets alt si... el que sigui(...) Coses més petites que no són tan importants com coses de dir, ostres hi ha hagut amenaces hi han hagut coses més greus no?		La comunitat educativa distingeix diferents tipologies d'assetjament dins del centre. Entre aquests: amenaces, aïllament, agressions verbals, insults i ciberassetjament es veu reflectit en altres transcripcions d'aquesta subcategoria de la taula.
E5 – P6. Pàg. 60	alumnes que estan sols, a la classe també al moment de fer grups sempre queda algú que sempre és el mateix que queda...		
E6 – P16. Pàg. 71	Sempre que hi ha hagut una actuació violenta, violenta vol dir una agressió verbal, normalment és verbal, física molt poques vegades		
E6 – P17. Pàg. 72	els casos que tenim que es repeteixen cada any són amb els alumnes de primer i segon d'ESO, amb noies que penja'n fotos a les xarxes perquè algun company els hi ha demanat i elles les pengen i quan aquest company l'ha obtinguda, n'han fet difusió.		

	E5 – P17. Pàg. 64	perquè penso que no passen coses greus, vull dir hi han centres que bueno		Una part de la comunitat destaca que és un centre força tranquil pel que fa a l'assetjament.
	E7 – P3. Pàg. 75	Comparat amb altres centres mig, bueno jo visc a Badalona, llavors, jo vaig estar l'any passat a Montmeló aquest centre, és... la calma total, no es pot comparar ni a on vaig estudiar jo, ni on vaig estar fent les pràctiques, ni a on vaig estar l'any passat fent 6 mesos de... de substitució.		
	E8 – P6. Pàg. 83	Diria que està a la mitjana, com a centre gran de secundària, és un institut que és potent perquè té moltes línies, i que té uns nanos, de la població d'entre Roda i Esquirol, absorbeixen una mica, del Cabrerès, no té una especial dificultat, tenen coses, si, hi han hagut cosetes, però sobretot moltes coses de xarxes, de compartició d'imatges, de què jo et faig xantatge no? Una mica emocional i, o tenim una relació o vull tenir una relació amb tu, o ets una noia que m'agrada i et demano una foto, i aquesta foto que és íntima la passo la resta, és més aviat el tipus d'assetjament que ens hem trobat		
Definició i tipus d'assetjament	E1 – P12. Pàg. 27-28	assetjament és un maltractament, pot ser en tots els nivells eh, físic, psicològic, social, continuat, reiterat d'una persona o d'un grup de persones cap a una altra persona, sense que aquest que està en el lloc de víctima hagi fet res per generar-ho, sí?	Olweus (1993): "Un estudiant és assetjat o victimitzat quan està exposat de manera repetitiva	L'assetjament és continuat, especial importància a aquest fet, diferenciació d'un conflicte puntual.

		Un assetjament és això, algo continuat, reiterat d'algú que es posa com per sobre i intenta trepitjar a l'altre, però no d'un dia o d'una setmana, és algo continuat.	a accions negatives per part d'un o més estudiants.”	De diferents tipologies (físic, verbal, psicològic, social i factors el gènere). Amenaces, insults l'aïllament, agressions físiques, trencar el teu material i s'exerceix un abús de poder. Motius predominants el factor estètic i físic de les persones a les quals assetgen.
E8 – P4. Pàg. 82 - 83	són aquelles conductes que són repetitives i continuades amb el temps, o sigui un fet puntual d'una discussió al pati, perquè ens barallem pel futbol i hi ha un vol d'osties, per dir-ho d'alguna manera, això no és un assetjament, això és un conflicte que s'ha resolt malament, amb violència.			
E8 – P1. Pàg. 81	una agressió física o unes amenaces o un assetjament que és continuat, la qual cosa s'ha de denunciar si o si,(...) però sí que hi han molts casos que a vegades és un inici, no ha arribat l'agressió física.			
E2 – P9. Pàg. 34	jo penso que la persona que sempre està a sobre dient coses i treient els defectes i totes aquestes històries i dient ets aixís, ets aixas, que es fica amb el teu físic i això, jo per mi això, ja és assetjament, una persona que està sempre així o amb un altre cas depèn d'on sigui, no fa falta que es fiqui amb el teu físic, una persona que estigui tot el dia a sobre			
E8 – P4. Pàg. 83	la víctima quan veu allà els assetjadors, té pànic, no li han fet res, només se l'han mirat, però això és un assetjament, perquè és repetitiu i continuat, no? És una mica el que fem la diferenciació entre una cosa i l'altra, una baralla al pati un dia concret per un no sé què això no és un assetjament.			
E2 – P10. Pàg. 34	que jo crec que hi ha diferents maneres de ... D'assetjament.	Castillo i Pacheco (2008), existeixen		

E8 – P4. Pàg. 83	O sigui, és molt important, perquè el que fa mal és que sigui repetitiu en el temps i llavors hi ha moltes coses, des d'insults, des d'amenaques, des de per xarxes, no que et fan una broma o t'agafen una foto i et fan un meme i són petites coses de ridiculitzant-te davant del grup no? I deixar-te n'evidencia i que pot acabar amb alguna agressió física o amb alguna cosa, o trencar-te la motxilla, o trencar-te la bici, o robar-te el patinet... Bueno va escalant, venir a casa no? Esperar-te a la porta.	moltes conductes violentes mitjançant les quals es manifesta l'assetjament escolar.	Implica incomodar o fer que les persones a les quals s'assetja no se sentin bé. La major part de l'alumnat un 83%, 195 persones consideren que saben que és l'assetjament, d'altra banda, un 12,8%, 30 persones no saben si ho tenen clar i un 4,3%, 10 persones creuen que no ho tenen clar.
E4 – P10. Pàg. 53	entenc que hi ha com diferents tipus d'assetjament tant pugui ser físic com psicològic, segur que hi han com mil variants que no tenim dominades.		
E5 – P10. Pàg. 62	Si, bueno de com van vestides, això si, perquè un dia me van fer com les, les tribus com dèiem abans, hi ha el pijo(...)I me van fer com un mira aquest és cayetano, aquest és Aldi, perquè compra la roba a l'Aldi no? Hi vaig dir ostres com es donen conte en com...(…) i jo penso que ara tots van igual perquè és molt difícil ser diferent, però si tu estàs a dintre del ramat o el grupet, formes part d'aquest grup, però el fet d'anar diferent ja distancia amb el grup.		
PQ19 – Pàg. 105	Un 83%, 195 persones enquestades creuen que sí que tenen clar que és l'assetjament escolar, d'altra banda, un 12,8%, 30 persones no saben si ho tenen clar i un 4,3%, 10 persones creuen que no ho tenen clar		

PQ4 – Pàg. 97	Com es pot veure els més escollits són amenaçar i enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials per 217 persones, un 92,3% seguits de cops de puny per 214 persones, un 91,1%. El quart més seleccionat és obligar, per 199 persones un 84,7% i en cinquè fer el buit, aïllar triat per 196 persones, un 83,4€%.		
E4 – P9. Pàg. 53	jo l'assetjament escolar entenc que al final és com, ah.. Que et deixen de banda per qualsevol raó, no, que hagin vist el grup d'assetjadors o la persona assetjadora, poden ser raons vàries i no, no? De gènere, d'aspecte físic?		
E5 – P9. Pàg. 61	Que no és fàcil vull dir, depèn del grau eh la cosa, bueno jo no m'he trobat mai alumnes que han pogut agredir o de fer-li... bueno això també és un altre tema, que passa la colleja a un company i dius, però que fas no? Vull dir, jo trobo que és una agressió no?		
E3 – P8. Pàg. 43	Per exemple, clar és que poden ser coses des de molt fàcils a per exemple una persona que estigui més aviat grassoneta, pel simple fet d'estar grassoneta ja és assetjada, si tu amb el teu sexe no hi estàs d'acord i vols canviar o perquè sigui doncs vas néixer dona i ara et sents un home també estàs assetjat, perquè no esta ben vist o... o per exemple les coses més greus que penso això no? Amenaces a través de les xarxes socials que és, o		

		m'ensenyés això? Hem passes una foto d'això o perquè sinó ho faré públic o coses d'aquestes,		
E1 – P16. Pàg. 29-30		no érem conscients i assetjàvem i molestàvem i dèiem no aquella nena que l'insultàvem, que li fèiem les bromes de mal gust, ho passava malament i nosaltres no n'érem conscients, també és veritat que nosaltres érem molt petites. Vull dir que jo primer hi va haver un exercici de consciència de, jo també ho he fet malament.		L'assetjament és inconscient.
E8 – P1. Pàg. 81		són més comportaments que tenen altres alumnes i que tampoc ho perceben com un assetjament ni les víctimes ni els qui ho fan, et diuen, no és que és una broma, no una broma, deixa de ser broma quan una de les dues parts està en desacord amb allò que passa o tothom senriu d'ell, llavors ja no és una broma		
E5 – P11. Pàg. 61		pot ser des d'utilitzar paraules o bueno és que hasta amb una mirada no? De voler incomodar a l'altra persona, però ho fas com conscient, realment disfrutes veient que l'altra persona ho està passant malament, i jo sempre ho dic, des de paraules, una mirada, un gest que a vegades no és fer com físicament.(...) fer que l'altra persona se senti incòmode, que se senti com petita, com jo sóc aquí qui mano i que l'altra persona sigui	Olweus (1993) "el comportament negatiu repetitiu i intencional (desagradable o que fereix) d'una o més persones, dirigit cap a una persona que té	L'assetjament és conscient i intencionat.

E7 – P4. Pàg. 75	fer que altres alumnes no se sentin bé amb ells mateixos ni dintre el centre o totes aquestes accions que marquen des de riures d'ells des de pegar jo crec que estan marcats a dintre del bullying.	dificultat per defensar-se".	
E3 – P16. Pàg. 48	No pares o sigui ara hi ha el cas mmm durant un mes, mes i mig, 2 mesos com a molt parlen molt d'aquell tema, surt un altre cas, es parla d'aquell tema, i se n'oblida de l'altre i fins que en surt un altre, fins que en surt un altre i és sempre...		L'assetjament és cíclic.
E1 – P17. Pàg. 30	les xarxes socials no ajuden, els mòbils no ajuden, són nanos que són immadurs, sobretot els de 1r i 2n per saber gestionar una eina com és una xarxa social i l'impacte que té el que tu comparteixis i diguis.		Ciberassetjament. Com a problemàtica greu, destaquen els factors del xantatge, les amenaces, fer mems per fer burles.
PQ4 – Pàg. 97	Els més escollits són amenaçar i enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials per 217 persones, un 92,3%		
E6 – P17. Pàg. 72	també hi ha els casos d'alumnes que tenen grups de Whatsapp de l'aula i comencen, pues a insultar a un determinat company(...). Vull dir que jo et diria que s'ha complicat, assetjament a l'aula n'hi ha poc però a les xarxes molt.	Segons Castillo i Pacheco (2008), les conductes violentes han evolucionat a causa de les noves tecnologies a través del ciberassetjament.	Protecció de no dir-ho cara a cara i el factor de què no s'acaba en marxar de l'escola.
E6 – P14. Pàg. 71	bàsicament l'assetjament es porta a terme a través de les xarxes i el mòbil. Tots els casos que tenim darrerament, els últims anys.		Diferents xarxes.
E3 – P6. Pàg. 41	jo a la meua època era la més baixeta de la classe i a mi m'havien dit de tot no? I tu fan que aleshores et dolia , però no era, crec que no era tan greu	Rey et al. (2018) el desenvolupament tecnològic ha	

		com els assetjaments que s'arriben a viure ara, que les xarxes socials estan fent un mal increïble i que com ho atures això,	aportat un nou context per a la reproducció de l'assetjament amb una intensitat i efectes inclús més perjudicials per a les víctimes.
E3 – P8. Pàg. 43	l'amenaça per a xarxes socials, jo crec que aquesta és la pitjor perquè clar llavors t'obliguen a fer coses per por, a què faci'n això...		
E3 – P7. Pàg. 42	les xarxes socials és el que fa més mal perquè és el que dic, tothom s'atreveix a dir-te qualsevol cosa, sense pensar que pot realment fer mal a una persona i crec que és la pitjor part, crec.		
E8 – P18. Pàg. 91	ara mateix, l'assetjament que tenim, abans es parava quan s'acabava l'horari escolar, víctima i agressor marxaven cap a casa, i l'assetjament se salva, ara l'assetjament ens continua i és molt més punyent perquè són les 3 de la matinada i t'estan trucant, t'estan enviant un vídeo o no sé què i jo crec que l'assetjador que fa més mal ara és per xarxes, i es dona més aixís, estan a la mateixa aula i s'estan dient coses al mòbil.		
E3 – P7. Pàg. 42	jo pel que he anat veient o sigui el, el, el, el, el WhatsApp, el Hangouts i tot això fa molt de mal perquè tothom s'atreveix a dir-te qualsevol cosa a la cara i sense perdre la llengua, que potser si ho fessin cara a cara,	Smith (2004) les noves formes d'assetjament lligades a les noves tecnologies; enfocades a missatges amenaçadors i l'assetjament a través de blogs o correu electrònic.	
E8 – P18. Pàg. 91 - 92	, hi ha molts centres que deixen tenir mòbil el que passa que diuen <i>No el deixeu a la taquilla i aneu els canvis de classe</i> però els canvis de classe estic enviant <i>no sé que ets un capullo, no sé què no sé quantos, pum, i ja té vist que avui anaves vestit així i quan surtis et reventarà la cara, osti no tenen</i>		

		el mòbil a l'aula , però amb un descans ja li ha fotut l'amenaça i l'altre ja surt al pati acollonit, perquè ja ha vist l'amenaça, no pot ser, no pot ser, i no l'ha tocat i potser no el tocarà mai eh? Però això enfondeix una por en la víctima que, que és real i ho fan passar molt malament.(...) et faig una foto i el faig un meme i la penjo o no, i que la vegi tot l'institut, això també, l'assetjament ara s'està fent així		
	E3 – P12. Pàg. 45	Jo crec que si perquè la gent bé... no té por , per tant, llavors, per tant, sí, sí clar, t'ho dic, i com no t'ho haig de dir a la cara jo t'ho dic des de casa, estàs a casa teva i jo et dic el que penso de tu i fora, i es fan mal entre ells, molt mal entre ells sí		
	PQ4 – Pàg. 97	Els menys escollits són començar un rumor escollit per 166 persones un 70,6%, seguit d'empentes triat per 168 un 71,7% i posar un nom ridícul a algú amb 169 un 71,8%.		Les tipologies menys reconegudes com a assetjament són: les empentes, començar un rumor i posar un nom ridícul a algú. És remarcada el fet amb la selecció de quines no es consideren assetjament, en aquest cas predominen posar un nom ridícul a algú, les
	PQ5 – Pàg. 98	Podem veure que les categories més seleccionades, per tant, les menys enteses com a assetjament són posar un nom ridícul a algú escollit per 55 persones un 37,2%. Les empentes escollides per una persona menys 36,5%. Un 33,1%, 49 persones començar un rumor i xutar la motxilla d'una companya amb 44 respostes un 29,7%.		
	PQ5 – Pàg. 98	Els següents amb gairebé 10 persones de diferència són trencar el llibre de text d'algú altre volent, l'han escollit 37 persones, el que suposa un 25%,		

		demanar a altres persones que ignorin a algú per 32 persones, un 21,6% i fer el buit, aïllar amb 31 un 20,9% i insults amb els mateixos paràmetres, seguit d'enviar imatges inapropiades amb 28 persones un 19,9% i obligar amb 24 un 16,2%.		empentes, començar un rumor i xutar la motxilla d'una companya.
	PQ5 – Pàg. 98	Per últim, trobem un 10,8% el que suposa un total de 16 persones que han votat cops de puny, seguit de 9 persones un 6,1% que trien enviar missatges amenaçadors per les xarxes socials i un 4,7% un total de 7 persones que escullen amenaçar		
Rols	E1 – P9. Pàg. 26	la forma de relacionar-se clar, depèn de les habilitats socials, depèn de la confiança, l'autoestima, depèn del rol que agafin dins del grup, sí, si i les dinàmiques de grup són... Són un gran que també per què a vegades en un grup passen unes coses, si és veritat que pot haver-hi una persona potser més insegura no?		Importància del rol. Persones insegures amb manca de límits.
	E2 – P7. Pàg. 33	són persones que són dèbils i no són capaç d'enfrontar-se a les coses aquestes, de dir bueno, ja n'hi ha prou, hi ha gent que sí, però hi ha gent que no, i els assetjadors	Cerezo (1997) per la resta de companyes solen ser considerades dèbils i covardes i no solen ser escollides per a les activitats de grup.	La víctima és vista com una persona dèbil. Problemes per relacionar-se.
	E1 – P16. Pàg. 30	sí n'hi ha molts que els hi costa relacionar-se, vull dir que no és senzill el tema de, de les relacions a secundària,		
	E2 – P8. Pàg. 33	la persona que fa això, que fa bullying a un altre, jo crec que ja sap a qui ho ha de fer, depèn del comportament que té aquesta persona, si la veus una		

		persona que no és capaç d'enfrontar-se o de dir o... ja mana per ella vull dir que... m és fàcil de, de poder fer-li això		L'assetjadora tria la seva víctima perquè és més dèbil.
E7– P6. Pàg. 76		normalment les persones que ho pateixen són persones molt tímides, molt introvertides i que bueno, que tenen gustos, hàbits que no són de la... bueno, que no estan ben vistos pels altres, n'anava a dir ara mateix una persona que diu que veu anime, a una persona que potser pot sentir-se amb els altres, que es poden ficar més, una persona no sé, que li agradi la música clàssica o qualsevol altra cosa, pos bueno, no són coses que ara mateix a tothom li agradin o que estigui acceptat per tothom i això pot patir doncs que bueno, a lo millor es riguin d'ells. (...)les diferències.	Cerezo (1997) destaca poca assertivitat i la timidesa.	Les persones que pateixen assetjament solen ser tímides i introvertides, amb gustos i aficions poc comunes.
E3 – P9. Pàg. 43		surten més o menys les característiques de les famílies que han patit o han estat a patir i tant pot ser que pateixi una persona d'una família normal i corrent, com d'una persona que estigui molt bé econòmicament, com d'una persona que bueno, és de serveis socials perquè, no,	Collel i Escudé (2004) a la pràctica qualsevol persona que no segueixi les normes de grup pot esdevenir una víctima.	Qualsevol persona pot ser víctima.
E8– P3. Pàg. 82		quin és el motiu pel qual et fan assetjament o busques el motiu i no n'hi han moltes vegades del motiu pel qual fan assetjament no hi ha un dia un inici, no és que jo un dia em vaig xivar... i que a vegades passa, eh		Normalment, no hi ha un motiu concret.
E8– P2. Pàg. 82		Allò és la punta aquell assetjament, o aquell nen demanant ajuda, però és que té un panorama o porta una motxilla molt carregada i llavors no deixen		Les persones que realitzen l'assetjament tenen una problemàtica

		de ser víctimes també, en aquell moment assetjadors.(...) estan fent un toc d'atenció per algun motiu		darrera on també són víctimes.
E1 – P9. Pàg. 26		que alguns els i costa saber-se protegir i a altres els hi costa controlar-se, o alguns les dues coses no?	Collel i Escudé 2004, L'agressor/víctima, són persones que són agredides, però alhora agreeixen a companyes més dèbils, és el grup considerat de major risc. Tenen les característiques dels agressors reactius i de les víctimes proactives.	Les víctimes necessiten protecció i les assetjadores controlar-se. També es poden tenir els dos rols. Perfil de l'agressor/víctima, problemes per relacionar-se.
E1 – P12. Pàg. 27		Perquè sovint també hi ha un perfil d'alumnat el perfil víctima botxí, que és aquell que no se sap relacionar i com que no se sap relacionar molesta, però llavors, clar el rebutgen		
E1 – P14. Pàg. 29		, perquè clar en el cercle de la víctima i l'assetjador hi ha aquell triangle dels que són els observadors i ho toleren	Cerezo (1997) indica que és el grup el qual reforça aquestes conductes agressives, ja que valora més positivament a les agressores que a	La importància de les observadores, la seva tolerància i suport.
E4 – P19. Pàg. 57		s'han de treballar coses, sobretot fets no molt conscients no, la gent que potser ho veu i... no sap com actuar, aquesta gent també és molt important perquè al final no? Si el que ho fa no sé què, i el que ho pateix no és capaç de dir-ho, aquesta formació, bueno no sé si és formació als companys?		

E5– P15. Pàg. 63		Perquè aquella persona si està en un grup que l'acompanya, que el reforça i després aquesta persona que no està acompanyada per aquest grup no és igual, que necessita com el suport de... d'altres companys.	les víctimes, creant un sentiment d'afiliació al grup per a les persones agressores i, d'altra banda, més solitud en les víctimes. Les agressores habitualment són més populars que les víctimes tenint el seu propi grup de seguidors.	
PQ13 – Pàg. 102		El 40,9%, 96 persones si assetja'n una persona, avisen algú perquè ho pari, la següent resposta més escollida és intentar parar la situació personalment amb un 26,4% el que suposa 62 persones. 54 persones un 23% s'ho miren sense fer res, però pensen que haurien de fer alguna cosa. En menor mesura 15 persones, un 6,4% s'ho miren sense fer res, no va elles el tema i per últim 8 persones un 3,4% han escollit m'hi uneixo	Olweus (2001) Rols: Els agressors, els seguidors, els partidaris, els espectadors, els possibles defensors, els defensors.	67,3% defensors, 23% possibles defensors, 6,4% espectadors, 3,4% seguidors.
E3 – P11. Pàg. 44		sóc el guai, es pensen que són els guais, els enrotllats els, els xulos no sé, i penso que s'equivoquen això amb l'edat ho veuran		Les assetjadores se senten poderoses fent l'assetjament.
E4 – P12. Pàg. 54		Sembla que si moltes vegades, quan no és així, tothom té aquest perfil concret, jo entenc que si no? Que l'assetjador potser és la persona més	Cerezo (1997) destaca les característiques	L'assetjadora és la persona popular i la víctima no.

		popular, no, és el que normalment hem vist, no? En molts casos. L'assetjat, no sé si ho dic bé?(...) potser és la persona que no té tants amics, que no té tantes habilitats per comunicar o per socialitzar i l'assetjador potser és el que en té més.	personals de les assetjadores: nivells alts alta assertivitat, sinceritat i autoestima altres i poc autocontrol, alhora habitualment són més populars que les víctimes.	La víctima té menys habilitats per socialitzar i comunicar-se.
E6- P12. Pàg. 70		exemple el perfil que veig són persones, alumnes molt vulnerables, molt febles i que per tant son víctimes d'alumnes que són més líders a l'aula, i aquest sol ser el perfil.		
E5- P7. Pàg. 61		Sí, és que sembla com que ha d'haver-hi líders però d'aquests negatius no? D'en riures del company.	Del Rey i Ortega (2007) la víctima clàssica sol mostrar-se passiva i insegura.	Les assetjades són alumnes vulnerables víctimes d'alumnes més líders. L'assetjadora és un líder negatiu.
E5- P8. Pàg. 61		sí, sí, són les típiques alumnes que bueno, normalment, les que jo estic veient treuen molt són les que treuen més bones notes, que fan bé la feina, però no sé, necessiten com... com es diu?...mmm fer-se notar a la classe d'aquesta manera no? Com rient-se d'un company.(...) però ho fan en veu alta eh	Cerezo (1997) Les víctimes tenen un millor rendiment acadèmic que les assetjadores, però no massa.	L'assetjadora té bones qualificacions, necessita cridar l'atenció de la resta del grup.
E7- P6. Pàg. 76		la gent que ho fa, jo crec que si és gent que se sent... a lo millor no sé sent superior, però fins i tot depèn com vol amagar coses, és a dir per tal d'amagar aquestes coses intenta reflectar un... un posat seu que dius, però bueno és molt a lo supervivència	Cerezo (1997) les assetjadores tenen l'autoestima alta.	Les persones que realitzen l'assetjament, ho fan com a estratègia per semblar més fortes. Tenen baixa

	E7– P6. Pàg. 76	gent que a lo millor no seria així o es coneix de l'escola al centre i és completament diferent dins d'un centre, doncs al final has de crear un personatge i... bueno i propi d'aquest personatge t'adaptes.		autoestima i inseguretats, necessiten reafirmar-se.
	E8– P8. Pàg. 84	el què he anat observant és que moltes vegades els assetjadors tenen baixa autoestima i que necessiten a vegades reafirmar-se a ells mateixos, fent allò davant del grup hi han inseguretats i altres cosetes(...)sí que a vegades assetgen persones de tot tipus de classe social, de diferents ambients, no té res a veure ètnies, races, religions, o sigui no. L'assetjament podríem dir que és universal, ho fa tothom		

Taula definició i percepció. Font: Elaboració pròpia.

Característiques				
Subcategoria	Codi	Transcripció	Referents teòrics	Anàlisi
Lloc	E1 – P6. Pàg. 24	Costa molt que el docent en sigui conscient perquè passa sobretot a patis, mmm quan no hi ha el professor	Collé i Escudé (2004) i Cerezo (1997) l'assetjament cerca el secretisme en vers els adults per tal d'evitar que es pugui ajudar a la víctima, aquesta intenció de què no ho vegin els adults fomenta alhora el ciberassetjament i	Quan no hi ha professorat o persones adultes.
	E2 – P18. Pàg. 36	vull dir el moment que estan sols poden atacar, no ho faran davant d'un professor		
	E5 – P22. Pàg. 66	en el cas de la meva filla, era tot mol... Quan no hi havien adults a davant.		
	E6 – P15. Pàg. 71	al pati i demanes això passa cada dia, no bueno passa entre els canvis de classe, quan el professor marxa i esperen que arribi el següent, passa quan surten al pati, no doncs, pot ser un alumne que anava més sol que està		

		més vulnerable(...)és als patis i canvis de classe, però a on hem tingut els problemes més greus, més greus, és a les xarxes.	l'actuació en espais on no hi hagi gaire presència de persones adultes.	
E8 – P18. Pàg. 91 -92		No, jo diria que es dóna més per telèfon mòbil(...)Més que no pas en un espai físic i clar evidentment els llocs que són controlats o on hi ha un professor, no passa res, a dins de l'aula, a dins de l'aula poques vegades, perquè clar si el professor ho veu, ja actua, és als descansos, és al pati amb aquells traspassos, no		
E2 – P17. Pàg. 36		Normalment a les classes.		A classe.
E3 – P12. Pàg. 44		Passa a qualsevol espai		A qualsevol espai.
E4 – P18. Pàg. 56		Jo pot ser, els racons aquells, que queden més, rollo, els lavabos aquells del final que queden més sols i apartats, però tampoc és un centre que estigui com molt mal distribuït no? Al final no? Els passadissos són fàcils...(…) De detectar que passa, però si pot ser aquests racons del final dels passadissos dels lavabos, que queda més com allà sol, jo què sé, no? I ara no sé, jo crec que et diria aquí no? Llavors la biblioteca està tancada si ningú la fa servir?(…)		Es destaca la facilitat de detecció dels espais del centre. Els espais et serveixen per a detectar possibles assetjaments o aïllaments.
E4 – P18. Pàg. 56		I al pati ja hi deu haver el professorat, a més és un pati molt fàcil, no queden racons en aquest pati, jo et diria aquí potser		
E5 – P23. Pàg. 66		el pati, però jo crec que aquí al pati pots veure bé eh no hi han aquells racons que puguin amagar jo diria que aquí no, no.		

	E5 – P6. Pàg. 60	ho veus al pati alumnes que estan sols, a la classe també al moment de fer grups sempre queda algú que sempre és el mateix que queda...		
	E7 – P11. Pàg. 78 - 79	a classe, sentats no es veuen moltes coses, és a dir, tu no veus amb qui es relacionen, tu no veus moltes d'aquestes accions, a les classes d'educació física comences adonar-te de més coses als passadissos encara més, i en el pati encara més, veus moltes coses, és a dir, veus a un alumne que està aïllat o veus un alumne que a classe està intentant ficar-se en un grup o un altre, però està en "tierra de nadie" llavors això no ho veus a classe tu estàs sentat, segons el tutor, on el posis i ja està, l'únic dia que ho pots veure és el primer dia de classe, on es posa cadascú.		
	E7 – P11. Pàg. 79	qui es porta bé amb qui, qui no es porta bé amb qui i tot això ho acabes veient, jo crec que a passadissos també ho veus és a dir a l'alumne que li passa, li poden donar un cop o que intenta parlar amb algú i li giren la cara i se'n va o que hi ha l'alumne que s'està intentant integrar amb un grup i va a parlar amb un o amb l'altre i va fent brometes a classe, però que dius no, no... no entra saps? O que no el veus que sigui el típic... vol fer algo per acabar-se d'integrar al grup.		
	PQ15 – Pàg. 103	el lloc on segons l'alumnat passen més les agressions és al patí escollit per 155 persones, un 66%. Seguit de les xarxes socials i altres llocs on no els veuen els i les professors/es escollit per 152 persones essent un 64,7%		El pati les xarxes i on no els veuen les professores i fora del centre són els espais

		<p>cada opció. Un 61,7%, 145 persones consideren que les agressions passen fora del centre, seguidament, ja amb més diferència un 47,2%, 111 persones han seleccionat que passa als passadissos, l'últim espai seleccionat per 85 persones un 36,2% és a dins la classe i finalment un 21,3%, 50 persones no saben on passen les agressions.</p>		<p>més escollits pels alumnes. En menor mesura, s'escull els passadissos i la classe.</p>
Cronificació	E1 – P10. Pàg. 26	<p>el repte de convivència a les escoles és gran eh perquè clar, imaginat, jo quan entro a classe, jo entro una hora en aquell grup, però aquell grup està 6 hores junts, sense haver escollit amb qui estan, de forma obligada, i contínuament, en un espai petit, saps? Llavors clar, tu quan coneixes la realitat dels grups hi ha gent molt diversa amb entitats molt diverses, amb gustos molt diversos i amb inquietuds molt diverses, per tant, aquí la convivència és un repte , per tant, el conflicte sorgirà</p>	<p>Avilés (2006) i Cañas (2017), els factors personals són els més determinants, les diferències entre les característiques de les víctimes i les agressores.</p>	<p>La convivència és un repte i a les aules hi ha molta diversitat.</p>
	E3 – P11. Pàg. 44	<p>Perquè és poder, és poder, o sigui la gent que fa aquest tipus d'assetjament ell se sent poderós, és el guai de la classe, és el xulo de la classe, és el mmm, mentre jo sigui aquí tu no, si jo sóc el que faig aquestes coses ningú m'ho farà a mi perquè sóc jo el qui ho faig, crec que és poder, és allò de dir... si jo vaig més així si, és a dir sóc, sóc el guai, es pensen que són els guais, els enrotllats els, els xulos no sé, i penso que s'equivoquen això amb l'edat ho veuran, però és això, és poder</p>		

E1 – P14. Pàg. 28-29	està com normalitzades algunes conductes(...)Si ells no ho toleressin l'assetjament, s'acabaria	Avilés (2006) i Cañas (2017), els factors grupals, entre iguals tenen gran rellevància per comprendre l'assetjament.	La normalització de conductes i la tolerància del grup.
E1 – P16. Pàg. 30	Però no te n'adones, ningú et frena, si et frenen no n'acabes de ser conscient		Manca de límits i inconsciència.
E8 – P9. Pàg. 85	en aquell moment, no ho veiem com un assetjament no? I ara doncs penso ostres aquell nen o aquella nena estava patint i tu continues fent la teva com que no va amb tu no? I és un, és l'altre(...)Doncs és el que hi ha és la llei, no? És com la jungla, és la llei del més fort?		
E2 – P12. Pàg. 35	es depèn de, de també dels nens de com els eduquin a casa seu i depèn de, de, de, del tipus de família hi ha persones que vull dir no estan a sobre dels seus fills, que jo crec que també això depèn de l'educació de casa.	Avilés (2006) i Cañas (2017), Els factors familiars tenen una gran influència sobre les actituds i rols a través dels valors familiars, les pautes de criança...	Educació rebuda i valors familiars.
E4 – P20. Pàg. 57	les persones, que l'exerceixen, ostres, familiarment, potser tampoc els han acompanyat a què això sigui diferent o els han ensenyat una manera de fer i actuar que no... ajuda a que això es vagi acabant, o el que dèiem que aquest voltant estigui més conscienciat		
E3 – P12. Pàg. 44 - 45	l'ésser humà és així d'estrany o no sé... que ens agrada fer-nos mal entre nosaltres perquè un altra cosa no l'entendria(...), de fer dolor de, de, de, de fer mal a algú, i per això per més formació ja està bé eh que anem	Ortega, Del Rey i Mora Merchán (2001) la violència interpersonal és un	Innat a l'ésser humà, tant agredir com ajudar.

		insistent perquè l'humà també aprèn a mesura de repetir, repetir i repetir, per tant, jo entenc que no hem de frenar-nos	fenomen complex, més cultural que biològic, ja que la violència s'utilitza de forma injustificada.	
E5 – P16. Pàg. 64	Bueno jo penso que... personalment, que costa no, si un mateix encara que facis cursos vull dir t'ha de sortir de dintre no? I veure que si aquella persona està patint, dons s'ha de fer alguna cosa, és una cosa molt personal de cadascú			
E8 – P9. Pàg. 85	Però assetjament, jo crec que no el podrem erradicar, crec que és una cosa intrínseca a les persones, surt, surt com quan veus dos germans que es barallen i es fan la punyeta (...) Si aquests grups es van aguantant i mantenint al llarg dels anys, a vegades va bé fer una porta d'aire amb algú nou, no? Fer canvis de grups, línies... Perquè pot ser que set cronifiquin coses i ningú ho detecta.			
PQ6 – Pàg. 99	Es tracta d'una pregunta de resposta múltiple, podem veure que les alumnes enquestades de l'INS Miquel Martí i Pol, un 75,3%, el que es correspon amb 177 persones pensen que el principal motiu pel qual s'assetja a les persones és per les diferències, seguit de pel físic amb un 67,2%. La tercera opció més escollida és per la popularitat amb un 58,3%, 137 persones. La penúltima opció és la cultura escollida per 125 persones un 52,2% i l'última opció ha estat per la personalitat amb un 46% escollida per 108 persones.	Avilés (2006) i Cañas (2017), els factors socials i culturals, els prejudicis i estereotips de cada societat poden fomentar conductes discriminatòries.	Els principals motius són les diferències, el físic i la popularitat per últim la personalitat.	

Conseqüències	E1 – P13. Pàg. 28	Clar que si, molt mira(...) el nano ho ha viscut malament. Llavors hi ha moltes conseqüències		Conseqüències vers la víctima.
	E1 – P13. Pàg. 28	casos en què les coses no acaben tant bé, també, vull dir que algú s'acaba suïcidant o que està com molt ofuscat. I això clar deixa una petjada, no vol dir que aquella persona hagi de ser infeliç, però aquella persona ha de fer feina per convertir-se en algú resilient que aprèn de l'experiència. Sí, no és gratuït.	Diversos estudis (citats a Cañas, 2017) demostren que víctimes tenen més símptomes depressius i pensaments suïcides.	Conseqüències víctima, suïcidi, la persona queda marcada i ha d'esdevenir resilient.
	E6 – P18. Pàg. 73	Jo el que penso és que és un aprenentatge que els enforteix, que no vol dir que se'n surtin vull dir que n'aprenen jo crec que si, però pateixen eh... Per aprendre això, pateixen molt.		Aprenentatge, resiliència.
	E8 – P9. Pàg. 85	no deixa de ser un aprenentatge, l'assetjament és una part de l'aprenentatge de la vida, però hem d'evitar, és que hi hagin persones que tinguin aquest sofriment excessiu i que quan demanin ajuda, ja sigui massa tard		
	E2 – P7. Pàg. 33	una persona que pateix bullying, mmm depèn de com pot estar sempre diguéssim amb aquella cosa ficada al cap, hasta poden tenir, arribar crec jo eeh, poden arribar a tenir hasta potser depressions i coses d'aquestes cròniques	Plaza i González 2019, l'assetjament té relació amb una pitjor salut mental. Mostrant símptomes...	Víctima conseqüències de salut, salut mental i psicològics.

	E8 – P11. Pàg. 87	No estaríem en aquest punt de què ara l'hem de portar al psicòleg, ara té un trastorn de conducta, ha deixat de menjar, no? I tens altres problemes de salut derivats de l'assetjament		Repercussions emocionals
	E8 – P6. Pàg. 84	Perquè clar, si t'ha de repercutir a tu emocionalment amb trastorns, ansietat, has d'explicar a casa, a casa tens un rebombori, tot plegat causa un dalt a baix amb joves que estan sent preadolescents, adolescents i que és un moment de la vida com molt		
	E8 – P1. Pàg. 81	quines conseqüències tenen, no a vegades fins i tot de salut ansietats, depressions, trastorns el que sigui		
	E7 – P14. Pàg. 80	llavors sentir-se malament amb si mateix i llavors tenim els problemes que tenim de, que s'autolesionen o que quan exploten		
	E3 – P10. Pàg. 44	Jo crec que sí, més el que la rep que a la que la fa, que jo crec que necessita el seu temps, no sé si dir de dol per superar-ho i, i, quan ets gran ja vas veient les coses d'una altra manera, però jo crec que sí que qui pateix més és la persona que pateix		Temps i procés de dol per superar-ho, quan ets gran veus les coses d'una altra manera.
	E5 – P15. Pàg. 63	el que se sent assetjat jo crec que alguns s'ho creuen no? Que realment són els culpables que això passi, clar, te sents com culpable, a set culpa meva, és un treball d'autoestima no? De creure que tu no tens res a veure vull dir que és més de l'altra persona jo penso que el treball s'ha de fer	Plaza i González, 2019, culpa.	La víctima es creu culpable, s'ha de treballar amb assetjadora i amb la víctima l'autoestima.

		més amb els dos, el que assetja i el que... tots dos.(...) Dius aquesta persona que pugui fer això amb un company que li està passant.		
E6 – P17. Pàg. 72		més que res treballar l'autoestima, i es continua fent, ens costa, ens costa arribar-hi i llavors pateixen molt		Treballar l'autoestima.
E3 – P8. Pàg. 43		és fotut perquè psicològicament en una persona li pot afectar d'una manera o d'un altre, i malauradament quan ets jove t'afecta tot molt i quan ets gran dius mare meva si hagués set ara, quatre coses i hagués dit i fora m'entens? Però quan ets jove això no ho veus	Plaza i González, 2019, en un termini més llarg l'assetjament té relació amb una pitjor salut mental	Quan ets jove tot afecta més, conseqüències psicològiques. Quan ets jove tot afecta més, tant a l'assetjadora com la víctima.
E4 – P13. Pàg. 54		clar, que té conseqüències en les persones, sobretot en aquest curt termini d'anar-te desenvolupant tu com a adolescent com a persona i com a jove, tens una altra perspectiva, però si té conseqüències tant, per una banda, com per l'altre.		
E7 – P5. Pàg. 75- 76		sí, sí, és a dir les persones que el viuen, viuen amargades per la resta de les seves vides, fins i tot ee tenen ràbia, tenen ràbia de sentir-se així, i els que ho fan... doncs al final són depèn com gent o que se sent superior als altres i al final s'ho, s'ho troben	Plaza i González, 2019, sentiments de ràbia, agressivitat, frustració i culpa.	Conseqüències assetjadores i víctimes.
E2 – P7. Pàg. 33		per mi quan ja arribin a ser grans i adults seran maltractadors perquè una persona que fa això ja... per mi penso que quan siguin grans van per aquest camí.	Hi hauria risc d'interioritzar aquestes i d'utilitzar la violència en el futur (Plaza i González, 2019)	Conseqüències assetjadores.

E3 – P14. Pàg. 47	aquestes coses s'han de denunciar, no els hi passa res, ja ho sé, però com a mínim durant uns 15 dies tenen cagarrines, i això és important que les tinguin.		Conseqüències legals
E8 – P14. Pàg. 89	perquè si veiem que la família ostres, estarà darrere d'aquest problema i pot ser que se solucioni, pues ens esperem amb la denúncia, al final el que volem és que l'assetjament pari.		
E8 – P20. Pàg. 94	perquè clar si han de tenir denúncies ja amb aquestes edats, doncs no sé, ja això marca(...)És una etiqueta que arrossegues, que després potser et voldràs presentar a alguna cosa, un funcionariat públic o voldràs ser no sé què i allò ho tens allà.		
E8 – P14. Pàg. 89	jo al final el que jo penso és en l'empatia de la víctima que m'agradaria pel meu fill, és que allò cessi, perquè si encetem la via judicial, potser allò cessa, però jo ho hauré d'anar explicant, jo aquella carpeta no la puc tancar fins d'aquí a no sé quan (...)Clar lo ideal evidentment és no haver d'arribar a la denúncia, però a vegades no hi ha més remei, perquè si ja ho has posat tot damunt la taula i no t'ha servit no? Haurà de ser la més punitiva, que al final la llei per això, la tenim per utilitzar-la en aquells casos més greu		
E8 – P16. Pàg. 90	Sí a la globalitat de la classe segur	Segons Cerezo (1997) aquests comportaments causen danys	Afecta la globalitat de la classe.

			psicològics en la persona o grup que els pateix tals com la disminució de l'autoestima, la seguretat i la iniciativa.	
	PQ7–Pàg. 99	111 persones, el 47,2% de persones enquestades pensa que l'assetjament té conseqüències en el futur de les persones que en són víctimes, seguit de 103 persones, un 43,8% que pensen que afecta tant a les persones que assetjadores com a les víctimes. D'altra banda, amb una ja notòria diferència el 6,4%, 15 persones, opinen que afecta tot el centre i un 2,6%, 6 persones, que aquest no té conseqüències en el futur.	Loredo, Perea i López (2008) afirmen que les conseqüències perjudiquen tant a la resta d'estudiants com a l'ambient del centre.	Un 47,2% 111 persones pensen que l'assetjament té conseqüències per la víctima, 103 un 43,8% pensen que afecta les persones assetjadores i a víctimes, un 6,4% 15 persones pensen que afecta a tot el centre, un 2,6% 6 persones, pensa que no té conseqüències.

Taula característiques. Font: Elaboració pròpia.

La comunitat educativa				
Subcategoria	Codi	Transcripció	Referents teòrics	Anàlisi
Afrontament	E1 – P15. Pàg. 29	La cultura del silenci que la trenquem, que si tu veus algú, que si tu veus que algú que pateix, que busquis la manera d'arribar i de fer-ho arribar, a través dels pares d'un correu del que sigui		Comunicar-ho. (víctima)

E2 – P18. Pàg. 36 - 37	la persona que pateix això ho deu dir, ho deu dir al professor (...) també se'n deuen donar conte els professors de què aquesta nena actua duna altra manera diferent a lo que sempre a set.		Comunicar-ho, i detecció, per part del professorat. (víctima)
E3 – P13. Pàg. 45	Ho ha d'explicar que està patint o sigui, el que fa la majoria, que s'ho calla i ho pateix ell sol o ella sola jo crec que és dolent, perquè a vegades és el que t'he dit abans, a vegades no hi ha solució, però a vegades et diuen mira aquella també i va passar com a tu, aquella també i és allò de dir bueno, no estic sola en el món o sigui hi ha més d'una persona que ha patit d'una manera o d'un altre i, i, lo principal és que comunicui		Comunicar-ho i cerca de suport en les iguals.
E5 – P21. Pàg. 65- 66	jo primer que ho parles, tant amb la família amb algun amic que, que et puguis expressar que no t'ho quedis a dintre, que busques ajuda d'aquest tipus a algun amic o... amb els pares o germans que busques ajuda aixís, d'algú proper i clar hi han casos que aquests alumnes estan sols i per això estem nosaltres com a adults per observar que està passant.		Comunicar-ho, però com a adultes estar atentes, per si no tenen cap persona a qui comunicar-li.
E8 – P19. Pàg. 93	Que allò que li passi, que al referent, als pares, amb aquella persona que tinc confiança, l'amiga, a la profe, o, o amb algun adult, que ho expliquin que no s'ho callin no? (...) ostres que professionals n'hi han, hi ha molta gent que ens donaran un cop de mà, però que clar si no es detecta malament.		Comunicar-ho, estar atentes per detectar-ho i suport professional.
E4 – P8. Pàg. 52	Passa que si clar, quan venen joves aquí vas estant al cas, no?		Estar atentes per la detecció.

E4 – P15. Pàg. 55	també és un altre ambient que no és el d'institut, i també t'expliquen coses que pots detectar d'una alta manera, vas escoltant coses i a vegades és com salten les alarmes.		
E2 – P15. Pàg. 36	afrontar les coses i tenir més... més caràcter i plantar cara a la persona que li està fent això,(...) de dir bueno, ja n'hi ha prou.		Fer-li front. (víctima)
E2 – P16. Pàg. 36	que això no ho ha de fer, perquè ha de pensar que si li agradaria amb ell que en ell li fessin això, aviam si li agradaria i si ho pensa diria que no.		Parlar amb les assetjadores per cercar la seva empatia. (assetjadora)
E8 – P20. Pàg. 93	No fer-lo reflexionar una mica, de posar-lo en la situació de la víctima, en definitiva en aquestes taules una mica és el que fem, intentem que vegin aquella conducta no i molts quan veuen el patiment i els expliquem <i>ho saps que aquesta persona està en tractament? No, no ho sabia</i>		
E8 – P20. Pàg. 93	, <i>tu que vols a la vida</i> , no una mica de no sé és que al final si tu tractes així a les persones, això és el que set retornarà,(...)però pot ser aquests amics demà no els tens no? I potser estan per interès d'alguna cosa, tracte'ls com t'agradaria que et tractessin a tu, imaginat que et ve algú més gran i t'està fent això, no		
E8 – P20. Pàg. 93 - 94	No i els hi cau com una aixeta, <i>d'ah, però per mi eren bromes</i> , pues no és una broma, no és una broma, <i>bueno és que tenim mala relació</i> , ah però bueno teniu mala relació, pues te n'apartes, ell fa la seva vida, tu fes la teva, i ja està, tot és més senzill, però ens compliquem la vida		

E8 – P17. Pàg. 91	però sí que ens traspassen informació que ens hem d'anar traspasant entre nosaltres, igual que l'assetjament, osti hi ha un alumne que fa un assetjament i resulta que cada dia es posa en aquest banc davant de la casa de la víctima, pues la patrulla de proximitat pot fer una volta per allà		Vigilar les assetjadores.
E5 – P8. Pàg. 61	després els hi dius, però no li diguis bueno a vegades els he tret de la classe.		Sancionar els mals comportaments.
E3 – P4. Pàg. 40	ho fem pels pares perquè clar tu ets mare i veus que el teu fill està patint assetjament, també et sents impotent llavors aquestes eines ens ajuden no?		Formació per dotar d'eines, famílies.
E8 – P1. Pàg. 81	assessorem a les famílies de quins són els passos a seguir legalment de la denúncia i que comporta aquesta denúncia també que a vegades tampoc no saben ben bé quin recorregut té legal, nosaltres els assessorem		Assessorament a les famílies, legal.
E4 – P11. Pàg. 53 - 54	hi va haver una època que es va fer tema de, potser no sé si era, quan anaves tu a l'institut, més d'informació tipus "flyers" i coses així,(...)però sí, sí, que s'han treballat des de joventut trets del bullying		Formació alumnat.
E3 – P4. Pàg. 40	jo vaig anar a parlar amb els pares de les famílies i vaig anar a parlar amb la direcció de l'escola i a veure com ho podíem... i no, no la direcció de l'escola un 10 perquè van aturar-ho fantàsticament bé i els pares també		Assessorament amb altres membres de la comunitat educativa.
E3 – P5. Pàg. 41	vaig anar als mossos i vaig denunciar, però clar, no vaig denunciar a tothom, vaig denunciar al culpable,		Mesures legals.
E8 – P13. Pàg.88	si hem decidit posar denuncia o no perquè això ja, hi ha un assetjament amb agressions repetides,(...) Però ha d'entrar un altre organisme a mirar a veure		

		què passa, l'hem de condemnar, l'hem de posar una pena, una llibertat vigilada, i llavors aquí entren altres professionals a vigilar aquesta persona de quina evolució té, que no ens continuï fent assetjaments		
E3 – P14. Pàg. 47		jo el que vaig fer és primer anar casa per casa a dir <i>escoltem, la teva filla ha fet això a la meva (...)</i> l'endemà a les 8 del dematí, sí que vaig anar a la direcció a dilsi, escolta, a passat això, jo he fet això, i jo denunciaré aquest nen per fer això, que no va servir de res, perquè nens de 13 anys, no els hi passa res. (...)penso que aquestes coses s'han de denunciar, no els hi passa res, ja ho sé, però com a mínim durant uns 15 dies tenen cagarrines, i això és important que les tinguin.		
E3 – P13. Pàg. 45		Llavors el fet d'anar amb un professional i parlar-ne, aquesta persona ja s'encarrega de dir, tu serveixes		Suport professional.
E8 – P20. Pàg. 94		Però no fet per la policia sinó que ho han de fer altres, ho heu de fer els educadors socials [riu] també no? Que també sou part de l'engranatge		Comptar amb altres professionals.
E4 – P14. Pàg. 54-55		com que intervindrien diferents, emmm... agents de l'ajuntament tan de joventut, serveis socials també hi tindria molt a dir, educació, perquè al final és un tema que...	Ramos i Serrano (2016) la formació del professorat sobre l'assetjament és insuficient, però destaquen la importància d'integrar a tots	Actuar en xarxa, de manera coordinada.

			els agents educatius i socials	
	E3 – P16. Pàg. 48	que moltes dones haurien d'agafar i dir doncs no senyor, per això no em passis, no sé, jo penjo un vídeo que mel passen i penso no hem passis això, perquè no n'has de fotre res i fes el favor de parar-ho tu...		Sororitat, en els casos d'imatges.
	PQ14 – Pàg. 102	la resposta més escollida, per 131 persones un 55,7% avisarien a alguna professora de confiança, només amb una persona de diferència un 55,3% avisarien a la tutora. La tercera resposta més triada per 110 persones un 46,8%, és avisar als pares, en penúltim lloc, 90 persones un 38,3% han seleccionat a altres companyes de confiança de l'institut i per últim a alguna altra familiar de confiança ha estat escollit per 40 persones, un 17%.	Martínez, Gómez, i Goig (2019) és mostra per part de l'alumnat, la necessitat de què la resolució de conflictes estigui intervinguda pel professorat, ja que aquests poden actuar des del mateix entorn on s'està produint l'assetjament	Primer s'avisaria la professora, seguidament a la tutora, després els pares i seguit d'alguna companya de confiança i per últim alguna altra familiar de confiança.
Paper de la família	E1 – P15. Pàg. 29	Llavors de les famílies, jo crec que és clau, perquè, tant víctima com assetjador necessiten ajuda, això sempre, els casos que els assetjadors s'ha d'analitzar una mica més, igual que la víctima, si és algú que té inseguretat, si és algú que està passant per un mal moment... Vull dir que no hi ha dues situacions iguals	Canva (2011) Es constata la importància del suport tant familiar com del context escolar per l'afrontament de situacions estressants	Família com a element de suport.

E2 – P13. Pàg. 35	Jo penso això, i pels pares, per la part dels pares lo mateix, treure-li lo que més li agrada fotre-li canya, d'alguna manera	Avilés (2006) i Cañas (2017) una baixa autoestima familiar és un factor de risc en les persones agressores.	Família com a element dissuasiu a través de càstigs.
E3 – P4. Pàg. 40	, et sents abusat perquè veus que no ets l'única família no? Que ha patit un cas d'aquest tipus		Famílies com a suport d'altres famílies.
E3 – P4. Pàg. 40	, i mirem de buscar eines per donar recolzament per donar en els alumnes, com als pares perquè clar, com nosaltres som la part dels pares, els representants dels pares doncs com a mínim donar eines perquè si es troben en una situació similar doncs que puguin fer, o dir, o no sé, com a mínim sentir-se recolzats d'una manera o altra.	Martínez, Gómez, i Goig 2019, <i>en una situació en la qual són assetjats, es recolzen, en primer lloc, en els amics, seguidament de la família</i>	Famílies per donar eines i suport a les alumnes.
E3 – P5. Pàg. 41	les famílies jo vull creure, que si es podien haver ficat a la meua pell, entenc que van fer el possible per treure-ho, no tothom respon igual, per tant, jo entenc que algú o altre no va respondre igual		Empatitzar i ajudar a parar-ho.
E3 – P16. Pàg. 47	Sí, clar, sí, va parar en sec eh! Vull dir crec que la meua reacció va ser tan ràpida que crec que vaig aturar-ho força		Família com a element per actuar i aturar l'assetjament.

E4 – P15. Pàg. 55	Jo és que crec que cal molta formació amb això tant per professors com per famílies, perquè a vegades hi ha una línia molt fina entre que se'n va tot a la merda, com per ser el moment de treballar tant amb una banda com l'altre		Família necessitat formativa per tal de poder treballar amb els fills/es.
E5 – P13. Pàg. 63	Bueno, jo veig que la família es queda molt amb el missatge dels seus fills i ja venen no escolten l'altra versió bueno, l'altre part no? Venen ja defensant els seus fills a, a muerte sense escoltar, a veure lo que dirà el tutor o lo que dirà el professor i això clar també crea que els alumnes se senten recolzats per la família i aquest jo trobo que és un greu problema.		Necessitat de què la família no només escolti la versió dels seus fills/es.
E6 – P11. Pàg. 70	jo penso que és indispensable treballar junts, amb les famílies, hi han les famílies més vulnerables de totes que normalment els hi falten eines i temps per atendre tot això, hi ha famílies molt disposades, i hi ha famílies que no ho admeten, és a dir que el seu fill o filla sigui assetjador, doncs, no ho admeten, però són mínimes eh, la veritat és que es treballa força bé amb les famílies, tots els casos d'assetjament, jo crec que sí, s'han pogut anar solucionant tots els que ens han arribat, vol dir que hi ha un treball en equip de tots plegats, perquè sinó això no, no, no s'hagués solucionat.	Ramos i Serrano (2016) destaquen la importància d'integrar a tots els agents educatius i socials.	Cooperació entre el centre i les famílies, treball en equip.
E6 – P17. Pàg. 72	hi ha famílies que et demanen ajuda, per a on poden anar perquè els ajudin amb l'addicció a les pantalles, d'altres que et diuen bueno, la primera sensació de la família és enfadar-se amb la filla quan ha passat això,		Necessitat de suport del centre.

E7 – P10. Pàg. 78	ara mateix un nen arriba a casa seva i l'últim que fa és parlar amb els pares, estan a les habitacions i tot el rato amb les màquines i ja està, la comunicació amb les famílies entre pares i fills que són més o menys joves mmm veiem que no és tan fluida com sembla llavors(...)aquest és el problema, aquesta comunicació ha de ser molt fluida i sí que a lo millor pots percebre petites coses però clar...	Plaza i González (2019), la comunicació i el recolzament familiar tenen un gran paper.	Necessitat de comunicació dels fills/es amb la seva família.
E7 – P10. Pàg. 78	com ho saps tu si és el teu fill el que ho fa?		Necessitat de detecció per part de les famílies.
E7 – P10. Pàg. 78	Com ho detectes? Eee són coses que dius bueno, i tampoc portaràs al teu fill a l'institut és a dir, aquí tothom o quasi tots venen sols.		
E8 – P1. Pàg. 81 - 82	es pot fer intervenció amb les famílies perquè a vegades les famílies dels assetjadors també desconeixen el comportament dels seus fills.(...) demanem, que és que la pota de la família és totalment imprescindible en l'educació dels nens i llavors, necessitem aquesta ajuda perquè anem tots a la una		Necessitat de cooperació i detecció.
E8 – P11. Pàg. 86	Clar és que les famílies moltes vegades se'n donen conta tard i jo sempre ho dic que és molt important el tema de la comunicació amb el teu fill de parlar,(...) són signes d'alarma que t'han de fer reaccionar, de què li passa al meu nen que abans era d'una manera i ara és d'una altra, que dius és l'adolescència, que sí, que també, però que jo aquesta comunicació fluida l'haig de tenir fluida	Per tant, les persones adultes de la comunitat educativa, sovint són les últimes en percebre situacions, Collel i	Detecció i comunicació. Estar atentes als senyals.

<p>E8 – P11. Pàg. 87</p>	<p>que dius als papes no els vull preocupar, però que han de tenir aquesta confiança i quan comencen a tenir mòbil, s'ha de revisar, però no de manera inquisidora, sinó, ostres que has fet avui, amb qui has parlat, que t'ho ensenyi ell, que evidentment tot es pot borrar, però si jo observo converses del grup de classe i veig contingut no adequat o veig una peli porno, això si no ho reviso, si ho revisoestic amb les orelles més dretes veient tots els problemes que hi han segurament jo podré detectar i acompanyar-lo amb allò que li passi, d'una manera més eficient. Clar les famílies, és complicat perquè estem amb una generació, que els pares a la seva adolescència han estat sense mòbil totalment i em diuen <i>jo és que això del TikTok no sé què és i dic bueno doncs t'hi has de posar, has d'obrir el TikTok, has de mirar que, has de seguir el teu fill i supervisar la merda que hi penja, perquè penjarà moltes cançons, però penjarà altres coses que pot ser està amb calcetes. No? I no pot penjar això i li hauràs d'explicar que no pot penjar això encara que pot ser ell o ella ho veu inofensiu, però potser hi ha persones a l'altra banda que s'ho miren amb altres ulls.</i></p>	<p>Escudé (2004) i Cerezo (1997).</p>	<p>Confiança, atenció i revisió. Renovar-se, aprendré TIC.</p> <p>Atenció i protecció, actualització amb les xarxes.</p>
<p>E8 – P11. Pàg. 87</p>	<p>Els teus fills estan en perill amb això i tu has d'estar per ells, els has de protegir, a la vida real, però també a la vida, clar amb xarxes tenim molts problemes i clar a les famílies que es fiquin les piles, que es fiquin les piles amb les xarxes, bàsicament i que si hi ha alguna cosa que no l'entenen de l'Instagram o de no sé què, és igual, si hi han tutorials de tot avui en dia al Google. És només tenir interès</p>		

E8 – P13. Pàg. 88	i la família, ja que no ha set cuidadora o protectora d'aquest assetjador en aquest moment, o potser no ha sapigut posar els límits eh, també pot passar, o els ha posat i el nen ha fet el que li ha donat la gana, això també passa.	Plaza i González (2019) els estils educatius familiars i els ambients, són propicis per a víctimes i d'altres per assetjadores	Posar límits.
E8 – P14. Pàg. 89	val hi ha una reacció, pot ser en aquell moment molt contundent o autoritària, però que és necessària, perquè si la família et reacciona <i>ya bueno si, pero yo que hago?</i> No que un dia ho vaig dir eh ja, però és el teu fill eh <i>jo que hago?</i> Pues que no tingui mòbil, pues que no tingui paga, pues que no pugui sortir, no sé, que jo hagi d'explicar els càstigs se'm fa com estrany no? L'educació va de part teva.	Els factors familiars tenen una gran els valors familiars, les pautes de criança, la manera d'afrontar conflictes... són potencials factors de risc i/o de protecció.	Necessitat de models de família concisos, conscients de la realitat i conseqüents.
E8 – P20. Pàg. 94	el primer que ens falla actualment és la família, la família ens trontolla(...)No tenen límits, tampoc expliquen res, els pares tampoc detecten, bueno és tot com un peix que és mossega la cua i fa que els problemes es vagin engrandint i no?	Avilés (2006) i Cañas (2017) una baixa autoestima familiar és un factor de risc en les persones agressores.	La família ha de posar límits, tenint una bona comunicació, detectar.
PQ17 – Pàg. 104	Un 40%, 94 persones de l'alumnat enquestat no saben si les famílies actuen adequadament quan hi ha assetjament, seguidament el 31,1%, 73 persones		El percentatge més alt, un 40%, 94 persones, no saben si les famílies actuen adequadament,

		creuen que les famílies sí que actuen adequadament. En tercer lloc, un 26,4%, 60 persones consideren que les famílies no saben que hi ha assetjament i per últim un 2,6%, 6 persones pensen que no, que passen del tema		però ara un 31,1% 73 persones creuen que sí. Un 26,4%, 60 persones consideren que les famílies no saben que hi ha assetjament i únicament un 2,6%, 6 persones passen del tema.
Paper del professorat	E1 – P4. Pàg. 23 - 24	la sensació és que el professorat té una càrrega de treball molt gran, vale?, i que fan com moltes coses i hi ha molts projectes llavors la sensació és que arribem justos a tot no? Jo crec que després de refrescar la formació tothom ho veu molt clar i ho veu molt necessari, potser el que costa més és traduir-ho en el dia a dia no? Hem trobat com que ja estem carregats de moltes activitats de les tutories, trobar l'espai per fer-ho, la dedicació per fer-ho estan en el camí, per fer-ho		El professorat està saturat, costa seguir les pautes durant la rutina.
	E1 – P7. Pàg. 25	Com a professional sento que tenim moltes funcions, moltes, i que costa arribar a tot, però que al principi potser no, però que el protocol déu-n'hi-do lo ben especificat que està, el que passa, que per dur-lo a terme, tal com diu, hauries de deixar de treballar i dedicar-te només al protocol.		El professorat està saturat, però el protocol ajuda.
	E8 – P10. Pàg. 86	Sí, hi ha persones que tenen més dificultat, s'ha d'asseure en cercle, s'ha de fer un treball, la figura del tutor, ha de tenir hores per poder treballar amb el grup i veure les dificultats d'un i d'altre i entre tots arribar a punts comuns, és que		Tenir hores per poder conèixer els grups, saturació.

		és molt complicat, tenen una feinada els instituts que jo a vegades els veig i fem teràpia		
E7 – P8. Pàg. 77		no saps fins a quin punt l'altra persona està patint, no està patint, si és dintre del joc, no és dintre del joc clar jo per això intentes conèixer molt l'alumne, intentes interactuar saber com va en tot o com estan en aquell moment i amb qui es porta millor o amb qui es porta pitjor i això es veu mol al pati, al pati o entre classe i classe es veu molt, però si no ho coneixes clar, veus, veus una cosa que a lo millor pot ser aïllada, o no, llavors és molt important el tema dels tutors i tu mateix saber també com, com va tot perquè depèn com som 27 persones a classe on al tutor se li poden passar cosetes.	Plaza i González (2019), destaquen la figura del professorat com un agent de risc o protecció en funció de les seves habilitats, del control de l'aula i de la coneixença de les dinàmiques del grup. Així com és un element de protecció un claustru estigui motivat i que treballi en equip per fomentar la detecció, intervenció i prevenció de l'assetjament.	Conèixer l'alumnat per facilitar les deteccions. Motivació.
E7 – P13. Pàg. 79 - 80		S'ha de tenir les ganes de fer-ho i com a professor, no fer com si no veiessis res, que està molt bé, vinc aquí, ara faig les meves classes, vaig a la sala de professors xerro allà i moltes vegades és lo que he dit jo, com a professor no és les classes que fas sinó les intencions que et fan més, tu com a professor, jo no recordo qui em va fer les millors mates, o qui em va fer les millors tecnologies(...)per acabar marcant a un alumne, pos bueno, has de saber com està, has de saber que li passa mmm no ho sé, veure jo que sé si juga a futbol, o si juga a bàsquet, com li va anar aquella setmana, o aquell partit, cosetes que diguis ostres pues mira, s'interessa per mi i si s'interessa per tu, pues sabrà, tindràs més possibilitats que si li passa algo, t'ho expliqui, o que tu et donis conte de què en aquell moment no està bé i tu li puguis preguntar que passa,		

		jo per exemple un alumne de 4t se li veia amb unes ojeras impressionants i li anava preguntant que passa, que passa i diu, <i>em passa algo, però no t'ho vull explicar, vale pues, no passa res.</i>		
E8 – P10. Pàg. 85 - 86		jo he anat a vegades a aules i només amb una hora m'han explicat coses els alumnes increïbles i només he estat una hora amb ells, i no em tenen confiança llavors, penso ostres, perquè no ho han explicat això al professor o professora, de vegades costa, o potser jo he dit aquell comentari o he exemplificat aquella cosa no? I aquella persona ha dit <i>osti a mi això, em passa o m'ha passat, potser l'he fet reflexionar, els professors pobres tenen un currículum que han de complir amb unes competències, quedà allà, si es descuiden no fan ni el temari que toca, llavors, potser hi han coses que són molt importants que no se'ls pot dedicar temps i no es culpa del professor, sinó del sistema que estem estructurats d'aquesta manera i jo sempre ho he dit hi ha coses que són supercabdals d'explicar als petits, moltes de valors, d'autosuficiència bàsica, com primers auxilis, que és que les persones no saben fer una RCP i això ho hauríem de saber fer tots... I com aquesta...</i>		Saturació del professorat i necessitat de comunicació i coneixença dels alumnes.
E1 – P15. Pàg. 29		El professorat quan li demanem col·laboració en casos d'aquests normalment tothom està molt disponible, jo crec que ho compleix molt, vull dir que un cop ho detectes, el problema de l'assetjament, quan ens arriba a nosaltres de vegades és molt tard, i aquell alumne fa molt temps que ho aguanta i ho calla, saps?	Collé i Escudé (2004) i Cerezo (1997) les professores sovint són les últimes en percebre	Dificultat de detecció, al professorat li arriba tard, però és mostra col·laborador.

			aquestes situacions.	
E7 – P7. Pàg. 76	com a professor te'n dons compte, però no saps com actuar		Navarro (2011) i Benítez i Justicia (2006) el professorat no han rebut formació específica.	Dificultats per l'actuació.
E4 – P14. Pàg.55	jo crec que caldria molta més formació també per part de professorat per treballar tot això, que no sigui lo típic de, feu-vos una abraçada i ja està.			Formació pel professorat perquè aquest tingui eines.
E1 – P6. Pàg. 24	Costa molt que el docent en sigui conscient			Poca detecció del professorat.
E1 – P15. Pàg. 29	és molt important aquestes sessions de divulgació perquè, jo per exemple ja començo amb els de primer dient: <i>Eei! Ja esteu avisats ara, la informació ja la teniu, avui és un dia important i a partir d'avui ja sabeu el que sí i el que no i el que us pot passar a partir d'avui i el que us pot passar que no i sobretot, sobretot, això no?</i>			Informar a l'alumnat de la postura del centre vers l'assetjament.
E1 – P17. Pàg. 30	també la gestió de l'aula és superimportant, jo crec que és un art saber trobar l'equilibri entre marcar límits però fer-ho sense, recórrer a l'amenaça no? I marcar uns límits sans, és a dir, fent-te respectar, com a profe e, ja et dic, fent-te respectar i permetent que allà hi hagi un clima adequat, això ja és un art			Gestió de l'aula amb límits, fent-te respectar promovent un clima adequat.
E2 – P13. Pàg. 35	general jo crec, que per exemple el professorat, també tindria que fotre canya, jo que sé si veuen o jo que sé castigada o jo que sé fer-li fer coses, perquè ells se'n donguin conte de què lo què estan fent està malament.		La Martínez, investigació de Gómez, i Goig (2019) mostra per part de l'alumnat la necessitat de què la resolució	Marcar límits clars, sancionar mals comportaments.
E5 – P14. Pàg. 63	jo crec que hauria de ser immediat a la que passa algo doncs o pares la classe o li dius a aquella persona que prou, crec que ha de ser immediat, i després quan			Actuar amb rapidesa.

		acaba la, la classe parlar amb aquest alumne que no deixar-ho passar com si fos, bueno és una tonteria d'un moment no, tallar-ho ja des de l'inici.	de conflictes estigui intervinguda pel professorat, ja que aquests poden actuar des del mateix entorn on s'està produint l'assetjament.	El professorat està implicat, actua amb rapidesa.
E5 – P12. Pàg. 62		Bueno aquí de seguida s'actua eh, perquè en el moment que li dius al tutor o al professor, de seguida ja o es parla amb l'alumne o es parla amb la família directament		
E5 – P8. Pàg. 61		<i>Dic te'n dons compte de què potser l'altra persona se sent incomoda quan fas aquest comentari? Diu no perquè jo veig que riu, per què passa això saps? I a mi, em passava amb d'aquí el SIEI que li feien les bromes i li deien que et molesta que te digui això? No, no, clar, davant d'ells diuen no, no, no, però després aquí al SIEI m'ho deia sí, sí.</i>		Prendre mesures i tenir confiança i comunicació amb les alumnes.
E3 – P6. Pàg. 41 - 42		els professors també haurien de ficar-se una mica en la pell i intentar ajudar, també t'haig de dir eh que... sí que algun professor un cop que té algun... ha dit alguna cosa que dic, home, això has dit, dir-ho d'aquesta manera perquè... com si hagués set l'alumna qui s'ho hagués buscat, ningú s'ho busca una cosa així, vull dir d'ara tu ets lliure de fer el que vulguis amb tu mateixa, però a veure una cosa és això i una altra cosa és que s'esbombi així...	Martínez, Gómez, i Goig (2019), l'assetjament passi desapercbut i/o que les agressions s'interpretin com fenòmens puntuals, no creien que estigués passant al centre.	El professorat hauria de ser empàtic i conseqüent. No culpabilitzar a la víctima.

E3 – P6. Pàg. 42	els professors també s’haurien d’involucrar una miqueta, ja n’hi ha que sí que ho fan eh, jo crec que n’hi ha alguns que si, i d’altres que diuen això no va amb mi que s’espavilin, vull dir suposo que hi ha una mica de tot.		El professorat s’ha d’implicar.
E5 – P9. Pàg. 61	Sí, bueno a mi a més una feina que m’agrada de... resoldre conflictes		El professorat se sent capacitat.
E5 – P15. Pàg. 63	lo que veig és que a vegades que has fet com un seguiment clar el grup que està la persona que és superimportant no?		Seguiment del grup, veure el seu avanç.
E6 – P10. Pàg. 69 - 70	professorat en definitiva tots són una mica tutors de tots els alumnes que tenim, per tant, el paper del professorat és, en el moment que es detecta, que hi ha una senyal, doncs actuar, comunicar-ho en el tutor i això automàticament es porta a la comissió d’atenció a la diversitat, es passa també a l’equip de direcció i ho comencem a treballar, per tant, la funció de tot el professorat, que és la que està fent és acompanyar i quan veiem que hi ha situacions d’assetjament emm... evidentment acompanyem a l’assetjat i també a l’assetjador perquè per algun motiu ho fa hem de mirar com solucionem això i entrar una mica més a fons, sobre per quins motius ho acaba fent, no es tracta només de fer un càstig simplement, perquè aquí no solucionarem res, sinó indagar, l’assetjador quin és el seu passat, que ha passat perquè estigui portant a terme aquest assetjament, a vegades fins i tot demanem recolzament a fora i sí que treballem amb psicopedagogs i logopedes de fora per anat treballant tot aquest tema.	Pérez, Ramos i Serrano (2016) importància d’integrar a tots els agents educatius i socials per implementar estratègies de col·laboració.	Treballar en xarxa, detectar i actuar, acompanyar a l’assetjat i l’assetjador.

	E8 – P10. Pàg. 86	i a l'escola li demanem que cobreixi moltes parcel·les, clar el professor, home, seria perfecte, jo ara amb l'experiència que jo tinc ara com a mosso, osti pot ser estaria més per això que per les competències, ja aprendrà els coneixements, s'acaben aprenent igualment o al final, s'obliden, hi ha moltes cosetes que són molt més importants [riem] que són maneres de gestionar el grup, de relacions personals, d'habilitats socials, que després et serveixen per a tot i jo crec que és molt més important, això que no, que se sàpiga no sé, les comunitats autònomes, no sé, o algo de geografia, que potser no et fan falta		Implicar-se més en coneixements transversals i no curriculars.
	PQ16 – Pàg. 103	Un 31,91%, 75 persones de l'alumnat enquestat no saben si les professores actuen adequadament quan hi ha assetjament, seguidament el 30,2%, 71 persones creuen que les professores no saben que hi ha assetjament. En tercer lloc, un 24,3%, 57 persones consideren que les professores no actuen adequadament, passen del tema i per últim un 13,6%, 32 persones pensen que sí que actuen adequadament		En primer lloc, l'alumnat no coneix si les professores actuen de manera adequada, seguit de les persones que pensen que el professorat no sap que hi ha assetjament, després es pensa que les professores no actuen adequadament i en últim lloc, es pensa que actuen adequadament.
Paper alumnat	E1 – P4. Pàg. 23	la implicació dels alumnes de tercer que per a mi és clau perquè clar, els de primer tenen moltes ganes, i els de tercer els hi fa una mica de mandra, però aquí el motor el tenen els de tercer que són els grans.		Implicació de l'alumnat.

E6 – P19. Pàg. 73	els alumnes de 3r vulguin tenir aquest diàleg i aquest companyerisme pels de primer cada vegada costa més, els de primer en tenen ganes, però als de 3r els hi fa mandra		
E1 – P9. Pàg. 26	Avui mateix parlava amb una alumna que em diu: <i>Jo ja veig que això que li fan a aquest noi no està bé, però a mi em fa por que si jo dic algo a mi em deixin de banda</i>	Cañas, 2017, culpabilitat o vulnerabilitat, per no haver ajudat a les víctimes o per témer una futura agressió cap a elles.	Por a actuar per una represàlia futura vers elles.
E7 – P7. Pàg. 76-77	com a alumne? Si alces la veu, és com et defineixen aquí ets com un “sapo”, i llavors t’ajuntes, també t’acabes rient o t’acabes rient de les bromes que fan les altres persones o fins i tot les acabes fent tu, llavors t’acabes unint per no ser diferent o perquè no vols que comencin amb tu llavors és lo que dèiem abans, t’adaptes.		Seguidisme, per por a les represàlies.
E3 – P6. Pàg. 42	en comptes de ser tan dolents haurien de començar a ser més comprensibles perquè evidentment la societat és el que hi ha, vull dir avui et toca a tu, però demà li toca a un altre i demà pots ser tu	Plaza i González, 2019, les assetjadores tenen poca empatia.	Més empàtics per no assetjar.
E3 – P14. Pàg. 46	me'n vaig assabentar perquè van vindre, el meu fill que tenia una amiga que anava a la seva classe, precisament el germà d'aquesta seva amiga, va ser el que va iniciar-ho tot, i quan jo me'n vaig enterar, m'ho va explicar		Explicar l'assetjament a adults, manifestar els seus sentiments i mal estar.
E4 – P19. Pàg. 57	els joves amb els que tenim contacte des d'aquí estan conscienciats, perquè expliquen coses, es queixen de coses, manifesten coses que jo a la meva època no feia, aquest nivell cada vegada hi és més.		

	E6 – P9. Pàg. 69	però sí que hi ha hagut no per dit molts, però que s’han treballat entre alumnes de la tutoria.(...) ja no hem hagut d’activar el protocol i n’hi ha hagut que sí que l’hem hagut d’activar		Treballar entre elles per solucionar la situació.
	E8 – P1. Pàg. 81	sempre fem molt incís a les persones que miren perquè són els que tenen el poder de poder canviar coses de si es fiquen en el costat de l’assetjador, l’assetjament és més greu, si es fiquen en el costat de la víctima, l’assetjador deixa d’assetjar	Collé i Escudé, 2004, les agressions entre iguals, són un fenomen grupal. Cerezo (1997)	Importància del grup i el seu posicionament.
	E8 – P18. Pàg. 92	i hi va haver una reacció molt maca en aquest cas concret, de què els que miren es van posicionar.(...) A favor de la víctima, llavors, en un moment que una li va dir no sé què, la resta van sortir tots i es van posar darrere de l’altre li van dir <i>que li estàs dient? I les altres van girar cua i van marxar.(...) I “tup”, s’ha acabat l’assetjament, no hi han vist aquí d’osties, si tinc aquí 15 persones que m’estan dient que estàs fent? No n’has tingut prou no?</i>	indica que és el grup el qual reforça aquestes conductes agressives, ja que valora més positivament a les agressores que a les víctimes.	
	PQ13 – Pàg. 102	El 40,9%, 96 persones si assetja’n una persona, avisen algú perquè ho pari, la següent resposta més escollida és intentar parar la situació personalment amb un 26,4% el que suposa 62 persones. 54 persones un 23% s’ho miren sense fer res, però pensen que haurien de fer alguna cosa. En menor mesura 15 persones, un 6,4% s’ho miren sense fer res, no va elles el tema i per últim 8 persones un 3,4% han escollit m’hi uneixo	Olweus (2001), l’agressor o agressors, els seguidors, els partidaris, els espectadors, els possibles defensors i els defensors.	El més comú és avisar algú perquè pari la situació d’assetjament, seguit de parar-ho personalment, després estarien les persones que s’ho miren sense fer res, però creuen que haurien de fer alguna cosa, després les que s’ho

				miren i en últim lloc, les que s'hi uneixen.
--	--	--	--	--

Taula la comunitat educativa. Font: Elaboració pròpia.

Formació				
Subcategoria	Codi	Transcripció	Referents teòrics	Anàlisi
Necessitat	E1 – P10. Pàg. 26 - 27	<p>nosaltres com a professionals o molt del professorat està poc format en qüestió de conflictes. Ho aprens d'una forma autodidàctica perquè veus que ho necessites saps? Però no ens ensenyen com mediar conflictes si tu no fas un curs de mediació saps? O si tu no t'empapes d'aquest protocol i veus les pràctiques restauratives poden ser una eina.</p> <p>J: No es fa cap tipus de formació específica...</p> <p>C: No. Jo porto 16 anys que estic al departament i jo m'ho he buscat jo.</p>	Pérez, Ramos i Serrano (2016) comenten que en la preparació i formació universitària el professorat no han rebut formació específica per a fer front a aquestes situacions. La formació del professorat sobre l'assetjament és insuficient, però destaquen la importància	Aprentatge autodidàctic, no es fa formació específica.
	E1 – P11. Pàg. 27	<p>és quan connectes amb la pràctica que veus les necessitats que hi ha i això n'hi ha moltes, jo penso que, per a l'element a la pràctica ens haurien d'anar reciclant formant i tal, i tot això t'ho sols pagar de la butxaca, sí, hi ha algun curs subvencionat online i tal, però jo he fet dos màsters que mels he pagat de la butxaca, i tots els cursos majoritàriament, te subvenciones tu...</p>		Aprentatge autogestionat, hi ha necessitat d'aprenentatge.

E7 – P9. Pàg. 77	Jo crec que com a professors ens haurien d'ensenyar més ens haurien d'educar més en el tema del bullying i com... com aturar-lo o com... perquè al final xerrades	d'integrar a tots els agents educatius i socials.	Falta formació al professorat.
E2 – P19. Pàg. 37	però a part d'això potser a lo millor, valdria més també fer coses perquè tinguin empatia els uns amb els altres i se'n donin conte de què, lo què fan està malament, penso jo		Formació per tenir més empatia. (alumnat)
E5 – P20. Pàg. 65	sempre és formació externa, crec que hasta el professorat hauria de fer-ho més com a tutor, fer un treball, no sé si ho fan aquí de... d'aquest tema amb els seus alumnes quan tenen tutoria(...)Que vingués una persona externa sinó també tu com a tutor de fer amb els teus alumnes		Formació dels tutors cap als alumnes.
E2 – P20. Pàg. 37	a vegades es pot sapiguer com actuar, però a vegades també t'aniria bé sapiguer, que et donessin un al·licient de dir pues mira, en un cas aixís lo millor, seria fer allò, fer això... que també t'ajudaria en cas que t'hi trobessis, penso que també aniria bé.		Formació per a tenir eines i saber actuar. (professorat)
E8 – P17. Pàg. 90	la formació, mm sempre és benvinguda i jo crec que en tots els nivells que si tu coneixes una cosa de primera mà la propera vegada que te la trobis, la reacció serà més positiva		
E4 – P15. Pàg. 55	Jo crec que el professorat també necessita molta formació en tots aquests temes per poder-los abordar i per poder-los detectar i estar al cas		Formació professorat per poder detectar i actuar.

E5 – P19. Pàg. 65	sí, sí, perquè a vegades no ets conscient no? De fins a quin punt l'alumne això, pot estar passant malament, jo crec que s'hauria de fer (...)al claustre crec que hauria d'estar tothom del claustre.		Formació per sensibilitzar el professorat.
E3 – P12. Pàg. 45	com més formació fem i més diguem això no és correcte, això no serveix, això és... però... jo crec que encara queda molt camí per fer, molt		Encara s'ha de fer més formació perquè quedi més clar.
E7 – P9. Pàg. 77	però si no ho experimentes, jo ho sento molt, és com aquell projecte que et comentava els hi posaven als alumnes ulleres 3D perquè tothom experimentes que era el bullying o com es donava bueno pues, quan ho experimentes encara que sigui amb ulleres 3D pos bueno, més que et vingui algú i et digui això és el bullying i et posi la típica definició del bullying és... o que això s'ha de fer bueno, les paraules al final és molt, molt, se les endú el vent i clar tu necessites accions, jo crec que hauria d'haver-hi algú o des del tutor juntament amb el grup de psicopedagogia mmm poder-ho portar, el tema i ajudar aquelles persones que es puguin trobar en aquestes situacions.		Formació activa, a través de dinàmiques i jocs de rol.
E7 – P13. Pàg. 79	jo crec que si pues una xerrada del bullying com no ho sé situacions... no ho se és a dir, com detectar-ho, això sí que estaria bastant bé, però lo que, dic jo mmm s'ha de tenir ganes.		
PQ20 – Pàg. 105	Un 66,4%, 156 persones enquestades creuen que és necessari treballar més l'assetjament als instituts, precedit d'un 21,3%, 50 persones que no ho tenen clar, per últim un 12,3%, 29 persones creuen que no és necessari		La major part de l'alumnat considera que s'ha de treballar més l'assetjament, seguit de les que no ho tenen clar i

				per últim les persones que no ho veuen necessari.
Prèvia	E1 – P4. Pàg. 23	una formació inicial molt potent que tothom va sortir com molt convençut, però això feia com, no sé, 8 o 10 anys hi havia hagut molt canvi de professorat. Ens va fer una sessió que era de 2 hores, amb tot el claustre perquè hi havia com molt canvi de professorat, l'any passat també vam estar fent una mica de feina de reflexió amb ell, i a través de la comissió d'educació emocional, i la intenció era com fer-lo rejuvenir, a tornar-lo a engegar		Del programa TEI (professorat).
	E6 – P21. Pàg. 73	D'assetjament, jo crec que la formació del programa TEI ja era això, com podem fer prevenció, com podem ajudar al professorat, com l'hem de treballar, vull dir que més o menys ens van donar eines i molt material, però com tot estem a tants projectes que costa atrapar-ho tot, jo crec que el professorat té formació per acompanyar els alumnes amb l'assetjament.		Formació per la prevenció, eines i material. A vegades a la pràctica no funciona tan bé, per la saturació.
	E6 – P19. Pàg. 73	Aquesta formació és el fundador del programa TEI, el que ha explicat, és en d'altres centres com l'aplica i a posat exemples pràctics del funcionament, el crec la veritat, però quan t'ho expliquen és molt llaminer, i la realitat acaba sent una altra		També formació amb 1r i 3r.
	E1 – P5. Pàg. 24	programa TEI, també té una part de formació i prevenció inicial, al principi de curs jo vaig passar per tots els primers i tots els tercers, els tercers fan com una sessió d'actualització i formació, i els primers es fa com una sessió de divulgació		

		de l'assetjament, de bueno, de posar en comú alguns dels aspectes importants, llavors, demanaves, torna-m'ho a dir, si hi ha altres coses...		
E2 – P19. Pàg. 37		fan últimament, fan xerrades de bullying i de coses d'aquestes de violència de tot això perquè la canalla, també se'n donin conte i vegin... jo crec que això està bé,		A través de xerrades, per a conscienciar (alumnat).
E3 – P4. Pàg. 40		ens fan arribar certa informació que reté informació, de diferents cursos que es poden organitzar pagats, gratuïts, o el que siguin. Si veiem alguna cosa que és important o rebotem a la, a la direcció per si ells ho volen contactar pels nens o si creuen que els hem de pagar nosaltres o ho troben interessant		Formació gestionada per l'AMPA (alumnat).
E3 – P12. Pàg. 44		això s'explica en els nanos, es fa formació, venen psicòlegs i parlen amb ells i coses d'aquestes, però no sé		Formació a l'alumnat, xerrades.
E8 – P1. Pàg. 81		xerrades que són específiques d'assetjament a les quals es poden treballar a l'aula i es treballen tot el conjunt dels alumnes no només amb la víctima, i l'agressor, sinó que es treballa en tot el grup que mira que són molt importants(...)s'intenta fer la prevenció, però tot i fer la prevenció ens passen coses		Amb tot l'alumnat, prevenció. Xerrades per part dels mossos d'esquadra.
E8 – P6. Pàg. 84		nosaltres tenim una xerrada concreta d'internet en la qual, l'hem fet a tots els instituts de secundària, parlem molt dels perills de la xarxa de la intimitat i de les coses que són teves i que has de tenir molt clar amb qui comparteixes		Xerrades focalitzades, exemple, ciberassetjament.

		perquè un cop has compartit aquella imatge tu la perds, i llavors has de ser conscient de que amb aquella imatge si es publica que passa, tant te fa?		
--	--	---	--	--

Taula Formació. Font: Elaboració pròpia.

El centre				
Subcategoria	Codi	Transcripció	Referents teòrics	Anàlisi
INS com a sistema (protocols)	E1 – P5. Pàg. 24	a nivell de departament hi ha un protocol que és una passada, un protocol de prevenció, detecció, intervenció d'assetjament que és molt potent i que té moltes eines, en aquest mateix programa es parla de les pràctiques restauratives per exemple, que són els cercles restauratius, les reunions restauratives, és una eina que de vegades utilitzem, que vam començar a utilitzar l'any passat amb la N, de posar-ne alguna en pràctica, i aquest any ja diria que n'he fet un parell o tres sí que sí. També vas a buscar les bases del protocol aquest... Com preventivament.	DECRET 279/2006, de 4 de juliol, l'article 25 explicita que la mediació pot usar-se com a estratègia preventiva. Protocol d'assetjament i ciberassetjament, 2019). Aquest protocol pretén ser una eina efectiva pels centres i el professorat de prevenció detecció i intervenció vers l'assetjament escolar.	El protocol funciona molt bé té eines per prevenir, detectar i intervenir. Va molt bé per repassar les bases quan és convenient. Cercles restauratius, són una eina útil.
	E1 – P7. Pàg. 25	protocol déu-n'hi-do lo ben especificat que està, el que passa, que per dur-lo a terme, tal com diu, hauries de deixar de treballar i dedicar-te només al protocol.		El protocol està molt bé, però per seguir totes les indicacions hauries de dedicar-hi molt temps.
	E1 – P6. Pàg. 24-25	O sigui quan hi ha una sospita d'assetjament tu el que fas és iniciar una investigació, i en aquesta investigació a nivell de centre quan tens tota la	PEC de l'INS MMiP (2018) Observació del comportament general d'aquests	Primer pas, investigar, si hi ha assetjament, s'utilitza el protocol i els passos.

		informació, de les diferents parts recollides acabes decidint si creus que n'hi ha o no n'hi ha, vale? Llavors el protocol mateix ja t'explica els passos a fer.	alumnes dins l'INS: a la classe, als canvis d'hora, a l'esbarjo, durant les sortides acadèmiques, en els actes lúdics, al menjador...	
E6– P6. Pàg. 68		activar-lo primer vol dir fer un sondeig, fer observació i, per tant, l'equip d'orientació, com de tutors, com de direcció quan l'activem el que fem és observació de companys, observació de tota la situació i aleshores posem en comú a la reunió d'atenció a la diversitat, la informació que tenim, moltes vegades aquest assetjament no acaba sent assetjament, sinó conflictes entre adolescents i algun cop si i aleshores hem activat el protocol. És a dir, primer hi ha un pas previ, abans d'activar el protocol que és detectar si hi ha assetjament, si veiem que realment hi és o pensem que hi pot ser, activem el protocol		Primer es fa una observació, seguit d'una posada en comú amb la reunió d'atenció a la diversitat, després ja es decideix si s'activa el protocol o no.
E2 – P14. Pàg.35		ara mateix no sabria dir-ho perquè això tampoc m'ho expliquen elles		Part de la comunitat educativa no coneix el protocol.
E3– P5. Pàg.41		El desconec força perquè la veritat com que no m'hi havia trobat mai,		
E4– P8. Pàg. 52		A veure ells segueixen el protocol que han de seguir com a centre... Que això ben bé... No tinc clar el protocol que han de seguir		
E4– P17. Pàg. 56		sé que fan tot aquest tema no? Que suposo que també encarat per això? No d'això dels tutors? No sé com es deia(...), imagino que tots aquests programes que es van fent van molt encarats a detectar o prevenir, no sé si tenen cap més		No es coneix el protocol. Coneixença que se segueix el programa TEI.

		programa, ni conec quin protocol segueixen. El que passa que sí, sí... sí que t'informen moltíssim		
E7– P12. Pàg. 79		Jo... no ho sé, no conec a cap, sé que està el projecte TEI que és el projecte que van iniciar pel tema del bullying o per a intentar que tinguessin un referent més gran que els hi pogués explicar el tema, perquè, com li estava passant, per tal de no anar directament als professors que sempre costa més, però jo... no sé quin pla d'actuació hi ha.		
E5– P18. Pàg.64		bueno, amb el TEI també s'està treballant això no? Perquè un alumne de primer se senti com... acompanyat per un de tercer que està molt bé també el TEI.		
E6– P9. Pàg. 69		el que haurem de treballar és la prevenció, llavors estem en el programa de tutoria entre iguals, que el professorat ha fet formació i, per tant, el que intentem és quan una alumna, ja entra aquí a l'institut emm, nosaltres com equip directiu, quan fem la benvinguda, ja els hi expliquem, que tot el tema de l'assetjament, sigui via xarxes, sigui presencial, la tolerància és 0 i per tant, les conseqüències són greus i ho comencem a treballar a partir del TEI,		Programa TEI, inici de la prevenció.
E6– P20. Pàg. 73		i això ens ho ha aturat tot i ara és tornar a començar, que es tornin a veure, no ens ho ha posat fàcil, perquè això, l'èxit és que hi hagi una continuïtat i que ells es vegin i es trobin als esbarjos.		Programa TEI, pausat per la covid.
E5– P2. Pàg.58		una cosa és codocència i nosaltres fem suport a l'aula dels alumnes SIEI, la codocència la farien tots els alumnes de l'aula		Codocència.

	E6– P7. Pàg.68	que en tots els casos que l’hem activat aaa s’ha aturat la situació, primer de tot és aquesta observació, llavors, sí que el tutor parla amb l’alumna assetjada		El protocol és eficaç.
	E8– P7. Pàg.84	Per tant, tu consideres que el pla del centre és adequat? C: Sí, sí i tant activen quan han d’activar els recursos necessaris.		
	PQ18 – Pàg. 104	Un 47,2%, 111 persones enquestades no saben si hi ha algun programa al centre, precedit d’un 22,1%, 52 persones que pensen que sí que n’hi ha, la tercera opció més triada amb un 19,6%, 46 persones, és, m’agradaria que n’hi hagués un. Un 6,8%, 16 persones pensen que no hi ha cap programa i un 4,3%, 10 persones pensen que no és necessari.		Majoritàriament, l’alumnat no sap si hi ha cap programa al centre, seguit de les persones que pensen que sí que n’hi ha i les que els hi agradaria que no hi hagués un, en penúltim lloc, es pensa que no hi ha cap programa i en últim que no és necessari.
Coordinació	E3– P1. Pàg. 38	el més important, estar agafat de la mà que dic jo, amb la direcció de l’escola perquè és el vincle diguéssim de comunicació, és el mitjà de comunicació entre les famílies i la direcció de l’escola. Llavors a part d’això el que sí que solem fer és una reunió al mes, cada mes ens reunim tots a l’AMPA perquè els estatuts ho marquen, ens hauríem de reunir un cop al mes i n’hem tractant temes no?		Entre el centre i les famílies: AMPA. Importància de la comunicació. Reunions.
	E4 – P1. Pàg. 50	també estem molt lligats amb l’institut, ens coordinem molt amb la directora, fem moltes reunions i arrel de la pandèmia, bueno els joves, també s’han hagut		El centre i l’ESPAI. Coordinació i reunions.

		de motivar, de treballar altres aspectes que bueno ens han anat molt bé estar coordinats		
E4 – P3. Pàg. 51		recuperar tot aquest aspecte, per això també ens va molt bé aquesta coordinació amb l'institut, també si hi ha joves que han detectat alguna cosa que ens ho diguin de seguida i poder treballar coses des d'aquí		La coordinació és molt útil per la detecció de tota la comunitat educativa.
E4 – P8. Pàg.52		coses des d'aquí que sí que hem hagut de dir: <i>esteu al cas que passa això?</i> I llavors sí que ens coordinem, vull dir tant, per una banda, com per l'altre.		
E4 – P16. Pàg. 55		si podríem intervenir, però mai és una intervenció tu sol, sempre és molt coordinat amb tothom no? Sobretot amb l'institut a sacó, depèn d'on formes part aquesta persona potser, també hi podria intervenir serveis socials, la intervenció la majoria de vegades perquè funcioni l'has de fer amb tots els agents implicats i tots en la mateixa direcció, si ho fas sol segur que hi ha alguna cosa que et deixes, que no estàs al cas, no? Crec que seria el millor	Martínez, Gómez, i Goig (2019) recalquen la necessitat de coordinar a tota la comunitat educativa perquè les intervencions promoguin el desenvolupament integral de l'alumnat.	Importància del treball en equip i no actuar soles. Altres agents SS. Anar totes en la mateixa direcció. Important contemplar tot el context de la persona.
E6 – P5. Pàg. 68		ser-hi perquè veus quines són les preocupacions dels tutors, què està passant en aquell nivell. Si fem un grup impulsor doncs de transformació educativa ser-hi doncs perquè, realment la direcció és qui lidera això, i llavors ho proposem a claustre, si estem a l'equip impulsor doncs de promocionar el plurilingüisme al centre també hi som perquè a partir d'aquí també veus a on podem arribar, la		Involucrar-se, per tenir una visió més global.

		direcció una mica no t'hi involucres a fons, fons, formes part de tot per tenir aquesta visió global de centre.			
E6 – P9. Pàg. 69		A part d'això jo crec que és un control constant, un acompanyament més que control per part d'orientadora, tutora i direcció de l'alumne assetjat, la veritat és que hi ha força comunicació amb direcció i tutors i quan hi ha un cas d'assetjament de seguida ens arriba, de seguida.		Comunicació i coordinació dins del mateix centre, per poder actuar amb celeritat.	
E6 – P22. Pàg. 74		l'assetjament és un treball de tota la comunitat educativa i de tots els agents de l'entorn, jo penso que treballar un cas d'assetjament, doncs per exemple al centre estan augmentant molt les famílies més vulnerables, segurament serà un treball que hauríem de fer conjuntament la família el centre i serveis socials	Pérez, Ramos i Serrano (2016) la formació del professorat sobre l'assetjament és insuficient, però destaquen la importància d'integrar a tots els agents educatius i socials per implementar estratègies de col·laboració entre professorat, alumnat, famílies, Serveis Socials i protecció de menors.	Tots els agents han de treballar, SS.	
E8 – P1. Pàg.81		nosaltres el que fem és una mica de pedagogia, juntament amb el centre hi ha unes xerrades que són específiques		Formació per l'alumnat coordinada, mossos.	
E8 – P2. Pàg. 82		Exacte, però treballem amb xarxa(...)en aquesta taula també hi entra serveis socials, treballem de manera molt estreta perquè ens ajuden, perquè de vegades hi ha famílies que també són usuaris de serveis socials		SS.	
E8 – P13. Pàg.		ens coordinem no? De què és el que s'ha fet fins ara i aquest cas que és el que podríem fer o el és necessari en funció una mica de la gravetat dels fets,		Coordinació del centre amb mossos.	
E8 – P15.		Mira això ens coordinem molt amb el centre i valorem de si hem anat, en funció, depèn de com perquè hi ha vegades que els fets passen dins el centre i altres		Coordinació de mossos amb el centre.	
				<i>DECRET 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de</i>	

Pàg. 89 - 90	que passen fora, i això també, clar el centre diu, jo sanciono pel que passa aquí a dins, però l'agressió que ha passat a fora no la puc sancionar perquè no entra les meves competències, ens hem de coordinar, hi ha vegades que hem fet mediacions aquí a la comissaria, i no al centre perquè els fets han passat fora, els fets que hagin passat a dins fem la mediació al centre i llavors hi ha equip directiu, el tutor, el psicopedagog, en alguns casos fins i tot ha vingut serveis socials perquè resulta que tenim aquell rànquing d'altres coses familiars, ens ve la família, l'agressor i mossos i fins i tot a vegades policia local perquè resulta que en aquell municipi també hi ha policia local i resulta que ells també han fet alguna intervenció.	<i>l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya</i> , que a l'article 25 explicita que la mediació pot usar-se com a estratègia preventiva.	Mediació al centre o comissaria. SS. Policia local.
E8 – P17. Pàg. 91	Ostres com del nostre tema el saben, això fa mal també no que vegin que estem coordinats entre nosaltres.		Coordinació per tal que les persones assetjadores siguin conscients que les vigilen.
E8 – P17. Pàg. 91	això ens va molt bé també amb la policia local que moltes vegades en els pobles que són més grans, que ells doncs treballen les coses que són així més concretes, doncs fer aquestes mediacions a vegades amb ells, no? Que coneixen ben bé els nanos, els coneixen pel nom, que nosaltres, clar tota la comarca, a vegades ens costa		Coordinació mossos i policia local.

Paper del centre	E1 – P8. Pàg. 25	llavors nosaltres ja fem intervencions concretes amb aquest nano, ja l'acompanyem i tal, però és veure com trobes l'encaix entre el que necessita aquella persona i el que necessita el grup també		Intervencions concretes, sobre assetjadora i grup.
	E1 – P14. Pàg.28	quan tu els hi vas a fer la teoria tots ho veuen molt clar i quan tu tens un cas		Teoria.
	E1 – P14. Pàg.28	jo crec que ja anem fent pedagogia		Pedagogia.
	E2 – P14. Pàg.	jo pel que veig és que quan saben que hi ha alguna cosa, que s'ha donat aixís de, de bullying i això, ella de seguida va aviam per erradicar-ho d'alguna manera per on pot actuar...		Actuar.
	E5 – P17. Pàg. 64	Bueno, aquí són molt radicals eh vull, dir, bueno aquí s'ha fet més mmm jo crec, que més de parlar-ho el tutor amb l'alumne dic que jo no he vist, perquè penso que no passen coses greus,(...)però aquí suposo que aquí a l'institut no ha passat gaire res greu i es fa més així entre professors, entre tutors		Treball a través de les professores i tutores.
	E6 – P18. Pàg. 72	Jo penso que el que intentem fer amb les noies que ha passat això és dóna'ls-hi eines, i eines vol dir treballar l'autoestima per enfortir-se, perquè siguin fortes i quan tinguin un altre cop, una petició d'una foto tinguin arguments per dir no l'envio, no? Però és treballar molt aquesta autoestima, jo crec que la clau està amb la prevenció.		Prevenció i treball, dotar d'eines a l'alumnat.

E8 – P6. Pàg. 84	mateixos centres si ho enganxen en un moment inicial, ja s'ho autogestionen i ja tenen recursos per fer-ho. I de. I de fet l'institut de Roda funciona molt bé, en aquest sentit, quan ens demanen ajuda és perquè ja, la cosa ja ha traspasat una línia que creuen que necessita la nostra intervenció, però bueno la veritat és que la coordinació és molt bona	Martínez, Gómez, i Goig (2019) recalquen la necessitat de coordinar a tota la comunitat educativa.	Autogestió i cooperació.
E6– P16. Pàg.71	en casos excepcionals, evidentment, els alumnes, doncs es fa un treball tant d'orientació com des de direcció i es comunica a la família		Treball en xarxa, família i coordinació interna.
E1 – P3. Pàg. 22 - 23	<p>El projecte TEI, que és tutoria entre iguals, és un projecte que aquest centre, és un projecte que va idear Andrés Bellido, que és un psicòleg i orientador expert iii... el que pretén és amm... millorar la convivència als centres val? Com ho fa? A partir de l'estratègia d'apadrinament no? Els alumnes de tercer tenen un tutor, que tutoritza un alumne de primer, fan com parelles, són parelles i llavors això el que fa és que representa està pensat perquè els nanos se sentin més acompanyats tinguin referents iguals, una mica més grans, que, quan dic igual, vull dir un company eh.</p> <p>Una mica més gran que ells, que pues, que aquí poden anar trobant si necessiten res i espais de trobada i llavors hi han activitats més estructurades i projectes a nivell de centre. En què el paper de les parelles doncs són protagonistes, llavors si tu millores la convivència d'alguna manera, també estàs prevenint situacions d'assetjament.</p>		El projecte TEI.

E1 – P7. Pàg. 25	però si, quan, quan hi ha un cas que hi ha sospites i es corrobora l'assetjament, es para bastant tot i ens centrem bastant prioritzem bastant la situació.		Prioritzar l'assetjament, no deixar-ho passar.
E3– P5. Pàg. 41	la directora em va obrir les portes de seguida i em va fer entrar al seu despatx, li vaig explicar la problemàtica i ella és que ràpidament, jo vaig marxar cap a casa, i ella va agafar nen per nen dels que es ficaven amb la meva filla i els va anant... bueno no és amenaçar, no, sinó és a dir, si teniu, van ser temes de xarxes socials, per tant, <i>si disposeu d'aquest doneu-me el mòbil perquè, sinó, llavors parlarem amb els vostres pares i això s'ha d'esborrar, ja no pot córrer per xarxes socials val?</i> la direcció l'endemà mateix va cridar un per un a aquests nens i els hi va fer borrar davant d'ella el vídeo que hi havia		Actuació ràpida, coordinació amb la família.
E5– P12. Pàg.62	Vull dir jo aquí, veig que s'actua ràpid		
E5– P5. Pàg. 59	al seu institut fan les mediacions, que aquí els hi diuen cercles restauratius.(...) aquí amb l'educació emocional és lo que estan treballant de vegades que fan el cercle aquell restauratiu i en principi ho vaig demanar-ho i ve una persona externa a fer-ho.	DECRET 279/2006, de 4 de juliol, a l'article 25 explicita que la mediació pot usar-se com a estratègia preventiva	Mediacions/cercles restauratius.
E6– P7. Pàg. 68	de vegades la informació de l'alumne assetjat te la dona el mateix alumne o la família o l'equip de tutors o ... equip docent, llavors depèn de qui la vist, el tutor i orientadora de centre parlen amb l'alumna afectada, parlen també amb		Treball professorat, coordinació amb la família, mediació/ cercles restauratius.

		l'assetjador i es comunica a les famílies, i a partir d'aquí es fa mediació i a vegades s'han hagut de fer cercles restauratius dins de les aules i això ha funcionat força bé.		
E6– P8. Pàg. 69		el cercle restauratiu va adreçat moltes vegades a tot el grup, perquè sempre quan vas estirant fils van sortint moltes més coses, de vegades, de vegades no, se centra amb 3 nens o amb 4 i de vegades, és just amb una alumna que es fa una mediació, però s'ha acabat solucionant en tots els casos.		Cercle restauratiu.
E6– P15. Pàg. 71		deixa anar algun comentari, però no és un assetjament constant, és un comentari un dia d'un company un altre dia d'un altre, però aquesta persona no ho viu bé, per tant, aquí evidentment activem protocol i mirem que passa		Activar el protocol.
E6– P17. Pàg. 72		D'això n'hem fet treball tant per les noies com pels nois, les conseqüències, que no ho han de fer, hem treballat l'autoestima, més que res treballar l'autoestima		Treball amb l'alumnat.

Taula El centre. Font: Elaboració pròpia.